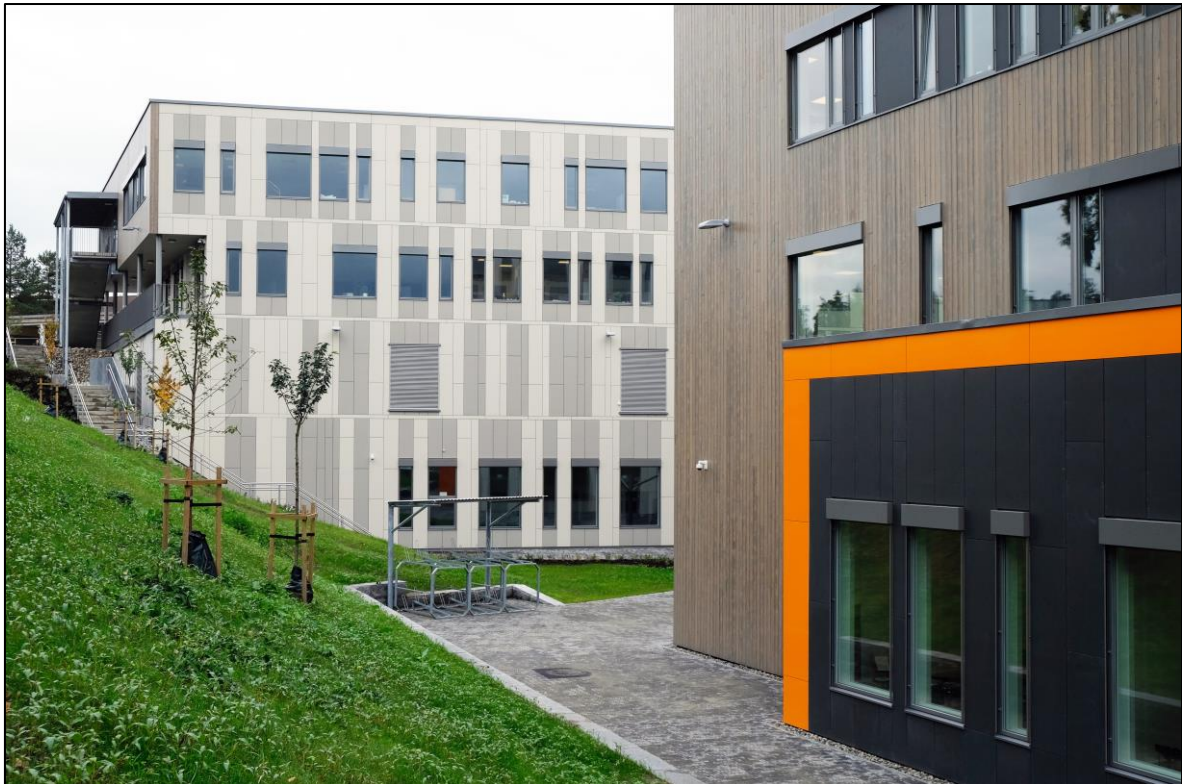

Årsbudsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029

Fylkesrådets forslag

22.09.2025

Tittel: Årsbudsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029. Fylkesrådets forslag

Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune

Dato fremlagt: 22.09.2025

Saksnummer: 2025/31740, eInnsyn: saksnr 169/2025

Fotograf: jacoblund/Gettyimages.

Innhold

1 Fylkesrådets prioriteringer	10
Et ansvarlig budsjett for Akershus	10
Mestring og frihet for ungdom	10
Oslofjorden	10
En fylkeskommune for fremtiden	11
2 Sammendrag.....	12
2.1 Et ansvarlig budsjett for fremtiden	12
2.2 Tilrettelegger for elevtallsvekst	12
2.3 En god oppvekst for ungdom.....	13
2.4 Utfordrende for kollektivtrafikken.....	14
2.5 Drifts- og investeringstiltak på fylkesveiene	15
2.6 Satsing på kultur.....	15
2.7 Nye brukergrupper i tannhelsetjenesten.....	16
2.8 Regional drivkraft for et konkurransedyktig næringsliv	16
2.9 Prisvekst i markedet gir utfordringer.....	16
2.10 Effektivisering av fylkesadministrasjonen.....	17
2.11 Vektlegger bærekraftig økonomi.....	17
2.12 Et grønt og klimavennlig Akershus.....	18
2.13 Ny infrastruktur og vedlikehold som bidrar til grønn omstilling	18
2.14 Oppgavesamarbeid med Buskerud og Østfold	19
2.15 Grafikk og nøkkeltall for Akershus fylkeskommune	19
3 Fylkesrådets forslag	20
1. Fylkesskatt.....	20
2. Driftsrammer.....	20
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	20
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	21
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6.....	22
3. Investeringsbudsjettet	23
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	23
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	24
4. Låneopptak	26
5. Inngåelse av avtaler	26
6. Trekkrettighet	26
7. Avtale om kollektivpriser	26
8. Driftsbudsjettet for fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg	26
9. Driftsbudsjett for Akershus kollektivterminaler FKF.....	27
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4.....	27
§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift	28
10. Investeringsrammer for Akershus kollektivterminaler FKF	29
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	29
Investering i varige midler etter § 5-5 andre ledd	30
11. Bruk av fond	30
12. Finansielle måltall	30
13. Mål	30
14. Plan- og styringssystem.....	30

15. Økonomi- og finansreglement	30
4 Fylkeskommunens plan- og styringssystem	31
4.1 Samfunnsoppdraget.....	31
4.2 Plansystemet.....	31
4.2.1 Plantyper for akershussamfunnet.....	31
4.2.2 Plantyper for fylkeskommunes egne ansvarsområder	32
4.2.3 Sammenhenger i plan- og styringssystemet	33
4.3 Gjeldende planer.....	35
4.3.1 Regionale planer	35
4.3.2 Temastrategier	35
4.4 Organisasjonskart	36
5 Samfunnsøkonomiske forutsetninger	37
5.1 Folkemengde og folketilvekst i Akershus.....	37
5.2 Befolkningsprognoser	37
5.2.1 Nøkkeltall fra befolkningsprognosen	37
5.2.2 Prognoser for elevplasser	38
5.3 Lønns- og prisforutsetninger.....	39
5.3.1 Usikkerhet knyttet til prisvekst	39
6 Finansielle måltall	40
6.1 Definisjon av de finansielle måltallene	40
6.2 KS-modellens anbefalinger om nivå på finansielle måltall	41
6.2.1 Netto resultatgrad (netto driftsresultat).....	41
6.2.2 Disposisjonsfond/bufferfond	42
6.2.3 Netto gjeld	42
6.2.4 Bærekraftig økonomisk handlingsrom for Akershus fylkeskommune	42
6.3 Status for finansielle måltall	43
6.4 Økonomisk handlingsrom	44
7 Hovedtallene i budsjettforslaget	45
7.1 Sentrale inntekter	45
7.1.1 Skatteinntekter og rammetilskudd 2026	45
7.1.2 Skatteinntekter 2026-2029	45
7.1.3 Rammetilskudd 2026-2029	46
7.1.4 Andre driftsinntekter	46
7.2 Sentrale utgifter.....	47
7.2.1 Personalforsikringer	47
7.2.2 Pensjonsutgifter	47
7.2.3 Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter.....	48
7.3 Finansinntekter og -utgifter	49
7.3.1 Finansutgifter	50
7.3.2 Finansinntekter	50
7.3.3 Bærekraftsprefranser i finansreglementet	51
7.4 Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	51
7.5 Fond	52
7.5.1 Disposisjonsfond drift	52
7.5.2 Ubundne fond (investeringer).....	54
7.5.3 Bundne fond (drift)	55

7.5.4 Bundne fond (investering)	55
7.6 Fondsutvikling for fylkeskommunen	56
7.7 Disponering av driftsrammen	57
7.7.1 Oversikt drift	57
8 Investeringer i økonomiplanen	58
8.1 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	58
8.2 Investering og finansiering	59
8.2.1 Finansiering	59
8.2.2 Egenkapital	59
8.2.3 Lånegjeld	60
8.2.4 Rebudsjetteringer	61
8.2.5 Trekkrettigheter	61
9 Fylkeskommunale selskap og samarbeid	62
9.1 Oppgavefellesskap	62
9.1.1 Oppgavefellesskap hvor Akershus fylkeskommune er kontorfylkeskommune	62
9.1.2 Øvrige oppgavefellesskap hvor Akershus fylkeskommune deltar	62
9.2 Vertskommunesamarbeid	66
9.2.1 Vertskommunesamarbeid hvor Akershus fylkeskommune er vertsfylkeskommune	66
9.3 Andre selskap og foretak	67
9.3.1 Interkommunalt selskap hvor Akershus fylkeskommune deltar	67
9.3.2 Selskap og foretak hvor Akershus fylkeskommune har eierandeler	68
10 Bærekraft	71
10.1 Utviklingsmål mot 2030	71
10.2 FNs bærekraftsmål som ramme	72
10.2.1 Samarbeid	73
10.2.2 Økonomi - økonomisk bærekraft	73
10.2.3 Samfunn - sosial bærekraft	74
10.2.4 Biosfære - klima og miljømessig bærekraft	74
11 Klimabudsjett	75
11.1 Hva er et klimabudsjett	75
11.2 Klimatiltak og økonomiplanen	76
11.2.1 Klimabudsjett for akershussamfunnet	76
11.2.2 Akershussamfunnets direkte utslipp	79
11.2.3 Akershussamfunnets indirekte utslipp	81
11.2.4 Klimabudsjett i egen virksomhet	82
11.2.5 Direkte utslipp i Akershus fylkeskommune	82
11.2.6 Fylkeskommunens direkte utslipp	84
11.2.7 Indirekte utslipp i Akershus fylkeskommune	85
11.2.8 Fylkeskommunens indirekte utslipp	86
11.3 Metodeutvikling og usikkerhet	87
11.3.1 Videre utviklingsarbeid	87
Fylkeskommunens rådsområder	88
12 Fylkesting	89
12.1 Hovedprioriteringer	89
12.2 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	89

12.3 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	89
12.3.1 Fylkestinget	89
12.3.2 Fylkestingets sekretariat	90
12.3.3 Fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg	90
12.3.4 Rammereduksjon	90
12.4 Tiltaksoversikt - tabell	90
13 Fylkesrådsleders kontor	91
13.1 Hovedprioriteringer	91
13.2 Måltabell	91
13.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	92
13.4 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	92
13.4.1 Klima og miljø.....	93
13.5 Tiltaksoversikt - tabell	93
14 Finans og organisasjon	94
14.1 Hovedprioriteringer	94
14.2 Måltabell	95
14.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	95
14.4 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	95
14.4.1 Drift og vedlikehold av fylkeskommunale bygg	96
14.5 Tiltaksoversikt - tabell	96
14.6 Investeringsbudsjett	98
14.7 Kommentarer til investeringsbudsjettet.....	98
15 Opplæring og kompetanse	99
15.1 Hovedprioriteringer	99
15.1.1 Det skal være godt å gå i Akershusskolen	99
15.1.2 Mestringsverkstedet og psykisk helseteam	99
15.1.3 En bærekraftig skolestruktur	100
15.1.4 Investeringsprosjekter	100
15.2 Nøkkeltall	101
15.2.1 Elevene i Akershus	101
15.3 Måltabell	102
15.4 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	102
15.5 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	103
15.5.1 Videregående opplæring i skole	103
15.5.2 Lærlinger og lære kandidater.....	104
15.5.3 Videregående opplæring i bedrift.....	104
15.5.4 Voksenopplæring og minoritetsspråklige	104
15.5.5 Utredning etablering av læringssenter	104
15.5.6 Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoler)	105
15.6 Tiltaksoversikt - tabell	105
15.7 Investeringsbudsjett	106
15.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet.....	106
15.8.1 Leie av paviljonger og midlertidige leieforhold.....	107
15.8.2 Framtidige behov for tiltak	108
15.8.3 Beskrivelse av prosjektene.....	108
16 Samferdsel.....	111

16.1 Hovedprioriteringer	111
16.1.1 Sikre et attraktivt kollektivtilbud.....	111
16.1.2 Framkommelige og trygge fylkesveier	111
16.1.3 Overgang til nullutslippskjøretøy og anleggsdrift	111
16.1.4 Oslopakke 3 bidrar til nullvekstmålet og bygging av Fornebubanen	112
16.2 Nøkkeltall	112
16.3 Måltabell	112
16.4 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	113
16.5 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	113
16.5.1 Mobilitet	113
16.5.2 Vei og trafikk	116
16.5.3 Drift og vedlikehold	116
16.5.4 Plan og utbygging.....	118
16.6 Tiltaksoversikt - tabell.....	118
16.7 Investeringsbudsjett	119
16.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet.....	120
16.8.1 Oslopakke 3 og byveksttalen.....	120
16.8.2 Fylkesvei.....	120
16.8.3 Beskrivelse av prosjektene.....	121
17 Kultur, tannhelse og frivillighet	124
17.1 Hovedprioriteringer	124
17.1.1 Kultur.....	124
17.1.2 Frivilligheten.....	124
17.1.3 Friluftsliv.....	125
17.1.4 Fylkesbiblioteket	125
17.1.5 Tannhelsetjenesten.....	125
17.2 Måltabell	126
17.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	126
17.4 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	127
17.4.1 Kultur.....	127
17.4.2 Tannhelse	127
17.5 Tiltaksoversikt - tabell.....	128
17.6 Investeringsbudsjett	129
17.7 Kommentarer til investeringsbudsjettet.....	129
17.7.1 Kultur.....	129
17.7.2 Tannhelsetjenesten.....	129
18 Næring, idrett, mangfold og folkehelse.....	131
18.1 Hovedprioriteringer	131
18.1.1 Idrett, mangfold og folkehelse	131
18.1.2 Næring.....	131
18.2 Måltabell	132
18.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	132
18.4 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	133
18.4.1 Idrett, mangfold og folkehelse	133
18.4.2 Næringsutvikling i hele fylket.....	134
18.5 Tiltaksoversikt - tabell.....	135
19 Plan, kulturminner, klima og miljø.....	136

19.1 Hovedprioriteringer	136
19.2 Måltabell	136
19.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet	137
19.4 Kommentarer til driftsbudsjettet.....	137
19.5 Tiltaksoversikt - tabell.....	138
20 Innsatsområder.....	139
20.1 Innsatsområde 1: Livskvalitet, velferd og like muligheter	139
20.1.1 Beskrivelse av innsatsområdet.....	139
20.1.2 Måltabell for fylkeskommunen	139
20.2 Innsatsområde 2: Bærekraftig og rettferdig økonomisk system	141
20.2.1 Beskrivelse av innsatsområdet.....	141
20.2.2 Måltabell for fylkeskommunen	141
20.3 Innsatsområde 3: Landbruk og bærekraftig matsystem.....	143
20.3.1 Beskrivelse av innsatsområdet.....	143
20.4 Innsatsområde 4: Klimavennlig energiomstilling.....	144
20.4.1 Beskrivelse av innsatsområdet.....	144
20.4.2 Måltabell for fylkeskommunen	144
20.5 Innsatsområde 5: Helhetlig by- og stedsutvikling.....	145
20.5.1 Beskrivelse av innsatsområdet.....	145
20.5.2 Måltabell for fylkeskommunen	145
20.6 Innsatsområde 6: Miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk.....	146
20.6.1 Beskrivelse av innsatsområdet.....	146
20.6.2 Måltabell for fylkeskommunen	147
21 Vedlegg: Økonomi- og finansreglement	148

Figurliste

Figur 1: Helhetlig plan- og styringssystem	33
Figur 2: Organisasjonskart.....	36
Figur 3: Befolkningsprognoser Akershus 16 - 18 åringer	38
Figur 4: De tre bærekraftsdimensjonene og deres sammenheng	73
Figur 5: Direkte og indirekte klimautslipp i egen virksomhet og for akershussamfunnet.....	75
Figur 6: Direkte utslipp for akershussamfunnet med historisk utslippsutvikling	77
Figur 7: Historiske utslipp fordelt på kjøretøygrupper fra 2016–2023.....	78
Figur 8: Utvikling av drivstofftyper. Vognkilometer	83

Tabell-liste

Tabell 1: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	20
Tabell 2: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	21
Tabell 3: Økonomisk oversikt drift etter § 5-6	22
Tabell 4: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd.....	23
Tabell 5: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 1: Investeringer i varige driftsmidler .	24
Tabell 6: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 2. Tilskudd til andres investeringer....	25
Tabell 7: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 3. Investeringer i aksjer og andeler ...	26
Tabell 8: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 4. Utlån av egne midler	26
Tabell 9: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4; Akershus kollektivterminaler FKF	27
Tabell 10: § 5-6 Økonomisk oversikt etter art – drift; Akershus kollektivterminaler FKF.....	28
Tabell 11: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd; Akershus kollektivterminaler FKF	29
Tabell 12: Investering i varige midler etter § 5-5 andre ledd; Akershus kollektivterminaler FKF	30
Tabell 13: Nøkkeltall fra befolkningsprognosen	37
Tabell 14: Finansielle nøkkeltall.....	42
Tabell 15: Sentrale inntekter	45
Tabell 16: Sentrale utgifter	47
Tabell 17: Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter	48
Tabell 18: Finansinntekter og -utgifter	49
Tabell 19: Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	51
Tabell 20: Disposisjonsfond drift	52
Tabell 21: Ubundne fond (investering)	54
Tabell 22: Bundne fond (drift)	55
Tabell 23: Bundne fond (investering)	55
Tabell 24: Fondsutvikling for fylkeskommunen	56
Tabell 25: Oversikt drift.....	57
Tabell 26: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	58
Tabell 27: Finansiering - prosentvis fordeling.....	59
Tabell 28: Samlet lånegjeld	60
Tabell 29: Fagskolen i Viken	62
Tabell 30: ANSKA	62
Tabell 31: Regional bibliotekutvikling.....	63
Tabell 32: Ombudet barn og unge.....	63
Tabell 33: Kontrollutvalgssekretariatet	64
Tabell 34: Fylkesrevisjon	65
Tabell 35: Fartøyvern fagressurs	66
Tabell 36: TIK fagressurs	66
Tabell 37: FRID IKS	67
Tabell 38: Akershus kollektivterminaler FKF – driftsbudsjett.....	68
Tabell 39: Akershus kollektivterminaler FKF - investeringer	68
Tabell 40: Akershus kollektivterminaler FKF - investeringer	69
Tabell 41: Utbytte Akershus Energi AS	70
Tabell 42: Akershussamfunnets direkte utslipp.....	79
Tabell 43: Akershussamfunnets indirekte utslipp.....	81
Tabell 44: Klimaregnskap 2024 for fylkeskommunes direkte utslipp	82
Tabell 45: Fylkeskommunens direkte utslipp.....	84
Tabell 46: Fylkeskommunens indirekte utslipp.....	86
Tabell 47: Driftsbudsjett Fylkesting	89
Tabell 48: Tiltak i rådsområde Fylkestinget.....	90

Tabell 49: Driftsbudsjett - Fylkesrådsleders kontor	92
Tabell 50: Utgifter til medlemskap	92
Tabell 51: Tiltak i rådsområde Fylkesrådsleders kontor	93
Tabell 52: Driftsbudsjett - Finans og organisasjon	95
Tabell 53: Tiltak rådsområde Finans og organisasjon	96
Tabell 54: Investeringsstabell - Finans og organisasjon	98
Tabell 55: Driftsbudsjett - Opplæring og kompetanse	102
Tabell 56: Tiltak i rådsområde Opplæring og kompetanse	105
Tabell 57: Investeringsstabell - Opplæring og kompetanse	106
Tabell 58: Driftsbudsjett - Samferdsel	113
Tabell 59: Eksterne inntekter - Samferdsel	113
Tabell 60: Ruter	114
Tabell 61: Andel av billettinntekter	115
Tabell 62: Ramme drift og vedlikehold fylkesvei	117
Tabell 63: Tiltak i rådsområde Samferdsel	118
Tabell 64: Investeringsstabell - Samferdsel	119
Tabell 65: Driftsbudsjett - Kultur, tannhelse og frivillighet	126
Tabell 66: Tiltak i rådsområde Kultur, tannhelse og frivillighet	128
Tabell 67: Investeringsstabell - Kultur, tannhelse og frivillighet	129
Tabell 68: Driftsbudsjett - Næring, idrett, mangfold og folkehelse	132
Tabell 69: Tiltak i rådsområde Næring, idrett, mangfold og folkehelse	135
Tabell 70: Driftsbudsjett - Plan, kulturminner, klima og miljø	137
Tabell 71: Tiltak i rådsområde Plan, kulturminner, klima og miljø	138

1 Fylkesrådets prioriteringer

Et ansvarlig budsjett for Akershus

Flere ønsker å bo, jobbe, gå på skole og reise kollektivt i Akershus. Derfor er det viktig at fylkesrådet prioriterer det viktigste først og sikrer en langsiktig bærekraftig drift av fylkeskommunen.

Fylkeskommunene i Norge slår alarm om krevende år uten tilstrekkelig finansiering. Som landets mest folkerike fylkeskommune rammes Akershus særlig hardt. Dagens statlige overføringer gir lite økonomisk handlingsrom.

Vedlikeholdsetterslep på skoler, veier og et økende finansieringsgap for kollektivtrafikken viser hvor viktig det er med et handlekraftig fylkesråd som gjør vanskelige, men ansvarlige prioriteringer, og som ikke er villig til å sende regningen til neste generasjon.

Mestring og frihet for ungdom

Barn og unge prioriteres i et stramt budsjett, noe som gjenspeiles i fylkesrådets mål om at alle elever skal både fullføre og bestå videregående opplæring. For å nå dette målet, foreslås totalt 18,6 millioner kroner til Mestringsverkstedet. Enten man sliter med skolevegring, angstproblematikk, konsentrasjonsvansker eller andre ting som gjør at et ordinært løp er krevende, skal eleven bli møtt med et skreddersydd løp. Målet er at eleven skal fullføre sammen med sitt kull og sin klasse. Slik reduserer vi risikoen for utenforskap og gir ungdommene våre bedre livskvalitet og flere valgmuligheter.

I tillegg foreslår fylkesrådet å gi alle barn og unge mellom 6 og 19 år mulighet til å reise fritt i hele Ruters område til prisen av én sonebillett. Det betyr at sonereisene fjernes, og at en barne- og ungdomsbillett vil dekke alle sonene i Akershus og Oslo. Dette gir barn og unge like muligheter uavhengig av bosted og større frihet i hverdagen. Samtidig legger vi til rette for gode vaner for å reise kollektivt tidlig i livet.

Det satses videre på kultur i Akershus. Vi fortsetter å styrke talentutvikling innenfor dans, visuell kunst, musikk og film som gir unge kunst- og kulturutøvere rom til å fordype seg, vokse og satse.

Fylkesrådet har lagt frem en ungdomshelsestrategi med en tiltaksplan for å skape et samfunn der barn og unge mestrer hverdagen, deltar aktivt og opplever reell inkludering. Samtidig satses det på «Idrett uten hindringer», et tiltak rettet mot ungdom mellom 13 og 19 år, med særlig vekt på utsatte grupper hvor målet er å fjerne barrierer i idretten. Slik kan vi styrke folkehelsen, inkluderingen, integreringen og gi flere unge mulighet til å delta på like vilkår.

Oslofjorden

Vi fortsetter arbeidet med å sikre en ren og levende Oslofjord som alle kan ha glede av. Fylkesrådet foreslår å bruke 25 millioner kroner på Akershus sin Oslofjordsatsing. Ved å videreføre denne innsatsen for å redusere forurensning og bevare naturmangfoldet, tar vi ansvar for at Oslofjorden igjen skal bli en fjord rik på liv. Samtidig ønsker vi å styrke allmennhetens tilgang til fjorden, slik at flere får muligheten til å bruke den til rekreasjon, friluftsliv og fellesskap. Dette er både en miljøsak og en folkehelsesak, og en satsing som kommer hele vår region til gode.

Samtidig vet vi at vi ikke redder Oslofjorden alene. Alle må bidra, både privatpersoner og næringslivet, samt frivillige organisasjoner. Landbruket vil fortsette arbeidet med å redusere avrenning og belastning på fjorden, mens næringslivet både må ta ansvar og samtidig benytte seg av de mulighetene som finnes til å søke midler for å bidra i dette viktige arbeidet. Når flere aktører trekker i samme retning, kan vi sammen legge grunnlaget for en Oslofjord som igjen blir et levende symbol på naturglede og folkehelse.

En fylkeskommune for fremtiden

Akershus fylkeskommune skal være en drivkraft for et sterkt, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv. Som regional samfunnsutvikler har fylkeskommunen et særskilt ansvar for å se helheten, ved å koble næringsutvikling med utdanning, infrastruktur, kompetanse og bærekraft. Innsatsen skal sikre varige verdier for næringslivet og samfunnet.

Et godt samarbeid med kommunene er viktig for fylkesrådet. Fylkesrådet legger vekt på å ha en åpen dialog og et tett samspill, for å sikre mer effektive og mindre byråkratiske løsninger til det beste for både regionen og innbyggerne våre.

Fylkesrådet tar et krafttak for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesveier og skoler. Dette gjenspeiler fylkesrådets ansvarlige styring av fylket og vil gi varige gevinster. Når vi prioriterer vedlikehold, sørger vi for bedre læringsmiljø og mer trafikksikre veier. Vi velger å ta vare på det vi har, fremfor å love mer enn vi kan finansiere.

Budsjettet for 2026 og årene fremover er stramt, men det legger grunnlaget for å møte fremtidens utfordringer med handlekraft. Et stramt budsjett kan være en drivkraft for fornyelse, og er ansvarlig i økonomisk krevende tider. Vi kan bli mer effektive, mer innovative og mer bevisste på hvordan vi kan skape størst mulig verdi for hver skattekrone. Fylkesrådet er i gang med en effektivisering av fylkeskommunen, og ser på hvordan fylkeskommunen kan organiseres og dimensjoneres bedre for å takle de økonomiske utfordringene. Det er allerede iverksatt arbeid med å se på skolestrukturen i fylket, for å sikre de beste opplæringsmulighetene for ungdommene våre. Vi ser på alle medlemskap fylkeskommunen har, og evaluerer nytteverdien opp mot kostnadene. Sammen skal vi skape en fylkeskommune for fremtiden.

2 Sammendrag

2.1 Et ansvarlig budsjett for fremtiden

I økonomisk krevende tider prioriterer fylkesrådet i Akershus tjenester til våre innbyggere i tråd med de økonomiske rammer vi har. Vi prioriterer barn og unge i Akershus, og å legge til rette for et godt samferdselstilbud for alle reisende.

Fylkesrådet etablerer nye elevplasser i videregående skole, bygger ut tannhelsetjenesten for nye brukergrupper og investerer i ny infrastruktur i samferdselssektoren.

Trange økonomiske tider krever et ansvarlig fylkesråd som legger fram et ansvarlig budsjett. Kommuneøkonomien er under sterkt press, og det er en situasjon som vil forsterkes i årene som kommer. For dette fylkesrådet er det avgjørende å sikre at Akershus fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi også i kommende år.

Fylkesrådet legger fram et forslag til driftsbudsjett på 12,3 milliarder kroner for 2026. Det investeres rundt 13,8 milliarder kroner i skolebygg, kollektivtiltak og fylkesveier de neste fire årene. Akershus er Norges største fylke og med over 740 000 innbyggere er det et stort ansvar å holde tritt med tjenestebehovet.

Fylkesrådet prioriterer å opprettholde kollektivtilbudet på dagens nivå. Det legges derfor opp til at innsparingen i størst mulig grad skal tas ved effektivisering av intern drift i Ruter og Akershus kollektivterminaler. Drift og vedlikehold av fylkesveiene styrkes med 30 mill. kr.

2.2 Tilrettelegger for elevtallsvekst

Den sterke elevtallsveksten i Akershus gjør at det er trangt om plassen på alle videregående skoler. Fylkesrådet vektlegger å finansiere elevtallsveksten og å bygge ut kapasitet for å sikre gode rammer for opplæring i hele fylket. Fylkesrådet tar økonomiske grep som gjør at planen for skoleinvesteringer ligger godt an til oppfyllelse.

Akershus har i dag rundt 26 845 elevplasser i videregående skoler. Det er anslått et behov for 400 flere elevplasser i 2026. Skolene kompenseres for elevtallsveksten. Elevtallsveksten fortsetter som følge av tilflytting, lovendringer og flyktninger som bosettes i Akershus. I 2027 er det forventet ytterligere 400 flere elevplasser. For årene 2028 og 2029 er det stor usikkerhet rundt prognosen for elevtall bl.a. på grunn av effekten av ny opplæringslov med utvidet rettigheter både for ungdom og voksne. Det gjøres en ny vurdering ved neste års rullering av økonomiplanen når vi har mer kunnskap om effekten av ny opplæringslov og søkningen til videregående opplæring. Fylkesrådet følger denne utviklingen nøye.

Driftsbudsjettet for videregående opplæring legger opp til i størst mulig grad å skjerme barn og unge fra økonomiske nedskjæringer. Rådsområdets driftsbudsjett er redusert med 26 mill. kr med tiltak i fylkesadministrasjonen, virksomheter og forventet økonomisk effekt av strukturelle endringer i skolestrukturen. Fylkesrådet vil i november i år legge fram sak om skolestruktur for Akershus mot 2035. Saken vil peke både på ivaretagelse av elevplassbehovet i regionene fremover, men også på et tydelig behov for ytterligere utredninger knyttet til mulige endrede strukturer både som følge av fullføringsreform, og mer effektiv økonomisk drift av Akershusskolen.

Det investeres 4,2 milliarder kroner til etablering av nye elevplasser og rehabilitering av eksisterende skolebygg i økonomiplanen. Fylkesrådets forslag innebærer at vedtatte og igangsatte prosjekter videreføres. Det er prosjekter under planlegging i Follo og på Hvam videregående skole, mens det er prosjekter under gjennomføring ved Rud, Lørenskog, Skedsmo og Jessheim videregående skoler.

Flere prosjekter som skal finansieres og gjennomføres i økonomiplanperioden, er vedtatt på et tidligere tidspunkt og i forkant av det siste års uro og kostnadsvekst i byggebransjen. For disse prosjektene kan det bli behov for høyere investeringsramme enn det som så langt er vedtatt som følge av prisøkninger i markedet. Fylkesrådet vil vektlegge at fremtidige investeringer må gjøres i et kost/nytte-perspektiv for at fylkeskommunen skal kunne møte de økte finansieringskostnadene i markedet.

Kunnskap om dette foreligger først når det er foretatt nye usikkerhetskalkyler, som gjennomføres når det foreligger et forprosjekt. I økonomiplanen er det avsatt en større avsetning på 265 mill. kr for å kunne dekke et eventuelt høyere finansieringsbehov til enkeltprosjekter.

Det er forsinkelser på gjennomføring av utbyggingsprosjekter i forhold til planlagt framdrift. Dette gjelder Lørenskog, Skedsmo og Jessheim videregående skoler. Årsaken til dette skyldes delvis opprettelse og nedleggelse av Viken fylkeskommune, og arbeid med en krevende investeringsportefølje og avklaring på prioritering av disse. Med denne bakgrunn har det vært nødvendig å opprette omfattende midlertidige leieforhold.

Vedlikeholdsetterslepet på bygg i nye Akershus fylkeskommune ble i 2023 kartlagt til ca. 670 mill. kr. I tillegg er det et oppgraderingsbehov knyttet til skoler, som er anslått til ca. 800 mill. kr. Som følge av dette avsettes 450 mill. kr til investerings- og rehabiliteringsplan i de kommende fire år. Fylkesrådet er opptatt av å ta vare på den eiendomsmassen vi allerede har, og vedlikeholdsetterslepet for fylkeskommunale bygg anslås redusert med 60 mill. kr i løpet av økonomiplanperioden.

2.3 En god oppvekst for ungdom

Fylkesrådet jobber for å gi ungdommer en god oppvekst. Skolene skal være av høy kvalitet og bidra til at flere gjennomfører og består. For å sikre en god skole for alle, satser fylkesrådet på utbygging og vedlikehold av skolebygg og Mestringsverkstedet. For å bedre skolehverdagen, prioriterer fylkesrådet styrking av laget rundt eleven. Det etableres læringscenter for å ivareta forventet elevtallsvekst som følge av utvidede opplæringsrettigheter i ny opplæringslov.

Fylkesrådet fortsetter innsatsen for å skaffe bedre psykisk helsehjelp til elever. Ordningene «Psykisk helseteam», «Mestringsverkstedet», et nytt forberedende yrkesfagsemester, avgangsmarkering, sommerskole og veiledningsordning for lærere styrkes med til sammen 17,5 mill. kr i 2026. Dette er tiltak som bygger opp under livskvalitet og deltakelse.

Samarbeid mellom skole og arbeidsliv er høyt prioritert i Akershus. Et høyere antall søkere til læreplass og flere elever har ført til vekst i antall lærlingkontrakter de siste to årene. Økningen forventes å fortsette i 2026. Dette gir økte fylkeskommunale kostnader i form av økt lærlingtilskudd til lærebedriftene. Flere avlagte fag- og svenneprøver gir også høyere kostnader til drift av prøvenemndene. I budsjettrammen er det tatt hensyn til aktivitetsveksten.

Tiltakene i fullføringsreformen har gitt fylkeskommunene endringer i krav om tilbud til nye elevgrupper. Det følger av ny opplæringslov og opplæringsforskrift at elever som ikke består videregående skole skal ha tilbud om mer opplæring, eventuelt ny opplæring for å bestå studiekompetanse eller yrkeskompetanse. Økningen i opplæringen til voksne elever øker vesentlig. Akershus har opprettet rundt 1 000 nye elevplasser til voksne sammenlignet med fjoråret. Det settes av totalt 124 mill. kr til voksenopplæring i 2026. Dette er en ordning som ikke er fullfinansiert av staten og som har driftsmessige konsekvenser for Akershus fylkeskommune.

Det er fortsatt vekst i elevtallene i Akershus. Utfordringene er større enn det skoleanleggene og utbygging klarer å ivareta. Ved flere skoler er det et betydelig volum av voksenopplæring, hovedsakelig på dagtid. For å håndtere elevtallsveksten som følger av ny opplæringslov og utvidede rettigheter til opplæring i videregående skoler for unge og voksne, vil fylkesrådet etablere læringssenter der man kan samle voksenopplæring og ungdom som har rett på meropplæring. Det settes av 20 mill. kr til dette i 2026.

En god oppvekst handler også om fritiden. Vi vil at Akershus skal være fylket hvor unge får skape, delta og utvikle seg. Vi er særlig stolte av at vi løfter og prioriterer spennende talentutvikling for barn og unge, gjennom tilskudd til Dansefot, Nagelhus Schia Productions (SP 2), Ung musikk, Ung kunst, Ung tekst, UKM Akershus, Katapult og Mediefabrikken. Vi viderefører en sterk satsing på Den kulturelle skolesekken for å sikre at elever over hele fylket møter kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet.

2.4 Utfordrende for kollektivtrafikken

De kommende årene forventes Ruters finansieringsbehov å øke som følge trafikkvekst og høy kostnadsvekst i sektoren, bl.a. på grunn av omlegging til utslippsfrie busser og båter. Det er særlig ventet store kostnadsøkninger når flere busskontrakter skal fornyes fra 2027 til 2029. Samtidig må fylkeskommunen være forberedt på at det kan komme ytterligere kostnadsøkninger som følge av oppgraderingen av T-banen, med innfasing av Fornebubanen og økt frekvens på Kolsåsbanen.

Akershus får i dag en relativt sett liten andel av økte midler til kollektivtransport gjennom rammetilskuddet fra staten. Fylkesrådet er bekymret for denne utviklingen i Norges største vekstregion. Vi tar vår del av ansvaret for å sikre en bærekraftig finansiering av kollektivsektoren i Akershus i årene framover, men fylkesrådet må slik utviklingen er legge opp til at den kommende kostnadsveksten ikke utelukkende kan håndteres ved hjelp av økte offentlige midler.

Tradisjonelt har om lag 50 prosent av Ruters tilbud blitt finansiert av billettinntekter. De siste tre årene har prisveksten i gjeldende busskontrakter ligget vesentlig høyere enn de årlige justeringene av billettprisene. Dette har bidratt til at billettinntektene kun utgjør 42 prosent av Ruters samlede inntekter i 2025. For å kunne opprettholde kollektivtilbudet på dagens nivå og videreutvikle dette, bør billettprisene følge pris- og kostnadsveksten. Fylkesrådet vil gå i dialog med Oslo kommune for å sikre en videre sømløs og bærekraftig finansiering av kollektivtransporten. Fylkesrådet mener takst- og sonesamarbeidet med Oslo har vært en styrke for sømløsheten i hovedstadsregionen.

2.5 Drifts- og investeringstiltak på fylkesveiene

Det investeres 9,2 milliarder kr på samferdselsområdet i økonomiplanperioden. Av dette utgjør 8,3 milliarder kroner midler fra Oslopakke 3 og byvekstavtalen. 6,9 milliarder kr disponeres til store kollektivtiltak, hovedsakelig til Fornebubanen. 853 mill. kr foreslås til tilrettelegging for gående og syklende. Dette er tiltak som treffer spesielt barn og unge, men de fleste trafikantgruppene har fordeler av disse tiltakene.

Akershus fylkeskommune har ansvar for ca. 2 100 km fylkesvei og 350 km gang- og sykkelveier. God kvalitet på veiene er avgjørende for at busser, så vel som privatbiler og varetransport, kommer seg frem.

Fylkesrådet har i investeringsforslaget lagt til grunn en strategisk prioritering av vedlikehold og oppgradering av eksisterende fylkesveier fremfor investering i nye prosjekter. Satsingen reflekterer et ønske om å ivareta og forbedre standard og funksjonalitet på dagens veinett. Det er også en viktig del av den nasjonale beredskapen. Det settes av rundt 690 mill. kr i perioden på investeringsbudsjettet til utbedring av fylkesveier. Av større investeringsprosjekter har fylkesrådet prioritert fylkesvei 33, og sikrer med dette den fylkeskommunale andelen som inngår i bompengefinansieringen av tunnel ved Skreikampen i Eidsvoll.

Det foreslås 835 mill. kr til drift og vedlikehold av fylkesveiene i 2026. Sammen med planlagte utbedrings- og forfallsinnhentingsprosjekter på investeringsiden, forventes det at driftsbudsjettet bidrar til at det samlede vedlikeholdsetterslepet ikke øker, og til å redusere etterslepet på enkelte prioriterte veistrekninger. Det totale vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene i Akershus er estimert til å utgjøre om lag 4,5 milliarder kroner. Fylkeskommunen er avhengig av økt statlig finansiering for å kunne redusere det store etterslepet.

2.6 Satsing på kultur

Styrkingen av museumsfeltet og talentsatsingene fortsetter i 2026

Gamle Hvam museum er en historisk storgård og regnes som en viktig del av Norges kulturarv. Det er behov for en omfattende istandsetting av Svalgangsbygningen, samt diverse mindre bygninger. Fylkesrådet setter av 28 mill. kr til dette viktige arbeidet for å ivareta kulturminneverdiene på Gamle Hvam, samtidig legges det til rette for økt publikumsaktivitet ved museet.

I 2026 styrkes Museene i Akershus (MiA), med en særlig satsing på Grinimuseet. Her får nye generasjoner kunnskap om motstandskampen, demokrati og de alvorlige konsekvensene av totalitære ideologier, en formidling som både er aktuell og avgjørende.

Vi viderefører styrkingen av talentutvikling for barn og unge, gjennom tilskudd til Dansefot, NSP 2, Ung musikk, Ung kunst, Ung tekst, Katapult og Mediefabrikken.

Fylkesrådet ønsker å styrke partnerskapet med de frivillige organisasjonene. De er nøkkelaktører for regional utvikling. Gjennom støtteordninger, samarbeid og forenkling legger vi til rette for at frivilligheten kan blomstre, både i små bygder og i store bymiljøer.

2.7 Nye brukergrupper i tannhelsetjenesten

Økte midler til nye pasientgrupper som er omfattet av det fylkeskommunale tannhelsetilbudet.

En trygg og tilgjengelig tannhelsetjeneste er en grunnleggende del av velferdstilbudet i Akershus. I 2026 settes det av 368 mill. kr til tannhelsetjenesten. Rammen for tannhelsetjenesten økes med 20 mill. kr i 2026 og 30 mill. kr i 2027–2029 som følge av at tannhelsetjenesten har fått nye brukergrupper som omfatter 50 000 unge voksne. De økte midlene går til klinikktutvidelser, utvidede åpningstider, økt bemanning, kompetanseheving og drift av nye og utvidede tannklinikker.

Det budsjetteres 242 mill. kr til planlegging og for utbygging og oppgradering av flere tannklinikker. Dette for å imøtekomme økt etterspørsel som følge av nye brukergrupper og av befolkningsveksten for øvrig. Fra og med 2026 gjennomføres investeringer på klinikkene Eidsvoll, Kjeller, Follo, Ullensaker og Strømmen. Det pågår også utredning om utvidelser for Nesbru og Røyken tannklinikk og for Bekkestua/Bærums Verk.

2.8 Regional drivkraft for et konkurransedyktig næringsliv

Akershus fylkeskommune skal være en drivkraft for et sterkt, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv, og samtidig fremme livskvalitet, inkludering og deltakelse for alle innbyggere. Gjennom helhetlig innsats på tvers av sektorer skal fylkeskommunen bidra til at alle har mulighet til å leve gode liv og delta aktivt i samfunnet.

Akershus fylkeskommune har en sentral rolle i å sette retning for samfunnsutviklingen i fylket. Som regional samfunnsutvikler skal fylkeskommunen legge til rette for samordning og samarbeid mellom kommuner, statlige aktører og næringslivet, basert på tydelig ansvarsdeling og godt samspill.

Fylkeskommunen ønsker å ta en mer aktiv og koordinerende rolle der det er behov for bedre samspill, mer risikokapital og sterkere koblinger til etablert næringsliv. Gjennom mobilisering av lokale ressurser, nettverksbygging og kobling av gründere til relevante partnere og virkemidler, skal fylkeskommunen bidra til økt verdiskaping og innovasjon.

2.9 Prisvekst i markedet gir utfordringer

Prisutviklingen på viktige varer og tjenester presser fylkeskommunale budsjett.

Prisveksten for drift og vedlikehold av fylkesveier skyldes i hovedsak tilpasning til høyere miljø- og klimakrav i nye driftskontrakter, samt generell kostnadsøkning i markedet. Denne kostnadsøkningen er trolig varig, men det er fortsatt stor usikkerhet om dette. I forbindelse med fornyelsen av driftskontrakter for fylkesveier, er det iverksatt tiltak for å redusere usikkerheten knyttet til framtidig prisutvikling.

Det er høy kostnadsvekst i kollektivsektoren, bl.a. på grunn av trafikkvekst og omlegging til utslippsfrie busser og båter. Det er særlig ventet store kostnadsøkninger når flere busskontrakter skal fornyes fra 2027 til 2029. Ruter har iverksatt effektiviseringstiltak som ikke går ut over kollektivtilbudet.

Energiprisene har variert spesielt mye i de senere årene. Energiprisene er fortsatt uforutsigbare. Det er tidligere avsatt midler på et energiutjevningsfond, for å kunne håndtere variasjon i energiprisene i løpet av året.

Flere skoleinvesteringsprosjekter i økonomiplanen ble vedtatt før prisveksten i byggebransjen begynte. Det kan derfor bli behov for høyere investeringsrammer for disse prosjektene enn det som så langt er vedtatt. Kunnskap om dette foreligger først når det er foretatt nye usikkerhetskalkyler for prosjektene. I økonomiplanen er det avsatt en større avsetning på 265 mill. kr for å kunne dekke et eventuelt høyere finansieringsbehov til enkeltprosjekter.

2.10 Effektivisering av fylkesadministrasjonen

Fylkesrådet har som mål å levere best mulige resultater og tjenester for våre innbyggere.

Dette skal oppnås gjennom strukturelle endringer og ta i bruk ny teknologi og moderne løsninger. Dette vil heve kvaliteten på tjenestene og på sikt gi et større økonomisk handlingsrom.

Fylkesrådet starter opp høsten 2025 et arbeid med å utrede mulige kostnadsreduksjoner og tiltak for effektivisering av fylkeskommunen. Det vil blant annet gjøres vurdering av dimensjoneringen av dagens fylkeskommunale tjenester og gjennomføres benchmarking. Tillitsvalgte og ansatte er orientert om arbeidet.

2.11 Vektlegger bærekraftig økonomi

I krevende økonomiske tider vektlegger fylkesrådet å sikre en bærekraftig økonomi.

Dagens statlige overføringer gir lite økonomisk handlingsrom. Skattesystemet er utformet slik at staten henter skatteinntekter fra Akershus, hvor folk ønsker å bo, og overfører dem til fylkeskommuner som folk flytter fra. Dette fører til økt press på våre tjenester, samtidig som en stadig mindre andel av skatteinntektene fra våre egne innbyggere blir igjen i fylket.

Akershus sine renteutgifter og avdrag på lån utgjør om lag 460 mill. kr i 2025, og øker med 139 mill. kr i løpet av 4-årsperioden. Gjeldsgraden i 2026 ligger på 52 prosent av driftsinntektene, økende til 65 prosent i 2029. Dette vil redusere handlingsrommet på driftsbudsjettet i årene framover, ved at stadig større del av inntektene vil gå med til å dekke finansutgifter.

Fylkesrådets budsjettforslag har i økonomiplanperioden en gjennomsnittlig resultatgrad (netto driftsresultat) på 2,7 prosent av driftsinntektene.

Akershus fylkeskommune fikk et større trekk på 250 mill. kr i statsbudsjettet for 2025, som følge av utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Dette lavere inntektsnivået videreføres fra og med 2026. Som følge av dette vedtok fylkestinget, i forbindelse med budsjettbehandlingen av økonomiplan 2025-2028, en reduksjon på 1,5 prosent i rådsområdenes driftsbudsjetttrammer fra 2025 til 2026. Fylkesrådet har videreført dette i økonomiplanen for perioden 2026-2029. I fylkesrådets budsjettarbeid for 2026 er det behov for å gjennomføre ytterligere økonomiske tilpasningstiltak, utover tidligere vedtatt nedtrekk på 1,5 prosent. Som følge av dette gjennomføres budsjettreduksjoner i rådsområdene på 66 mill. kr. Av dette omdisponeres 43 mill. kr til nye tiltak. Det foreslås også 25 mill. kr til Oslofjordfondet, med finansiering fra bruk av reservefondet. De ytterligere økonomiske tilpasningstiltakene er redegjort for i tiltakstabellene for hvert rådsområde.

2.12 Et grønt og klimavennlig Akershus

FNs bærekraftsmål ligger til grunn for utvikling og drift av Akershus fylkeskommune. Utbygging og drift av kollektivtrafikken er ett av de viktigste virkemidlene for å redusere klimagassutslipp. Driften skal bli utslippsfri innen 2030. Den ambisiøse oslofjordsatsningen videreføres.

Oslofjordfondet er et virkemiddel for å løse utfordringer innenfor klima, miljø og natur generelt og Oslofjorden spesielt. Fylkesrådet tilfører Oslofjordfondet ytterligere 25 mill. kr i 2026. Midlene disponeres til tiltak som bidrar til å bedre miljøtilstanden i fjorden.

Handlingsplan for klima omtaler fylkeskommunens handlingsrom og beskriver hvordan fylkeskommunen kan bidra for å nå klimamålene i Akershus. De vedtatte klimamålene i fylkesrådets politiske plattform og regionale planstrategi er utgangspunktet for klimabudsjettet til Akershus fylkeskommune.

De historiske tallene for direkte utslipp i hele Akershus fra 2016 til 2023 viser en utslippsreduksjon på kun 17 prosent siden 2016. Utslippsreduksjonene må dermed skje i langt større takt fram mot 2030 for å nå målet.

Beregnete direkte utslipp for Akershus fylkeskommune viser en økning fra 2023 til 2024 som følge av økt utslipp i kollektivsektoren, men tallene for de to årene er ikke helt sammenlignbare som følge av endring i målemetode. Analysen viser i hovedsak at Ruter er på god vei til måloppnåelse for utslippsfri kollektivtrafikk innen 2030.

Akershus fylkeskommunes klimabudsjettet skal vise hvordan klimamålene skal nås gjennom konkrete tiltak og aktiviteter. Arbeidet med å utvikle og ferdigstille klimabudsjettet prioriteres. I klimabudsjettet framgår tiltak i hele organisasjonen og tiltakene finansieres over rådsområdenes driftsbudsjett.

For å redusere indirekte klimagassutslipp stilles det strenge miljø- og klimakrav i utbyggingskontrakter. Akershus fylkeskommune deltar også i arbeidet med bypakkene, blant annet mål om å kutte utslipp, gi bedre luft, redusere antall biler i bysentrum og styrke kollektiv- og sykkeltilbudet.

I 2026 arbeider Akershus fylkeskommune videre med miljøsertifisering av hele virksomheten. Det satses videre på utskifting til fossilfrie maskiner og kjøretøy i 2026.

Gjennomføring av klimatiltak og omstilling til lavutslippssamfunnet krever at en rekke aktører bidrar og tar sin del av ansvaret. Fylkeskommunen sørger for å etablere og koordinere samarbeid og partnerskap med andre samfunnsaktører i Akershus om klimaarbeidet. Arbeidet i partnerskapene skal utvikles videre i 2026 med felles handlingsplaner og felles omstillingsprosjekter.

2.13 Ny infrastruktur og vedlikehold som bidrar til grønn omstilling

Investeringsbudsjettet for samferdselsområdet er også rettet mot omstilling til et lavutslippssamfunn. De fleste prosjektene er «grønne», slik som ny baneutbygging, kollektivtraseer og gang- og sykkelveier.

Klimatilpasninger er nødvendig som følge av mer ekstremvær. Vedlikehold på veier og annen infrastruktur er derfor tiltak som kan forhindre unødige store konsekvenser ved for eksempel styrtregn eller andre ekstremhendelser.

Akershus fylkeskommune investerer fortsatt i oppgradering av lyskilder til LED-standard langs fylkesveier og i fylkeskommunens bygg. Tiltak for energieffektivisering forventes å redusere fylkeskommunens samlede energiforbruk.

Fylkesrådet har som mål at alle ansatte, elever og pasienter for tannbehandling skal kunne være i fylkeskommunale bygg med gode og ambisiøse klimatiltak. Bedre ivaretagelse av egne bygg er et viktig virkemiddel for reduserte klimagassutslipp. Det samlede vedlikeholdsetterselepet på fylkeskommunens bygg reduseres med 60 mill. kr i løpet av 4-års perioden.

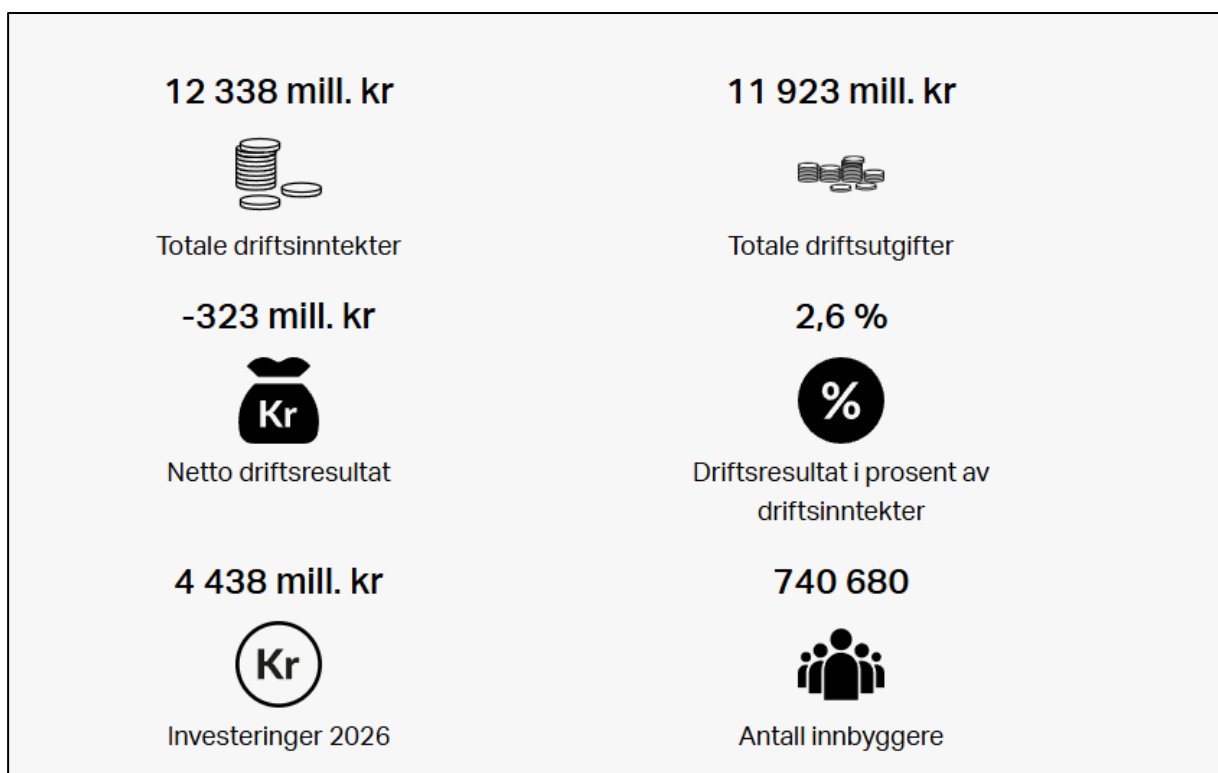
Korte reiseveier med offentlig kommunikasjon, og fortetning av lokale sentra i fylket, er faktorer som på sikt kan bidra til å nå de nasjonale klimamålene.

2.14 Oppgavesamarbeid med Buskerud og Østfold

Akershus fylkeskommune er involvert i flere fylkeskommunale selskap og samarbeid.

Tidligere vedtatte budsjetttrammer videreføres for de fylkeskommunale oppgavefellesskapene. Det er i tillegg satt av 9 mill. kr for å finansiere økte digitale utgifter som følge av elevtallsvekst. Tilskudd til NOVARI IKS styrkes også med 2,5 mill. kr som følge av økt finansieringsbidrag fra Akershus til et felles digitalt samarbeid mellom landets fylkeskommuner om utvikling av felles digitale løsninger for videregående opplæring og tannhelsetjenesten.

2.15 Grafikk og nøkkeltall for Akershus fylkeskommune

3 Fylkesrådets forslag

1. Fylkesskatt

Ved utskriving av fylkesskatten for 2026 legges til grunn den maksimale skattøren som vedtas av Stortinget i statsbudsjettet for 2026.

2. Driftsrammer

Inntekter og netto driftsrammer for rådsområder i økonomiplanperioden 2026-2029 vedtas slik det framgår av bevilgningsoversikt drift:

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Tabell 1: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-2 947 294	-2 791 109	-2 802 347	-2 801 540	-2 803 265	-2 786 344
Innteks- og formuesskatt	-6 080 930	-6 656 699	-7 206 140	-7 253 329	-7 298 018	-7 339 341
Andre generelle driftsinntekter	-46 865	-40 000	-32 000	-25 000	-21 000	-17 000
Sum generelle driftsinntekter	-9 075 089	-9 487 808	-10 040 487	-10 079 869	-10 122 283	-10 142 685
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	8 865 585	9 103 193	9 624 621	9 602 198	9 590 546	9 573 784
Avskrivninger	652 496	0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter	9 518 082	9 103 193	9 624 621	9 602 198	9 590 546	9 573 784
Brutto driftsresultat	442 993	-384 615	-415 866	-477 671	-531 737	-568 901
Renteinntekter	-220 985	-135 224	-116 839	-106 895	-104 143	-103 888
Utbytter	-245 000	-300 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	228 572	221 853	251 124	266 487	284 861	302 349
Avdrag på lån	192 055	178 000	208 553	247 060	276 694	296 370
Netto finansutgifter	-45 359	-35 372	92 838	156 652	207 412	244 831
Motpost avskrivninger	-652 496	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-254 862	-419 987	-323 028	-321 019	-324 325	-324 070
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	354 083	383 709	259 500	271 200	290 000	250 000
Avsetninger til bundne driftsfond	903 913	5 224	3 019	1 495	843	588
Bruk av bundne driftsfond	-860 338	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	360 739	313 141	311 082	296 967	312 607	312 607
Bruk av disposisjonsfond	-503 535	-282 087	-250 574	-248 643	-279 125	-239 125
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	254 862	419 987	323 028	321 019	324 325	324 070
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Tabell 2: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Fylkesting	61 959	88 166	83 972	88 867	83 972	83 972
Fylkesrådsleders kontor	99 177	107 593	107 887	107 887	108 247	108 247
Finans og organisasjon	769 274	772 778	793 754	796 929	826 783	826 783
Opplæring og kompetanse	4 692 878	4 912 314	5 165 859	5 208 941	5 229 153	5 229 053
Samferdsel	2 647 993	2 361 983	2 402 682	2 397 324	2 414 727	2 414 727
Kultur, tannhelse og frivillighet	528 793	526 737	557 866	567 866	567 866	567 866
Næring, idrett, mangfold og folkehelse	40 390	115 540	118 529	118 529	115 869	115 869
Plan, kulturminner, klima og miljø	112 766	124 305	120 686	95 686	95 686	95 686
Rådsuavhengige utgifter og inntekter	27 015	154 077	328 051	269 214	205 510	188 848
Oppgavefellesskap og vertskommunesamarbeid	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	8 980 244	9 163 493	9 679 286	9 651 243	9 647 813	9 631 051
Herav:						
Netto renteutgifter og -inntekter	-26 602	-5 172	-3 019	-1 495	-843	-588
Overføring til investering	29 479	83 709	9 500	21 200	40 000	0
Avsetninger til bundne driftsfond	903 913	5 224	3 019	1 495	843	588
Bruk av bundne driftsfond	-860 338	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	121 694	106 853	99 314	74 314	74 314	74 314
Bruk av disposisjonsfond	-53 488	-130 315	-54 149	-46 469	-57 047	-17 047
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	8 865 585	9 103 193	9 624 621	9 602 198	9 590 546	9 573 784

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Tabell 3: Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-2 947 294	-2 791 109	-2 802 347	-2 801 540	-2 803 265	-2 786 344
Inntekts- og formuesskatt	-6 080 930	-6 656 699	-7 206 140	-7 253 329	-7 298 018	-7 339 341
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-855 250	-525 898	-589 146	-580 896	-576 896	-572 896
Overføringer og tilskudd fra andre	-2 086 806	-1 520 488	-1 596 745	-1 598 825	-1 599 825	-1 599 825
Brukerbetalinger	-1 005	-824	-842	-842	-842	-842
Salgs- og leieinntekter	-168 872	-137 957	-143 240	-143 240	-143 240	-143 240
Sum driftsinntekter	-12 140 157	-11 632 975	-12 338 459	-12 378 671	-12 422 085	-12 442 487
Lønnsutgifter	4 033 400	4 149 895	4 345 456	4 354 959	4 340 345	4 340 345
Sosiale utgifter	1 008 243	1 112 825	1 233 751	1 253 616	1 257 880	1 257 880
Kjøp av varer og tjenester	4 977 434	4 967 901	5 236 831	5 155 183	5 152 737	5 135 975
Overføringer og tilskudd til andre	1 911 576	1 017 739	1 106 556	1 137 242	1 139 387	1 139 387
Avskrivninger	652 496	0	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	12 583 150	11 248 360	11 922 594	11 901 000	11 890 349	11 873 587
Brutto driftsresultat	442 993	-384 615	-415 866	-477 671	-531 737	-568 901
Renteinntekter	-220 985	-135 224	-116 839	-106 895	-104 143	-103 888
Utbytte	-245 000	-300 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	228 572	221 853	251 124	266 487	284 861	302 349
Avdrag på lån	192 055	178 000	208 553	247 060	276 694	296 370
Netto finansutgifter	-45 359	-35 372	92 838	156 652	207 412	244 831
Motpost avskrivninger	-652 496	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-254 862	-419 987	-323 028	-321 019	-324 325	-324 070
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	354 083	383 709	259 500	271 200	290 000	250 000
Avsetninger til bundne driftsfond	903 913	5 224	3 019	1 495	843	588
Bruk av bundne driftsfond	-860 338	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	360 739	313 141	311 082	296 967	312 607	312 607
Bruk av disposisjonsfond	-503 535	-282 087	-250 574	-248 643	-279 125	-239 125
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	254 862	419 987	323 028	321 019	324 325	324 070
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Omdisponeringer innenfor det enkelte rådsområde av prinsipiell eller vesentlig betydning, skal legges fram for fylkestinget.

For budsjettåret 2026 gis fylkesrådet fullmakt til å omfordele budsjettmidler mellom rådsområdene i henhold til rådsområdenes oppgaver og endringer i disse.

3. Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for økonomiplanperioden 2026-2029 vedtas slik det framgår av Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd og Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd (investeringer i varige driftsmidler) under:

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Tabell 4: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	2 286 257	4 846 584	4 438 482	4 218 134	2 751 482	2 150 330
Tilskudd til andres investeringer	246 701	151 787	37 000	48 700	67 500	27 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 567	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	319 022	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	2 876 547	5 023 371	4 500 482	4 291 834	2 843 982	2 202 830
Kompensasjon for merverdiavgift	-125 459	-508 609	-365 350	-363 355	-276 414	-274 630
Tilskudd fra andre	-1 963 847	-3 144 933	-2 936 704	-2 749 120	-1 559 720	-1 003 400
Salg av varige driftsmidler	-7 805	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Bruk av lån	-461 513	-919 520	-938 927	-908 158	-717 848	-674 800
Sum investeringsinntekter	-2 566 624	-4 581 062	-4 248 982	-4 028 634	-2 561 982	-1 960 830
Overføring fra drift	-354 083	-383 709	-259 500	-271 200	-290 000	-250 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	11 392	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruk av bundne investeringsfond	-11 216	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	66 600	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-22 616	-66 600	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-309 923	-442 309	-251 500	-263 200	-282 000	-242 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Tabell 5: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 1: Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Finans og organisasjon							
Administrasjonsbygg	2 693	673	0	0	0	0	0
Årlige avsetninger	15 690	47 510	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000
Sum Finans og organisasjon	18 382	48 182	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000
Opplæring og kompetanse							
Prosjekter under gjennomføring	259 544	828 916	549 133	339 000	208 810	85 000	1 181 943
Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak	15 500	106 013	215 700	597 778	507 000	515 000	1 835 478
Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning	0	66 512	77 500	102 500	57 500	57 500	295 000
Årlige avsetninger	20 200	174 237	217 250	167 250	167 250	167 250	719 000
Sum Opplæring og kompetanse	295 244	1 175 678	1 059 583	1 206 528	940 560	824 750	4 031 421
Samferdsel							
Mindre utbedringer	47 146	31 500	12 586	2 360	0	0	14 946
Forfallsinnhenting	106 786	41 034	58 686	7 080	9 440	21 240	96 446
Trafikksikkerhetstiltak	7 487	40 891	25 856	3 128	484	0	29 468
Tilrettelegging for gående og syklende	135 840	684 784	429 383	205 738	115 077	102 424	852 621
Planlegging	37 258	33 923	36 479	34 205	38 102	33 866	142 651
Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel	51 356	194 060	193 543	125 039	105 160	171 690	595 432
Kollektivtiltak fylkesvei	11 828	64 548	63 265	153 356	147 239	11 800	375 660
Store kollektivtiltak	1 558 684	2 467 290	2 431 601	2 370 780	1 314 920	842 060	6 959 361
Grunnerverv	134	0	0	0	0	0	0
Avtaler om justeringsrett	1 348	0	0	0	0	0	0
Sum Samferdsel	1 957 867	3 558 031	3 251 399	2 901 686	1 730 422	1 183 080	9 066 586
Kultur, tannhelse og frivillighet							
Tannhelse	14 447	36 189	52 000	62 420	33 000	95 000	242 420
Kulturprosjekter	317	28 503	28 000	0	0	0	28 000
Sum Kultur, tannhelse og frivillighet	14 764	64 692	80 000	62 420	33 000	95 000	270 420
Investeringer i varige driftsmidler	2 286 257	4 846 584	4 438 482	4 218 134	2 751 482	2 150 330	13 558 427

2. Tilskudd til andres investeringer

Tabell 6: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
OKO Udisponert investeringsfond	22 616	0	0	0	0	0	0
EIE Lørenskog vgs - utbygging 350 elevplasser	600	0	0	0	0	0	0
EIE Sjøførfasiliteter i vest	53	0	0	0	0	0	0
EIE Skedsmo vgs - utbygging og ombygging	52	0	0	0	0	0	0
SAMF Fornebubanen	126 917	0	0	0	0	0	0
EIE Utvidelse av Lørenskoghallen	18 750	21 250	0	0	0	0	0
SAMF AKT Ny overvannshåndtering Leiraveien uteområder	12 154	73 852	0	0	0	0	0
EIE Ås vgs - flerbrukshall	87	913	0	0	0	0	0
EIE Mailand vgs – ombygging for bedre arealutnyttelse	10	0	0	0	0	0	0
SAMF Fv. 1481 Eidsvegen, parsell Blaker kirke-Meierivegen (UTB)	105	0	0	0	0	0	0
EIE Røyken og Nesbru vgs - idrettshaller	44 958	0	0	0	0	0	0
SAMF Kollektivterminaler	0	0	27 500	27 500	27 500	27 500	110 000
SAMF AKT Bekkestua bussterminal - oppgradering	154	16 126	0	0	0	0	0
SAMF AKT Nesodden brygge	3 038	309	0	0	0	0	0
SAMF AKT Olavsgaard	6 590	-636	0	0	0	0	0
SAMF AKT Leiraveien bussanlegg - Skade i byggkonstruksjon	858	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Leiraveien bussanlegg - Solcelleanlegg	0	0	1 000	6 000	0	0	7 000
SAMF AKT Olavsgaard - UU oppgr. av plattformer, bæreevne og slitesterkt dekke	682	16 318	0	0	0	0	0
SAMF AKT Kløfta BT - Utbedring av asfalt og skade på bygg ved bussparkering	1 811	1 389	0	0	0	0	0
SAMF AKT Sandvika BT - UU tilpasning og nytt betongdekke	4 838	13 542	0	0	0	0	0
SAMF AKT Ask BT - modernisering og oppgr.UU	549	4 651	0	0	0	0	0
EIE Automatikk og SD	3	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Trafikksikkerhetstiltak og oppgradering av holdeplasser UU	1 787	2 213	0	0	0	0	0
SAMF AKT Leiraveien Miljøtiltak og VA/EL infrastruktur overvann fase 2	0	0	1 500	10 000	40 000	0	51 500
SAMF AKT Leiraveien - Oppgradering av lakkhall	0	0	6 000	0	0	0	6 000
SAMF AKT Kjøl bussanlegg - Solcelleanlegg	0	0	1 000	5 200	0	0	6 200
EIE Reklamasjonsavsetning – byggeprosjekter	7	0	0	0	0	0	0
KOMP Kostnadskrevende utstyr - div. videregående skoler	83	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	246 701	151 787	37 000	48 700	67 500	27 500	180 700

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Tabell 7: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
OKO Egenkapitalinnskudd	24 567	0	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Pensjonskassen for fylkene							
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 567	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000

4. Utlån av egne midler

Tabell 8: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd - Del 4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	2 557 525	5 023 371	4 500 482	4 291 834	2 843 982	2 202 830	13 839 127

Omdisponeringer av prinsipiell eller vesentlig betydning, skal legges fram for fylkestinget.

4. Låneopptak

Det opptas lån til investeringsformål i budsjettet for 2026 på inntil 938,927 mill. kr, jf. kommuneloven §14-15 første ledd. Gjennomsnittlig avdragstid settes til 25 år.

Innenfor rammen av vedtatt driftsbudsjett gis virksomhetene anledning til å inngå finansielle leieavtaler i inntil 4 år. Omfanget av disse rapporteres til fylkestinget i forbindelse med årsregnskapet.

5. Inngåelse av avtaler

Fylkesrådet inngår tjenesteavtaler og oppdaterer samarbeidsavtaler med fylkeskommunale oppgavefellesskap og -samarbeid.

6. Trekkrettighet

Fylkeskommunen kan inngå avtale om trekkrettighet i bank opptil 700 mill. kr i 2026, jfr. kommuneloven § 14-15 tredje ledd.

7. Avtale om kollektivpriser

Fylkesrådet gis i 2026 fullmakt til å søke enighet med Oslo kommune om endringer i prisnivået for kollektivbilletter ut over rammen for prisindeksen for kommunale tjenester, i tråd med aksjonæravtalen for Ruter AS. Fylkestinget holdes orientert.

8. Driftsbudsjettet for fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg

Driftsbudsjettet for fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg vedtas med en netto driftsutgift på 13,875 mill. kr i 2026.

9. Driftsbudsjett for Akershus kollektivterminaler FKF

Driftsbudsjett for Akershus kollektivterminaler FKF vedtas slik det framgår av tabellene nedenfor:

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4

Tabell 9: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4; Akershus kollektivterminaler FKF

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4; Akershus kollektivterminaler FKF							
	Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk. plan 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029
	Generelle driftsinntekter						
1	Rammetilskudd						
2	Inntekts- og formuesskatt						
3	Eiendomsskatt						
4	Andre generelle driftsinntekter	-49 881	-49 061	-43 734	-43 734	-43 734	-43 734
5	Sum generelle driftsinntekter	-49 881	-49 061	-43 734	-43 734	-43 734	-43 734
	Netto driftsutgifter						
6	Sum bevilgninger drift, netto	47 309	49 997	44 734	44 734	44 734	44 734
7	Avskrivninger	11 197					
8	Sum netto driftsutgifter	58 506	49 997	44 734	44 734	44 734	44 734
9	Brutto driftsresultat	8 626	936	1 000	1 000	1 000	1 000
	Finansinntekter/finansutgifter						
10	Renteinntekter	-702	-936	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
11	Utbytter						
12	Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler						
13	Renteutgifter	3					
14	Avdrag på lån						
15	Netto finansutgifter	-698	-936	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
16	Motpost avskrivninger	-11 197					
17	Netto driftsresultat	-3 270	0	0	0	0	0
	Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
18	Overføring til investering						
19	Avsetninger til bundne driftsfond						
20	Bruk av bundne driftsfond						
21	Avsetninger til disposisjonsfond	3 270					
22	Bruk av disposisjonsfond						
23	Dekning av tidligere års merforbruk						
24	Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
25	Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift

Tabell 10: § 5-6 Økonomisk oversikt etter art – drift; Akershus kollektivterminaler FKF

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift - Akershus kollektivterminaler FKF							
	Beløp i 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk. plan 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029
	Driftsinntekter						
1	Rammetilskudd						
2	Inntekts- og formuesskatt						
3	Eiendomsskatt						
4	Andre skatteinntekter						
5	Andre overføringer og tilskudd fra staten						
6	Overføringer og tilskudd fra andre	-73 351	-49 061	-44 734	-44 734	-44 734	-44 734
7	Brukerbetalinger						
8	Salgs- og leieinntekter	-57 075	-60 433	-62 549	-64 481	-66 468	-68 212
9	Sum driftsinntekter	-130 426	-109 494	-107 283	-109 215	-111 202	-112 946
	Driftsutgifter						
10	Lønnsutgifter	30 416	44 215				
11	Sosiale utgifter	9 662					
12	Kjøp av varer og tjenester	73 970	66 215	108 283	110 215	112 202	113 246
13	Overføringer og tilskudd til andre	13 807					
14	Avskrivninger	11 197					
15	Sum driftsutgifter	139 052	110 430	108 283	110 215	112 202	113 246
	Brutto driftsresultat	8 626	936	1 000	1 000	1 000	1 000
	Finansinntekter/Finansutgifter						
17	Renteinntekter	-702	-936	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
18	Utbytter						
19	Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler						
20	Renteutgifter	3					
21	Avdrag på lån						
22	Netto finansutgifter	-698	-936	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
23	Motpost avskrivninger	-11 197					
24	Netto driftsresultat	-3 270	0	0	0	0	0
	Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
25	Overføring til investering						
26	Avsetninger til bundne driftsfond						
27	Bruk av bundne driftsfond						
28	Avsetninger til disposisjonsfond	3 270					
29	Bruk av disposisjonsfond						
30	Dekning av tidligere års merforbruk						
31	Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3 270	0	0	0	0	0
32	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

10. Investeringsrammer for Akershus kollektivterminaler FKF

Netto investeringsrammer for Akershus kollektivterminaler FKF vedtas slik det framgår av tabellene nedenfor:

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Tabell 11: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd; Akershus kollektivterminaler FKF

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd; Akershus kollektivterminaler FKF							
	Beløp 1000	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk. plan 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029
Investeringsutgifter							
1	Investeringer i varige driftsmidler	36 194	127 027	43 875	55 575	74 375	34 375
2	Tilskudd til andres investeringer						
3	Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	413					
4	Utlån av egne midler						
5	Avdrag på lån						
6	Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter						
	Sum investeringsutgifter	36 606	127 027	43 875	55 575	74 375	34 375
Investeringsinntekter							
7	Kompensasjon for merverdiavgift	-4 849	-10 635	-6 875	-6 875	-6 875	-6 875
8	Tilskudd fra andre	-32 460	-116 392	-37 000	-48 700	-67 500	-27 500
9	Salg av varige driftsmidler						
10	Salg av finansielle anleggsmidler						
11	Utdeling fra selskaper						
12	Mottatte avdrag på utlån av egne midler						
13	Bruk av lån						
	Sum investeringsinntekter	-37 310	-127 027	-43 875	-55 575	-74 375	-34 375
Videreutlån							
14	Videreutlån						
15	Bruk av lån til videreutlån						
16	Avdrag på lån til videreutlån						
17	Mottatte avdrag på videreutlån						
	Netto utgifter videreutlån		0	0	0	0	0
Overføring fra drift og netto avsetninger							
20	Overføring fra drift						
21	Avsetninger til bundne investeringsfond						
22	Bruk av bundne investeringsfond						
23	Avsetninger til ubundne investeringsfond	703					
24	Bruk av ubundet investeringsfond						
25	Dekning av tidligere års udekket beløp						
	Sum overføring fra drift og netto avsetninger	703	0	0	0	0	0
	Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

Investering i varige midler etter § 5-5 andre ledd

Tabell 12: Investering i varige midler etter § 5-5 andre ledd; Akershus kollektivterminaler FKF

Investering i varige midler etter § 5-5 andre ledd: Akershus kollektivterminaler FKF						
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk. plan 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029
Investering i varige driftsmidler - kollektivterminaler byvekstavgiften	24 195	53 175	34 375	34 375	34 375	34 375
Investering i varige driftsmidler - kollektivtiltak Leiraveien og Kjøl	11 999	73 852	9 500	21 200	40 000	
Tilskudd til andres investeringer						
Investering i aksjer og andeler	413					
Utlån av egne midler						
Sum investeringer i varige midler	36 606	127 027	43 875	55 575	74 375	34 375

11. Bruk av fond

Fylkesrådet kan inntektsføre bruk av fond i 2026 i samsvar med påløpte utgifter, der fondsbruken er i samsvar med tidligere fylkestingsvedtak og tildelinger.

12. Finansielle måltall

Følgende nivåer for finansielle måltall for Akershus fylkeskommune i økonomiplanperioden vedtas:

- Netto driftsresultat (resultatgrad): 4 prosent
- Reservefond: 5 prosent
- Gjeldsgrad: 80 prosent

13. Mål

Mål og resultatmål for Akershus fylkeskommune, slik de framkommer for de enkelte rådsområdene, legges til grunn for driften i 2026.

14. Plan- og styringssystem

Plan- og styringssystemet for Akershus fylkeskommune vedtas i henhold til omtale i kapitlet «Fylkeskommunens plan- og styringssystem».

15. Økonomi- og finansreglement

Økonomi- og finansreglement for Akershus fylkeskommune vedtas i henhold til vedlegg.

4 Fylkeskommunens plan- og styringssystem

4.1 Samfunnsoppdraget

Fylkeskommunens ansvarsområder er gitt av Stortinget gjennom lovgivning. Fylkeskommunen er det regionale folkevalgte styringsnivået i Norge, og Akershus fylkeskommune har parlamentarisk styringsform. Delegasjonsreglementene definerer myndighetsnivået og hvem som har fullmakt til å treffe vedtak på vegne av fylkeskommunen.

Fylkeskommunen utøver tre roller:

- Tjenesteleverandør – levere tjenester som er tilgjengelige, brukertilpasset og med tilstrekkelig kvalitet
- Myndighetsutøver – utøve myndighet som sikrer likebehandling, åpenhet og er forutsigbare
- Samfunnsutvikler – gi strategisk retning, mobilisere samfunnsaktørene, samordne felles planer og tilrettelegge for demokratiske prosesser

Fylkeskommunen har ansvar for samfunnsoppgaver som er for store til at hver kommune kan klare dem alene, og som det ikke er naturlig at staten har ansvaret for. Informasjon om alle fylkeskommunens tjenester er presentert på afk.no.

4.2 Plansystemet

Fylkeskommunen arbeider med utvikling og tilpasning av plan- og styringssystemet jf. fylkestingets vedtak nr. 14 i [Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024 – 2027](#).

Plansystemet i Akershus fylkeskommune består av flere plantyper, som til sammen skal sikre helhetlig utvikling og god styring. Det skilles mellom planer som retter seg mot hele samfunnet i fylket (planstrategi og regionale planer) og planer som, i hovedsak, gjelder fylkeskommunens virksomhet (temastrategier, årsbudsjett og økonomiplan og virksomhetsplaner). Samspillet mellom, og oppfølgingen av disse planene gir retning for både samfunnsutvikling og intern prioritering i fylkeskommunen, og danner grunnlaget for målrettet og effektiv oppgaveløsning

Utviklingsarbeidet retter seg mot å styrke sammenhengene mellom de ulike plan- og styringsdokumentene, der de tre bærekraftsdimensjonene økonomisk, sosial og biosfære sees i sammenheng. Dette vil danne grunnlaget for et helhetlig plan- og styringssystem som sikrer effektiv oppfølging av fylkeskommunens prioriterte oppgaver, og synliggjør resultater av sitt arbeid.

4.2.1 Plantyper for akershussamfunnet

Regional planstrategi

Fylkeskommunen er regional planmyndighet og er pålagt å utarbeide regional planstrategi en gang hvert fjerde år, jf. plan- og bygningsloven § 7-1. Fylkestinget skal vedta regional planstrategi senest et år etter konstituering.

Regional planstrategi skal utarbeides i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet. Regional planstrategi skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging.

Regional planstrategi definerer hvilke regionale planer fylkeskommunen skal utarbeide og behovet for å revidere eller oppheve eksisterende regionale planer.

Regionale planer etter plan- og bygningsloven

Regionale planer er et verktøy som fylkeskommunen kan benytte for å jobbe mot mål fastsatt i den regionale planstrategien. Fylkestinget er regional planmyndighet og vedtar regionale planer. Regionale planer hjemles i plan- og bygningsloven kapittel 8.

Formålet med en regional plan er å legge grunnlaget for en bærekraftig utvikling i regionen, og å koordinere og samordne planlegging mellom ulike forvaltningsnivåer og sektorer. Regionale planer skal utarbeides i samarbeid med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak. Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Det innebærer at regional plan er en plan for samfunnsutviklingen i hele regionen, på tvers av forvaltningsnivåer. Som en del av en regional plan skal det vedtas et handlingsprogram, og dette skal vurderes rullert årlig.

Regionale planer etter vannforskriften

Regionale vannforvaltningsplaner følger kravene i vannforskriften, som gjennomfører EUs vanndirektiv i Norge. Planene fastsetter miljømål for vannforekomster og gir føringer for kommuner og sektormyndigheter. Akershus er ikke utpekt som vannregionmyndighet for noen av vannregionene, men deltar i tre vannregioner.

Godkjente vannforvaltningsplaner skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen jf. plan- og bygningsloven § 8-2. De revideres hvert 6. år.

4.2.2 Plantyper for fylkeskommunes egne ansvarsområder

Planer for fylkeskommunens egen virksomhet er verktøy for å sikre at fylkeskommunens samlede ressurser benyttes effektivt for å nå de mål som fylkestinget har vedtatt. Kommuneloven fastsetter de organisatoriske og rettslige rammer for fylkeskommunens virksomhet. Årsbudsjett og økonomiplan utgjør de sentrale styringsdokumenter for fylkeskommunens egen virksomhet.

Temastrategier

I tillegg til de lovbestemte krav til plantyper benytter Akershus fylkeskommune seg av «temastrategier». Temastrategier er en samlebetegnelse for ulike planer og strategier som ikke er en regional plan, og de kommer ofte som en politisk bestilling, eller oppstår som et administrativt behov. Disse temastrategier, med eventuelle handlingsplaner, benyttes som fylkeskommunens egne verktøy for å nå de langsiktige utviklingsmålene i regional planstrategi og regionale planer.

Temastrategiene legger langsiktige føringer for hvordan fylkeskommunen skal løse sine oppgaver, med aktuelle virkemidler som kan brukes for å nå målene. Temastrategier er et godt verktøy når flere rådsområder må koordinere og prioritere felles innsats over tid, for å nå politiske målsettinger. Det bør være gode vurderinger for når det er behov for å utforme en temastrategi, opp mot når det er mer hensiktsmessig å innarbeide dette i økonomiplanen eller i lokale virksomhetsplaner for de enkelte rådsområder.

Årsbudsjett og økonomiplan

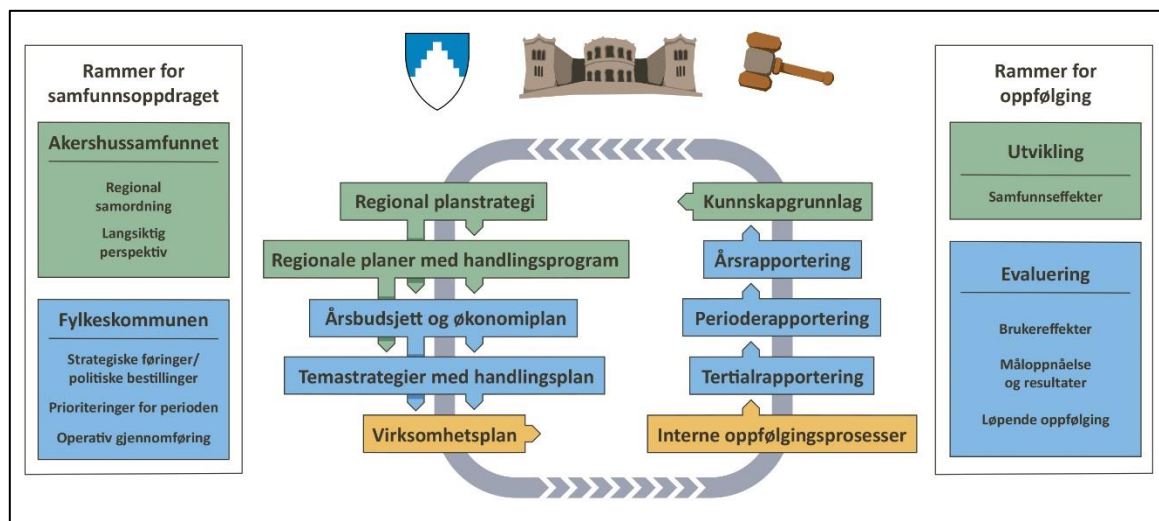
Fylkestinget skal hvert år vedta årsbudsjett og økonomiplan i tråd med kommunelovens kapittel 14. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i regionale planer skal følges opp.

Årsbudsjett og økonomiplan skal vise fylkestingets prioriteringer og bevilgninger, og de målene og premissene som økonomiplan og årsbudsjettet bygger på. I økonomiplan ivaretas de enkelte rådsområders driftsoppgaver gjennom driftsbudsjettet, mens investerings- og utviklingsområder som krever ekstra ressurser eller oppmerksomhet for en periode omtales mer spesifikt. Det betyr at tiltak fra en vedtatt temastrategi eller plan kan iverksettes innenfor vedtatt budsjettramme uten direkte omtale i økonomiplan. Årsbudsjettet er det første året i økonomiplanen og gir rammer for det første året i økonomiplanperioden.

4.2.3 Sammenhenger i plan- og styringssystemet

Det helhetlige plan- og styringssystemet kan illustreres slik:

Figur 1: Helhetlig plan- og styringssystem

Illustrasjonen starter med rammene og føringene som gjelder for Akershus fylkeskommune. Disse bygger på lover, forskrifter og internasjonale og nasjonale forpliktelser. Fylkeskommunen har valgt parlamentarisk styringsform, og delegasjonsreglementet fastsetter hvem som har beslutningsmyndighet. Til venstre i illustrasjonen vises de overordnede rammene for samfunnsoppdraget i plansystemet. Til høyre vises hvordan fylkeskommunen kan følge opp, og utvikle organisasjonen ved å se på samfunnseffekter, brukereffekter, måloppnåelse og resultater. I midten vises plan- og rapporteringsdokumentene, og hvordan de henger sammen, som beskrevet i avsnittet Plansystemet. De interne oppfølgingsprosessene og virksomhetsplanene skal videreutvikles, og omtales derfor ikke her.

Regional planstrategi og regionale planer med handlingsprogram legger føringer for fylkeskommunens oppgaveløsning, i tråd med fylkestingets vedtak. Fylkeskommunens egen virksomhet styres gjennom vedtatt årsbudsjett og økonomiplan. For å sikre god styring i tråd med kommunelovens bestemmelser skal det etableres et systematisk arbeid som sikrer måloppnåelse, effektivitet og kontroll. Dette ivaretas gjennom ledelse- og styringsprosesser, ofte omtalt som virksomhetsstyring.

System for utvikling, oppfølging og evaluering

Etter kommunelovens kapittel 25 om internkontroll skal fylkeskommuner ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Dette ivaretas gjennom ledelse- og styringsprosesser. Fylkeskommunen arbeider med utvikling og forbedring av virksomhetsstyringsprosessene.

Krav til rapportering

Akershus fylkeskommune rapporterer for å følge opp måloppnåelsen.

Rapporteringen nedenfor er lovpålagt:

- Tertialrapportering og årsrapportering for å ivareta god styring av tilgjengelige ressurser for å nå prioriterte mål effektivt med tilstrekkelig kvalitet
- Rapportere om resultat fra statlige tilsynsmyndigheter
- KOSTRA-rapportering til bruk for å utvikle nasjonal statistikk
- Rapport om læringsmiljøet, læringsresultat og gjennomføring til elevene i opplæringa

I tillegg har fylkeskommunen valgt å rapportere følgende til fylkestinget:

- Miljøfyrtårn for å tilfredsstille miljøsertifiseringskrav
- Klimaregnskap for å følge opp klimabudsjett og klimamål
- Rapportering om hvordan fylkestingets vedtak følges opp
- Eierskapsrapportering for å få oversikt over hvordan eierstyringen følges opp
- Bærekraftsrapportering
- Halvårlig rapportering om fylkesrådets vedtak i saker som har prinsipiell betydning
- Kvartalsvis orientering om innsigelser som er fremmet fra fylkeskommunen

Fylkeskommunen har også utviklet et arealregnskap som et støtteverktøy for kommunene, som også fylkeskommunen selv kan benytte som et kunnskapsgrunnlag.

Videre skal fylkeskommunen utvikle indikatorsett for kunnskapsutvikling og forbedre oppgaveløsningen og som prioriteringsgrunnlag i det helhetlige plan- og styringssystemet.

Rådsområdet finans og organisasjon vil arbeide videre med utvikling av ledelses- og styringssystem slik at fylkeskommunen etterlever regelverket, har effektive arbeidsprosesser og jobber målrettet innenfor det økonomiske handlingsrommet.

4.3 Gjeldende planer

4.3.1 Regionale planer

Nye regionale planer vedtatt for Akershussamfunnet:

- [Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus 2025-2036](#)

Vannforvaltingsplaner:

- [Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken 2022-2027](#)
- [Regional vannforvaltningsplan for de norske delene av vannregion Västerhavet 2022-2027](#)
- [Regional vannforvaltningsplan for Vestfold og Telemark 2022-2027](#)

Nye regionale planer som utarbeides i samarbeid med Oslo kommune:

- Regional plan for kompetanse, omstilling og verdiskaping
- Regional plan for areal og mobilitet

Gjeldende regionale planer som vil bli erstattet av de nye regionale planene som er under arbeid:

- [Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus \(PDF, 8 MB\)](#)
- [Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2030 – Aktivitetsløftet \(PDF, 12 MB\)](#)
- [Regional plan for handel, service og senterstruktur i Akershus \(PDF, 717 kB\)](#)
- [Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus \(PDF, 2 MB\)](#)
- [Regional plan for klima og energi i Akershus 2018-2050 \(PDF, 4 MB\)](#)
- [Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus, vedtatt av Fylkestinget i november 201 \(PDF, 11 MB\)](#)
- [Regional plan for masseforvaltning i Akershus \(PDF, 6 MB\)](#)

4.3.2 Temastrategier

Nye temastrategier med handlingsplan vedtatt i Akershus fylkesting:

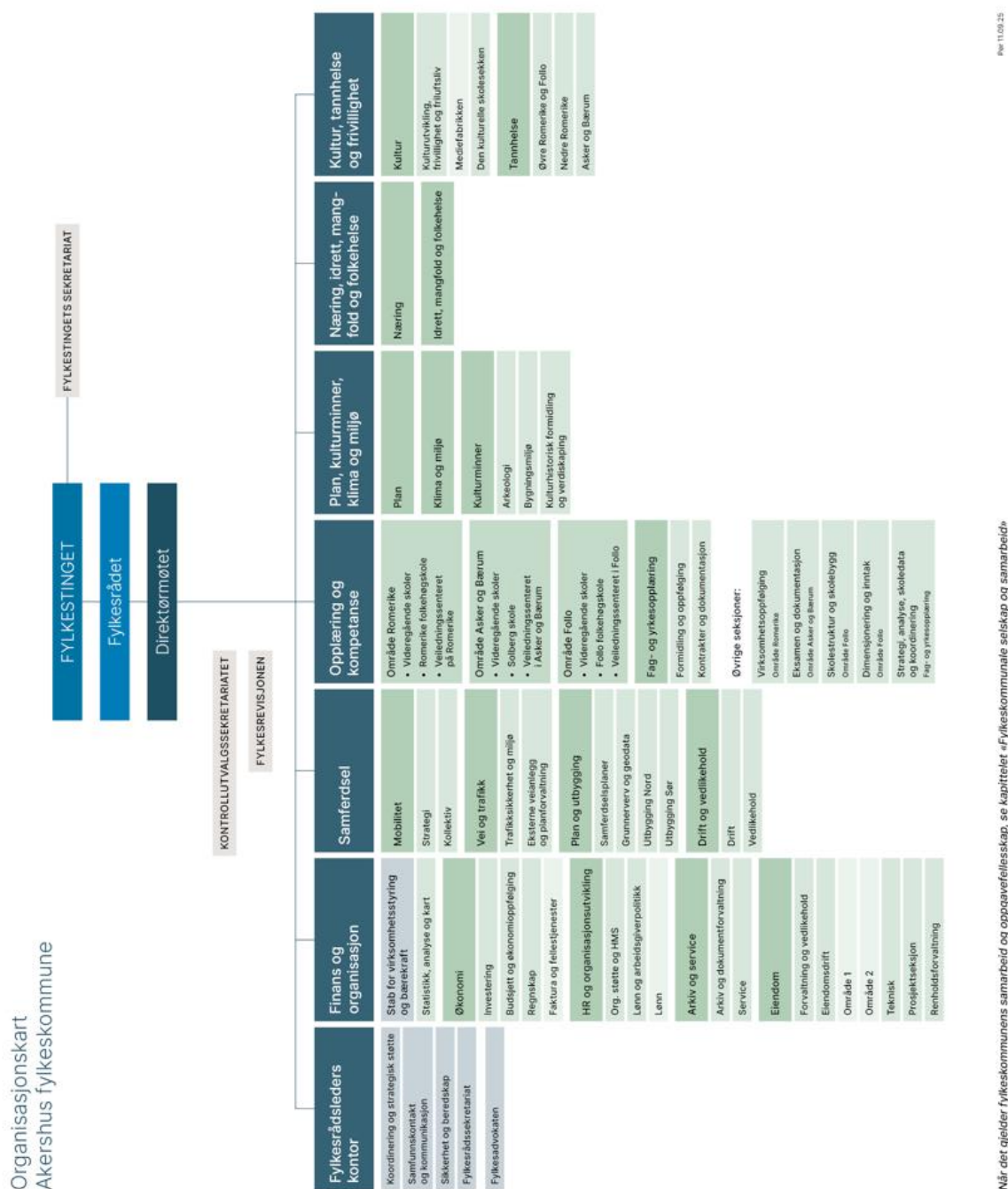
- [Handlingsprogram for samferdsel 2025 – 2028](#)
- [Internasjonal strategi 2024-2027](#)
- [Handlingsplan for klima 2025-2028](#), med separat [tiltaksdel](#)

Temastrategier som er under utarbeidelse:

- Temastrategi for inkludering og mangfold med handlingsplan
- Ungdomshelsestrategi
- Næringsstrategi
- Landbruksstrategi
- Handlingsplan til Internasjonal strategi

4.4 Organisasjonskart

Figur 2: Organisasjonskart

Du kan lese mer om hvordan fylkeskommunen er organisert på afk.no.

5 Samfunnsøkonomiske forutsetninger

5.1 Folkemengde og folketilvekst i Akershus

Per 1. januar 2025 bodde det 740 680 mennesker i Akershus. Dette er en økning på 11 877 personer, tilsvarende 1,6 prosent, fra året før. Akershus hadde den største befolkningsveksten av alle fylker, og er nå landets mest folkerike fylke. 13,2 prosent av Norges befolkning bor i Akershus.

Mens innvandring tidligere var den viktigste driveren for befolkningsveksten, har innenlands flytting de siste ti årene hatt størst betydning. I løpet av 2024 bidro flytting fra andre deler av landet med et nettotilskudd på 7 238 personer, mens nettoinnvandringen var 2 362. I tillegg ga fødselsoverskuddet 2 226 personer.

I 2022 og 2023 var innvandringen uvanlig høy, hovedsakelig på grunn av flyktninger fra Ukraina. Nær 5 000 ukrainere bosatte seg i Akershus i løpet av toårsperioden. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til hvor lenge denne gruppen vil bli boende, og hvordan de vil påvirke fremtidige flytte- og fødselstall.

Siden 2005 har befolkningen i Akershus vokst med over 204 800 personer, tilsvarende 38,2 prosent. Til sammenligning var den nasjonale veksten i samme periode 21,5 prosent.

5.2 Befolkningsprognoser

Befolkningsutviklingen bestemmes av fødsler, dødsfall, innflytting og utflytting. Prognoser gir anslag på utviklingen framover, men særlig flyttemønstre – både innenlands og internasjonalt – er vanskelige å forutsi.

Pandemien, den høye tilstrømmingen av flyktninger fra Ukraina, økte renter og svak kronekurs har gjort prognosegrunnlaget ekstra usikkert de siste årene.

5.2.1 Nøkkeltall fra befolkningsprognosen

Tabell 13: Nøkkeltall fra befolkningsprognosen

Alder per 31.12	1.1.2025	1.1.2030	Endring 2025–2030	1.1.2035	Endring 2025–2035
Totalt	740 680	783 352	+4,4 %	817 842	+8,9 %
1–18 år	160 156	163 973	+2,4 %	166 518	+4,0 %
16–18 år	29 354	28 936	–1,4 %	28 671	–2,3 %
19–28 år	82 376	83 712	+1,6 %	83 538	+1,4 %
67 år og eldre	120 034	128 902	+7,4 %	148 801	+24,0 %

De siste regionale befolkningsframskrivninger fra Statistisk sentralbyrå er fra 2024. For å ivareta faktisk utvikling fra 01.01.2024 til 01.01.2025 er framskrivingene fra SSB nivåjustert. Nivåjusteringen er gjort ved å legge nettoflytting fra SSBs framskrivingsalternativer inn i Pandamodellen.

Alle framskrivingsalternativene til SSB forutsetter en tydelig nedgang i nettoinnflyttingen til Akershus. Nedgangen ser vi særlig tydelig i vekstkommuner som Lillestrøm, Lørenskog og Nannestad. Til tross for at en nedgang i nettoinnflyttingen til disse kommunene er å vente på sikt, vurderer vi det dithen at det er lite realistisk at fallet i innflytting vil skje så brått. Ved å ta utgangspunkt i alternativet med høy innvandring (MMM), vurderer vi at vi samlet sett får et mer balansert bilde av framtidig utvikling.

Samlet sett ventes befolkningen i Akershus å vokse med rundt 32 600 personer fram mot 2030.

Prognosene viser:

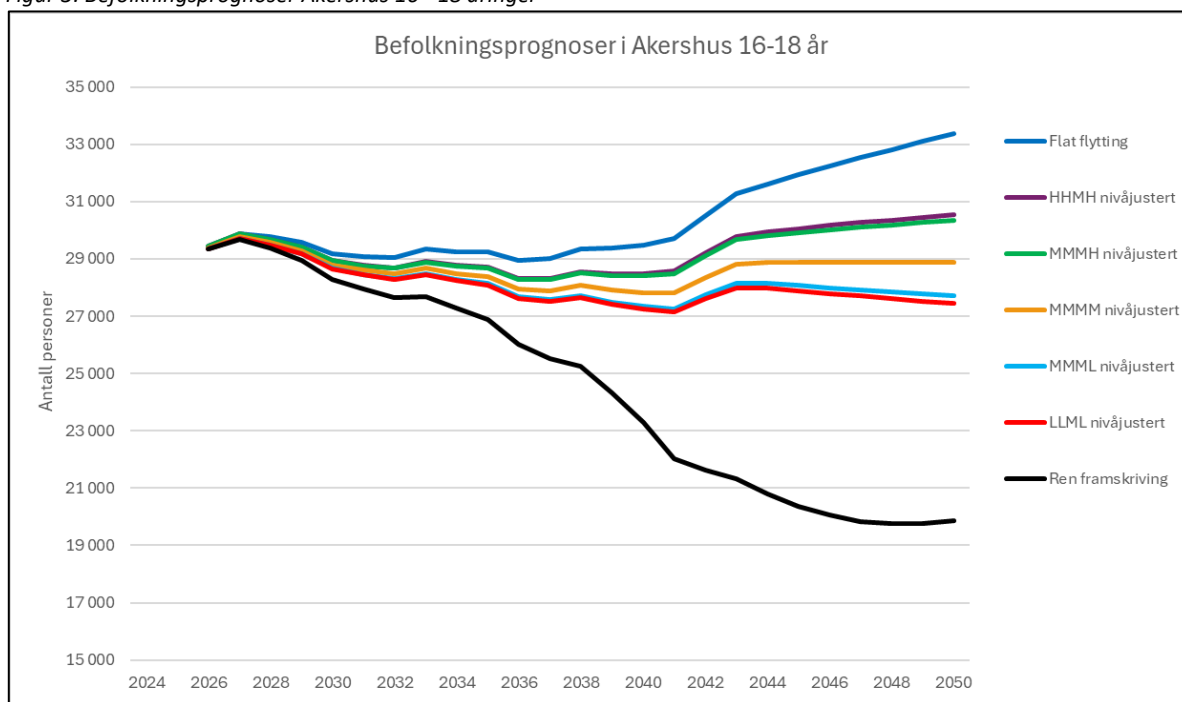
- 1–18 år: Vekst på om lag 3 800 personer.
- 16–18 år: En topp i 2027, deretter gradvis nedgang.
- 19–28 år: En svak vekst på 1,6 prosent fram mot 2030. Denne gruppen har fra 1. juli 2025 fått rett til subsidiert tannhelsehjelp, og forventes å øke i antall.
- 67+ år: Den sterkeste relative veksten, med 7,4 prosent fram mot 2030.

5.2.2 Prognoser for elevplasser

Framskrivinger av elevtall er spesielt usikre, da de påvirkes både av hvem som flytter til fylket, av søkemønstre, friskoler, effekten av fullføringsreformen og ny opplæringslov.

Alle SSBs framskrivingsalternativer viser at antallet 16–18-åringer vil øke fram til 2027, før det gradvis synker. Selv om innflyttingen holder seg høy, vil ikke 16-18-åringer nå et nytt toppnivå før omkring 2040.

Figur 3: Befolkningsprognoser Akershus 16 - 18 åringer

Befolkningsprognosene er basert på ulike framskrivingsalternativer fra SSB

Det vises til omtale av elevtallsprognoser i **kapittel 15 Opplæring og kompetanse, delkapitlet 15.5 «Kommentarer til driftsbudsjettet»**.

5.3 Lønns- og prisforutsetninger

Rådsområdenes driftsbudsjetttrammer er justert for lønnsøkning, prisøkning og deflator.

Følgende prosentøkning fra 2025 til 2026 er lagt til grunn for lønns- og prisstigningen i fylkeskommunens driftsbudsjett:

- 4,1 prosent lønnsøkning
- 2,2 prosent prisøkning
- 3,5 prosent vektet gjennomsnitt (kommunal deflator)

Finansutgifter og finansinntekter er ikke prisjustert i driftsbudsjettet.

I økonomiplanen vises/omtales endringene i budsjetttrammene enten som nominell endring eller som realendringer:

- **Nominell endring** er endringen i budsjetttrammene uten at beløpene er korrigert for lønns- og prisstigning.
- **Realendring** er endringen korrigert for lønns- og prisstigning og for eventuelle oppgaveendringer fra ett år til et annet.

5.3.1 Usikkerhet knyttet til prisvekst

Det er usikkerhet knyttet til prisutviklingen i årsbudsjettet for 2026. Prisutviklingen for varer og tjenester vil bli fulgt opp særskilt i forbindelse med tertialrapporteringen.

6 Finansielle måltall

Akershus fylkeskommunes ressurser må forvaltes på en måte som er miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig. Ulike politiske føringer for ønsket aktivitet kan skape målkonflikter mellom ulike bærekraftsmål. De økonomiske rammebetingelsene kan også gi behov for å prioritere mellom ulike mål. Fylkeskommunen må derfor utarbeide vilkår for god økonomistyring slik at generasjonsperspektivet ivaretas.

Kommuneloven framhever fylkestingets ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på sikt, der finansielle måltall er et av verktøyene. Grunnleggende krav til økonomiforvaltning lovfester at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at økonomisk handleevne blir ivaretatt over tid (kommuneloven §14-1).

Dette innebærer blant annet at:

- Fylkestinget skal fastsette egne finansielle måltall for sentrale økonomiske størrelser som driftsresultat, gjeldsnivå og driftsreserver (kommuneloven §14-2).
- Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier skal følges opp (kommuneloven §14-4).
- Budsjettet skal dekke avsetninger for en god økonomiforvaltning. Investeringer skal over tid ha en egenfinansiering som ivaretar den økonomiske handleevnen (kommuneloven §14-10).

Dette vil bidra til at fylkeskommunen også senere skal kunne skape gode tjenester og legge til rette for rettferdig fordeling av goder.

Ved behandlingen av årsbudsjettet for 2026 og økonomiplanen for 2026-2029 tar fylkestinget stilling til vedtatte nivå på måltallene.

6.1 Definisjon av de finansielle måltallene

En grunnleggende premiss for kommunal økonomisk bærekraft er at dagens tjenestetilbud minst kan opprettholdes over tid, uten vesentlig nedbygging av formue. Handlingsregler er et sentralt verktøy for å oppnå økonomisk bærekraft ved at de setter rammer for disponering av økonomiske midler. Handlingsreglene skal bidra til at dagens disposisjoner vil være økonomisk bærekraftige på sikt.

Netto resultatgrad er den viktigste indikatoren for å vise om fylkeskommunens tjenestenivå over tid står i forhold til driftsinntektene, med en økonomisk balanse. Nøkkeltallet viser hva fylkeskommunen har disponibelt når driftsutgifter og netto finansresultat trekkes fra driftsinntektene. Netto driftsresultat bør være stort nok til å dekke nødvendig egenfinansiering av nye investeringer, samt sikre behovet for avsetning til fond. Reelt netto driftsresultat korrigeres for bruk og avsetning til bundne driftsfond, samt for pensjonspremieavvik og amortisering av premieavvik som avregnes mot premieavviksfond.

Disposisjonsfond har som hovedhensikt å ivareta at det finnes reserver som kan håndtere svingninger i driftsinntekter og engangshendelser, slik at uventede negative hendelser ikke går ut over tjenesteproduksjonen.

Reservefond er i denne sammenheng definert som Akershus fylkeskommunes frie midler på disposisjonsfond, eksklusiv fond vedtatt reservert til dekning av andre formål som pensjon og premieavvik, energiutjevningfond, klima- og miljøfond, oslofjordfond og infrastrukturfond samferdsel. Reservefondet er det bufferfondet som fylkestinget vedtar et finansielt måltall for.

Gjeldsgraden vil være avhengig av nivået på egenfinansiering av investeringer. Egenfinansiering av investeringer viser hvor stor del av investeringene som er finansiert med egenkapital, dvs. bruk av driftsmidler, fondsmidler eller inntekter fra salg av anleggsmidler. Hovedhensikten med å ha et nøkkeltall for gjeldsgrad er for å begrense risikoen for at renter og avdrag reduserer handlingsrommet til å finansiere øvrige driftstiltak, og dermed gjør konsekvensene av renteøkninger håndterbare. Gjeldsgrad er i denne sammenhengen definert som netto langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser m.m.) i prosent av brutto driftsinntekter.

6.2 KS-modellens anbefalinger om nivå på finansielle måltall

Oslo Economics og Telemarksforskning har, på oppdrag fra KS, utarbeidet nye anbefalinger for tre sentrale nøkkeltall for kommunal sektor.

I rapporten «Anbefalinger om nivå på sentrale økonomiske nøkkeltall for kommunal sektor» gis anbefalinger om:

- nivået på samlet netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeld for kommunene og fylkeskommunene.
- nivået på netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeld for den enkelte kommune og fylkeskommune.

Formålet er å gi kommunesektoren bedre grunnlag for økonomiske beslutninger og langsiktig planlegging. De anbefalte nivåene for kommunene og fylkeskommunene gjelder over tid.

Det er også laget en modell som gir anbefalinger om individuelle nøkkeltall for hver kommune og fylkeskommune. Verktøyet tar hensyn til lokale behov for investeringer, egenfinansiering og bufferkapital, og er dermed et hjelpemiddel i vurderingen av nivået på finansielle måltall.

6.2.1 Netto resultatgrad (netto driftsresultat)

Anbefalingen tar utgangspunkt i et gjennomsnittlig nivå på 4 prosent for fylkeskommunene. Dette bygger på prinsippet om formuesbevaring (tilsvarende Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) og gjelder sektoren som helhet – ikke enkeltkommuner. Anbefalingen for enkeltkommuner vil avhenge av planlagt investeringsnivå og egenfinansiering.

Det forutsettes at netto driftsresultat skal være stort nok til å kunne sørge for:

- stabil tjenesteproduksjon på lang sikt (og dekke minimumsnivå for egenfinansiering av investeringer og driftsutgifter)
- på kort sikt dekke avsetninger til disposisjonsfond hvis det er behov for større buffer.

Akershus fylkeskommune: Ut i fra modellen er anbefalt langsiktig nivå på netto resultatgrad 2,8 prosent. Anbefalingen om netto driftsresultat for Akershus er lavere enn nasjonalt gjennomsnitt. Dette sees i sammenheng med at netto investeringsutgifter i Akershus har vært lavere enn gjennomsnittet blant fylkeskommunene.

6.2.2 Disposisjonsfond/bufferfond

For å håndtere økonomisk usikkerhet bør kommunesektoren i gjennomsnitt ha et disposisjonsfond tilsvarende rundt 5 prosent av driftsinntektene. Anbefalt nivå varierer fra under 2 til over 8 prosent avhengig av blant annet gjeldsnivå.

Bak anbefalingene ligger analyser av økonomiske sjokk – som rentehopp og plutselige inntektsfall. Ettersom fylkeskommunene, som følge av sterk inntektsutjevning, er mindre risikoeksponert for inntektssjokk, er det kravet om håndteringen av rentesjokk som i all hovedsak er benyttet. Anbefalingene tar høyde for at kommunene skal kunne håndtere en renteøkning på to prosent over tre år. Det er kun vurdert et minimumsnivå for disposisjonsfondet som buffer, altså muligheten til å håndtere økonomiske sjokk via fondet. I tillegg er det behov for å ha bufferfond for å håndtere andre uventede hendelser som har økonomiske konsekvenser. Dette fondsbehovet kommer i tillegg til anbefalingen i modellen.

Akershus fylkeskommune: Anbefalt minimumsnivå på disposisjonsfond er på 2 prosent for å kunne håndtere en renteøkning. Anbefalt minimumsnivå for disposisjonsfond/bufferfond for Akershus er blant de laveste i landet. Dette skyldes relativt lav anslått eksponering mot renteendringer, hovedsakelig som følge av lav gjeldsgrad.

Det at det ikke er behov for Akershus å bygge opp disposisjonsfond i henhold til modellen, påvirker også modellens anbefaling for fylkeskommunens netto driftsresultat.

6.2.3 Netto gjeld

Modellen anbefaler generelt at netto lånegjeld, fratrasket ubundne investeringsfond, ikke overstiger 85 prosent av driftsinntektene. Med et slikt gjeldsnivå skal kommunene og fylkeskommunene samlet kunne tåle renteøkninger i tråd med risikoanalysene, forutsatt at de har et disposisjonsfond på omtrent 5 prosent. Generelt er det viktigste at gjeldens størrelse er forholdsmessig til fylkeskommunenes disposisjonsfond og netto driftsresultat.

Akershus fylkeskommune: Anbefalt maksimumsnivå for gjeldsgrad i henhold til modellen er 85 prosent. En høyere gjeldsgrad enn 85 prosent vil innebære at Akershus har høyere sannsynlig eksponering mot rentesjokk og høyere netto finansutgifter enn det som implisitt ligger i vurderingene om netto driftsresultat.

6.2.4 Bærekraftig økonomisk handlingsrom for Akershus fylkeskommune

Tabellen under viser nivåer for økonomisk handlingsrom.

Tabell 14: Finansielle nøkkeltall

Finansielle nøkkeltall	Anbefalt nivå AFK i KS modell	Måltall for Akershus	Gjennomsnitt ØP 2026-2029
Korrigert netto resultatgrad, langsiktig nivå *)	> 2,8 %	4 %	2,7 %
Økonomisk buffer/reservefond **)	> 2 %	5 %	4,5 %
Gjeldsgrad ***)	< 85 %	80 %	59 %

* Netto driftsresultat (korrigert) i prosent av driftsinntekter

** Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter

*** Langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser, utlån, ubrukte lån og ubundne investeringsfond) i prosent av driftsinntekter

6.3 Status for finansielle måltall

Dersom man vurderer fylkesrådets forslag til årsbudsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 ut i fra KS-modellens vurderinger av individuelt økonomisk handlingsrom, indikerer nivåene for nøkkeltall at Akershus har et bærekraftig økonomisk handlingsrom.

Netto resultatgrad ligger på et tilfredsstillende nivå i forhold til anbefalingene i KS-modellen. Resultatgraden (ukorrigert) i fylkesrådets forslag er 2,6 prosent av driftsinntektene for året 2026 og gjennomsnittlig for økonomiplanperioden.

Dersom man korrigerer netto resultatgrad for eksterne inntekter, bundne fond, premieavvik og amortisering, er reell netto resultatgrad på 2,5 prosent for 2026. Gjennomsnittlig reell netto resultatgrad er 2,7 prosent i økonomiplanperioden. Dette er om lag i henhold til det anbefalte nivået i KS-modellen for netto resultatgrad for Akershus på 2,8 prosent for fireårsperioden.

I 2024 lå landsgjennomsnittet for fylkeskommunenes netto resultatgrad (ukorrigert) på 2,7 prosent.

Reservefondet i utgangen av 2026 er på 512 mill. kr i forslag til økonomiplan, og utgjør 4,5 prosent av driftsinntekter (fondsbeløpet er korrigert for tilbakeføring av regnskapsmessig overskudd 2024 til rådsområdene). Dette tilsvarer også gjennomsnittlig nivå på fondet i perioden 2026-2029. KS-modellens anbefalte minimumsnivå på 2 prosent utgjør fondsmidler for Akershus på ca. 230 mill. kr.

Samlet disposisjonsfond, inklusive formålsfond, har et gjennomsnittlig nivå i økonomiplanperioden på ca. 18 prosent av driftsinntekter. Dette utgjør gjennomsnittlig ca. 2 milliarder kr.

I 2024 var landsgjennomsnittet for fylkeskommunenes disposisjonsfond på ca. 13 prosent.

Gjeldsgraden ligger gjennomsnittlig på ca. 59 prosent i økonomiplanperioden 2026-2029, økende fra 52,4 prosent i 2026 til ca. 65 prosent i 2029. Gjeldsgraden øker dog fra et lavt nivå, men økt gjeldsnivå vil uansett redusere handlingsrommet på driftsbudsjettet. Gjeldsgraden har vært lav også som følge av vesentlige forskyvninger/rebudsjetterte investeringer fra 2024 og videre i økonomiplanperioden.

I 2024 var landsgjennomsnittet for fylkeskommunenes gjeldsgrad på 73,6 prosent.

I forslaget til økonomiplan for 2026-2029 øker andelen av tilgjengelige inntekter som går med til å dekke finanskostnader (dvs. renter og avdrag), fra 4,1 prosent i 2026 til 5,3 prosent i 2029. Dette medfører at handlingsrommet til å finansiere annen aktivitet reduseres noe i økonomiplanperioden.

I 2024 var landsgjennomsnittet for andelen av tilgjengelige inntekter som går med til å dekke finanskostnader på 6,9 prosent.

6.4 Økonomisk handlingsrom

Vurdering av det økonomiske handlingsrommet måles over tid. Nøkkeltall for ett år vil isolert sett gi et øyeblikksbilde, men gir fram i tid retning på om dagens disposisjoner er økonomisk bærekraftige.

Netto driftsresultat (netto resultatgrad): Som følge av store framtidige investeringsplaner knyttet til investeringer til videregående opplæring og infrastruktur, og behov for egenfinansiering fra driften, foreslås det å videreføre det langsiktige måltallet på 4 prosent netto resultatgrad. Netto resultatgrad i økonomiplanperioden 2026-2029 er noe lavere, men er likevel på et bærekraftig nivå i henhold til KS-modellen.

Reservefond/bufferfond: Reservefondet er fylkeskommunens bufferfond og kan for eksempel brukes ved rentesjokk, annen inntektssvikt, egenkapitalfinansiere investeringer eller til å finansiere uforutsette utgifter. I en situasjon med stor usikkerhet om inntektsutvikling og eventuelle økte merutgifter, er fylkesrådets vurdering at det er viktig å opprettholde dagens nivå på reservefondet for å være i stand til å håndtere uventede hendelser.

Gjeldsgrad: Dagens langsiktige måltall for maksimum gjeldsgrad foreslås videreført. Dette for å ta høyde for et mulig fortsatt et langsiktig investeringsbehov som følge av elevtallsvekst i årene etter 2029.

Følgende gjeldende vedtatte nivåer for langsiktige finansielle måltall foreslås videreført:

- netto driftsresultat (resultatgrad): 4 prosent
- reservefond (frie disposisjonsfond): 5 prosent
- gjeldsgrad: 80 prosent

7 Hovedtallene i budsjettforslaget

7.1 Sentrale inntekter

Tabell 15: Sentrale inntekter
Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Rammetilskudd	-2 802 347	-2 801 540	-2 803 265	-2 786 344
Andre generelle driftsinntekter	-32 000	-25 000	-21 000	-17 000
Innteks- og formueskatt	-7 206 140	-7 253 329	-7 298 018	-7 339 341
Sum sentrale inntekter	-10 040 487	-10 079 869	-10 122 283	-10 142 685

7.1.1 Skatteinntekter og rammetilskudd 2026

Fylkeskommunes inntekter består hovedsakelig av frie inntekter fra staten, dvs. rammetilskudd og skatteinntekter. Frie inntekter utgjør om lag 80 prosent av fylkeskommunens samlede inntekter. Akershus' frie inntekter i 2026 anslås til 10 milliarder kr. I beløpet inngår 40,67 mill. kr fra staten til finansiering av nye regler for offentlig AFP-pensjon. Inntektsanslaget er basert på kommuneproposisjonen for 2026 og KS sin prognosemodell for frie inntekter.

Akershus fylkeskommune fikk et større trekk på 250 millioner kr i statsbudsjettet for 2025, som følge av utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Dette lavere inntektsnivået videreføres fra og med 2026. Regjeringens forslag i kommuneproposisjonen for 2026 innebærer at Akershus fylkeskommune får om lag 29 mill. kr i økte frie inntekter sammenliknet med inntektsnivået i forrige økonomiplan. Dette er nettoeffekten etter at både realvekst i frie inntekter og endringer i utgiftsutjevningen i inntektssystemet er tatt med i beregningen. Isolert sett tilsvarer forslaget en inntektsøkning på rundt 142 mill. kr, men dette reduseres betydelig når effekten av oppdatert «beregnet utgiftsbehov» og nye sektorvekter i kostnadsnøkkelen oppdateres. KS sin prognosemodell anslår et økt trekk gjennom utgiftsutjevningen på rundt 113 mill. kr i 2026, særlig knyttet til kriterier for ferjer og fylkesvei. Dette er samme type endring som også ga et stort negativt utslag for Akershus i statsbudsjettet for 2025.

Det understrekes at det er knyttet usikkerhet til det foreliggende inntektsanslaget. Tall for beregnet utgiftsbehov og endelige kriteriedata for kostnadsnøkkelen for 2026 foreligger ikke pr september 2025, men publiseres av Kommunal- og distriktsdepartementet i oktober i forbindelse med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026. Endelige kriteriedata mv. vil kunne gi grunnlag for å oppdatere fylkesrådets anslag for frie inntekter for perioden 2026-2029. Dersom dette gir vesentlige utslag på inntektsanslagene, vil fylkesrådet komme tilbake med oppdatert informasjon om dette.

7.1.2 Skatteinntekter 2026-2029

Akershus fylkeskommunes skatteinntekter for 2026 er anslått til 7,2 milliarder kr, som er en realøkning på 4,9 prosent i forhold til anslag for 2025. Skattøren fastsettes på grunnlag av en målsetting om at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av samlede inntekter.

Realveksten i skatteinntektene for Akershus fra 2027-2029 er på gjennomsnittlig ca. 0,6 prosent, som er høyere enn realveksten for landet på 0,2 prosent. Bakgrunnen for dette er at prognosen for samlet

befolkningsvekst for Akershus i perioden 2026-2029 gjennomsnittlig ligger på 1,2 prosent, og er høyere enn landsgjennomsnittet på 0,8 prosent.

I anslaget for frie inntekter for Akershus fylkeskommune for perioden 2027-2029 er det lagt til grunn en realvekst for fylkeskommunene på landsbasis på 200 mill. kr årlig.

De siste årene har det skjedd endringer i fylkeskommunenes skattegrunnlag, blant annet ved at utbytteskatten er erstattet med at fylkeskommunene har fått økt sin andel av skatt på alminnelig inntekt. For Akershus fylkeskommune har dette medført at fylkeskommunen har lavere skatteinntekter i forhold til landsgjennomsnittet enn tidligere år. Inntektsbortfallet kompenseres delvis gjennom inntektsutjevningen i rammetilskuddet.

7.1.3 Rammetilskudd 2026-2029

Det anslås ca. 2,8 milliarder kr i netto rammetilskudd (dvs. inklusiv inntektsutjevning) for Akershus fylkeskommune i 2026. Rammetilskuddet for Akershus for perioden 2027-2029 har om lag nullvekst.

Det foreliggende inntektsanslaget for frie inntekter er basert på faktisk folketall pr 1. januar 2025 og SSBs befolkningsprognose fra juni 2024, der det i prognosene er lagt til grunn SSBs middelalternativ for aldersgrupper og alternativet høy innvandring for totalbefolkningen. Øvrige kriteriedata er data som Kommunal- og distriktsdepartementet bruker for inntektssystemet for 2025.

Innlemming av øremerket tilskudd i rammetilskuddet

Tidligere øremerket tilskudd fra Kunnskapsdepartementet på 320 mill. kr knyttet til finansiering av fullføringsretten, er innlemmet i rammetilskuddet med virkning fra 2026. Akershus sitt økte rammetilskudd er beregnet til ca. 44 mill. kr i 2026. Øremerket tilskudd som rådsområdet Opplæring og kompetanse mottar i 2025, bortfaller med om lag tilsvarende beløp. Dette er en budsjetteknisk endring som ikke har realinntektseffekt for Akershus, da det kun er en endring i finansieringskilde.

7.1.4 Andre driftsinntekter

«Andre generelle driftsinntekter» i tabellen ovenfor viser inntekter fra den statlige rentekompensasjonsordningene for skolebygg og samferdsel. Inntektsanslaget er basert på renteforutsetninger for rentekompensasjonsordningene, samt årlige avdragsnedtrappet grunnlag. I 2026 er det lagt til grunn en renteforutsetning for kompensasjonen på 3,5 prosent, synkende til 3,1 prosent basert på prognoser for styringsrenten fra Norges Bank pr juni 2025.

Fylkeskommunens øvrige driftsinntekter utgjør anslagsvis 2,23 milliarder kr i 2026. Dette er inntekter i form av øremerkede tilskudd, sykepengeinntekter, salgs- og leieinntekter, inntekter fra mva-kompensasjon, samt andre mindre inntekter som budsjetteres på de enkelte rådsområdene.

Samlet utgjør dette fylkeskommunens brutto driftsinntekter på ca. 12,27 milliarder kr i 2026. I tillegg har fylkeskommunen også finansinntekter knyttet til løpende likviditet og utlån på ca. 114 mill. kr og utbytteinntekter fra kraftselskap som fylkeskommunen eier på 250 mill. kr.

7.2 Sentrale utgifter

Tabell 16: Sentrale utgifter
Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
AFP, rentegaranti og reguleringspremie	191 000	191 000	191 000	191 000
Premieavvik og amortisering	-40 344	-20 479	-16 215	-16 215
Personforsikring	12 775	12 775	12 775	12 775
Sum sentrale utgifter	163 431	183 296	187 560	187 560

7.2.1 Personalforsikringer

Akershus fylkeskommune har personalforsikringer for sine ansatte, og budsjetterer 12,8 mill. kr i 2026 til dette formålet.

Forsikringene dekker gruppelivsforsikring, fritidsulykkesforsikring og yrkesskadeforsikring.

Gruppelivsforsikringen gir økonomisk støtte til de etterlatte ved en ansatts død.

Yrkesskadeforsikringen dekker skader eller sykdommer som oppstår i arbeidssammenheng, og sikrer erstatning til ansatte ved arbeidsrelaterte hendelser.

7.2.2 Pensjonsutgifter

Arbeidsgivers andel av ordinær pensjonspremie og utgifter til avtalefestet pensjon dekkes innenfor rådsområdenes budsjettrammer. På bakgrunn av oppdaterte beregninger og informasjon om neste års pensjonspremie fra de to pensjonskassene som Akershus fylkeskommune har som pensjonsleverandører, Statens pensjonskasse (SPK) og Pensjonskassen for fylkene, er det innarbeidet utgifter for pensjonspremie og pensjonsutgifter i budsjettet.

Statens Pensjonskasse (SPK)

Fylkeskommunens pedagogiske personale håndteres av SPK. Arbeidsgivers premie for pedagogisk personale i videregående opplæring er prognosert i 2026 på 8,18 prosent av pensjongivende lønn, en reduksjon på 0,74 prosentpoeng fra 2025. Premien inkluderer reguleringspremie og dekker også AFP-pensjoner. I tillegg til arbeidsgivers andel av pensjonspremien, betaler medlemmer 2 prosent i medlemspremie.

Pensjonskassen for fylkene

I 2025 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien til Pensjonskassen for fylkene på 10,25 prosent av pensjonsgrunnlaget. Foreløpig er pensjonspremiesats for 2025 videreført. Endelig vedtatt pensjonspremiesats for 2026 innarbeides på et senere tidspunkt i fylkesrådets tilleggsforslag til budsjettet. I tillegg til arbeidsgivers andel av pensjonspremien, betaler medlemmer 2 prosent i medlemspremie.

Reguleringspremie og rentegarantipremie

I tillegg til ordinær pensjonspremie for medlemmer i Pensjonskassen for fylkene, kommer reguleringspremien som skal dekke opp økte pensjonskostnader som følge av lønnsoppgjør og trygdeoppgjør i 2026. I SPK er reguleringspremien innbakt i ordinær pensjonspremie. Kommuner og fylkeskommuner har ikke reguleringsansvar i SPK.

Pensjonskassen for fylkene fakturerer reguleringspremie særskilt med en årlig faktura til fylkeskommunen, og den budsjetteres derfor sentralt. Det samme gjelder for rentegarantipremie, som skal dekke kostnader knyttet til garantert avkastning på ytelser i pensjonskassen.

Reguleringspremie er budsjettert med 131,8 mill. kr i 2026. Dette er en nominell videreføring av budsjettet for 2025. Anslaget avhenger av resultatet av lønnsoppgjøret det enkelte år. Lønnsoppgjøret i Akershus fylkeskommune er ferdig i løpet av oktober, og kan dermed påvirke anslått budsjettbehov. Reguleringspremie dekkes av fylkeskommunen sentralt, med midler budsjettert på rådsområde 9 Sektoruavhengige utgifter og inntekter. Denne utgiften kan reduseres med å bruke fylkeskommunens pensjonsfond, eller oppspart tilbakeført avkastning i Pensjonskassen for fylkene (pensjonspremierfond). Det budsjetteres ikke med bruk av pensjonsfond i 2026.

Rentegarantipremien er den prisen pensjonskassen må ta for å kunne garantere avkastning på kundemidlene lik pliktig nivå. Dette utgjør pr. i dag 2,46 prosent p.a. Differansen mellom den garanterte renten og markedsrenten er avgjørende for kostnadene til pensjonskassen for å garantere et avkastningsnivå. Økende markedsrente medfører redusert rentegarantipremie, som i 2026 budsjetteres med 1 mill. kr. Dette er en nominell videreføring av beløpet fra 2025.

Netto reguleringspremie, rentegarantipremie, AFP og sikringsordning budsjetteres med 191 mill. kr i 2026. Dette er en nominell videreføring av beløpet fra 2025. Beløpet kan bli oppdatert etter at årets lønnsoppgjør i Akershus fylkeskommune er ferdig i oktober.

Premieavvik

Pensjonskassene beregner pensjonskostnad i henhold til forsikringsvirksomhetsloven. Beregningen består av premie og tilskudd og bygging av reserve. Finanstilsynet regulerer hvordan forsikringsselskapene skal beregne premie og bygge opp reserver. Regnskaps- og budsjettforskriften regulerer hvordan fylkeskommunen skal beregne og føre pensjonskostnader og -forpliktelser. Forskjellige regler gir forskjellige resultater. Pensjonskostnaden blir ikke lik innbetalt premie.

I kommuneregnskapet føres innbetalt premie samt avvik mellom innbetalt pensjonspremie og den pensjonskostnaden som beregnes av ekstern aktuar tilknyttet pensjonsleverandør. Differansen kan utgjøre både et positivt og negativt beløp, og omtales som premieavvik.

Premieavviket for 2026 er estimert til å utgjøre 211,8 mill. kr. Amortisering av tidligere års premieavvik forventes å ligge på 171,4 mill. kr. For å eliminere virkning av disse postene på driftsregnskapet, budsjetteres bruk og avsetning til premieavviksfondet med tilsvarende beløp.

7.2.3 Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter

Tabell 17: Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter

Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter (beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Økt rammetilskudd tannhelse - nye brukergrupper	43 306	29 910	26 290	26 290
Kompensasjon for nytt regelverk for avtalefestet pensjonsordning	40 700	40 700	40 700	40 700
Reservepost - endring i satsen til Statens pensjonskasse i 2026	19 800	19 800	19 800	19 800
Konsekvensjustering - overgang fra å lease til å kjøpe mobiltelefoner	18 000	6 000	9 400	17 200
Reservepost	42 814	-10 492	-78 240	-102 702
Sum andre rådsuavhengige utgifter og inntekter	164 620	85 918	17 950	1 288

Akershus fylkeskommune har fått økte statlige rammetilskudd som følge av at Stortinget har vedtatt utvidet ansvar for nye pasientgrupper for den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. De ekstra rammebevilgningene består av midler til generell styrkning av tannhelsetjenesten og utvidelsen av lovpålagte brukergrupper til aldersgruppen 25–28 år. Deler av disse bevilgningene budsjetteres

midlertidig på «andre rådsuavhengige utgifter og inntekter» med henholdsvis 43,3 mill. kr i 2026, 29,9 mill. kr i 2027 og 26,3 mill. kr i 2028 og 2029. Midlene frigjøres etter behov og kapasitet, slik at tannhelsetjenesten kan møte den økte etterspørselen.

Øvrige budsjettposter er knyttet til foreløpige ufordelte midler til avtalefestet pensjon og reservemidler til pensjonspremie til Statens pensjonskasse som følge av ikke endelig fastsatt pensjonspremie for 2026. Budsjettposten inneholder også midler til finansiering av digitalt utstyr/mobiltelefon som etterhvert skal fordeles til rådsområdene. Budsjettposten inneholder videre reservemidler til finansiering av endringer i bl.a. kriteriedata og endret utgiftsbehov pensjon som vil innarbeides i fylkesrådets reviderte budsjettforslag etter at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026 er lagt fram. Inntekts- og utgiftssiden utover i økonomiplanperioden er usikre. Som følge av dette reduseres samlede avsetninger utover i perioden. Fylkesrådet vil arbeide videre med dette i påfølgende års rullinger av økonomiplanen.

7.3 Finansinntekter og -utgifter

Tabell 18: Finansinntekter og -utgifter
Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Renteinntekter	-113 820	-105 400	-103 300	-103 300
Utbytte	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Renteutgifter	251 124	266 487	284 861	302 349
Avdrag på lån	208 553	247 060	276 694	296 370
Netto finansinntekter/finansutgifter	95 857	158 147	208 255	245 419
Finansutgifter i rådsområdene	-3 019	-1 495	-843	-588
Totale finansutgifter	92 838	156 652	207 412	244 831
Motpost avskrivninger	0	0	0	0

Tabellen over viser utviklingen i renteutgifter og renteinntekter, låneavdrag samt utbytte fra Akershus Energi. Dette utgjør fylkeskommunens netto finansutgifter i økonomiplanperioden.

Tabellen viser at:

- Fylkeskommunens brutto rente- og avdragsutgifter øker med 139 mill. kr i økonomiplanperioden 2026-2029, dvs. med 30 prosent. Denne økningen er på 199 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett 2025. Det er i beregningen av rente- og avdragsutgifter og gjeld i 2026 hensyntatt en foreløpig prognose for rebudsjetteringer i 2. tertial på rådsområde opplæring og kompetanse fra 2025 til 2026.
- Rentebanen for perioden 2026-2029 ligger 0,3 prosentpoeng høyere enn den rentebanen som ble lagt til grunn i ØP 2025-2028. Budsjettert låneopptak er ca. 85 mill. kr lavere fra 2025 til 2026. Egenkapitalfinansiering i 4-årsperioden 2026-2029 ligger 200 mill. kr lavere enn i forrige økonomiplanperiode. Årsaken til dette er at utbytteinntektene fra Akershus Energi er tilsvarende lavere budsjettert.
- Finansutgifter øker, som følge av fylkeskommunens låneopptak på 3,35 milliarder kr i fireårsperioden.
- Renteinntektene reduseres med 10,5 mill. kr fra 2026 til 2029, som følge av at Norges Bank har forutsatt kutt i styringsrenten fra 2025.
- Netto finansutgifter, ekskl. utbytte fra Akershus Energi på årlig 250 mill. kr i økonomiplanperioden, øker fortsatt betydelig med ca. 225 mill. kr (84 prosent) fra nivået i 2025 til 2029.
- Utbytteinntektene fra Akershus Energi AS er forutsatt disponert til egenkapitalfinansiering. Dette bidrar til lavere netto finansutgifter.

7.3.1 Finansutgifter

Fylkeskommunens brutto rente- og avdragsutgifter øker med 139 mill. kr i økonomiplanperioden 2026-2029. Andelen av fylkeskommunens driftsinntekter som går til å dekke brutto renter og avdrag (rente- og avdragsbelastning) ligger i gjennomsnitt på 4,7 prosent, som er en økning fra 4,4 prosent i sist vedtatte økonomiplan. Rente- og avdragsbelastningen som andel av fylkeskommunens driftsinntekter øker fra 3,7 prosent i 2025 til 5,3 prosent i 2029.

I 2024 var landsgjennomsnittet for fylkeskommunene på 6,9 prosent.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregning av finansutgifter i 2026-2029:

- Rentenivå i perioden: 4,2 prosent i 2026 og 3,8 prosent i perioden 2027-2029.
- Norges Bank sin rentebane fra siste rentemøte i juni 2025 er lagt til grunn for finansberegningene. Styringsrenten er forutsatt redusert med 0,4 prosent i perioden 2027-2029 i forhold til 2026.
Norges Bank reduserte uventet styringsrenten med 0,25 prosent til 4,25 prosent i junimøtet, og holdt denne uendret på rentemøtet i august. Dette nivået er fortsatt regnet som innstrammende, men markerer starten på en forsiktig normalisering av renten. Norges Bank signaliserer at styringsrenten forventes satt videre ned til under 4 prosent ved utgangen av 2025, og til rundt 3 prosent (normalnivå) mot slutten av 2028.
- I tillegg til styringsrenten på 4,25 prosent, er det anslått et gjennomsnittlig risikopåslag i pengemarkedet (0,20 prosentpoeng), samt et kredittpåslag på bankenes utlånsmarginer for lengre lån (0,50 prosentpoeng). Det understrekes at dette er usikre faktorer som har variert mye i de siste årene.
- Renteutgifter på nye lån som tas opp, er beregnet med økonomisk effekt for et halvt år det første året.
- Det forutsettes at nye låneopptak nedbetales over gjennomsnittlig 25 år. Forøvrig oppdateres bergningsgrunnlaget for avdrag med faktiske årlige avskrivninger for Akershus.
- Kommuneloven (§ 14-18) fastsetter minste lovlige årlige avdrag. Hovedprinsippet for reglene om minimumsavdrag er at gjelden som minimum skal nedbetales i takt med, og gi uttrykk for kapitalslitet (avskrivningene).

7.3.2 Finansinntekter

Renteinntekter av løpende likviditet er beregnet på bakgrunn av fylkeskommunens likviditetsbeholdning i bank og plasseringer i pengemarked. Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig likviditet på ca. 2,5 milliarder kr.

Det er lagt til grunn en renteprognose for likviditeten fra 4,3 prosent i 2026, synkende til 3,9 prosent i 2028-2029. Likviditetsutviklingen og renteinntekter knyttet til denne er usikre størrelser framover i økonomiplanperioden.

Utbytte fra Akershus Energi AS

Det er lagt til grunn et årlig utbytte på 250 mill. kr i økonomiplanperioden 2026-2029. Nærmere omtale finnes i kapittelet Fylkeskommunale selskap og samarbeid.

7.3.3 Bærekraftspreferanser i finansreglementet

EU har vedtatt sentrale regelverk for bærekraftig finans. I Norge er EU-taksonomien tatt inn i lovverket gjennom «Lov om bærekraftig finans» og Offentliggjøringsforordningen. Offentlig sektor er ikke juridisk forpliktet til å innarbeide bærekraftspreferanser ihht lov om bærekraftig finans, men dette er sterkt anbefalt fra sentrale myndigheter og tilsynsorganer.

Akershus fylkeskommune har som mål å bidra til bærekraftig utvikling ved å forvalte sine finansielle midler på en etisk ansvarlig måte. Finansforvaltningen skal reflektere både økonomiske mål og bærekraftspreferansene til fylkeskommunen. Fylkesrådet foreslår at bærekraftspreferanser innarbeides som en integrert del av finansreglementet på gjelds- og plasseringsside, så lenge dette har konkurransedyktige vilkår.

Gjeldsforvaltning: Fylkesrådet foreslår at fylkeskommunen definerer bærekraftspreferanser og mål i finansreglementet for å sikre en viss andel grønn finansiering når det er mulighet for dette, gjennom at prosjekter som oppfyller krav til grønn finansiering kan finansieres grønt. Dette innebærer at fylkeskommunen kan benytte grønne låneprodukter for å øke tilgang til långivere, så lenge dette har konkurransedyktige vilkår.

Plasseringer: Fylkesrådet foreslår at fylkeskommunen definerer bærekraftspreferanser og mål i finansreglementet og sørger for en balansert forvaltning som ivaretar sikkerhet, risikospredning, likviditet, avkastning og bærekraft på en balansert og gjennomførbar måte.

Forslag til bærekraftspreferanser på gjelds- og plasseringssiden er inntatt i økonomi- og finansreglementet under «Etiske retningslinjer» i punkt 13.7 og 13.8, se vedlegg.

7.4 Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Tabell 19: Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner
Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Bruk av ubundne fond	-25 000	0	0	0
Overføring til investering	250 000	250 000	250 000	250 000
Fondsføringer pensjon	40 344	20 479	16 215	16 215
Netto avsetninger	265 344	270 479	266 215	266 215
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i rådsområdene	57 684	50 540	58 109	57 855
Totale avsetninger	323 028	321 019	324 325	324 070

Det framgår av tabellen at:

- Det foreslås 25 mill. kr til Oslofjordfondet, med finansiering fra reservefond, jfr. omtale i kapittelet Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utbytteinntekter fra Akershus Energi AS på 250 mill. kr årlig, overføres som egenkapitalfinansiering av fylkeskommunens investeringer.
- Amortisering av premieavvik håndteres årlig ved bruk av premieavviksfond, jfr. omtale av pensjon i kapittelet Hovedtall i budsjettforslaget.

7.5 Fond

Fylkeskommunens disposisjonsfond består av reservefond, energiutjevningsfond, fond til pensjonsformål, fond til samferdselsformål, klima og miljø, samt andre mindre fond til ulike formål på rådsområdene. I tillegg har fylkeskommunen et ubundet fond til finansiering av investeringsformål.

Fylkeskommunen kan disponere reservefondet og ubundet investeringsfond fritt, men bruken skal vedtas av fylkestinget. For de øvrige fondene har fylkestinget enten vedtatt et formål fondene skal brukes til eller fondene består av ubrukte øremerkede midler som disponeres på et senere tidspunkt.

7.5.1 Disposisjonsfond drift

Samlet disposisjonsfond har en inngående saldo ved inngangen til 2026 på ca. 1,9 milliarder kr, som utgjør 17 prosent av driftsinntekter. Disposisjonsfondet øker til ca. 2,1 milliarder kr i 2029 i henhold til forslag til økonomiplan 2026-2029.

Tabell 20: Disposisjonsfond drift

Disposisjonsfond drift (beløp i 1000)	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029
Reservefond IB	661 584	537 429	512 429	512 429	512 429
<i>Bruk</i>	-167 157	-25 000	0	0	0
<i>Avsetning</i>	43 002	0	0	0	0
Reservefond UB	537 429	512 429	512 429	512 429	512 429
Energiutjevningsfond IB	49 228	49 228	49 228	49 228	49 228
<i>Bruk</i>	0	0	0	0	0
<i>Avsetning</i>	0	0	0	0	0
Energiutjevningsfond UB	49 228	49 228	49 228	49 228	49 228
Klima- og miljøfond IB	7 602	2 602	0	0	0
<i>Bruk</i>	-7 500	-2 602	0	0	0
<i>Avsetning</i>	2 500	0	0	0	0
Klima og miljøfond UB	2 602	0	0	0	0
Oslofjordfond IB	8 221	8 221	8 221	0	0
<i>Bruk</i>	-25 000	-25 000	-8 221	0	0
<i>Avsetning</i>	25 000	25 000	0	0	0
Oslofjordfond UB	8 221	8 221	0	0	0
Samferdselsfond IB	435 809	411 283	463 049	503 116	524 383
<i>Bruk</i>	-110 285	-22 547	-34 247	-53 047	-13 047
<i>Avsetning</i>	85 758	74 314	74 314	74 314	74 314
Samferdselsfond UB	411 283	463 049	503 116	524 383	585 650
<i>Fond for bedriftsintern opplæring IB</i>	22 535	22 535	18 535	14 535	10 535
<i>Bruk</i>	0	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
<i>Avsetning</i>	0	0	0	0	0
Fond for bedriftsintern opplæring UB	22 535	18 535	14 535	10 535	6 535
<i>Fond for pensjonspremie IB</i>	7 390	7 390	7 390	7 390	7 390
<i>Bruk</i>	0	0	0	0	0
<i>Avsetning</i>	0	0	0	0	0
Fond for pensjonspremie UB	7 390	7 390	7 390	7 390	7 390
Fond til dekning av premieavvik IB	786 373	865 889	906 233	926 712	942 928
<i>Bruk</i>	-126 772	-171 424	-202 175	-222 078	-222 078
<i>Avsetning</i>	206 288	211 769	222 654	238 293	238 293
Fond til dekning av premieavvik UB	865 889	906 233	926 712	942 928	959 143
Andre fond til ulike formål på rådsområdene IB	16 560	17 423	17 423	17 423	17 423
<i>Bruk</i>	-166	0	0	0	0
<i>Avsetning</i>	1 030	0	0	0	0
Andre fond til ulike formål UB	17 424	17 424	17 424	17 424	17 424
Sum disposisjonsfond IB	1 995 302	1 922 001	1 982 510	2 030 834	2 064 316
Sum disposisjonsfond UB	1 922 001	1 982 510	2 030 834	2 064 316	2 137 797

Reservefondet

Reservefondet har disponibelt 537,4 mill. kr ved inngangen til 2026, som utgjør 4,7 prosent av driftsinntekter. Det foreslås å bruke 25 mill. kr i 2026 av reservefondet til videreføring av Oslofjordfondet. Reservefondet reduseres i henhold til forslag til økonomiplan 2026-2029 til 512,4 mill. kr i perioden 2026-2029, til 4,5 prosent av driftsinntekter.

Energiutjevningfond

Energiutjevningfondet har disponibelt 49,2 mill. kr ved inngangen til 2026. Fondet har som formål å sikre at fylkeskommunen har midler til å håndtere variasjoner i energiprisene i løpet av budsjettåret. Økte energiutgifter utover rammen til energi i driftsbudsjettet vil finansieres med bruk av fondet, mens mindreforbruk på energi i driftsbudsjettet avsettes til fondet. Bruk av fondet vil vurderes i løpet av året i forbindelse med tertialrapporteringene.

Klima- og miljøfond

Klima- og miljøfondet har disponibelt 2,6 mill. kr ved inngangen til 2026. Det budsjetteres med bruk av fondet på 2,6 mill. kr i 2026.

Oslofjordfond

Oslofjordfondet har disponibelt 8,2 mill. kr ved inngangen til 2026. Det tilføres ytterligere 25 mill. kr til Oslofjordfondet i 2026 som finansieres med bruk av reservefondet. Oslofjordfondet er et virkemiddel for å løse utfordringer innenfor klima, miljø og natur generelt og Oslofjorden spesielt. Fondet skal støtte tiltak og prosjekter knyttet til bl.a. avløp, landbruk, næringsutvikling, vannforvaltning, friluftsliv, båttrafikk, kommunalt og regionalt planarbeid, utdanning, FoU og innovasjon. Det er budsjettert brukt 25 mill. kr fra fondet i 2026 og 8,2 mill. kr i 2027.

Samferdselsfond

Samferdselsfondet har disponibelt 411,3 mill. kr ved inngangen til 2026. Fondet har til hensikt å sikre økonomi til å drifte, vedlikeholde og utvikle kollektivinfrastruktur og rullende materiell, slik at verdiene ivaretas.

Ubundet disposisjonsfond drift for samferdsel bygges opp ved at prispåslaget fra Oslopakke 2 ble videreført i forbindelse med FT-vedtak 78/12 i tidligere Akershus, og prispåslaget skulle avsettes til dette fondet. I tillegg tilføres fondet midler fra kostnadsdekkende husleie knyttet til Kjøl bussanlegg, Leiraveien bussanlegg og sjåførfasiliteter i fylket.

Fondet benyttes som midlertidig likviditetsbuffer i forbindelse med kostnadsdekkende finansieringsmodell for Kjøl og Leiraveien bussanlegg, samt sjåførfasiliteter for Ruters bussoperatører. Modellen for kostnadsdekkende leie innebærer at fylkeskommunens investeringer og drifts- og vedlikeholdsutgifter for anleggene dekkes inn via leie fra bussoperatørene i en periode på 20 år. Fylkeskommunen vil imidlertid ha et likviditetsmessig utlegg til FDV-kostnader og oppgraderinger i anlegget, før leieinntektene innbetales til fylkeskommunen. Som følge av dette legges det opp til at fondet brukes som en midlertidig likviditetsbuffer for fylkeskommunen.

Det budsjetteres med bruk av samferdselsfondet på 22,5 mill. kr i 2026, 34,2 mill. kr i 2027, 53 mill. kr i 2028 og 13 mill. kr i 2029. Det budsjetteres med avsetning til fondet på 74,3 mill. kr per år i økonomiplanperioden.

Fond til bedriftsintern opplæring

Fond for bedriftsintern opplæring har disponibelt 22,5 mill. kr ved inngangen til 2026. Bedriftsintern opplæring skal bidra til nødvendig tilførsel av kompetanse for å gjennomføre omstilling og innovasjon som fremmer bedriftenes konkurransekraft. Det foreslås bruk av fondet med 4 mill. kr pr. år og totalt 16 mill. kr i økonomiplanperioden 2026-2029.

Pensjonspremiefond

Pensjonspremiefond har 7,4 mill. kr disponibelt ved inngangen til 2026. Det budsjetteres ikke bruk av midler fra fondet i økonomiplanperioden. Fondet er en buffer i tilfelle faktiske pensjonsutgifter blir høyere enn budsjettet.

Fond til dekning av premieavvik

Fylkestinget har vedtatt et prinsipp som tilsier at økonomiske effekter av årets premieavvik og amortisering av tidligere års premieavvik skal holdes utenfor fylkeskommunens løpende driftsøkonomi og håndteres via premieavviksfondet. Dette prinsippet videreføres også i planperiode 2026 - 2029.

Dette prinsippet innebærer at bruk og avsetning til premieavviksfondet vil bli lik økonomiske effekten av premieavviket og dets amortisering.

Ved inngangen til 2025 var premieavviksfondet på 786,4 mill. kr. Anslag på forventet bruk i 2025 og foreløpig anslag på netto avsetning knyttet til amortisering på 79,5 mill. kr i 2025, gir en saldo på fondet på 865,9 mill. kr ved utgangen av 2025. Avsetninger og bruk (netto amortisering) av fondet videre i økonomiplan 2026-2029 er usikre, da endelige tall for premieavvik og amortisering av dette ikke vil være kjent før regnskapet året før økonomiplanperioden er avlagt.

Premiefond hos Pensjonskassen for fylkene

Akershus fylkeskommune har ved inngangen til 2026 et premiefond hos Pensjonskassen for fylkene som kan disponeres til betaling av pensjonspremie. Det budsjetteres ikke med bruk av fondet i økonomiplanperioden. Midlene holdes som reserve for å håndtere uforutsette pensjonsutgifter.

7.5.2 Ubundne fond (investeringer)

Tabell 21: Ubundne fond (investering)

Ubundne fond (investering) (beløp i 1000)	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029
Ubundet investeringsfond IB	181 612	115 381	115 381	115 381	115 381
Bruk	-103 656	-	-	-	-
Avsetning	37 425	-	-	-	-
Ubundet investeringsfond UB	115 381	115 381	115 381	115 381	115 381

Ubundet fond til investering har disponibelt 115,4 mill. kr ved inngangen til 2026. Det er ikke budsjettet bruk eller avsetning til fondet i økonomiplanperioden.

7.5.3 Bundne fond (drift)

Tabell 22: Bundne fond (drift)

Bundne fond (drift)	Budsjett	Økonomiplan			
(beløp i 1000)	2025	2026	2027	2028	2029
Bundet samferdselsfond - drift IB	24 659	29 883	32 902	34 397	35 240
<i>Bruk</i>	-	-	-	-	-
<i>Avsetning</i>	5 224	3 019	1 495	843	588
Bundet samferdselsfond - drift UB	29 883	32 902	34 397	35 240	35 828

Bundet samferdselsfond drift har disponibelt 29,9 mill. kr ved inngangen til 2026. Fondet bygges opp ved å avsette renteinntekter fra et utlån på 240 mill. kr til Sporveien Vognmateriell (tidligere Oslo Vognselskap AS). Utlånet er knyttet til finansiering av innkjøp av vogner til Kolsåsbanen. I og med at utlånet er finansiert av avsatte midler fra bompenger i Oslopakke 2, som av staten var bundet til samferdselsformål, betraktes også rentene fra fondet som bundet.

Øvrige bundne fond (drift)

Fylkeskommunen har bundne fond som er bygget opp av ubrukte øremerkede midler, hovedsakelig fra staten. Midlene er avsatt på bundne driftsfond i påvente av disponering i henhold til føring fra tilskuddsgiver.

7.5.4 Bundne fond (investering)

Tabell 23: Bundne fond (investering)

Bundne fond (investering)	Budsjett	Økonomiplan			
(beløp i 1000)	2025	2026	2027	2028	2029
Bundet samferdselsfond - investering IB	40 000	48 000	56 000	64 000	72 000
<i>Bruk</i>	0	-	-	-	-
<i>Avsetning</i>	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bundet samferdselsfond - investering UB	48 000	56 000	64 000	72 000	80 000

Bundet samferdselsfond investering har disponibelt 48 mill. kr ved inngangen til 2026. Bundet samferdselsfond i tabellen over har til hensikt å sikre økonomi til å utvikle kollektivinfrastruktur. Fondet bygges opp av avdragsinntekter på et fylkeskommunalt utlån til Sporveien Vognmateriell AS. Utlånet ble finansiert av avsatte midler fra bompenger i Oslopakke 2. Låneavdragene fra Sporveien Vognmateriell AS er på 8 mill. kr pr. år og avsettes til fondet.

Øvrige bundne fond (investering)

Fylkeskommunen har forøvrig bundne investeringsfond som er bygget opp av ubrukte øremerkede investeringsmidler. Midlene er avsatt på bundne investeringsfond i påvente av disponering i henhold til føring fra tilskuddsgiver. Dette gjelder hovedsakelig bompenger.

7.6 Fondsutvikling for fylkeskommunen

Tabell 24: Fondsutvikling for fylkeskommunen

Beløp i 1000

Art (navn)

	Opprinnelig budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
DRIFT						
Avsetninger til ubundne fond	313 141	363 579	311 082	296 967	312 607	312 607
Avsetninger til bundne fond	5 224	12 991	3 019	1 495	843	588
Sum avsetning til driftsfond	318 365	376 570	314 102	298 462	313 450	313 195
Bruk av ubundne fond	-282 087	-436 880	-250 574	-248 643	-279 125	-239 125
Bruk av bundne fond	0	-589 684	0	0	0	0
Sum bruk av driftsfond	-282 087	-1 026 563	-250 574	-248 643	-279 125	-239 125
Netto avsetninger i drift	36 278	-649 993	63 528	49 819	34 325	74 070
INVESTERING						
Avsetninger til bundne fond	8 000	14 462	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum avsetning til investeringsfond	8 000	14 462	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruk av ubundne fond	-66 600	-103 656	0	0	0	0
Bruk av bundne fond	0	-6 462	0	0	0	0
Sum bruk av fond	-66 600	-110 118	0	0	0	0
Netto avsetninger i investering	-58 600	-95 656	8 000	8 000	8 000	8 000
Netto drift og investering	-22 322	-745 649	71 528	57 819	42 325	82 070
SUM DRIFT OG INVESTERING						
Sum avsetninger	326 365	391 032	322 102	306 462	321 450	321 195
Sum bruk av fond	-348 687	-1 136 681	-250 574	-248 643	-279 125	-239 125
Netto drift og investering	-22 322	-745 649	71 528	57 819	42 325	82 070
Overføring til investering	383 709	405 126	259 500	271 200	290 000	250 000
Sum overføring av driftsfond til bruk i investering	383 709	405 126	259 500	271 200	290 000	250 000
Differanse	361 387	-340 523	331 028	329 019	332 325	332 070

7.7 Disponering av driftsrammen

7.7.1 Oversikt drift

Tabell 25: Oversikt drift

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Sentrale inntekter				
Rammetilskudd	-2 802 347	-2 801 540	-2 803 265	-2 786 344
Andre generelle driftsinntekter	-32 000	-25 000	-21 000	-17 000
Inntekts- og formueskatt	-7 206 140	-7 253 329	-7 298 018	-7 339 341
Sum sentrale inntekter	-10 040 487	-10 079 869	-10 122 283	-10 142 685
Sentrale utgifter				
AFP, rentegaranti og reguleringspremie	191 000	191 000	191 000	191 000
Premieavvik og amortisering	-40 344	-20 479	-16 215	-16 215
Personforsikring	12 775	12 775	12 775	12 775
Sum sentrale utgifter	163 431	183 296	187 560	187 560
Driftsutgifter per rådsområde				
Fylkesting	83 972	88 867	83 972	83 972
Fylkesrådsleders kontor	107 887	107 887	108 247	108 247
Finans og organisasjon	793 754	796 929	826 783	826 783
Opplæring og kompetanse	5 165 859	5 208 941	5 229 153	5 229 053
Samferdsel	2 402 682	2 397 324	2 414 727	2 414 727
Kultur, tannhelse og frivillighet	557 866	567 866	567 866	567 866
Næring, idrett, mangfold og folkehelse	118 529	118 529	115 869	115 869
Plan, kulturminner, klima og miljø	120 686	95 686	95 686	95 686
Rådsuavhengige utgifter og inntekter	164 620	85 918	17 950	1 288
Oppgavefellelesskap og vertskommunesamarbeid	0	0	0	0
Driftsutgifter per rådsområde	9 515 855	9 467 947	9 460 253	9 443 491
Korr. finansutgifter i rådsområdene	3 019	1 495	843	588
Korr. avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i rådsområdene	-57 684	-50 540	-58 109	-57 855
Korr. motpost avskrivninger i rådsområde	0	0	0	0
Brutto resultat (KOSTRA)	-415 866	-477 671	-531 737	-568 901
Finansutgifter og -inntekter				
Renteinntekter	-113 820	-105 400	-103 300	-103 300
Utbytte	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
Renteutgifter	251 124	266 487	284 861	302 349
Avdrag på lån	208 553	247 060	276 694	296 370
Netto finansinntekter/finansutgifter	95 857	158 147	208 255	245 419
Finansutgifter i rådsområdene	-3 019	-1 495	-843	-588
Totale finansutgifter	92 838	156 652	207 412	244 831
Motpost avskrivninger	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i rådsområdene	0	0	0	0
Netto resultat (KOSTRA)	-323 028	-321 019	-324 325	-324 070
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner				
Bruk av ubundne fond	-25 000	0	0	0
Overføring til investering	250 000	250 000	250 000	250 000
Fondsføringer pensjon	40 344	20 479	16 215	16 215
Netto avsetninger	265 344	270 479	266 215	266 215
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i rådsområdene	57 684	50 540	58 109	57 855
Totale avsetninger	323 028	321 019	324 325	324 070
Årsoverskudd (-)/Årsunderskudd (+)	0	0	0	0

8 Investeringer i økonomiplanen

8.1 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Tabell 26: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd
Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Politisk vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	2 286 257	4 846 584	4 438 482	4 218 134	2 751 482	2 150 330
Tilskudd til andres investeringer	246 701	151 787	37 000	48 700	67 500	27 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 567	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	319 022	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	2 876 547	5 023 371	4 500 482	4 291 834	2 843 982	2 202 830
Kompensasjon for merverdiavgift	-125 459	-508 609	-365 350	-363 355	-276 414	-274 630
Tilskudd fra andre	-1 963 847	-3 144 933	-2 936 704	-2 749 120	-1 559 720	-1 003 400
Salg av varige driftsmidler	-7 805	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Bruk av lån	-461 513	-919 520	-938 927	-908 158	-717 848	-674 800
Sum investeringsinntekter	-2 566 624	-4 581 062	-4 248 982	-4 028 634	-2 561 982	-1 960 830
Overføring fra drift	-354 083	-383 709	-259 500	-271 200	-290 000	-250 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	11 392	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruk av bundne investeringsfond	-11 216	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	66 600	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-22 616	-66 600	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-309 923	-442 309	-251 500	-263 200	-282 000	-242 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

8.2 Investering og finansiering

8.2.1 Finansiering

Tabell 27: Finansiering - prosentvis fordeling

Finansiering - prosentvis fordeling	2026	2027	2028	2029	2026-2029
Lån	60,0	58,9	55,9	56,3	58,0
Overført fra driftsbudsjettet/egenkapital	16,6	17,6	22,6	20,8	19,2
Mva-kompensasjon	23,4	23,6	21,5	22,9	22,9
Egenkapital og mva-kompensasjon	40,0	41,1	44,1	43,7	42,0

Tabellen over viser utviklingen i den prosentvise fordelingen mellom lån og egenkapital og mva-kompensasjon i perioden 2026-2029 for finansiering av fylkeskommunale investeringer.

Tabellen omfatter ikke 8,3 milliarder kr i økonomiplanperioden i eksterne inntekter til prosjekter finansiert av statlige tilskudd til byvekstvtalen og Oslopakke 3-inntekter, som blant annet er knyttet til Fornebubanen og store kollektivtiltak. Eksterne inntekter er fratrasket for å vise realitet og utvikling når det gjelder andel låne- og egenkapitalfinansiering av fylkeskommunens «egne» investeringer.

Gjennomsnittlig lånefinansieres 58 prosent av fylkeskommunens investeringer i perioden. Dette er en noe høyere andel enn i sist vedtatte økonomiplan på 54,7 prosent. Årsaken er litt lavere andel egenkapital og mva-kompensasjon. Når det gjelder mva-kompensasjon er det gjort en justering av mva-satsen for investeringsprosjekter knyttet til rådsområde Samferdsel. Satsen er nedjustert fra 25 prosent til 18 prosent. Dette skyldes at en stor del av investeringskostnadene er kalkulatoriske lønnskostnader, som ikke er mva-pliktige. Endringen i budsjettet mva-sats gir et mer realistisk budsjettgrunnlag og forbedrer økonomistyringen i prosjektene.

Andelen egenkapitalfinansiering overført fra driftsbudsjettet utgjør 19,2 prosent i perioden og mva-kompensasjonen utgjør ca. 23 prosent i perioden 2026-2029.

8.2.2 Egenkapital

I økonomiplanen 2026-2029 foreslås det å overføre 1,07 milliarder kr fra driftsbudsjettet til egenfinansiering av investeringer.

Overføring fra driftsbudsjettet i økonomiplanperioden inkluderer 1 milliard kr i budsjettet utbytte fra Akershus Energi til finansiering av investeringer, dvs. 250 mill. kr årlig. I tillegg overføres fra drift i perioden 70,7 mill. kr til investeringer på Leiraveien og Kjøl bussanlegg ved midlertidig bruk av infrastrukturfond samferdsel i henhold til modell for kostnadsdekkende leie.

Mottatte avdrag på utlån fra Sporveien Vognmateriell AS avsettes til bundet infrastrukturfond investering.

8.2.3 Lånegjeld

Tabell 28: Samlet lånegjeld

Samlet lånegjeld (beløp i 1000)	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029
Bokført "ordinær" gjeld pr. 01.01.	3 951 075	5 222 840	6 065 627	6 726 725	7 167 879
Finansiell leasinggjeld - Jessheim vgs	678 334	-	-	-	-
Nye låneopptak 2025 - 2028	764 431	1 051 340	908 158	717 848	674 800
Avdrag inkl. finansiell leasing	-178 000	-208 553	-247 060	-276 694	-296 370
Annen gjeld kommuner m.m.	7 000	-	-	-	-
Gjeld pr. 31.12.	5 222 840	6 065 627	6 726 725	7 167 879	7 546 309
Årlig økning lånegjeld	-	16%	11%	7 %	5 %
Gjeldsbelastning i prosent av brutto driftsinntekter	47,2 %	52,4 %	58 %	61,7 %	65 %

*I 2024 ble det innbetalt 319,022 mill. kr i ekstraordinært låneavdrag ihht. fylkestingets vedtak om låneopptak i 2. tertial 2024, jfr. linjen "Avdrag på lån" i tabellen **Bevilgningsoversikt investering**, øverst på siden. Ordinære låneavdrag regnskapsføres i driftsregnskapet, som vist i denne tabellen.

Anslått låneopptak i 2026 er inklusive en foreløpig prognose for rebudsjetteringer i 2. tertial fra 2025 til 2026 på rådsområde opplæring og kompetanse.

Lånegjelden pr. 01.01.2026 for Akershus fylkeskommune vil være på ca. 5,2 milliarder kr, inklusive finansiell leasingavtale for Jessheim vgs på 678,3 mill. kr.

Gjennomsnittlig rente i låneporteføljen pr. 01.01.2025, eksklusiv finansiell leasingavtale med 6,4 prosent rente, var på 4,15 prosent. Denne ligger på 4,23 prosent pr august 2025.

Tabellen over viser utviklingen i Akershus fylkeskommunes lånegjeld i økonomiplanperioden.

Ved utgangen av 2026 er fylkeskommunens samlede lånegjeld beregnet til ca. 6,1 milliarder kr. Av dette utgjør «ordinær» lånegjeld ca. 5,43 milliarder kr. 0,633 milliarder kr er gjeldsbelastning i form av finansiell leasingavtale for Jessheim videregående skole og 6,8 mill. kr er gjeld knyttet kommuner (flerbrukshall Skedsmo VGS).

Forslaget til finansiering av investeringer i økonomiplanen øker lånegjelden i 4-årsperioden med 44,5 prosent til ca. 7,5 milliarder kr. Forslaget til økonomiplan innebærer at lånegjelden øker fra 47 prosent av driftsinntektene i 2025 til 65 prosent av driftsinntektene i 2029.

Fylkeskommunens lånegjeld pr. innbygger øker med 37,8 prosent i perioden, fra 7 051 kr i 2025 til 9 716 kr i 2029.

Lånegjeld i forhold til driftsinntekter viser evnen til å bære gjeld. Økende gjeldsbelastning vil gi gradvis mindre handlingsrom på driftsbudsjettet til å finansiere øvrige drifts- eller investeringstiltak.

8.2.4 Rebudsjetteringer

I henhold til krav i lov og forskrift skal de årlige investeringsbudsjettene utarbeides ut ifra den reelle framdriften i prosjektene. Investeringsprosjekter som går over flere budsjettår, skal dermed budsjetteres med kun den delen av utgiftene som forventes i det aktuelle budsjettåret. Bevilgninger til resterende deler av utgiftene må tas inn i de påfølgende årsbudsjetter i takt med prosjektets framdrift. Ubrukte bevilgninger til et investeringsprosjekt kan ikke disponeres i påfølgende år uten vedtak i fylkestinget. I og med at (investerings) budsjettet er ettårig, må bevilgninger som ikke benyttes i budsjettåret vedtas på nytt når midlene overføres til påfølgende budsjettår. Overføring av budsjettmidler mellom år omtales som rebudsjettering. Rebudsjetteringer har ingen betydning for den totale vedtatte budsjetttrammen for det enkelte investeringsprosjektet. Budsjetttrammen fastsettes av fylkestinget når investeringsprosjektene blir vedtatt. Rebudsjettering er kun knyttet til fordelingen av budsjetttrammen mellom årene i prosjektets gjennomføringsperiode.

På bakgrunn av dette kan det derfor være behov for å gjøre endringer i periodiseringen av investeringsbudsjettene underveis i et budsjettår. Det er flere utfordringer med å beregne nøyaktig framdrift på investeringsprosjekter. I løpet av året kan det oppstå uforutsette forhold og endringer i forutsetningene. Dette kan være kapasitet i markedet, behandlingstid hos ulike instanser, endringer i prioriteringer eller interne organisatoriske forhold.

8.2.5 Trekkrettigheter

Fylkeskommunen finansierer sine investeringsutgifter ved opptak av årlige større samlelån. I finansstrategien foreslås rammen for størrelse på enkeltlån satt til 20 prosent av samlet lånevolum, som kan innebære opptak eller refinansiering av store volum på lån. Risikoen kan reduseres ved bl.a. å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt. Ved inngåelse av ny bankavtale (med virkning fra 2025) er det valgt å ikke ha trekkrettighet på bankkonto på grunnlag av prognoser om god likviditet og kostnader ved dette. Dette kan etableres på et par ukers varsel hvis det skulle oppstå behov.

9 Fylkeskommunale selskap og samarbeid

9.1 Oppgavefellesskap

9.1.1 Oppgavefellesskap hvor Akershus fylkeskommune er kontorfylkeskommune

Fagskolen Viken KO

Fagskolen Viken KO er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner.

Fagskolen Viken er et kommunalt oppgavefellesskap, jf. kommunelovens kapittel 19.

Kontorfylkeskommunen er Akershus fylkeskommune.

Samlet budsjett for Fagskolen Viken er 53,5 mill. kr i 2026. Buskerud og Østfold fylkeskommuner legger frem sine budsjetter på et senere tidspunkt. Oppgitte beløp for disse er foreløpige.

Tabell 29: Fagskolen i Viken

Fagskolen i Viken (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	30 %	32 %	38 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	5 846	22 203	25 452	53 501

Fagskolen tilbyr akkreditert fagskoleutdanning. Formålet med oppgavefellesskapet er å sikre samarbeid om eierstyring av felles offentlig fagskole. Det totale budsjettet er inklusiv midler til husleie, energiutgifter og parkeringsutgifter. Det gjenstående budsjettbeløpet er fordelt etter fordelingsnøkkel.

9.1.2 Øvrige oppgavefellesskap hvor Akershus fylkeskommune deltar

Anskaffelser i Akershus, Buskerud og Østfold KO

Anskaffelser i Akershus, Buskerud og Østfold KO (ANSKA) er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner. ANSKA er et kommunalt oppgavefellesskap, jf. kommuneloven kapittel 19. Kontorfylkeskommunen er Buskerud fylkeskommune.

Samlet budsjett for ANSKA er 44,42 mill. kr i 2026. Buskerud og Østfold fylkeskommuner legger frem sine budsjetter på et senere tidspunkt. Oppgitte beløp for de to andre fylkeskommunene er foreløpige.

Tabell 30: ANSKA

ANSKA (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	33,3 %	33,3 %	33,3 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	14 808	14 808	14 808	44 424

Formålet med ANSKA er å sikre en profesjonell og effektiv gjennomføring av anskaffelser og oppfølging av avtaler på vegne av deltakerne. Samarbeidet skal utnytte stordriftsfordelene ved samordning av felles anskaffelsesbehov, samt støtte fylkeskommunenes strategiske mål. Gjennom en effektiv organisering og oppgavefordeling, skal samarbeidet legge til rette for god utnyttelse av kapasitet og kompetanse, slik at etterlevelse av regelverk, strategiske føringer, ulike samfunnshensyn og deltakernes behov ivaretas.

ANSKA har myndighet til å gjennomføre anskaffelser på vegne av deltakerne, fatte beslutninger i anskaffelsesfaglige spørsmål innenfor rammene angitt i anskaffelsesregelverket, anskaffelsesstrategien og eventuelle andre politiske vedtak/vedtak fra representantskapet. Daglig leder har fullmakt til å signere kontrakter/rammeavtaler og opptre som kontraktspart på vegne av deltakerne. Nærmere beskrivelse av oppgaver, leveranser og ansvarsforhold gis i tjenesteavtalen.

Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold KO

Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner. Fylkesbiblioteket er et kommunalt oppgavefelleskap, jf. kommunelovens kapittel 19. Kontorfylkeskommunen er Buskerud fylkeskommune.

Samlet budsjett for Regional bibliotekutvikling er 38,1 mill. kr i 2026. Buskerud og Østfold fylkeskommuner legger frem sine budsjetter på et senere tidspunkt. Oppgitte beløp for disse er foreløpige.

Tabell 31: Regional bibliotekutvikling

Regional bibliotekutvikling (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	48 %	28 %	24 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	18 282	10 664	9 141	38 087

Fylkesbiblioteket har som formål å ivareta fylkeskommunenes lovpålagte oppgaver etter Lov om folkebibliotek §6. Fylkeskommunene skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling og er et ledd i det nasjonale biblioteksystemet. Bibliotekutvikling er en del av lokal, regional og nasjonal samfunnsutvikling og skal bidra til å styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler. Fylkesbiblioteket er fylkeskommunenes faglige bindeledd mellom stat og kommuner.

Viktige styringsdokumenter er gjeldende nasjonale og regionale planer for bibliotekutvikling og fylkeskommunenes øvrige planverk. Oppgavefelleskapet skal bidra til å styrke og utvikle bibliotekene i de tre fylkene, blant annet ved å:

- bidra til sterke og bærekraftige løsninger i bibliotekene
- sikre målrettet bruk av virkemidler
- bidra til et samlet bibliotekfaglig kompetansemiljø
- være en aktiv og attraktiv utviklingspartner

Ombud for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold KO

Ombudet for barn og unge er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner. Ombudet for barn og unge er et kommunalt oppgavefelleskap, jf. kommunelovens kapittel 19. Kontorfylkeskommunen er Buskerud.

Samlet budsjett for ombudet for barn og unge er 8,39 mill. kr i 2026. Buskerud og Østfold fylkeskommuner legger frem sine budsjetter på et senere tidspunkt. Oppgitte beløp for disse er foreløpige, men både Buskerud og Østfold har gitt signaler om at deres tilskudd til ombudet for 2026 vil være en videreføring av ramme for 2025 med hensyntatt deflator.

Tabell 32: Ombudet barn og unge

Ombudet barn og unge (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	55 %	21 %	24 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	4 613	1 761	2 015	8 390

I tillegg kommer et statlig tilskudd for deltakelse i den nasjonale ordningen med mobbeombud på 1,5 mill. kr. Foreløpige signaler fra statlig hold er at denne støtten vil videreføres i 2026.

Ombudet for barn og unge har en rådgivende og veiledende rolle i de samarbeidende fylkeskommunene ut ifra et objektivt perspektiv, der barnas beste står i sentrum. Mandatet favner hele løpet fra barnehage og ut videregående opplæring. Ombudets arbeid skal være til beste for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner.

Ombudets målgrupper er alle barn; elever, lærlinger, lærekandidater og deres foresatte, samt ansatte i private og offentlige barnehager, grunnskoler og videregående skoler. Ombudets arbeid inkluderer også fylkeskommunale folkehøgskoler. I de saker hvor det er nødvendig, skal ombudet også samarbeide med det øvrige hjelpeapparatet og skole-/barnehageeiere.

Ombudet er faglig uavhengig av administrativ og politisk ledelse. Ombudet for barn og unge er ikke et kontrollorgan, men ombudet skal omtale brudd i rettigheter. Ombudet er heller ikke klageinstans for beslutninger og vedtak. Ombudet skal ikke være en partsrepresentant. Ombudet kan uttale seg om hvordan retten til et godt psykososialt miljø blir ivaretatt. Ombudet for barn og unge skal i sitt arbeid samarbeide med utdanningsavdelingene i de tre deltakerfylkeskommunene.

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TKØ)

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) er et interfylkeskommunalt oppgavefellesskap mellom Innlandet, Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner etter kommunelovens kapittel 19. Østfold fylkeskommune er kontorfylkeskommune. Rammen for årets budsjett er på 5,6 mill. kr, og Akershus fylkeskommunes andel er 3 mill. kr.

Kontrollutvalgssekretariatet i Akershus og Østfold KO

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat fylkeskommunalt oppgavefellesskap (forkortet til Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat) er et samarbeid som er opprettet med hjemmel i kommuneloven kapittel 19. Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat er ikke et eget rettssubjekt. Østfold fylkeskommune er kontorfylkeskommune.

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat skal utføre den lovpålagte sekretariatsfunksjonen for deltakerkommunenes kontrollutvalg, jf. kommunelovens § 23-7, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 7. Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat kan også påta seg sekretariatstjenester for andre kontrollutvalg enn fylkeskommunale. Oppdrag av større omfang skal godkjennes av representantskapet.

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat har ikke myndighet til å ta opp lån. Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat kan kun fatte enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet, og forvalte tilskudd jf. Kommuneloven § 19-1, andre ledd andre punktum.

Samlet budsjett for Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat er 2,9 mill. kr i 2026. Østfold fylkeskommune legger frem sitt budsjett på et senere tidspunkt. Oppgitt beløp for Østfold er foreløpig.

Tabell 33: Kontrollutvalgssekretariatet

Kontrollutvalgssekretariatet (beløp i 1000)	Akershus	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	58 %	42 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	1 685	1 220	2 905

Akershus og Østfold fylkesrevisjon KO

Akershus og Østfold fylkesrevisjon fylkeskommunalt oppgavefellesskap (forkortet til Akershus og Østfold fylkesrevisjon) er et fylkeskommunalt oppgavefellesskap som er opprettet med hjemmel i kommunelovens kapittel 19. Akershus og Østfold fylkesrevisjon er ikke et eget rettssubjekt. Østfold fylkeskommune er kontorfylkeskommune.

Akershus og Østfold fylkesrevisjon skal på vegne av fylkestingene i Akershus og Østfold utføre alle revisjonsoppgaver pålagt i kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og andre bestemmelser. Oppgavefellesskapet har ikke myndighet til å ta opp lån.

Oppgavefellesskapet kan kun fatte enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet og forvalte tilskudd, jf. kommuneloven § 19-1, andre ledd andre punktum. Akershus og Østfold fylkesrevisjon kan påta seg revisjon av andre virksomheter og selskaper enn fylkeskommunale. Oppdrag av større omfang skal godkjennes av representantskapet.

Det skal hvert år inngås tjenesteleveranseavtaler mellom Akershus og Østfold fylkesrevisjon og de respektive kontrollutvalgene i samarbeidsfylkeskommunene om leveranser i løpet av året. Tjenesteleveranseavtalene omfatter innholdet i regnskapsrevisjonen, omfanget av forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller. Det er kontrollutvalgene som på fylkestingets vegne skal påse at de ulike delene av revisjonsarbeidet blir utført på en betryggende måte og i henhold til kommunelovens bestemmelser, jf. kommunelovens § 23-2.

Det settes av et samlet budsjett for Akershus og Østfold fylkesrevisjon med 16,0 mill. kr i 2026. Dette er i henhold til budsjettrammer som fremkommer etter behandling i representantskapet for Akershus og Østfold fylkesrevisjon. Forslag til budsjettrammer skal videre behandles av kontrollutvalget i Østfold den 22. september og i kontrollutvalget i Akershus den 24. september.

Tabell 34: Fylkesrevisjon

Fylkesrevisjon (beløp i 1000)	Akershus	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	58 %	42 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	9 280	6 720	16 000

9.2 Vertskommunesamarbeid

9.2.1 Vertskommunesamarbeid hvor Akershus fylkeskommune er vertsfylkeskommune

Fartøyvern og TIK

Akershus fylkeskommune skal som vertsfylke generelt legge til rette for en åpen dialog med samarbeidsfylkeskommunene, og skal sikre at fagressursen er tilgjengelig for disse. Vertsfylket har ansvar for å sikre tett samhandling med de medarbeiderne i samarbeidsfylkeskommunene som behandler øvrige saker som berører fartøyvernet. Partene i samarbeidet finansierer i fellesskap en stilling som spesialrådgiver for fartøyvern, inkludert sosiale utgifter, fra og med 2024.

Beløpet justeres årlig i henhold til lønnsutviklingen i stillingen. Samarbeidsfylkeskommunene overfører årlig sin del av kostnaden til Akershus fylkeskommune, innen 1. juli. For 2026 legges følgende til grunn. Oppgitte beløp er foreløpige.

Tabell 35: Fartøyvern fagressurs

Fartøyvern fagressurs (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Oslo	Sum
Fordelingsnøkkel	30 %	10 %	30 %	30 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	447	149	447	447	1 490

I tillegg til finansiering av fartøyvernressurs bidrar fylkeskommunen med finansiering til fartøyvernsenteret ved Isegran fartøyvern. Finansieringen av fartøyvernsenteret fordeles mellom Fredrikstad kommune og Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner gjennom henholdsvis 40 prosent finansiering fra kommunen og samlet sett 60 prosent finansiering fra de tre fylkeskommunene. I 2026 utgjør Akershus sin andel av dette utgjør omkring 0,62 mill. kr.

Partene i samarbeidet om tekniske og industrielle kulturminner (TIK) finansierer i fellesskap en fagressurs i 50% med følgende fordeling og beløp:

Tabell 36: TIK fagressurs

TIK fagressurs (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	50 %	10 %	40 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	285	57	228	570

Østlandssamarbeidet

Østlandssamarbeidet er et politisk nettverkssamarbeid mellom seks fylkeskommuner på Østlandet: Akershus, Buskerud, Østfold, Innlandet, Vestfold og Telemark. Buskerud har varslet utmelding fra 1. januar 2027, men endelig vedtak er ennå ikke fattet. Det antas at det blir fylkestingsbehandling av forslaget i løpet av høsten 2025.

Tilskuddene i 2025 utgjør 0,825 mill. kr pr. fylkeskommune. Representantskapet vedtok i juni 2025 at tilskuddet for 2026 skal ligge fast og ikke inflasjonsjusteres. Kontingenten for 2027 fastsettes i forbindelse med representantskapsmøte i juni 2026.

9.3 Andre selskap og foretak

9.3.1 Interkommunalt selskap hvor Akershus fylkeskommune deltar

FRID IKS

Selskapet er opprettet av Viken fylkeskommune i henhold til forskrift om gjennomføring av deling av Viken fylke til Østfold fylke, Akershus fylke og Buskerud fylke i henhold til § 9. FRID er organisert som et interfylkeskommunalt selskap etter IKS-loven.

FRID skal sammen med de respektive fagmiljøene hos deltakerne ivareta deltakernes oppgaver knyttet til IKT-brukerstøtte/lokasjonssupport, teknisk drift og forvaltning, IKT-sikkerhet, forvaltning og videreutvikling av fag- og støttesystemer, herunder prosessdriver ved nyanskaffelser, rådgivning innen informasjonssikkerhet og personvern, koordinering av digital tjenesteutvikling, digital rådgivning, leveranse (prosjektledelse og -støtte), data- og informasjonsforvaltning og teknisk støtte på arkivforvaltning og annet som hører naturlig under ovennevnte.

FRID skal bidra til at deltakerne gis økt innovasjon- og utviklingskraft og yte støtte i utviklingen av deltakerens organisasjoner og tjenester innenfor digital tjenesteutvikling. Selskapet skal være avtaleeier for alle avtaler innen IKT- og digitaliseringsområdet, herunder avtaler for fagsystemer, støttesystemer og øvrige IKT-tjenester på vegne av deltakerfylkeskommunene.

Buskerud og Østfold fylkeskommuner legger frem sine budsjetter på et senere tidspunkt. Oppgitte beløp for FRID er foreløpige.

Tabell 37: FRID IKS

FRID IKS (beløp i 1000)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	55 %	21 %	24 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune*	258 202	103 182	117 923	479 307

*Beløp for Akershus er eksklusiv tilskudd til NOVARI IKS, jfr. omtale nedenfor. Beløpene for Buskerud og Østfold fylkeskommuner inkluderer tilskudd til NOVARI IKS.

Fra og med 2026 er det vedtatt at tilskuddet til NOVARI IKS overføres direkte fra rådsområde Finans og organisasjon, og Akershus fylkeskommunes finansieringsbidrag til FRID IKS nedjusteres i henhold til det. Se omtale nedenfor av NOVARI IKS.

NOVARI IKS

Det budsjetteres med et tilskudd fra Akershus fylkeskommune til NOVARI IKS på 23,21 mill. kr i 2026. Dette er en nominell økning i fylkeskommunens finansieringsbidrag på 2,5 mill. kr fra 2025, som følge av høyere drifts- og utviklingskostnader til felles fylkeskommunale digitale systemer som ivaretas av NOVARI.

Midlene til NOVARI utbetales direkte fra rådsområde Finans og organisasjon fra og med 2026, og skal dermed ikke lenger gå via FRID IKS. Endringen innebærer en mer direkte og oversiktlig forvaltning av midlene, og tydeliggjør ansvarsforholdet mellom fylkeskommunen, FRID IKS og NOVARI IKS.

Representantskapet i NOVARI IKS behandler sak om budsjett 2026 i sitt møte 25. september. Oppgitt budsjettbeløp for NOVARI er foreløpig.

9.3.2 Selskap og foretak hvor Akershus fylkeskommune har eierandeler

Akershus kollektivterminaler FKF

Akershus kollektivterminaler FKF forvalter, drifter og utvikler fylkeskommunens faste eiendommer knyttet til kollektivformål (bussterminaler, stoppesteder, holdeplasser, brygger og bussanlegg), samt innfartsparkeringsplasser.

Tabell 38: Akershus kollektivterminaler FKF – driftsbudsjett

Akershus kollektivterminaler FKF – driftsbudsjett (beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Anløpsinntekter og andre driftsinntekter	62 549	64 481	66 468	68 212
Ordinært driftstilskudd til drift av terminaler, fergeterminaler og holdeplasser	31 686	31 686	31 686	31 686
Bidrag til kostnadsdekning drift bussanlegg - Kjøl og Leiraveien	4 826	4 826	4 826	4 826
Bidrag til kostnadsdekning drift sjåførfasiliteter	8 221	8 221	8 221	8 221
Driftsinntekter	107 283	109 215	111 202	112 946
Driftskostnader	-108 283	-110 215	-112 202	-113 946
Netto finansposter	1 000	1 000	1 000	1 000
Resultat	0	0	0	0

Det foreslås et ordinært driftstilskudd til Akershus kollektivterminaler FKF til løpende drift og drift av holdeplasser for 2026 på 31,7 mill. kr. Dette innebærer et en varig budsjettreduksjon på 5,1 mill. kr sammenlignet med nivået på driftstilskuddet i 2025.

Drifts- og vedlikeholdskostnader knyttet til bussanleggene på Kjøl og Leiraveien, samt sjåførfasiliteter dekkes over tid gjennom kostnadsdekkende leieinntekter. I 2026 utgjør dette 13 mill. kr. For å trygge korrekt innkreving av kostnadsdekkende leie, er det utarbeidet et eget prosjektrekskap for hver av postene som inngår i den kostnadsdekkende leien, og dette rapporteres sammen med øvrig tertialrapportering.

Basert på foreslått driftstilskudd utgjør en samlet ramme for Akershus kollektivterminaler FKF sine driftsinntekter på 107,3 mill. kr i 2026. Det vesentlige av Akershus kollektivterminaler FKF sine inntekter, er betaling for tjenester fra fylkeskommunen og anløpsinntekter fra busselskapene. Anløpsinntektene gjelder i sin helhet Oslo Bussterminal, som føres i Akershus kollektivterminaler FKF sitt regnskap i henhold til driftsavtale med Vaterland Bussterminal AS. I tillegg kommer toalettinntekter og inntekter for utleie av oppbevaringsbokser.

Tabell 39: Akershus kollektivterminaler FKF - investeringer

Akershus kollektivterminaler FKF - investeringer (netto beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Leiraveien - Miljøtiltak og VA/EL infrastruktur	1 500	10 000	40 000	
Leiraveien - Oppgradering av lakkhall	6 000			
Leiraveien - Solcelleanlegg	1 000	6 000		
Kjøl - Solcelleanlegg	1 000	5 200		
Oppgradering av kollektiv infrastruktur	27 500	27 500	27 500	27 500
Sum investering	37 000	48 700	67 500	27 500
Kostnadsdekkende leie	-9 500	-21 200	-40 000	
Belønningsmidler	-27 500	-27 500	-27 500	-27 500
Sum finansiering	-37 000	-48 700	-67 500	-27 500
Sum	0	0	0	0

Tabell 40: Akershus kollektivterminaler FKF - investeringer

Akershus kollektivterminaler FKF - investeringer (nettobeløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Oppgradering av kollektiv infrastruktur	27 500	27 500	27 500	27 500
Kollektivtiltak Leiraveien og Kjøl bussanlegg	9 500	21 200	40 000	0
Sum investeringer kollektivterminaler	37 000	48 700	67 500	27 500
Belønningsmidler byvektsavtalen	-27 500	-27 500	-27 500	-27 500
Kollektivtiltak Leiraveien og Kjøl bussanlegg	-9 500	-21 200	-40 000	0
Sum finansiering	-37 000	-48 700	-67 500	-27 500
Sum	0	0	0	0

Investeringsbudsjettet til Akershus kollektivterminaler FKF benyttes til oppgradering av bussterminaler i henhold til universell utforming og tiltak knyttet til Leiraveien og Kjøl bussanlegg. Tiltak ved Leiraveien og Kjøl bussanlegg finansieres med kostnadsdekkende leie. De øvrige investeringstiltakene i budsjettet vil bli finansiert gjennom statlige belønningsmidler. Fra og med 2026 vil disse tiltakene organiseres som en portefølje der man benytter bestiller-utfører modellen.

Det tas forbehold om at belønningsmidlene må vedtas i byvekstavtalens styringsgruppe for perioden 2027-2029.

Akershus Energi AS

Akershus Energi AS er et energikonsern som skal bidra til å redusere utslippene av klimagasser gjennom sin forretningsvirksomhet som omfatter utbygging og produksjon av vannkraft, bioenergi/ fjernvarme og annen fornybar energi, og bidra til forskning og utvikling på disse områdene. Videre foretar selskapet omsetning av energi, herunder også gjennom finansielle kontraktstyper. Rådgivning, konsulentvirksomhet og tjenesteyting som har tilknytning til formålene nevnt over inngår også.

Virksomheten er i hovedsak lokalisert i Akershus og har som strategi å investere i vannkraft, fjernvarme, vind, sol og grønn infrastruktur i årene framover. Akershus Energi AS er heleid av fylkeskommunen og morselskap i Akershus Energi konsern.

Resultatutvikling

I første halvår 2025 oppnådde konsernet et resultat etter skatt på 215 mill. kr, sammenlignet med 291 mill. kr i første halvår 2024. Lite snø og lav vårflokk ga en betydelig reduksjon i produksjonen i 2. kvartal. Lav vannføring ga høyere priser. Markedet forventer en gjennomsnittspris for 2025 som er betydelig over fjorårets kraftpris. Den planlagte strømstøtteordningen med makspris fra oktober 2025 bidrar til å redusere den finansielle usikkerheten tilknyttet fjernvarmeselskapet.

Konsernets egenkapital pr. 30. juni 2025 var på 3 331 mill. kr, mens totalkapitalen var på 7 235 mill. kr. Dette gir en egenkapitalandel på 46 prosent, 1 prosentpoeng høyere enn ved årsskiftet.

Netto gjeld pr. 30. juni 2025 er på 442 mill. kr, 372 mill. kr høyere enn ved årsskiftet og skyldes negativ netto kontantstrøm i perioden. Tilgjengelig likviditet er i tilsvarende periode redusert med 76 mill. kr til 2 561 mill. kr. Akershus Energi forklarer forskjellen i endring mellom netto gjeld og tilgjengelig likviditet med et opptatt rammelån på 300 mill. kr som foreløpig ikke er benyttet.

Utbyttetnivå

Selskapet skal så langt som mulig levere et stabilt utbytte over tid.

Utbyttemodellen legger til grunn at utbyttet er relatert til selskapets årsresultat:

- Minimum 80 mill. kr kroner årlig
- 70 prosent av konsernets resultat etter skatt justert for regnskapsposter uten likviditetseffekt, dersom dette beløpet overstiger minimumsnivået
- Ved ekstraordinære hendelser som påvirker resultat og likviditet vesentlig benyttes eiermøte for å diskutere konsekvenser for utbytte (og fordeling av resultat mellom eier og selskapet)

Med årsresultat menes konsernets årsresultat etter IFRS (standarden som gjelder for selskaper notert på Oslo børs, og som selskapet følger for sine børsnoterte obligasjoner). Modellen sikrer fylkeskommunen et forutsigbart minimumsutbytte, samtidig som deler av overskuddene beholdes i selskapet. I forslaget til økonomiplan for 2026-2029 er det forutsatt følgende utbytte:

Tabell 41: Utbytte Akershus Energi AS

Utbytte Akershus Energi AS					
Beløp i mill. kr	2026	2027	2028	2029	Sum
Akershus Energi AS	250	250	250	250	1 000

Foreslått utbytte er redusert med 50 mill. kr årlig i forhold til det som lå til grunn i økonomiplan for 2025-2028. Selskapet presenterte i sin årsrapport for 2024 at utbytte de nærmeste årene kan ventes å ligge i intervallet 250-300 mill. kr per år, men presiserer at det er stor usikkerhet i kraftmarkedet. I forslaget til økonomiplan er selskapets anslag tatt til etterretning, og det er valgt å legge forsiktighetsprinsippet til grunn. Beløpet som foreslås fra 2026 er dermed 250 mill. kr per år.

10 Bærekraft

Selskapet er en viktig aktør innenfor fornybar energiproduksjon, og bidrar positivt for å oppnå fylkeskommunens bærekraftsmål innenfor både miljømessig og økonomisk bærekraft.

Selskapet er godt i gang med å tilfredsstille krav til rapportering etter «dobbel vesentlighetsvurdering», etter CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), også kjent som EUs bærekraftsrapporteringsdirektiv. Et forslag til endring av kravene fra EU med Omnibus kom i februar, noe som kan bety en mulig toårig utsettelse med implementeringen. Utsettelsen innebærer ikke at ambisjonsnivået til selskapet senkes, men gir en mulighet til å bruke mer tid på gjennomføring og implementering i organisasjonen.

Selskapet årsrapport redegjør for bærekraft i eget kapittel, der bærekraft i risikostyring og internkontroll skal integreres i styringssystemet. Det er identifisert miljørisiko, sosial risiko og regulatorisk risiko, som inngår i en helhetlig risikostyring som identifiserer og overvåker risikoer på tvers av operasjonelle, strategiske og regulatoriske områder.

Selskapet har en ambisjon om å jobbe mot klima- og naturpositivitet. Dette innebærer at selskapet både kartlegger eksisterende påvirkning på klima og natur, og samtidig jobber for å utvikle nye prosjekter som gir et positivt bidrag både i forbindelse med klimapåvirkning, men også natur.

10.1 Utviklingsmål mot 2030

Regional planstrategi har fem langsiktige utviklingsmål for Akershus. Målene er forankret i FNs bærekraftsmål, og beskriver hvordan vi ønsker at Akershus skal se ut i vår levetid. Det er disse målene den samlede innsatsen skal rettes mot:

Natur, klima og planetens tålegrenser

Hensynet til naturen og planetens tålegrense skal være grunnleggende for all samfunnsutvikling i Akershus. Akershus skal være et bærekraftig og klimasmart lavutslippssamfunn, med god kunnskap om våre økosystemer, hvor vi tar vare på naturmangfoldet og matjorda. Vi vektlegger beredskap, klimatilpasning og matsikkerhet, og forvalter våre naturressurser langsiktig, effektivt og nyskapende. God kunnskap om naturen er viktig for at hele befolkningen skal få et engasjement for å ta vare på den. Resultatet er gode levekår og et godt livsgrunnlag for dagens og morgendagens innbyggere.

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke, og vi skal bidra til at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser i Naturavtalen, Parisavtalen og klimaavtalen med EU fra 2019.

God livskvalitet og like muligheter

Alle mennesker i Akershus lever verdige og meningsfylte liv. Vi har trygge arbeidsplasser og tilgang til relevant utdanning. Fylket kjennetegnes av gode, varierte boområder med levende møteplasser. Kulturlivet og foreningslivet er rikt, og vi kan dyrke natur- og friluftsjansene våre. Akershussamfunnet er åpent, mangfoldig og inkluderende.

Bærekraftig verdiskaping

Akershus er en nyskapende, internasjonalt konkurransedyktig og mangfoldig næringsregion som leder an i det grønne skiftet. Vi har attraktive private og offentlige arbeidsplasser, velfungerende

markeder, ledende forsknings- og kompetansemiljøer og høy sysselsetting. Vi har et rettferdig og anstendig arbeidsmarked. Akershus er et foregangsfylke i utviklingen av sirkulær økonomi. Vekst og verdiskaping tar hensyn til naturen, ivaretar samfunnssikkerhet og beredskap, og skaper velferd og god livskvalitet for innbyggerne.

Omstilling og tillit

Akershus er et sterkt og trygt samfunn, som kan møte både kjente og uforutsette utfordringer og endringer. Vi har verktøyene vi trenger for å vende utfordringer til muligheter. Akershussamfunnet er godt forberedt på både akutte og langsiktige konsekvenser av klima- og miljøendringene. Både næringslivet og offentlig sektor har god evne til å håndtere og utnytte endringer i teknologi, kompetansebehov og økonomiske forutsetninger. Vi har et sterkt frivillig sivilsamfunn, innbyggerne deltar i utviklingen av Akershus og vi har tillit til hvordan fylket styres. Innbyggerne har fremtidsstro og opplever høy grad av trygghet, livskvalitet, tilhørighet, frihet og tillit

Sammen skaper vi Akershus

Vi har sterk kultur for samarbeid og kunnskapsdeling i Akershus. Vi har sterke og forpliktende partnerskap hvor offentlige aktører, næringsliv, frivillighet, forskning og enkeltmennesker deltar. Samarbeidet foregår på tvers av geografi og forvaltningsnivåer. Akershus deltar aktivt i nasjonalt og internasjonalt arbeid. Det gir oss kunnskap, kompetanse og gjennomslag til å nå målene vi har satt oss.

10.2 FNs bærekraftsmål som ramme

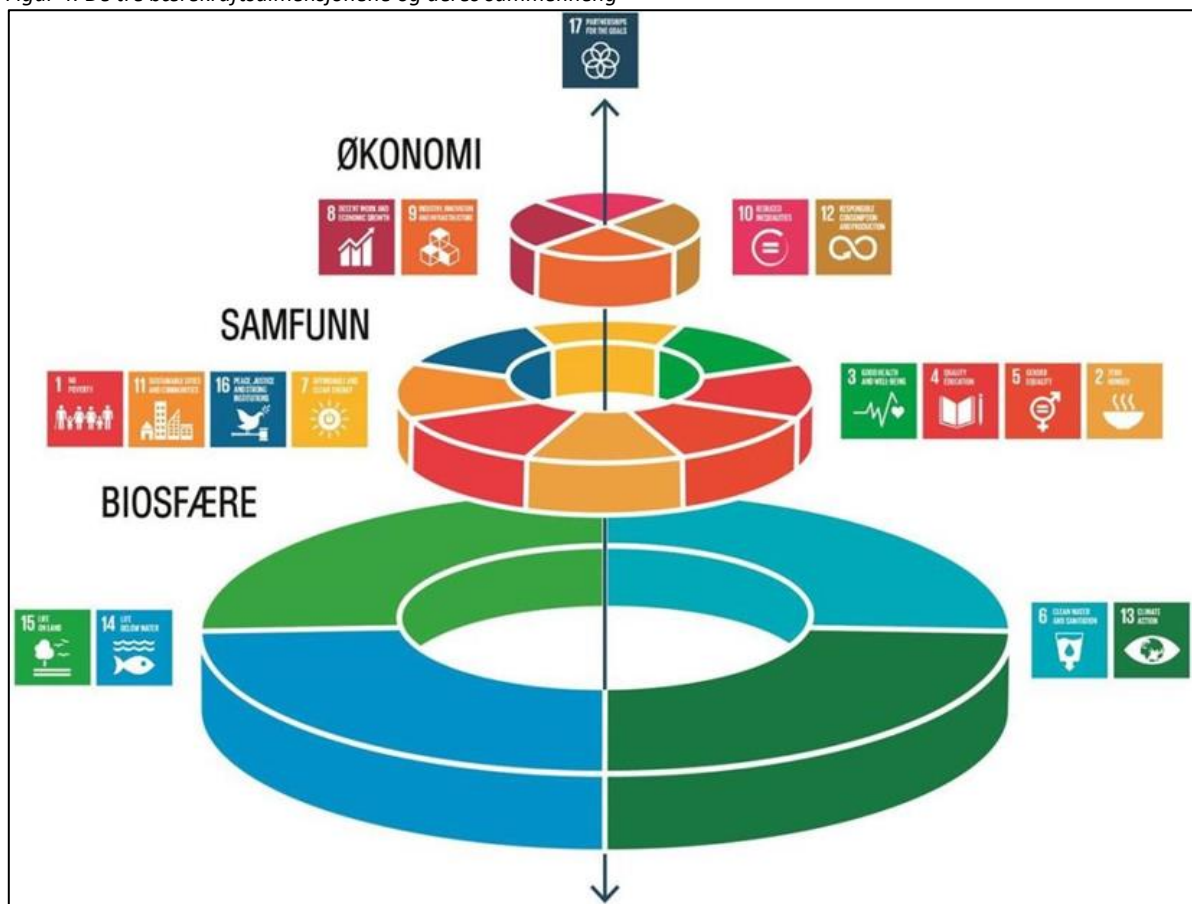
Skal vi lykkes med å nå målene innen 2030 må alle deler av samfunnet bidra. Agenda 2030 og FNs 17 bærekraftsmål legges derfor til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Agenda 2030 er verdens felles plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Og bærekraftsmålene bidrar til å binde det globale sammen med det lokale, og skal inspirere til innsats på alle forvaltningsnivåer.

Gjennom de regionale planprosessene blir sentrale tematikker og utfordringer drøftet og forankret bredt i samfunnet. Dette er en godt egnede arenaer for å jobbe strategisk med oppfølging av FNs bærekraftsmål, og hva de innebærer for oss i vår regionale kontekst.

I dag vet vi at økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre gjensidig. Vi vet også at verdens klima- og miljøsystemer svekkes på en måte som kan være en trussel for fremtidig samfunnsliv. Vi legger kunnskapen om planetens tålegrenser til grunn for valgene vi tar.

Figuren viser de tre bærekraftsdimensjoner og hvordan de henger sammen med, og er avhengig av, biosfæren.

Figur 4: De tre bærekraftsdimensjonene og deres sammenheng

Figuren viser hvordan økonomi og samfunn henger sammen med, og er avhengig av biosfæren.
 Azote Images for Stockholm Resilience Center, Stockholms Universitet. Figuren er oversatt til norsk av Tank Design.

10.2.1 Samarbeid

Rollen som samfunnsutvikler krever et tett samspill med akershussamfunnet. Det krever et felles forpliktende samarbeid mellom ulike samfunnsaktører for å løse sammensatte utfordringer med en helhetlig og tverrfaglig tilnærming og bred involvering. Det legges til rette for reell samskaping med sentrale samfunnsaktører og å styrke fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler.

For Akershus fylkeskommune betyr dette at vi må samarbeide internt på tvers av rådsområder – og internt i rådsområdene. De fleste bærekraftsutfordringer vi står overfor er avhengige av dette. Vi må bygge felles begreper og forståelse hos politisk og administrativ ledelse, og systemer som ivaretar dette.

10.2.2 Økonomi - økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraft handler om å sikre økonomisk trygghet for alle, og å bruke ressursene på en slik måte at det ikke går på bekostning av framtidig økonomisk utvikling. Det handler om verdiskaping, men også om hvordan økonomien påvirker samfunnet og samfunnsutviklingen.

Vi må redusere ulikhet, sikre anstendig arbeid og finne nye løsninger hvor forbruket og økonomien vår ikke overbelaster miljø og klima. Det vil si være ledende i utviklingen av sirkulær økonomi. Fylkeskommunen må bidra til et innovativt og lønnsomt næringsliv. Det betyr også at vi må bruke

våre virkemidler for å bidra til mer rettferdig og grønn verdiskaping i regionen, og til å legge til rette for innbyggernes muligheter til å øke sin kompetanse og å delta i arbeidslivet.

For Akershus fylkeskommune betyr dette bl.a. at vi må forvalte våre egne økonomiske ressurser ansvarlig for eksempel gjennom anskaffelser, investeringer og tilskudd som kan påvirke samfunnsutviklingen. Vedtak om årsbudsjett og økonomiplan skal være realistiske og balanserte etter kommunelovens krav. Investeringsvolumet må vurderes i lys av framtidig evne til gjeldsbetjening. Det er utarbeidet finansielle måltall for fylkeskommunen som vil understøtte den isolerte finansielle bærekraften. Dette vil i sin tur understøtte fylkeskommunens bidrag til måloppnåelse innenfor alle bærekraftsdimensjonene. Finansielle måltall for netto driftsresultat, reservefond og gjeldsgrad i Akershus fylkeskommune, er omtalt i et eget kapittel.

10.2.3 Samfunn - sosial bærekraft

Sosial bærekraft handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Med utgangspunkt i menneskerettighetene sier den sosiale dimensjonen noe om hvordan mennesker har det i et samfunn; om de får oppfylt rettighetene sine og om de har mulighet til å påvirke egne liv og samfunnet rundt seg. Vi må jobbe for at alle mennesker har like muligheter til å leve et stabilt og helsefremmende liv, til å få utdanning og arbeid og leve uten noen form for diskriminering.

For Akershus fylkeskommune betyr dette blant annet at vi må jobbe internt for at vår organisasjon skal gjenspeile mangfoldet i akershussamfunnet. Ansattes helse og livskvalitet må ivaretas for at flere grupper skal få reell mulighet til å delta på våre arrangementer og til å bli hørt og påvirke våre prosesser. Det betyr også at vi må bruke våre virkemidler og tjenester blant annet for å bidra til god utdanning, integrering og bedre helse og livskvalitet. Vi må skape gode bomiljøer, møteplasser, anlegg og aktiviteter, aktivt motarbeide rasisme og diskriminering og utjevne sosiale ulikheter.

10.2.4 Biosfære - klima og miljømessig bærekraft

Miljø- og klimamessig bærekraft handler om å drive samfunnsutvikling innenfor planetens tålegrenser og at hensynet til klimaet og naturen skal være førende for alt vi gjør. Vårt livsgrunnlag er helt avhengig av klima, natur og miljø. Økende klimagassutslipp varmer opp havet og lufta, ødelegger økosystemer og bidrar til at arter utrykkes. Dette gjør oss sårbare for naturkatastrofer, setter mange menneskers levebrød i fare og kan gi grobunn for konflikter.

For Akershus fylkeskommune betyr dette bl.a. at vi må kutte direkte og indirekte klimautslipp fra egen aktivitet, og redusere arealinngrep og miljøpåvirkning i egne prosjekter. Det betyr også at vi må bruke våre virkemidler til å redusere Akershussamfunnets klimagassutslipp og ta vare på naturmangfoldet og matjorda. Vi må jobbe med klimatilpasning. Miljø og klimahensyn i fylkeskommunens aktiviteter inkluderer temaer som f.eks. biologisk mangfold, matsikkerhet, ren luft og vann, reduksjon av forurensning og klimagassutslipp. Alle tiltak skal ta utgangspunkt i planetens tålegrense. Arbeidet med klimabudsjett presenteres i et eget kapittel.

11 Klimabudsjett

11.1 Hva er et klimabudsjett

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke, og skal bidra til at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser i Naturavtalen, Parisavtalen og klimaavtalen med EU. Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030, målt mot 2016.

Akershus fylkeskommunes klimabudsjett er et styringsverktøy for gjennomføring av klimatiltak i fylkeskommunen. Fylkeskommunen utarbeider hvert år ett klimabudsjett som gjelder for den fylkeskommunale virksomheten og ett som gjelder for samfunnet. Klimabudsjettet er koblet direkte til iverksetting av tiltak i handlingsplanen for klima som ble vedtatt i fylkestinget i april 2025.

Hvert år utarbeides også et klimaregnskap, som behandles av fylkestinget samtidig som årsrapporten.

Kort sagt skal klimabudsjettet vise:

- tiltakene som skal gjennomføres
- forventede utslippsreduksjoner
- hvilke rådsområder som er ansvarlige
- kostnader

Klimabudsjettet for 2026 er basert på klimahandlingsplanen, videreføring av klimabudsjettet for 2025 og klimaregnskapet for 2024, og viser hvilke tiltak det skal jobbes med, innenfor budsjettet og økonomiplanen. En viktig del av det videre utviklingsarbeidet vil være å teste ut og ta i bruk metoder for effektberegning av tiltak.

Klimabudsjettet skiller mellom fylkeskommunen som virksomhet og akershussamfunnet som geografisk område. Det skilles også mellom direkte og indirekte klimagassutslipp, se figuren nedenfor.

Figur 5: Direkte og indirekte klimautslipp i egen virksomhet og for akershussamfunnet

Direkte og indirekte klimautslipp i egen virksomhet og for akershussamfunnet

De direkte utslippene er de utslippene som fysisk finner sted innenfor et område, i dette tilfellet virksomheten Akershus fylkeskommune og Akershus fylke som geografisk område (akershussamfunnet). De indirekte utslippene omfatter utslipp som oppstår utenfor det avgrensede området, som en konsekvens av forbruk av varer og tjenester innenfor det avgrensede området.

Arbeidet med klimabudsjettet er kommet lengst for direkte utslipp i egen virksomhet, hvor vi har kommet langt i å effektberegne tiltak. Vi har også påbegynt arbeidet med å effektberegne tiltak for indirekte utslipp ved å ta i bruk nye verktøy. Mer om dette finner du i avsnittet *Metodeutvikling og usikkerhet*. Klimabudsjettet for virksomheten er delvis overlappende med klimabudsjett for akershussamfunnet, fordi utslippskutt i virksomheten også gir utslippskutt i samfunnet.

11.2 Klimatiltak og økonomiplanen

11.2.1 Klimabudsjett for akershussamfunnet

Klimabudsjettet for akershussamfunnet presenterer estimerte og nødvendige utslippsreduksjoner i perioden 2026-2029 og tar utgangspunkt i klimamål vedtatt i regional planstrategi:

- Akershus skal være et lavutslippssamfunn, med minst 80 prosent kutt i klimagassutslippene innen 2030 målt fra referanseåret 2016.
- I Akershus reduserer vi det totale energiforbruket, og sikrer at en så stor andel som mulig av energien vi bruker, kommer fra fornybare kilder.
- For å bidra til det globale lavutslippssamfunnet innen 2050, skal Akershus være et foregangsfylke innenfor sirkulær økonomi for å redusere eget klimafotavtrykk.

Klimabudsjettet tar utgangspunkt i samfunnsregnskapet til Miljødirektoratet. Dette regnskapet gir klimastatistikk for direkte utslipp i akershussamfunnet, men dette leveres to år på etterskudd og siste tilgjengelige år er derfor 2023. Det finnes per i dag ikke et tilsvarende samfunnsregnskap for indirekte utslipp. Klimabudsjettet for akershussamfunnet for direkte slipp presenterer estimerte og nødvendige utslippsreduksjoner i perioden 2026–2029, fordelt på 9 sektorer. Klimabudsjettet for direkte utslipp viser hva som skal til for at akershussamfunnet skal nå klimamålet. I tillegg presenteres klimabudsjettet for indirekte utslipp, hvor det ikke foreligger estimerte utslippsreduksjoner.

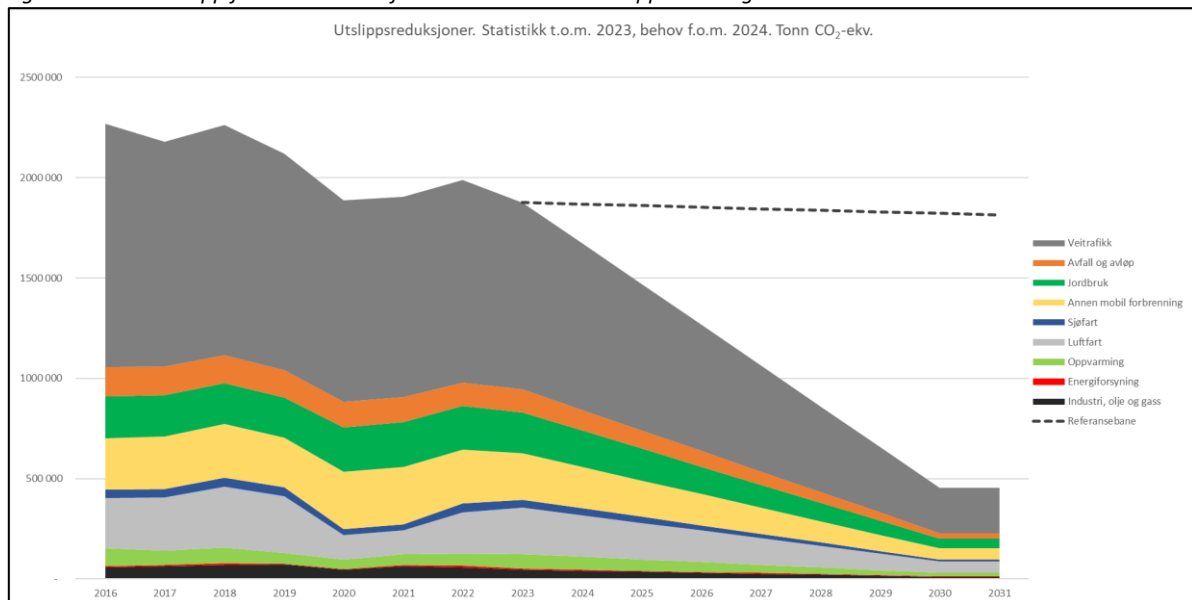
Klimabudsjettet viser hvilke tiltak som skal gjennomføres for å redusere både direkte og indirekte klimagassutslipp i akershussamfunnet, og tiltak knyttet til utslipp og opptak fra skog og arealbruk – inkludert naturrestaurering.

For å nå målet om 80 prosent utslippskutt innen 2030 sammenlignet med 2016 må utslippene reduseres med om lag 1,4 millioner tonn CO₂-ekv. fra 2023 til 2030, tilsvarende omtrent 200 000 tonn CO₂-ekv. per år. I budsjettperioden 2026–2029 må utslippene i Akershus reduseres med 800 000 tonn CO₂-ekv. ed nye tiltak, (omtrent 200 000 tonn CO₂-ekv. hvert år), forutsatt at tilsvarende kutt i foregående år, fra 2023–2024 og 2024–2024, har blitt gjennomført.

Referansebanen viser at utslippene vil bli redusert med 15 prosent innen 2030, gitt at ingen nye tiltak eller virkemidler settes inn (sammenlignet med nivået i 2016). Nivået er basert på en tiltaksanalyse gjennomført av Endrava for Viken fylkeskommune i 2021.

Utslippene må kuttes med ytterligere 65 prosentpoeng innen 2030 for å nå målet om 80 prosent reduksjon fra 2016-nivået. Dette representerer et behov for å kutte i underkant av 1,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2030 (sammenlignet med 2016) på toppen av kutt i referansebanen. Referansebanen viser en reduksjon på 15 prosent innen 2030. Se figur nedenfor.

Figur 6: Direkte utslipp for akershussamfunnet med historisk utslippsutvikling

Figuren viser direkte utslipp for akershussamfunnet med historisk utslippsutvikling t.o.m 2023, framskrevet utvikling uten nye tiltak (referansebane) vist med stiplet linje, samt framskrevet utvikling med nye tiltak (tiltaksbane) f.o.m. 2024.

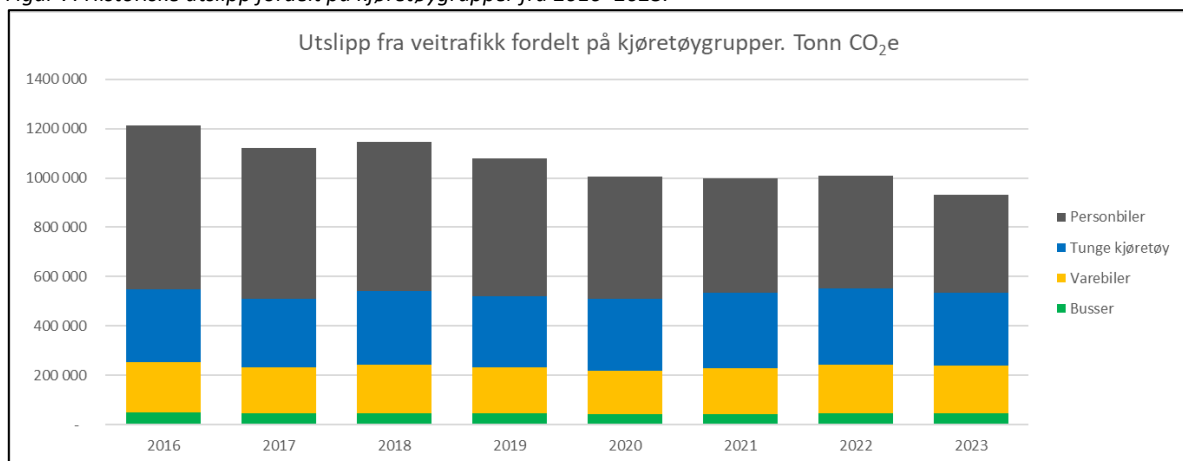
De samlede direkte utslippene for akershussamfunnet var om lag 1,88 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2023, sammenlignet med 1,99 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2022. Dette betyr at utslippene ble redusert med 6 prosent eller omtrent 115 000 tonn CO₂-ekvivalenter fra 2022 til 2023. Sammenlignet med mål-året, 2016, er dette en reduksjon på 17 prosent.

Nesten halvparten av de direkte utslippene i Akershus kommer fra veitrafikk, men også annen mobil forbrenning og luftfart er sektorer med høye utslipp. De største prosentvise endringene fra 2022–2023 er for sektorene energiforsyning (27 prosent), industri (21 prosent) og sjøfart (18 prosent). Dette er sektorer hvor utslippene er relativt lave, og derfor har de liten betydning for de store kuttene som må til for å nå målet om 80 prosent.

Utslipp fra veitrafikk

Veitrafikk, som er den største utslippskilden i Akershus, har redusert utslippene betydelig siden 2016. Utslippene fra personbiler, som er den største utslippskilden innenfor veitrafikk, er redusert mest, med 40 prosent sammenlignet med 2016. Utslippene fra busser er redusert med 10 prosent og utslippene fra varebiler med 5 prosent, mens tunge kjøretøy ikke er redusert sammenlignet med 2016. Selv om utviklingen er positiv, er ikke reduksjonstakten rask nok, selv ikke for personbiler, hvor den har vært størst. Reduksjonstakten må økes for å nå ønsket målsetting. For varebiler og tunge kjøretøy har utslippene fra 2022–2023 blitt redusert med henholdsvis 1 og 4 prosent, noe som indikerer behovet for sterkere virkemidler for å snu trenden.

Figur 7: Historiske utslipp fordelt på kjøretøygrupper fra 2016–2023.

Søylediagrammet viser historiske utslipp fordelt på kjøretøygrupper fra 2016–2023.

Areal og natur

Vi har en pågående naturkrise globalt og nasjonalt. Tap av naturmangfold er den største miljøutfordringen verden står ovenfor sammen med klimaendringene. Forvaltning av areal og natur påvirker utslipp og opptak av klimagasser i skog- og arealbrukssektoren. Tiltak som bidrar til redusert nedbygging ved å enten unngå nedbygging av arealer eller flytte nedbygging til grå arealer eller arealer som er mindre karbonrike, kan bidra til klimarobust natur og redusert utslipp av klimagasser (Miljødirektoratet.no).

Klimaregnskapet til Akershus fylkeskommune for 2024 estimerer at den totale planreserven (det arealet som er vedtatt i gjeldende kommuneplaner, kommunedelplaner eller reguleringsplaner, men som ennå ikke er nedbygd) i Akershus vil utgjøre et klimagassutslipp på 2,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter over 20 år hvis disse planene blir realisert. I handlingsplan for klima er areal og natur et omtalt satsingsområde og fylkeskommunen har i regional planstrategi vedtatt mål for miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk:

- I Akershus skal vi arbeide sammen for å oppnå arealnøytralitet og bevare karbonrike områder og viktige naturtyper. Vi unngår unødvendig nedbygging av naturområder, matjord, kulturlandskap eller friluftsområder.

Fylkeskommunen vil derfor jobbe for å iverksette tiltak som kan bidra til å redusere utslippene fra skog- og arealbruk, som for eksempel videreutvikling av arealregnskapet til Akershus. Dette er første gang areal og natur er inkludert i klimabudsjettet.

Klimamål og tiltak

Tiltakseffekt fordelt på sektorer og tiltaksområder forutsetter at alle samfunnsaktører i Akershus fylke utnytter sitt handlingsrom og iverksetter klimatiltak. Det er derfor betydelig større usikkerheter knyttet til et klimabudsjett for samfunnet enn for egen virksomhet. Klimabudsjettet på samfunnsnivå 2026–2029 viser først og fremst hva fylkeskommunen bidrar til i dag for å nå klimamålet, men er ikke en vurdering eller analyse av hva fylkeskommunen bør implementere av klimatiltak for å utnytte sitt handlingsrom. For noen sektorer, som for eksempel luftfart, har ikke fylkeskommunen handlingsrom.

[Handlingsplan for klima](#) omtaler fylkeskommunens handlingsrom og beskriver hvordan fylkeskommunen kan bidra til å nå klimamålene.

Selv om usikkerheten er stor, gir samfunnsbudsjettet en viktig pekepinn på hvilke sektorer som slipper ut mest klimagasser, hvilke tiltaksområder som gir mest effekt og bør prioriteres økonomisk og i samarbeid med andre aktører, og ikke minst hvordan Akershus fylke ligger an til å nå klimamålet.

Tabellforklaring til "akershussamfunnets direkte og indirekte utslipp"

Tallene i tabellen for akershussamfunnets direkte utslipp viser hvordan utslippene må reduseres i ulike sektorer (iht. Miljødirektoratet) for at klimamålene skal nås. Tallene er basert på Endrava-analysen fra 2021. For indirekte utslipp finnes det ikke omforent nasjonalt utslippsregnskap eller metoder for effektberegning av tiltak, men fylkeskommunen arbeider med å indentifisere relevante indikatorer og forbruks- og aktivitetsdata som kan måle endringer over tid. På noen av områdene har fylkeskommunen stort handlingsrom til å bidra med virkemidler, på andre områder har ikke Akershus fylkeskommune handlingsrom og virkemidler. Dette er utdypet i klimahandlingsplanen.

Klimatiltakene er knyttet til delmål og gruppert etter hvilke sektorer disse bidrar til å redusere utslipp. For ansvarlige rådsområder inngår klimatiltak for direkte og indirekte utslipp også under rådsområdenes tekstkapittel.

I den digitale versjonen vises klimatiltakene ved å klikke på den grønne boblen i måltabellen.

Klimatiltak

11.2.2 Akershussamfunnets direkte utslipp

Tabell 42: Akershussamfunnets direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Klimatiltak	Sektor	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029
Kutte utslipp fra annen mobil forbrenning	Annen mobil forbrenning	25 012,0	50 025,0	75 037,0	100 050,0
Kutte utslipp fra veitrafikk	Annen mobil forbrenning	0,0	0,0	0,0	0,0
Kutte utslipp fra sektorer innenfor kategorien "annet"	Annet	30 206,0	60 412,0	90 618,0	120 824,0
Utslipp og opptak fra skog og arealbruk inkl. naturrestaurering	Arealbruk	0,0	0,0	0,0	0,0
Kutte utslipp fra jordbruk	Jordbruk	21 864,0	43 728,0	65 592,0	87 457,0
Kutte utslipp fra luftfart	Luftfart	25 252,0	50 505,0	75 757,0	101 009,0
Kutte utslipp fra veitrafikk	Veitrafikk	100 808,0	201 616,0	302 424,0	403 232,0
Sum		203 142,0	406 286,0	609 428,0	812 572,0

Beskrivelse klimatiltak**Kutte utslipp fra jordbruk**

- Fremme økt produksjon og bruk av biogjødsel. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Prosjekt "Oslofjordbonden". Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.
- Utarbeide landbruksstrategi for bærekraftig verdiskaping og grønn omstilling i landbruket i Akershus. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.

Kutte utslipp fra sektorer innenfor kategorien "annet"

- Kompetansedeling om bruk av EPC kontrakter (Energy Performance Contract) i kommuner. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utvikle prinsipper for lokalisering av energikrevende virksomheter og ny fornybar energiproduksjon og lokalisering og utnyttelse av energiinfrastruktur. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- ENØK-rådgivning til eiere av eldre og verneverdige bygninger. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Klimapartnere. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Støtte FoU og prosjekter som støtter opp under HP klima. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Styrke klimanettverk i kommunene. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Støtte klimasatsprosjekter i kommunene. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utvikle indikatorer for klimadashbord, inkludert areal og mobilitet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.

Utslipp og opptak fra skog og arealbruk inkl. naturrestaurering

- Fremme regenerativt jordbruk i Akershus gjennom å støtte samarbeidsprosjekter. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.
- Kartlegging av restaurerbar natur. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Oppfølging av naturavtalen. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Økt kompetanse om karbonbinding i jord og skog for kommunene. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.
Bidra til å utvikle arealnøytralitet som strategi i samarbeid med kommunene. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Vurdere nullvisjon for nedbygging av myr, høybonitetsskog og dyrkbar mark samt avvikling av torvuttak i regional planlegging. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utvikle metodikk og kartlegge transformasjonsområder i kommunene. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utvikle arealregnskap for Akershus og øke kompetanse om areal og natur i kommunene. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Vurdere nullvisjon for nedbygging av myr, høybonitetsskog og dyrkbar mark samt avvikling av torvuttak i regional planlegging. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Kartlegging av karbonrike arealer. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utvikling av verktøy for klimavennlig arealbruk. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Bistå kommunene med arealanalyser som kan gi grunnlag for planvask. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Øke restaurering av Oslofjorden og spesielt marine naturtyper gjennom Oslofjordsatsingen. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Veiledning og kompetanseheving for kommunene om by og tettstedsutvikling med natur og klima som tematikker. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.

11.2.3 Akershussamfunnets indirekte utslipp

Tabell 43: Akershussamfunnets indirekte utslipp

Klimatiltak	Sektor	Beskrivelse
Delta i det nasjonale samfunnsoppdraget om sirkulær grønn næringsutvikling med et regionalt utgangspunkt	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse
Fremme Akershus som et foregangsfylke innen sirkulær økonomi gjennom arrangement og partnerskap	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Fremme lokalmat og lokale matopplevelser gjennom lokalmatsatsing og tilskudd.	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.
Gjennomføre klimaundersøkelse i befolkningen i Akershus	Annet	Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Klimapiloter i skolene - holdningstiltak mot ungdommene i skolene	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Utarbeide indikatorer for indirekte utslipp i samarbeid med kommunene.	Annet	Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
Kartlegge arealer for massedeponi/massegjenvinningspunkter i Akershus kommunene	Arealbruk	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, Kulturminner, klima og miljø.
Nettverk for bærekraftige idretts- og aktivitetsanlegg	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.
Stille krav til ombruk av bygninger i stedet for riving / nybygg i uttalelser til kommunale plan- og byggesaker	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Tilskudd og faglig bistand til Museene i Akershus / Akershus bygningsvernseier	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Vurdere masseforvaltning som tematikk i regional planlegging inkludert anbefaling om massehåndteringsplaner	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Øke kompetanse og styrke samarbeid om masseforvaltning blant kommunene	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, Kulturminner, klima og miljø
Bidra til økt ombruk, gjenbruk og redusert forbruk i kommunene	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Flere tilskuddsordninger rettet mot næringsutvikling kan bidra til å styrke sirkulære verdikjeder og grønn omstilling.	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse.
Samarbeide med kommunene om å fremme klimavennlig mat	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
Øke bevisstheten om bærekraft og tekstilforbruk i skolene	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
Øke kompetanse om ombruk og klimavennlig anskaffelser i samarbeid med kommunene og klimanettverkene.	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
Smaken av Akershus	Jordbruk	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Næring, idrett, mangfold og folkehelse
Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold vil fortsette sitt arbeid med å styrke bærekraftige bibliotek	Miljøledelse	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Kultur, tannhelse, og frivillighet
Videreutvikle sirkulært kart	Miljøledelse	Ikke målbar effekt. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Øke kompetanse om klimabudsjettering og klimaregnskap i kommunene	Miljøledelse	Ikke målbar effekt. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
Øke kompetanse om sirkulær økonomi i skolene	Miljøledelse	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø

11.2.4 Klimabudsjett i egen virksomhet

Klimabudsjettet for Akershus fylkeskommune egen virksomhet tar utgangspunkt i mål for virksomheten:

- Akershus fylkeskommunes' egen virksomhet skal være fossilfri innen 2030
- Kollektivtransporten skal være utslippsfri innen 2030

Akershus fylkeskommune vil også redusere indirekte utslipp gjennom blant annet å kjøpe inn varer og tjenester med lavt klimafotavtrykk.

11.2.5 Direkte utslipp i Akershus fylkeskommune

Klimabudsjettet for de direkte utslippene til Akershus fylkeskommune bygger på klimaregnskapet for 2024, samt en framskriving av tiltaksanalysene fra klimabudsjettet for 2025-2028. Utslippstallene for hver kategori er hentet fra virksomhetenes klimaregnskap i Miljøfyrtårnportalen, fra Digital Innsikt (egen datavarehusløsning i fylkeskommunen) og fra Ruter for kollektivtransport.

Klimaregnskap 2024 for fylkeskommunes direkte utslipp

Beregnete direkte utslipp for Akershus fylkeskommune for 2024 var om lag 46 250 tonn CO₂-ekv., mens utslippene utgjorde ca. 45 170 tonn CO₂-ekv. i 2023. Dette ga en økning i disse utslippene på om lag 1 080 tonn CO₂-ekv. Kollektivtransporten var den dominerende utslippskategorien i 2024, med et utslipp på om lag 45 410 tonn CO₂-ekv.

Tabell 44: Klimaregnskap 2024 for fylkeskommunes direkte utslipp

Kategori	Utslipp 2023 (tonn CO ₂ -ekv.)	Utslipp 2024 (tonn CO ₂ -ekv.)	Endring fra 2023-2024 (tonn CO ₂ -ekv.)
Kjøretøy og maskiner*	352	324	-28
Kollektivtransport	44 299	45 417	1 118
Tjenestereiser*	522	514	-8
Totalt	45 173	46 255	1 082

*Tallene for 2023 og 2024 er ikke helt sammenlignbare da det er forskjellig beregningsmåter og 2023-tallene har lavere datakvalitet.

Klimabudsjett med tiltaksanalyser for fylkeskommunes direkte utslipp

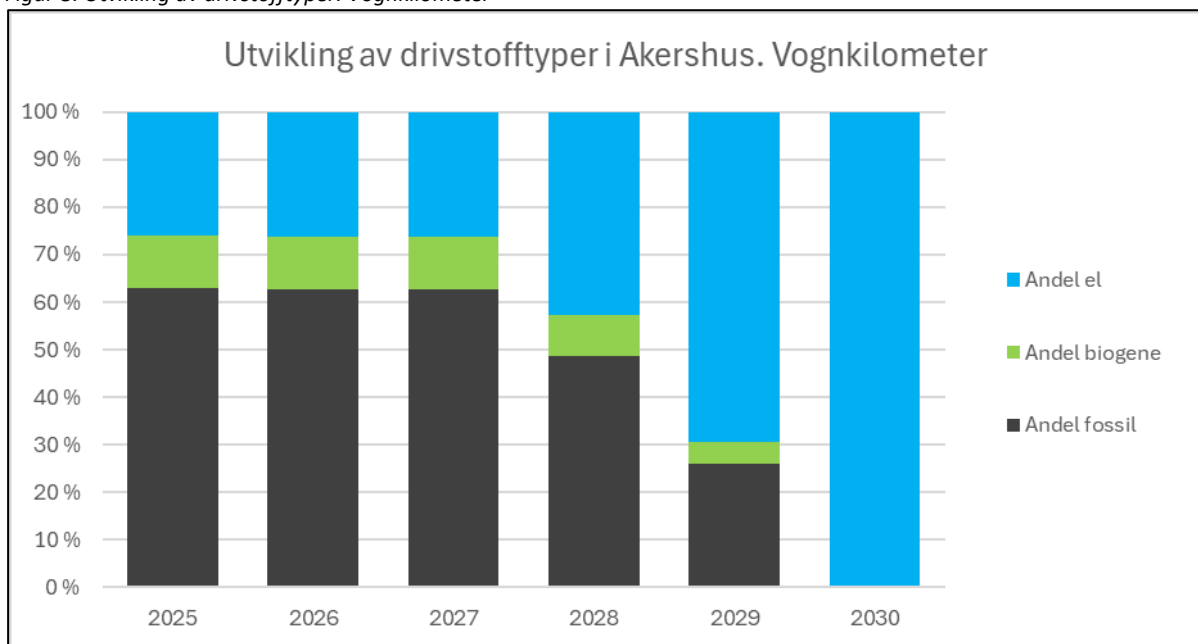
Det er utarbeidet en oppdatert tiltaksanalyse for utslippsfri kollektivtransport. Årlig effekt av tiltakene i plan for utslippsfri kollektivtransport er lagt inn i klimabudsjettet (se egen omtale nedenfor). Tiltaksanalyse for å redusere utslipp fra egne kjøretøy og maskiner er også lagt inn i klimabudsjettet. Utslippsreduksjonene er beregnet ut fra tiltak som ligger inne i utskiftingsplanen for 2026-2027.

Klimabudsjettet for 2026-2029 viser at det er behov for en samlet utslippsreduksjon på om lag 36 600 tonn CO₂-ekv. i løpet av perioden, for at fylkeskommunen skal bli fossilfri innen 2030.

Kollektivtransport

Ruter har som del av sin miljørapportering utarbeidet en tiltaksanalyse for utslippsfri kollektivtransport for Akershus. Tiltaksanalysen fokuserer på sannsynlig utvikling når det gjelder innfasing av nye kontrakter for utslippsfri kollektivtransport. Tiltaksbanen for kollektivtransporten i Akershus er basert på framskrivninger for rutekilometer og energiforbruk samlet for buss- og båttransporten.

Figur 8: Utvikling av drivstofftyper. Vognkilometer

Analysen viser i hovedsak at Ruter er på god vei til måloppnåelse for utslippsfri kollektivtrafikk innen 2030. Dette betyr at hvis en gjennomfører de tiltakene som ligger inne i planene og kontraktene, vil kollektivtransporten i Akershus bli utslippsfri i løpet av 2030.

Kjøretøy og maskiner

I klimabudsjettet er det lagt til grunn at tiltakene gjennomføres i hele organisasjonen og finansieres over rådsområdenes driftsbudsjett og en årlig tilskuddspott. En del av vurderingene er også å ikke erstatte kjøretøy og maskiner som utfases. Det vil skje gjennom mer samordning og deling. De "lavthengende fruktene", som utskifting av mindre tjenestekjøretøy (personbiler og varebiler), har kommet langt. Senere i perioden må det skiftes ut flere tyngre maskiner og tjenestekjøretøy, hvor det er høyere prisnivå for fossilfri teknologi. Fylkesrådet har vedtatt en 2-årig utskiftingsplan for 2026-2027 som skal sikre at utskiftingen skjer på en hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte. Det er lagt til grunn en videreføring av medfinansieringen av utskiftingsplanen på 7 mill. kr.

Tabellforklaring til «Fylkeskommunens direkte utslipp»

Tabellen for direkte utslipp gir en oversikt over nødvendige utslippsreduksjoner i perioden 2026 - 2029 gjennom ulike tiltakspakker for at fylkeskommunen skal bli fossilfri innen 2030. For kollektivtransport er det lagt inn estimerte årlige utslippsreduksjoner som viser at sannsynlig utvikling samsvarer med *utslippsfri 2030-målet*. For kjøretøy og maskiner er det lagt inn nødvendig utslippsreduksjoner i perioden 2026 - 2029 for å nå fossilfri-målet innen 2030. Når det gjelder tjenestereiser er det ikke utarbeidet tilsvarende tiltaksanalyse.

11.2.6 Fylkeskommunens direkte utslipp

Tabell 45: Fylkeskommunens direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Klimatiltak	Sektor	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029	Beskrivelse
Toppfinasiering - utfasing og utskifting av kjøretøy- og maskinparken til fossilfritt gjennom utskiftingsplanen	Annen mobil forbrenning	0,0	0,0	0,0	0,0	Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø.
Utbygging av ladeinfrastruktur i egen virksomhet	Annen mobil forbrenning	0,0	0,0	0,0	0,0	Effekten inngår i effektberegning av utskiftingsplanen. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Dieselerstatning med el-varebiler ved Akershus kollektivterminaler FKF	Veitrafikk	0,0	0,0	0,0	0,0	Effekten inngår i effektberegningen av utskiftingsplanen. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Digitale samordningssystemer for kjøretøy- og maskinparken	Veitrafikk	0,0	0,0	0,0	0,0	Effekten inngår i effektberegning av utskiftingsplanen. Ansvarlig rådsområde: Plan, Kulturminner, klima og miljø
Etablering av sykkelparkering ved bussterminaler	Veitrafikk	0,0	0,0	0,0	0,0	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Omlægging til utslippsfri kollektivtrafikk	Veitrafikk	9 084,0	18 168,0	27 252,0	36 666,0	Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Toppfinasiering - utfasing og utskifting av kjøretøy- og maskinparken til fossilfritt gjennom utskiftingsplanen	Veitrafikk	65,0	130,0	195,0	260,0	Ansvarlig rådsområde: Plan, Kulturminner, Klima og miljø.
Utbygging av ladeinfrastruktur i egen virksomhet	Veitrafikk	0,0	0,0	0,0	0,0	Effekten inngår i effektberegning av utskiftingsplanen. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Sum		9 149,0	18 298,0	27 447,0	36 926,0	

11.2.7 Indirekte utslipp i Akershus fylkeskommune

Indirekte utslipp er utslipp som aktivitet og forbruk i Akershus fylkeskommune forårsaker, men som kommer fra produksjon og transport av varer utenfor virksomheten. Omfanget er stort og omfatter hele investeringsporteføljen, og det meste innenfor øvrige anskaffelser.

Indirekte utslipp er inkludert i klimaregnskapet for Akershus fylkeskommune for 2024. Det ble jobbet videre i 2024 og 2025 med å koble data- og indikatorsett i Digital innsikt og Miljøfyrtårnportalen, også med nye forbrukstall, utslippsfaktorer og beregningsmetoder. I 2025 har utviklingsarbeidet i Akershus i hovedsak vært fokusert på å inkludere utslipp fra innkjøp, i tillegg til å høyne datakvaliteten og få med utslipp fra alle utslippskilder.

I 2026 vil vi arbeid videre med å utvikle og teste ut nytt verktøy som inkluderer klimagassberegninger av flere kategorier innen innkjøp, og vurdere hvordan verktøy kan kobles til metoder og verktøy som brukes i dag. Målet er å få på plass forbedret statistikk og oversikt over Akershus fylkeskommunes indirekte utslipp.

Tabellforklaring til «Fylkeskommunens indirekte utslipp»

Klimabudsjettet for virksomhetens indirekte utslipp omfatter planlagte og pågående tiltak som er lagt til grunn i forslag til økonomiplanen for 2026-2029 og i klimabudsjettet for 2026. Denne tiltaksanalysen baserer seg på rådsområdenes innmeldte klimatiltak. Det er tatt med tiltak som vil redusere de indirekte utslippene for både anskaffelser, forbruk og avfall, samt for investeringsprosjekter. Alle tiltak som bidrar til utslippsreduksjoner, vil være viktige å gjennomføre. Mange av disse tiltakene er enkle å gjennomføre og gir positive effekter på kort sikt. Enkelte tiltak er verktøy og digitale systemer som ikke gir klimareduksjon i seg selv, men støtter arbeidet med å redusere utslipp. Noen tiltak vil bli beregnet i neste års klimaregnskap ettersom fylkeskommunen da har sammenlignbare tall for to år som gir et bedre grunnlag for å måle endringer i forbruk og aktiviteter. Enkelte tiltak er ikke effektberegnet på grunn av at det mangler utslippsfaktorer eller pålitelige datakilder. Det å utvikle indikatorer, datakvalitet og gjennomføre utslippsberegninger og ta i bruk nye verktøy er komplekse prosesser som er del av det videre utviklingsarbeidet.

11.2.8 Fylkeskommunens indirekte utslipp

Tabell 46: Fylkeskommunens indirekte utslipp

Klimatiltak	Sektor	Beskrivelse
Fossilfrie byggeplasser	Annen mobil forbrenning	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Øke andelen utslippsfrie maskiner på anleggsplassene	Annen mobil forbrenning	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Gjenbruk av brukbare masser	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Gjenbruk av bussleskur	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Gjenbruk av freseasfalt til kantfylling og ny asfalt	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Reduksjon av klimagassutslipp fra avfalls- og renholdstjenester	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Opplæring og kompetanse
Reduksjon av klimagassutslipp fra tannhelse	Annet	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Kultur, tannhelse og frivillighet
Kompetanseheving om arealnøytralitet i bygg og infrastrukturprosjekter	Arealbruk	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Økt kildesortering og redusere avfallsmengder	Avfall og avløp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Opplæring og kompetanse
Prioritere midler til vedlikehold og rehabilitering fremfor å bygge nytt	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Stille krav til miljøprogram og miljøoppfølgingsplan (MOP) i alle større investeringsprosjekter	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Stille krav til ombruk i større prosjekter der ombrukskartlegging viser muligheter for det	Bygg	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Energieffektivisering i bygg	Energiforsyning	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Kartlegge og vurdere egnethet for solceller på eksisterende tak	Energiforsyning	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Overvannshåndtering, forhindre utslipp til naturreservat, og tilrettelegge for utskifting til elbusser på Leiraveien bussanlegg	Energiforsyning	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Unngår bruk av fossile energikilder for strømproduksjon	Energiforsyning	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Bærekraftig mat i kantinene	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Opplæring og kompetanse
Det stilles miljøkrav i anskaffelse av ny transportordning for frakt av medier mellom bibliotekene i fylket	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Kultur, tannhelse og frivillighet
Forbedre kontraktsoppfølging på klima og miljø	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Klima og miljøkrav i asfalt- og driftskontrakter	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Krav til bærekraftig drevet skogbruk	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Krav til fossilfri transport hos leverandører	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Krav til miljømerking av produkter	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Redusere matsvinn og sette miljøkrav i anskaffelser	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Sette miljøkrav i anskaffelse når det gjelder å redusere bruken av plast og øke andel fornybare og gjenvunnet materiale.	Innkjøp	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon

Klimatiltak	Sektor	Beskrivelse
Grønne arrangementer	Miljøledelse	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Plan, kulturminner, klima og miljø
Klimagassbudsjett i prosjekteringsfasen	Miljøledelse	Ikke målbar effekt. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Klimaregnskap utarbeides for alle større byggeprosjekter	Miljøledelse	Ikke målbar effekt. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Metoder for klimabudsjett	Miljøledelse	Ikke målbar effekt. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Miljøfyrtårnsertifisere virksomheten	Miljøledelse	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Stille krav til miljøkrav i byggeprosjekter	Miljøledelse	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Finans og organisasjon
Benytter 4-trinnsmetodikken i utredning, planlegging og utbygging av prosjekter	Veitrafikk	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Krav om el-bil til systematisk registrering og inspeksjonsoppgaver der det ikke er krav til beredskap og uavbrutt døgntkontinuerlig drift.	Veitrafikk	Effekt ikke beregnet. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel
Rapportering av energiforbruk i drifts- og veimerkekontraktene.	Veitrafikk	Ikke målbar effekt. Ansvarlig rådsområde: Samferdsel

11.3 Metodeutvikling og usikkerhet

Akershus fylkeskommune samarbeider med andre fylkeskommuner og Akershus-kommunene, som også arbeider med å utvikle og ta i bruk metoder for klimabudsjett og klimaregnskap. Hensikten er å utvikle felles metodikk for indirekte utslipp. Det vil være naturlig å samarbeide med utvalgte kommuner og fylkeskommuner om metodeutvikling knyttet til bl.a. forbedret datakvalitet, basisår, samfunnstrender, avgrensninger og effektberegninger.

Arbeidet med å utvikle klimabudsjett og -regnskap for indirekte utslipp er omfattende og krevende, og det er stor usikkerhet knyttet til beregninger og datagrunnlag. Det er også utfordrende å få på plass et felles sett av utslippsfaktorer.

11.3.1 Videre utviklingsarbeid

Det gjenstår fremdeles mye arbeid før fylkeskommunen har et fullverdig klimabudsjett for virksomheten og for akershussamfunnet med konkrete tiltakseffekter og kostnader. Arbeidet med å utvikle metoder for indirekte utslipp må sees på som et langsiktig utviklingsarbeid, og må sees i sammenheng med prioriteringer innenfor klimaområdet.

Fylkeskommunens rådsområder

12 Fylkesting

12.1 Hovedprioriteringer

Akershus fylkeskommune skal ivareta folkevalgtes arbeidsvilkår blant annet gjennom godtgjøring i fylkestinget og tilliggende organer, gjennomføring av politiske møter og tilliggende organer, samt sørge for at det utbetales partistøtte og opposisjonstillegg. Fylkestinget ivaretar videre aktiviteter knyttet til vervene som fylkesordfører og fylkesvaraordfører, inkludert planleggingen og gjennomføring av stortingsvalg og kommunestyre- og fylkestingsvalg. Utover dette arrangerer og finansierer fylkestinget studieturer for de politiske komitéene, samt gjennomfører andre aktiviteter som ungdommens fylkesting og landskonferanser for medvirkningsrådene.

I fylkestingets møte 19. juni ble det vedtatt at Akershus fylkeskommune skal samarbeide med den ukrainske byen Poltava, og samarbeidsavtalen mellom Akershus og Poltava ble signert juli 2025. Samarbeidet innebærer ulike aktiviteter som skal gjennomføres de kommende årene.

Fra høsten 2025 har fylkestingets sekretariat ansatt en lærling som sekretariatet deler med serviceavdelingen, og sekretariatet vil se på muligheten for å ansette en til i 2026.

12.2 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 47: Driftsbudsjett Fylkesting
Beløp i 1000

	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
FYPO Fylkesting	58 745	53 973	58 868	53 973	53 973
FYPO Fylkestingets sekretariat	12 503	13 009	13 009	13 009	13 009
KONTR Kontrollutvalg	1 365	1 410	1 410	1 410	1 410
FYPO Tilskudd Ombudet for barn og unge, Fylkesrevisjon, Kontr.utvalg	15 553	15 579	15 579	15 579	15 579
Sum	88 166	83 972	88 867	83 972	83 972

12.3 Kommentarer til driftsbudsjettet

12.3.1 Fylkestinget

Det budsjetteres med 53,97 mill. kr til drift av fylkestinget i 2026. Fylkestinget i Akershus har vedtatt godtgjøringsreglement for fylkestingets representanter, og med utgangspunkt i godtgjøringsreglementet og antall folkevalgte vil faste godtgjøringer anslått å utgjøre 21,15 mill. kr i 2026. I tillegg til dette kommer variabler godtgjøringer som er anslått å bli på 12,84 mill. kr. Godtgjøringssatsene justeres etter stortingsrepresentantenes faste årsgodtgjøring. Med utgangspunkt i Forskrift om folkevalgtes arbeidsvilkår, regler om fylkeskommunal støtte til partiene i Akershus fylkeskommune og anslått kommunal deflator for 2026, settes det av 9,14 mill. kr. til partistøtte og opposisjonstillegg.

Ombudet for barn og unge er budsjettert med 8,39 mill. kr. for 2026. Av dette er Akershus fylkeskommune sin andel 4,61 mill. kr.

12.3.2 Fylkestingets sekretariat

Det budsjetteres med 13 mill. kr til fylkestingets sekretariat. Midlene disponeres til lønn til ansatte i sekretariatet og til finansiering av øvrig aktivitet, som for eksempel kurs, konferanser, utstyr mv.

12.3.3 Fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg

Akershus fylkeskommune sin andel av utgiftene til Akershus og Østfold fylkesrevisjon utgjør 9,28 mill. kr for 2026, samt 1,69 mill. kr for kontrollutvalgssekretariatet. Årlig utgift for kontrollutvalget er budsjettet med 2,91 mill. kr.

Opgavene skal utføres i tråd med kommunelovens kapittel 23, Kontrollutvalgets virksomhet, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Akershus- og Østfold fylkeskommune har i tråd med kommuneloven vedtatt å ha en felles fylkesrevisjon, det samme gjelder for kontrollutvalgssekretariatet. Det er Østfold fylkeskommune som er kontorfylkeskommune for disse ordningene. Fylkesrevisjonen skal løse fylkeskommunens revisjonsoppgaver pålagt i kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og andre bestemmelser. Dette gjelder både regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Fylkesrevisjonen kan påta seg revisjon av andre virksomheter og selskaper. Kontrollutvalgssekretariatet skal på vegne av kontrollutvalget sørge for å løse sekretariatsoppgavene pålagt i kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og andre bestemmelser. Dette vil bli behandlet i kontrollutvalget i Østfold 22. september og i kontrollutvalget i Akershus 24. september.

12.3.4 Rammereduksjon

Rådsområdets budsjettamme er reelt sett 3,67 mill. kr lavere i 2026 enn i 2025. Årsaken til dette er at det i 2025 var utgifter til stortingsvalg, Det er fylkestinget i Akershus som er ansvarlig for gjennomføringen av dette i valgdistriktet, og det var derfor satt av midler til gjennomføringen av valget dette året. Det er lagt inn 1,87 mill. kr i lavere ramme til rådsområdet fra og med 2026. Dette sees i sammenheng med tidligere års mindreforbruk på området.

12.4 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 48: Tiltak i rådsområde Fylkestinget
Beløp i 1000

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP-periode
Innsparingstiltak	Effektivisering drift	-1 870	-1 870	-1 870	-1 870	-7 480
Totalsum		-1 870	-1 870	-1 870	-1 870	-7 480

Tekst til enkelttiltak

- **Innsparingstiltak - Effektivisering drift:** Effektivisering drift

13 Fylkesrådsleders kontor

13.1 Hovedprioriteringer

Fylkesrådsleders kontor skal legge til rette for samhandling mellom rådsområdene, og koordinerer tverrfaglig arbeid slik at overordnede mål kan nås effektivt og med god kvalitet. Rådsområdet håndterer samhandlingen mellom fylkestinget og fylkesrådet, og har ansvaret for fylkeskommunens juridiske kompetanse gjennom fylkesadvokaten.

Fylkesrådsleders kontor tilrettelegger for strategisk samarbeid og kommunikasjon med Akershussamfunnet, og har en særlig rolle som tilrettelegger, pådriver og samordner mot kommuner og andre eksterne samarbeidspartnere. Rådsområdet skal bidra til aktiv, åpen og god kommunikasjon internt og eksternt, og legge best mulig til rette for offentlig innsyn i Akershus' forvaltning. Rådsområdet sørger for at langsiktige mål, strategier og vedtatte reglementer følges opp og er kontaktpunktet for samhandling med fylkestinget.

Rådsområdet har ansvaret for samfunnskontakt og kommunikasjon for hele fylkeskommunens virksomhet slik at innbyggerne får god oversikt over tjenestene som tilbys, gis mulighet for dialog med fylkeskommunen samtidig som fylkeskommunen som demokratisk arena synliggjøres.

Fylkesrådsleders kontor har det overordnede ansvaret for sikkerhet og beredskap, og har styrket dette området slik at kapasiteten i større grad samsvarer med det økte trusselnivået i samfunnet. I tillegg til jevnlig revidering av beredskapsplaner og oppfølging av den overordnede Risiko og sårbarhetsanalysen (HROS) omfattes også oppfølging av informasjonssikkerhet og personvern, inkludert ansvaret for fylkeskommunens personvernombud.

Rådsområdet har det strategiske ansvaret for eierskapspolitikken i fylkeskommunen, og for å sikre at prinsippene og føringene i den vedtatte eierskapsmeldingen følges.

Fylkesrådsleders kontor omfatter også fylkesadvokaten som betjener alle rådsområder og virksomheter i fylkeskommunen inklusiv fylkestingets sekretariat.

Fylkesrådet har som mål at Akershus' medlemsforpliktelser i nasjonale og internasjonale organer benyttes effektivt og målrettet, og gjennom 2025 blir det enkelte medlemskap evaluert. Rådsområdet har det overordnede ansvaret for oppfølging av internasjonal strategi vedtatt i fylkestinget, og forvalter fylkeskommunens medlemskap i Osloregionens Europakontor og STRING samt ansvar for å følge opp Akershus fylkeskommunes deltakelse i ulike Interreg-program. Rådsområdet har i tillegg ansvar fylkeskommunens deltagelse i Østlandssamarbeidet og for den overordnede koordineringen av fylkeskommunens medlemskap og deltagelse i KS.

13.2 Måltabell

Delmål

Resultatmål

Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.

Fylkeskommunen skal jobbe for at medlemskap i nasjonale og internasjonale organer benyttes effektivt og målrettet.

13.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 49: Driftsbudsjett - Fylkesrådsleders kontor

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
FRLED Fylkesrådet	16 892	17 464	17 464	17 464	17 464
FRLED Fylkesrådsleders kontor	3 265	76 825	76 825	77 185	77 185
FRLED Fylkesadvokaten	12 122	12 744	12 744	12 744	12 744
FRLED Koordinering og strategisk støtte (utgår i 2026)	42 680	0	0	0	0
FRLED Samfunnskontakt og kommunikasjon (utgår i 2026)	18 334	0	0	0	0
FRLED Fylkesrådssekretariat (utgår i 2026)	8 674	0	0	0	0
FRLED Sikkerhet og beredskap (utgår i 2026)	4 800	0	0	0	0
FRLED Østlandssamarbeidet	825	854	854	854	854
Sum	107 593	107 887	107 887	108 247	108 247

13.4 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres med totalt 107,9 mill. kr til oppgavene som ligger til Fylkesrådsleders kontor. Rådsområdets driftsbudsjett omfatter administrative lønns- og driftsutgifter, samt godtgjørelse, lønns- og driftsutgifter for fylkesrådet og politisk stab som utgjør 17,4 millioner kroner.

Fylkesrådet er opptatt av å sikre at Akershus har en ansvarlig og bærekraftig økonomi, og jobber kontinuerlig med å sikre en effektiv drift og redusere unødvendige kostnader. Fylkesrådsleders kontor har derfor gjennom 2025 redusert antall årsverk, og vil videreføre arbeidet med å se på forenkling og spissing av arbeidsprosesser for ytterligere kostnadsreduksjoner.

Rådsområdet har i 2025 for øvrig omfordelt ressurser mellom seksjonene og fått på plass en økt kapasitet innen området sikkerhet og beredskap. Satsningen på dette området videreføres i 2026, noe som gjør fylkeskommunen bedre forberedt til Totalberedskapsåret 2026 og som vil bidra til at den helhetlige risiko og sårbarhetsanalysen aktivt kan følges opp. Intensjonen er å bidra til at Akershus fylkeskommune fremover ivaretar de krav som stilles til virksomhetssikkerhetsinstruksen fra nasjonale myndigheter på en god måte.

Budsjettet til fylkesrådsleders kontor omfatter også forvaltning og utvikling av fylkeskommunens nettsider inklusivt nettsidene til de videregående skolene. Kostnader knyttet til knyttet til lisenser og elektroniske løsninger øker, og må forventes å øke ytterligere i årene som kommer.

I tillegg til ordinære drift av fylkesrådsleders kontor, er en betydelig del av utgiftene knyttet til fylkeskommunens medlemskap i Kommunenes sentralforbund (KS), Osloregionens Europakontor (ORE), Østlandssamarbeidet og STRING:

Tabell 50: Utgifter til medlemskap

Utgifter til medlemskap (beløp i 1000)	
Kommunenes sentralforbund (KS)	27 500 (1)
Osloregionens Europakontor (ORE)	1 950
Østlandssamarbeidet	825
STRING	875 (2)
TOTALT	31 070

(1) Beløpet er et avrundet anslag når det gjelder den andelen som omfatter FOU-kontingent

(2) Beløpet er konvertert fra euro og avrundet.

Utgifter til medlemskap samlet er for øvrig redusert noe for 2026.

13.4.1 Klima og miljø

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke. Fylkesrådsleders kontor bidrar gjennom en bevisst holdning til reisevirksomhet, innkjøp og organisatorisk tilrettelegging. Oppfølging av klimamålene i FN17 er en rød tråd i alt saks- og planarbeid. Fylkesrådet vil i 2026 fortsette å gjennomføre administrative tiltak som bygger opp om dette.

13.5 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 51: Tiltak i rådsområde Fylkesrådsleders kontor

Beløp i 1000

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP-periode
Innsparingstiltak	Innsparingstiltak fylkesråd, administrasjon, stillinger og medlemskap	-2 417	-2 417	-2 417	-2 417	-9 668
Totalsum		-2 417	-2 417	-2 417	-2 417	-9 668

Tekst til enkelttiltak

- **Innsparingstiltak fylkesråd, administrasjon, stillinger og medlemskap**

Innsparingstiltak administrasjon og reduksjon i kontingenter

14 Finans og organisasjon

14.1 Hovedprioriteringer

Akershus fylkeskommune skal fortsatt være en ansvarlig og effektivt drevet fylkeskommune, der skattebetalernes midler kommer innbyggerne til gode. Fylkesrådet har bedt administrasjonen igangsette et effektiviseringsprosjekt, som skal se på ressursbruken og hvordan fylkeskommunen er organisert. I økonomisk utfordrende tider er det behov for å vurdere fylkeskommunens struktur og om måten å jobbe på er tilpasset dagens og framtidens oppgaver.

Fylkesrådet vektlegger å vedlikeholde fylkeskommunens bygg for å sikre at levetiden forlenges. Dette er også viktig for brukere av fylkeskommunale tjenester og våre ansatte. Det brukes også over 47 mill. kr i energieffektivisering av byggene, som vil gi besparelser i energiutgifter på sikt.

Det er en hovedprioritering for fylkesrådet at det skal være godt å være ansatt i Akershus fylkeskommune. I en organisasjon er det avgjørende å være bevisst på å arbeide med sykefraværstematikk, og i Akershus fylkeskommune har sykefraværet økt fra 2024 til 2025, noe som samsvarer med tendensen i Norge. For fylkesrådet er det en målsetning å endre denne utviklingen. Derfor vil vi initiere en målrettet HMS-satsing på systematisk og forebyggende arbeid med sykefravær, i tett dialog med tillitsvalgte og administrasjon.

Sykefravær er komplekst, men påvirker både den enkelte ansatte og virksomheten som helhet. For fylkeskommunen utgjør fraværet en betydelig kostnad i form av sykepenges og redusert produktivitet, men også en risiko for svekket arbeidsmiljø, lavere trivsel og økt belastning på kolleger og ledere. Det er en tendens vi ønsker å snu. Dette arbeidet vil bli organisert ved at administrasjonen kartlegger dagens situasjon, utarbeide kunnskapsgrunnlag og valg av verktøy og metoder for arbeidet med å få ned sykefraværet. Fylkestinget vil holdes orientert om dette i tertialrapporter fremover.

14.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Sykefraværet skal reduseres og de ansatte skal ha forbedret trivsel. Systematisk opplæring og forebygging mot vold og trussel om vold skal gis innen tannhelsetjenesten og videregående opplæring.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Fylkeskommunen skal arbeide med å implementere nytt virksomhetsstyringssystem.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Klimatiltak

* Klimatiltakene som rådsområdet er ansvarlig for, finner du tabellene i **kapittel 11: Klimabudsjett**

14.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 52: Driftsbudsjett - Finans og organisasjon
Beløp i 1000

	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
FO Finans og organisasjon	3 587	15 196	14 181	14 091	14 091
OKO Økonomi	52 034	52 080	52 080	52 080	52 080
HR HR	68 747	69 398	68 398	68 398	68 398
ARK Arkiv og service	43 021	42 226	42 226	42 226	42 226
EIE Eiendom	308 141	306 143	304 833	324 377	324 377
VIST Virksomhetsstyring	14 450	14 265	14 265	14 265	14 265
FO Tilskudd samarbeid FRID og ANSKA	282 798	294 445	300 945	311 345	311 345
Sum	772 778	793 754	796 929	826 783	826 783

14.4 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres totalt med 793,8 mill. kr til rådsområde Finans og organisasjon i 2026. Midlene disponeres i hovedsak til drift og vedlikehold av fylkeskommunale bygg og til stab- og støttetjenester til rådsområdene innenfor økonomi, HR, arkiv, service og virksomhetsstyring. 294 mill. kr budsjetteres i tilskudd til de fylkeskommunale samarbeidene FRID IKS, NOVARI IKS og ANSKA KO.

Som en del av effektiviseringsarbeidet ble det i 2025 etablert et internt effektiviseringsprosjekt, der ledere og ansatte ble invitert til å foreslå tiltak for kostnadsreduksjon og forbedring av arbeidsprosesser. Tillitsvalgte skal også være med og bidra underveis i arbeidet. Denne satsingen videreføres, og det innføres ytterligere rammereduksjoner for rådsområdet på totalt 22,3 mill. Det bli lagt stor vekt på videreutvikling, effektivisering og finne riktig dimensjonering av fylkeskommunens rådsområder, med mål om en mer moderne og bærekraftig drift.

I tråd med dette målet videreføres den generelle rammereduksjonen fra vedtatt økonomiplan 2025-2028, med 10,8 mill. kr årlig fra og med 2026 og resten av økonomiplanperioden. Dette skal oppnås gjennom strukturelle endringer og ved å ta i bruk ny teknologi og moderne løsninger. Målet er å styrke kvaliteten i tjenestene og samtidig sikre et mer robust økonomisk handlingsrom i årene som kommer.

Driftsbudsjettet for øvrig finansierer drift og vedlikehold av fylkeskommunale bygg, samt lønns- og driftsutgifter knyttet til stab- og støttetjenester som HR, økonomi, virksomhetsstyring, arkiv og service. Midlene dekker også Akershus sitt tilskudd til oppgavefelleskapet Anskaffelser, FRID IKS, NOVARI IKS, samt bedriftshelsetjeneste for fylkeskommunens ansatte og tiltak for et mer inkluderende arbeidsliv.

14.4.1 Drift og vedlikehold av fylkeskommunale bygg

Det budsjetteres med 71,3 mill. kr til vedlikehold av fylkeskommunens bygg i 2026. Dette omfatter nødvendig vedlikehold og reparasjon for å hindre ytterligere forfall og sikre et godt arbeids- og læringsmiljø i fylkeskommunens skoler og øvrige bygg.

Fylkesrådets budsjettforslag innebærer at innhenting av vedlikeholdsetterslepet for fylkeskommunale bygg anslås til om lag 15 mill. kr per år, tilsvarende rundt 60 mill. kr i hele økonomiplanperioden. Anslaget inkluderer også tiltak som foreslås finansiert over investeringsbudsjettet. Til sammenligning ble det totale vedlikeholdsetterslepet i 2023 beregnet til cirka 670 mill. kr.

Det budsjetteres videre med 58,5 mill. kr til energiutgifter for de fylkeskommunale byggene som eiendomsavdelingen har ansvar for. Dette inkluderer blant annet skolebygg, men omfatter ikke tannklinikker, samferdselsbygg/ kollektivterminaler og Galleri Oslo.

Usikkerheten rundt prisutviklingen på energiområdet består, og energiprisene vil fortsatt kunne variere betydelig gjennom året. De siste årene har energiprisene stabilisert seg på et mye høyere nivå enn når energibudsjettet ble utarbeidet. Dersom det oppstår behov for mer finansiering, forutsettes det at dette dekkes gjennom tidligere avsatte midler i fylkeskommunens energiutjevningfond. Fylkesrådet vil vurdere og eventuelt komme tilbake til behovet for fondsbruk i løpet av budsjettåret.

14.5 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 53: Tiltak rådsområde Finans og organisasjon

Beløp i 1000

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Innsparingstiltak	Effektivisering drift - printere	-250	-250	-250	-250	-1 000
Innsparingstiltak	Generell rammereduksjon	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-20 000
Innsparingstiltak	Parkeringsinntekter	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-6 000
Innsparingstiltak	Reduksjon i parkeringsutgifter	-500	-500	-500	-500	-2 000
Innsparingstiltak	Redusert vedlikehold bygg	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-60 000
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Digitale lisenser - ekstraordinær prisvekst lisenser utover kommunal deflator	2 000	8 500	18 900	18 900	48 300
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - NOVARI IKS - fornying av felles digitale systemer for fylkeskommunene	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Nye fylkeskommunale bygg, drifts- og vedlikeholdsutgifter	1 511	5 701	8 245	8 245	23 702
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Økte elevkostnader digitalisering pga. elevtallsvekst	9 000	9 000	9 000	9 000	36 000
Totalsum		-7 239	3 451	16 395	16 395	29 002

Tekst til enkelttiltak

- **Effektivisering drift - printere**

Det foreslås at redusere antall multifunksjonsmaskiner på Galleriet. Behovet for kopier og utskrifter er betydelig redusert, noe som medfører at både antall maskiner og utgifter knyttet til service, vedlikehold og utstyr kan reduseres.

- **Generell rammereduksjon**

Generell rammereduksjon for rådsområdet som følge av effektivisering i drift.

- **Parkeringsinntekter**

Ved innføring av parkeringsavgift for ansatte på Galleriet, vil dette gi parkeringsinntekt. Størrelsen på inntekten vil avhenge av pris og hvilken parkeringsløsning som velges.

- **Reduksjon i parkeringsutgifter**

Ved innføring av parkeringsavgift for ansatte i sentraladministrasjonen og strengere rutiner for utdeling av parkeringstillatelser som gir gratis parkering, vil dette redusere kostnaden vi betaler for parkeringer ut over leieavtalens 96 parkeringsplasser.

- **Redusert vedlikehold bygg**

Redusert vedlikeholdsbudsjett for kommunal bygg med 15 millioner kroner.

- **Konsekvensjustering - Digitale lisenser - ekstraordinær prisvekst lisenser utover kommunal deflator**

Digitale lisenser - ekstraordinær prisvekst lisenser utover kommunal deflator

- **Konsekvensjustering - NOVARI IKS - fornying av felles digitale systemer for fylkeskommunene**

Budsjettet for Novari er økt som følge av nye felleslisenser som nå går gjennom selskapet, samt økte kostnader til drift, vedlikehold og videreutvikling av flere systemer. Dette gjelder blant annet FINT, FINT-FLYT, VIS, PAS og VIGO, hvor både teknisk gjeld og krav fra Utdanningsdirektoratet bidrar til høyere utgifter. I tillegg er det behov for større lagrings- og serverkapasitet, modernisering av aldrende løsninger og økt etterspørsel etter tjenester på tvers av sektorer.

- **Konsekvensjustering - Nye fylkeskommunale bygg, drifts- og vedlikeholdsutgifter**

Som følge av at fylkeskommunen har fått flere kvadratmeter å forvalte gjennom nye bygg, har det oppstått en arealtilvekst. Dette innebærer økte behov knyttet til drift, vedlikehold og energi. For å dekke disse økte kostnadene er det derfor tilført et ekstra tilskudd på budsjettposten for vedlikeholdsutgifter og energi.

- **Konsekvensjustering - Økte elevkostnader digitalisering pga. elevtallsvekst**

Tilskudd for finansiering av lisenser og brukerstøtte for nye elever i videregående skoler.

14.6 Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Tabell 54: Investeringstabell - Finans og organisasjon

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum
	Økonomiplan				Økonomiplan
Investeringsprosjekter	2026	2027	2028	2029	2026-29
Årlige avsetninger					
Teknisk oppgradering fylkeskommunale bygg	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000
Sum Årlige avsetninger	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000

14.7 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Det budsjetteres med 47,5 mill. kr årlig til tekniske oppgraderinger av fylkeskommunale bygg, i tråd med skjerpede lovkrav og mål om energieffektivisering. Midlene skal brukes til tiltak som reduserer energiforbruket og fremmer bærekraftige løsninger, blant annet utskifting til moderne LED-armatur, oppgradering av bygg til dagens energistandard og investering i miljøvennlig teknologi. Tiltakene forventes å bidra til en reduksjon i fylkeskommunens samlede energiforbruk i løpet av perioden.

Det vises for øvrig til omtale av investeringsbudsjettet for rådsområde Opplæring og kompetanse knyttet til sekkepost for teknisk oppgradering av skolebygg, samt omtale av investeringsbudsjettet for tannhelsetjenesten.

15 Opplæring og kompetanse

15.1 Hovedprioriteringer

Akershus skal ha Norges beste videregående skole – da må laget rundt eleven styrkes.

Det viktigste vi kan gjøre, både for hver enkelt ungdom og for samfunnet, er å få flere gjennom videregående opplæring. Konsekvensene av ikke å fullføre videregående opplæring vil bli enda større i tiden som kommer.

Opplæringen må tilpasses elevenes forutsetninger - den må treffe dem som er i fare for å ikke fullføre, og dem som er klare for større utfordringer. Flest mulig skal fullføre og bestå, og gå ut med et vitnemål eller fagbrev i hånden. Elever som går i Akershuskolen skal vite at de alltid har muligheter til å nå sine drømmer, uansett utgangspunkt.

15.1.1 Det skal være godt å gå i Akershuskolen

Elevene skal oppleve å være en del av et fellesskap der de lærer sammen og utvikler seg sammen. Å inngå i et fellesskap forutsetter tilstedeværelse på skolen - og økt nærvær er høyt prioritert i Akershuskolen.

Akershuskolen skal være trygg og inkluderende, og det jobbes kontinuerlig med å forebygge mobbing og krenkelser. Blant annet styrkes introduksjonsdager (tidl. sommerskole) ytterligere i dette budsjettet. For mange elever er dette en viktig tiltak for å bli bedre kjent med skole, voksne, og medelever i forkant av skolestart. Det er svært gledelig å se at langt flere elever har benyttet seg av dette tilbudet i år enn i fjor. Vi har tro på at dette også kan bidra til at færre elever faller fra, fordi de føler en større grad av trygghet i møte med Akershuskolen.

Akershus skal gå i front for en mer inkluderende avgangsmarkering. Det går mot en ny russefeiring i 2026, og den må rusen selv være med på å utforme. Det skal være lov å ha det gøy, men resultater og skolemiljø må komme først. Til dette er det satt av 1,5 mill. kr som rusen kan søke på for å lage fellesarenaer for sitt kull og sin klasse.

15.1.2 Mestringsverkstedet og psykisk helseteam

Fylkesrådet prioriterer nå 18,6 mill. kr til å sikre en god drift av Mestringsverkstedet. Midlene som legges til i denne perioden, sikrer at dette blir et virkningsfullt tiltak, selv i en presset økonomi. Arbeidet med å etablere dette har vært omfattende, og mye erfaring er innhentet for å skape en god ordening som står seg i mange år, og som vil kunne bidra til at flere fullfører og består i Akershuskolen.

Det er mange grunner til at ikke alle får til å gjennomføre videregående i et ordinært løp. Det mangfoldet må speiles i måten vi møter ungdommene på. Enten man sliter med skolevegring, angstproblematikk, konsentrasjonsvansker eller andre ting som gjør at et ordinært løp er krevende, skal eleven bli møtt med et skreddersydd løp. Målet er at eleven skal fullføre sammen med sitt kull og sin klasse.

For å lykkes med et tiltak som Mestringsverkstedet, er det derfor avgjørende med et godt samarbeid med våre egne arbeids- og inkluderingsbedrifter, nettopp fordi mange av de elevene som faller fra har behov for en annen tilnærming enn tradisjonell skole. En mer praksisnær opplærings situasjon vil for mange være en suksessfaktor for å fullføre og bestå videregående opplæring. Ikke minst gjelder dette den gruppen vi ser har størst risiko for å falle utenfor; gutter på yrkesfag.

Psykisk helseteam er etablert som en framtidsrettet satsing for å gi lærere og skoleledelse styrket kompetanse i å møte elevenes psykiske helse med trygghet og kunnskap. Oppstarten har vært vellykket, og ønsket for en slik tjeneste viser seg å være stort, noe som understreker viktigheten av satsingen. Fylkesrådet vil komme tilbake til ytterligere utvidelse av tiltaket ved senere års budsjett for å sørge for at flere får en tjeneste som treffer et reelt behov og kan skape varige, positive endringer for både elever og skolemiljø.

15.1.3 En bærekraftig skolestruktur

I tiden fremover vil Akershuskolen ha behov for å omstille seg. Det er stor usikkerhet rundt de fremtidige elevtallene, prognosene gir ingen entydige svar på hva som vil møte oss. Det er i tillegg ekstra utfordrende å plassere alle nye elever som trenger plass i forbindelse med innføring av fullføringsreformen, da skolene våre allerede er ganske fulle. I motsetning til nesten alle andre områder i landet, er det ikke behov for å redusere antall skoler i Akershus. Likevel må det gjøres endringer i skolestrukturen for å tilpasse seg fremtiden.

For skoleåret 2025-26 økte antallet elevplasser med 837 sammenlignet med året før. Dette tilsier en krevende situasjon med fulle skoler, samtidig som vi lykkes med at alle elever får tilbud om plass i Akershuskolen.

Den fremtidige skolestrukturen må tilpasses dette utfordrende bildet. De siste årene har fylkesrådet vært opptatt av å etablere flere plasser på yrkesfag, og det er gledelig at vi ser interesse for dette i søkemønsteret. Dette må prioriteres selv om det er et stort press på areal i Akershuskolen i dag. Norge trenger flere dyktige fagarbeidere både i privat og offentlig sektor. Det videregående opplæringstilbudet må tilpasses samfunnets behov, slik at elever ikke utdanner seg inn i en blindvei der de ikke får jobb eller læreplass.

15.1.4 Investeringsprosjekter

Fylkesrådets budsjettforslag innebærer at vedtatte og igangsatte prosjekter videreføres. Flere store prosjekter knyttet til elevtallsvekst ferdigstilles eller påbegynnes i økonomiplan-perioden. Investeringsbudsjettet omfatter også årlige avsetninger til diverse investeringsposter for skolebygg, investeringsreserve, rehabilitering, avsetninger til programmering/prosjektering og utbygginger for økt kapasitet.

15.2 Nøkkeltall

Fra høsten 2025 er det i opplæringstilbudet dimensjonert med 26 845 ordinære elevplasser fordelt på 35 videregående skoler. I tillegg kommer ca. 200 elevplasser til elever med behov for ITO (spesialundervisning) i grupper.

Det har vært en stor elevtallsvekst i de senere årene. Inntaket til fylkets videregående skoler for skoleåret 2025-26 har vært svært krevende som følge av manglende areal i eksisterende skolebygg. Elevtallsveksten fortsetter som følge av tilflytting, lovendringer og flyktningssituasjon. Situasjonen på Romerike og i Follo er svært krevende, og det er vesentlige mangler i antall plasser på yrkesfaglige utdanningsprogram. Det gjennomføres store investeringer for å øke kapasiteten, både knyttet til pågående byggearbeid, prosjektering og prosjekter under planlegging. Det var nødvendig å øke leie av midlertidige lokaler i 2025, som også trolig vil øke i betydelig grad for skoleåret 2026-27.

Antall elevplasser for elever med særskilte behov har økt, og flyktningssituasjonene har medført en økning i antall kombinasjonsklasser. Voksenopplæring øker også presset på skoleanleggene.

15.2.1 Elevene i Akershus

Flere skal fullføre og bestå, og få sine drømmer oppfylt i møte med Akershuskolen. Andelen som i dag fullfører og består i Akershus er 83,9 %. Når det gjelder frafall, er dette størst blant våre yrkesfaglige elever. Gutter er overrepresentert i denne statistikken, og det er også gutter som i størst grad slutter underveis. Hver tiende elev slutter i Akershuskolen. For kullet som startet videregående opplæring i Akershus i 2018, med totalt 7909 elever, var det 739 elever som sluttet, hvorav 508 gutter og 231 jenter.

Vi ser at fraværet i skolene våre øker, og gjennomsnittsfraværet forrige skoleår totalt sett var på 7,9 %. Samtidig ser vi at fraværet øker for begge kjønn på yrkesfag, og faktisk mer for jenter enn gutter. Dette påvirker andelen fullført og bestått og de som avbryter opplæringen underveis. Vi ser også at elevene har lavere karaktersnitt ved inntak og andelen elever som mangler grunnskolepoeng aldri har vært så høy som den er nå.

15.3 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Elevene opplever et trygt og godt skolemiljø, med positiv utvikling på områdene mobbing og psykisk helse.
Delmål 1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.	Alle kvalifiserte søkere til læreplass skal få tilbud om opplæring i bedrift. Alle lærekandidater som tegner opplæringskontrakt, skal få en varig tilknytning til arbeidslivet etter bestått kompetanseprøve.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Gjennom samarbeid med arbeidsliv og høyere utdanning tilpasses tilbudsstrukturen i videregående opplæring til arbeidslivets kompetansebehov.
Delmål 2C: I Akershus skal vi ha høy fullføringsgrad på videregående skole, innenfor alle utdanningsprogram.	Andel elever som fullfører og består videregående opplæring skal øke hvert år. Innen 2030 skal minimum 90 % av ungdommene i Akershus fullføre og bestå videregående opplæring, og 94% av lærningene skal bestå fagprøven. Elever skal kunne medvirke og evaluere undervisningen og skolemiljøet. Minst 87% av alle elever skal få sitt førstevalg av utdanningsprogram oppfylt på vg1-nivå.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Videreutvikle klimagassregnskap og klimabudsjett for virksomheten og Akershussamfunnet.
Klimatiltak *	
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som skolenes egen brukstid.	Lokalmiljøer og frivilligheten skal kunne leie skoleanlegg utenom skolenes egen brukstid.
Delmål 6C: I Akershus skal vi ha god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.	Det skal gjennom skolens opplæring gi økt kunnskap og bevissthet om handlinger som påvirker Oslofjorden.

* Klimatiltakene som rådsområdet er ansvarlig for finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

15.4 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 55: Driftsbudsjett - Opplæring og kompetanse

Beløp i 1000

	Budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029
KOMP Opplæring og kompetanse	16 719	94 210	103 713	101 259	101 259
KOMP Region 1 Romerike	1 812 441	1 976 606	1 965 855	1 965 855	1 965 855
KOMP Region 2 Asker og Bærum	2 076 740	1 259 864	1 259 864	1 259 864	1 259 864
KOMP Region 3 Follo	503 638	1 172 726	1 201 091	1 221 091	1 220 991
KOMP Fag- og yrkesopplæring	497 771	656 606	672 571	675 237	675 237
FIV Tilskudd Fagskolen i Viken	5 006	5 846	5 846	5 846	5 846
Sum	4 912 314	5 165 859	5 208 941	5 229 153	5 229 053

Fotnote til tabell

På grunn av endret regions- og kontostruktur på rådsområdet, er ikke beløpene i økonomiplan 2026-2029 sammenlignbare med årsbudsjett for 2025 i tabellen ovenfor.

15.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

I 2026 budsjetteres det med 5,166 milliarder kr til rådsområde Opplæring og kompetanse. Skolene blir kompensert for forventet elevtallsvekst. Det er budsjettert midler til mestringsverksted og psykisk helseteam. Rådsområdets driftsbudsjett er redusert med 26 mill. kr med tiltak i fylkesadministrasjonen, virksomheter og forventet økonomisk effekt av strukturelle endringer i skolestrukturen.

I fjorårets budsjettbehandling vedtok fylkestinget en nødvendig innsparing på 1,5 prosent på alle rådsområder. I tillegg til at ytterligere økonomiske tilpasningstiltak er nødvendig, har rådsområdet utført innsparingene på 1,5 prosent i tråd med vedtatt økonomiplan.

Blant tiltakene som må gjøres er kutt i tilleggsoverføring til kommunene for ekstra helsesykepleierressurser på 11,6 mill. kr. Tiltaket har ikke gitt ønsket effekt av flere tilgjengelige helsesykepleiere.

Videre vil medlemskapet i NDLA sies opp høsten 2026, noe som medfører en reduksjon i kostnad fra 2026 på 3,5 mill. kr, og fra 2027 vil det være en total kostnadsreduksjon på 14,3 mill. kr årlig i økonomiplanperioden. Fylkestinget vil få en sak om utmeldelse i løpet av høsten.

En av de mest kostnadskrevende utdanningstilbudene i fylket er IB (International Baccalaureate) på skolene Ås, Nesbru og Lillestrøm videregående skoler. Gjennom dimensjoneringsaken i desember 2026, vil det bli gjort en utfasing av tilbudet fra høsten 2026 med 3 klasser Vg2. Dette vil medføre en kostnadsreduksjon på 2,5 mill. kr i 2026. Deretter vil det være en reduksjon på 7,6 mill. kr i 2027, og full effekt av kuttet vil komme i 2028, med 10,1 mill. kr. Det legges også opp til en utfasing av fjerdeåret på alpinlinjen ved Dønski videregående skole, med effekt fra høsten 2026.

Gjennom behandling skolestruktursaken som legges frem for fylkestinget i november, vil det også være potensielle innsparinger. Dette knyttes både til strukturelle grep, og justeringer i den årlige dimensjoneringsaken for opplæringstilbudet i Akershus.

15.5.1 Videregående opplæring i skole

Det budsjetteres med 3,861 milliarder kr til opplæring i videregående skoler. Dette er inklusive en reserve til forventet elevtallsvekst og fullføringsreformen på 60 mill. kr.

Det er i rammen lagt inn kompensasjon for forventet elevtallsendring. For skoleåret 2026-27 er det en forventet vekst på 400 elevplasser i forhold til foregående skoleår. Forventet vekst er også 400 elevplasser for skoleåret 2027-28. For årene 2028 og 2029 er det stor usikkerhet rundt prognosen for elevtall bl.a. på grunn av effekten av ny opplæringslov med utvidet rettigheter både for ungdom og voksne. I budsjettrammen for disse to årene er vedtatt driftsbudsjett fra forrige økonomiplan lagt til grunn. Det gjøres en ny vurdering ved neste års rullering av økonomiplanen når vi har mer kunnskap om effekten av ny opplæringslov og søkingen til videregående opplæring.

Det vil i november 2025 legges frem en skolestruktursak for Akershus mot 2035, som vil peke både på ivaretagelse av elevplassbehovet i regionene fremover, men også på et tydelig behov for ytterligere utredninger knyttet til mulige endrede strukturer både som følge av fullføringsreform og mer effektiv økonomisk drift av Akershusskolen.

15.5.2 Lærlinger og lærekandidater

Økningen i søking til yrkesfag fortsetter, skoleåret 2025–26 hadde hele 54 prosent yrkesfag som sitt førsteønske for videregående opplæring i Norge. Dette er den høyeste andelen noen sinne. I Akershus var det over 41 prosent som søkte yrkesfag, noe som også er høyt for vår region. Elevmassen i Akershus er kompleks. Derfor er det viktig at det blir sikret forutsigbarhet for grupper som lærekandidater og elever med særskilt tilrettelegging. Fylkesrådet har trappet opp arbeidet slik at skolene skal ha gode rammer for elevene som trenger det mest, og at våre lærekandidater skal følges opp og komme ut i ordinært arbeidsliv, der det er mulig.

15.5.3 Videregående opplæring i bedrift

Fagopplæring har en budsjetttramme på 513,7 mill. kr. i 2025. Seksjon Strategi, analyse, skoledata og koordinering er fra 2026 underlagt fag- og yrkesopplæring med en budsjetttramme på 142,9 mill. kr. Voksenopplæringen er en del av denne seksjonen med et budsjett på 124 mill. kr. Som resultat er summert budsjett for 2026 på 656,6 mill. kr.

Et høyere antall søkere til læreplass og flere elever har ført til vekst i antall lærlingkontrakter både i 2024 og 2025. Økningen forventes å fortsette i 2026. Dette gir økte fylkeskommunale kostnader i form av økt lærlingtilskudd til lærebedriftene. Flere avlagte fag- og svenneprøver gir også høyere kostnader til drift av prøvenemndene. I budsjetttrammen er det tatt hensyn til aktivitetsveksten.

15.5.4 Voksenopplæring og minoritetsspråklige

Voksenopplæring er fra 2026 underlagt fag- og yrkesopplæring, og har en budsjetttramme på 124 mill. kr. Tiltakene i fullføringsreformen har gitt fylkene endringer i krav om tilbud til nye elevgrupper, og det følger av ny opplæringslov og opplæringsforskrift fra august 2024 at elever som ikke består videregående skole skal ha tilbud om mer opplæring, eventuelt ny opplæring for å bestå studiekompetanse og/eller yrkeskompetanse. Økningen i opplæringen til gruppen voksne elever øker også vesentlig, her har vi opprette ca. 1 000 nye elevplasser til voksne sammenlignet med fjorårets dimensjonering

Elevtallsutviklingen i Akershus har vært, og er, omfattende. Utfordringene er større enn skoleanleggene og utbygging klarer å ivareta. Ved flere skoler er det et betydelig volum av voksenopplæring, hovedsakelig på dagtid. Dette utfordrer kapasiteten for elevene med ungdomsrett. For å ivareta elevtallsvekst og at flere får rett til videregående opplæring vil det være hensiktsmessig å etablere et senter der denne opplæringen kan foregå, et såkalt Læringssenter. Her vil vi samle voksenopplæring og ungdom som har rett på meropplæring. Det er avsatt 20 mill. kr til dette i 2026.

Fylkeskommunen har økt tilbudet til minoritetsspråklige gjennom kombinasjonsklasser og språktilbud for nyankomne for å sikre et godt tilbud til denne elevgruppen.

15.5.5 Utredning etablering av læringssenter

Voksenopplæring er en lovpålagt oppgave på linje med opplæring for ungdom. Voksne har fått en utvidet rett med ny opplæringslov og omfatter nå alle fra 19 år. Dette medfører økt arealbehov for gjennomføring av undervisningen. Det vil bli igangsatt utredning for hvordan voksenopplæring skal organiseres og utvikles, og i denne sammenheng vurderes hvorvidt det er hensiktsmessig å etablere et eller flere voksenopplæringssentre utenfor skoleanleggene.

15.5.6 Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoler)

Det budsjetteres med et tilskudd på 4,1 mill. kr fra Akershus fylkeskommune til Fagskolen Viken KO i 2026. Husleiekostnader på kr 1,7 mill. kr kommer i tillegg. Det må påregnes nedtrekk i frie midlene i årene som kommer.

Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt. Fylkeskommunen mottar statlig tilskudd årlig, og tildeler driftstilskudd etter søknad fra fagskolene. Fordeling av midlene til alle fagskolene som mottar driftstilskudd følger fastsatte nasjonale retningslinjer, regionale prinsipper og kriterier som er vedtatt av fylkestinget. Oppdraget er knyttet til fylkeskommunens kompetansepolitiske rolle.

Fagskolen Viken KO får tilført en netto driftsramme basert på vedtak i økonomiplanen. Se også omtale av Fagskolen Viken i kapittelet Fylkeskommunale selskap og samarbeid.

15.6 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 56: Tiltak i rådsområde Opplæring og kompetanse
Beløp i 1000

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Innsparingstiltak	Reduksjon driftsbudsjett fylkesadministrasjonen	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-10 000
Innsparingstiltak	Reduksjon driftsrammer virksomheter opplæring og kompetanse	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-80 000
Innsparingstiltak	Strukturelle endringer skolestruktur	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500	-14 000
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Elevtallsendring	2 400	29 100	65 500	65 500	162 500
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Leieutgifter læringssenter - ivaretagelse av voksne med utvida rettigheter oppl lov	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Leieutgifter nye lokaler	1 400	24 800	23 000	22 900	72 100
Nytt tiltak	Mestringsverkstedet - økt satsing	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Totalsum		7 800	57 900	92 500	92 400	250 600

Tekst til enkelttiltak

- **Strukturelle endringer skolestruktur**

Skolestrukturen i Akershus må vurderes om den er hensiktsmessig. Her er det nedsatt et større arbeid, og i 2026 vil vi ta ut en gevinst på 3,5 mill. kr.

- **Konsekvensjustering - Elevtallsendring**

Det er i rammen lagt inn kompensasjon for forventet elevtallsendring. For skoleåret 2026-27 er det en forventet vekst på 400 elevplasser i forhold til foregående skoleår. Forventet vekst er også 400 elevplasser for skoleåret 2027-28. For årene 2028 og 2029 er det stor usikkerhet rundt prognosen for elevtall og budsjettammen for disse to årene er vedtatt driftsbudsjett fra forrige økonomiplan lagt til grunn.

- **Konsekvensjustering - Leieutgifter nye lokaler**

Det har vært stor elevtallsvekst i de senere årene. Det gjennomføres store investeringer for å øke kapasiteten, både knyttet til pågående byggarbeid, prosjektering og prosjekter under planlegging. Det var nødvendig å øke leie av midlertidige lokaler i 2025, som vil øke i betydelig grad for skoleåret 2026-27.

15.7 Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Tabell 57: Investeringstabell - Opplæring og kompetanse

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum
	Økonomiplan				Økonomiplan
	2026	2027	2028	2029	2026-29
Investeringsprosjekter					
Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak					
Elevplasser	0	7 000	7 000	50 000	64 000
Hvam vgs - Grisebjøns og kufjøs	65 700	45 778	0	0	111 478
Rud vgs - utbygging for kapasitetsøkning	150 000	545 000	500 000	465 000	1 660 000
Sum Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak	215 700	597 778	507 000	515 000	1 835 478
Årlige avsetninger					
Investerings- og rehabiliteringsplan (IRP)	150 000	100 000	100 000	100 000	450 000
Kostnadskrevende utstyr - div. videregående skoler	7 000	7 000	7 000	7 000	28 000
Teknisk oppgradering div.skolebygg	30 250	30 250	30 250	30 250	121 000
Utbygginger/ombygginger diverse	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Sum Årlige avsetninger	217 250	167 250	167 250	167 250	719 000
Prosjekter under gjennomføring					
Investeringsreserve	4 222	50 000	50 000	50 000	154 222
Jessheim vgs - utvidelse	8 511	239 000	117 000	35 000	399 511
Lørenskog vgs – utbygging 350 elevplasser	21 000	0	0	0	21 000
Rud vgs - Ombygging bygg A	115 400	0	0	0	115 400
Skedsmo vgs - utbygging og ombygging	400 000	50 000	41 810	0	491 810
Sum Prosjekter under gjennomføring	549 133	339 000	208 810	85 000	1 181 943
Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning					
Programmering/prosjektering	7 500	7 500	7 500	7 500	30 000
Utbygginger for økt kapasitet	70 000	95 000	50 000	50 000	265 000
Sum Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning	77 500	102 500	57 500	57 500	295 000

15.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Tabellen ovenfor viser et totale investeringsbudsjett er på 4,03 milliarder kr.

I forbindelse med sak om 2. tertialrapport 2025, vil det være endringer i periodiseringer på prosjektene fra 2025 til senere år som skyldes endring i framdrift. Disse rebudsjetteringene vil bli innarbeidet i 2. tertialrapport og innarbeides i tilleggssak til økonomiplanen 2026-2029. I forbindelse med 2. tertialrapport legges det også til grunn en endret periodisering på 100 mill. kr fra 2026 til 2025 for Skedsmo videregående skole. Endringen er hensyntatt i økonomiplan 2026-2029 og påvirker ikke prosjektets totale budsjettamme.

Flere prosjekter som skal finansieres og gjennomføres i økonomiplanperioden, er vedtatt på et tidligere tidspunkt og i forkant av det siste års uro og kostnadsvekst i byggebransjen. For disse prosjektene kan det bli behov for høyere investeringsramme enn det som så langt er vedtatt. Kunnskap om dette foreligger først når det er foretatt nye usikkerhetskalkyler, som gjennomføres når det foreligger et forprosjekt. I økonomiplanen er det avsatt en større avsetning på 265 mill. kr for å kunne dekke et eventuelt høyere finansieringsbehov til enkeltprosjekter.

Fylkesrådets budsjettforslag innebærer at vedtatte og igangsatte prosjekter videreføres. Flere store prosjekter knyttet til elevtallsvekst ferdigstilles eller påbegynnes i økonomiplan-perioden. Prosjekter med endelig vedtak og fullfinansiering er spesifisert i tabellen over og har egen omtale i økonomiplanen. Noen igangsatte prosjekter fullfinansieres i økonomiplanperioden, mens andre prosjekter vil ha behov for midler utover perioden. Dette framgår av omtale i tekst nedenfor. Investeringsbudsjettet for perioden 2026-2029 inkluderer 330 mill. kr som gjelder rebudsjetteringer fra tidligere år.

15.8.1 Leie av paviljonger og midlertidige leieforhold

I tråd med vekst i ungdomskullene, vekst i søkere til voksenopplæring og behov for flere plasser for elever med særskilte tilretteleggingsbehov, er det inngått leie av paviljonger og alternative lokaler ved flere skoler.

Det er forsinkelser på gjennomføring av utbyggingsprosjekter i forhold til planlagt framdrift. Dette gjelder Lørenskog, Skedsmo og Jessheim videregående skoler. Årsaken til dette skyldes delvis opprettelse og nedleggelse av Viken fylkeskommune, og arbeid med en krevende investeringsportefølje og avklaring på prioritering av disse. Med denne bakgrunn har det vært nødvendig å opprette omfattende midlertidige leieforhold.

Under skoleåret 2025-26 er det midlertidige paviljonger på Bjertnes, Røyken, Drømtorp, Kjelle, Lørenskog, Mailand, Skedsmo, Jessheim, Eidsvoll, Rud, Ås og Vestby videregående skoler.

I påvente av alternativ permanent løsning for elevplasser i Follo, er eksisterende leieforhold på Drømtorp videregående skole forlenget og ytterligere utvidet. Det er også etablert paviljonger på Ås videregående skole. Paviljongene på Rud, Lørenskog og Skedsmo videregående skoler skal etter planen avhendes når utbygging av skolene er gjennomført. Paviljong på Kjelle videregående skole skal utvikles når utbygging av drifts- og låvebygg er ferdigstilt. Så langt er det ikke lagt en plan for avhending av paviljongene på Bjertnes, Røyken, Ås, Vestby og Drømtorp videregående skoler. Dette er under utredning i forbindelse med skolestrukturarbeidet som pågår.

Med bakgrunn i de nyetablerte elevplassene, er det igangsatt en prosess med å få på plass ytterligere lokaler på flere av våre videregående skoler, med sikte på etablering høsten 2025. På grunn av økt behov for plass til elever med særskilte tilretteleggingsbehov, etableres det en paviljong på Mailand videregående skole. Videre pågår arbeid med etablering av en boblehall for byggfag på Eidsvoll videregående skole, en paviljong ved Jessheim videregående skole og en utvidet avtale for leide lokaler ved Sørumsand videregående skole som følge av plassmangel for yrkesfag på Romerike. I forbindelse med byggeprosjektet på Skedsmo videregående skole er det inngått avtale om leie av areal til anleggsgag.

I forbindelse med byggeprosjekt på Rud videregående skole vil det være behov for å leie erstatningslokaler for blant annet Musikk, dans og drama og Teknologi og industrifag i 2026. Det pågår et arbeid med å få på plass leieavtaler for dette, samt en vurdering av om det kan være mulig å erstatte dagens paviljong med leide lokaler.

Leie av Fjellhamar Bruk til Vg3 fagopplæring i skole og byggfag på Skedsmo videregående skole videreføres.

Det er også inngått en avtale om leie av lokaler for Strømmen og Lillestrøm videregående skoler med lokaler for voksenopplæring/ mer opplæring på hhv. Strømsveien 80 og hos Norasende.

15.8.2 Framtidige behov for tiltak

Flere skoler har behov for tiltak, knyttet til arealmangel, vedlikehold og teknisk oppgradering, jf. omtale under bevilgning til Investerings- og rehabiliteringsplan. Vi ser nå at det generelt er trangt i våre skoler. Elevplassproblematikken er også økende, både som følge av generell vekst i ungdomskullene, voksne elever, flyktningssituasjonen og økning i behov for areal for elever med særskilte tilretteleggingsbehov. Det er også behov for flere nye idrettshaller.

Det er igangsatt arbeid med ny skolebehovsplan og skole/tilbudsstruktur. Dette arbeidet må ses i sammenheng med organisering og gjennomføring av voksenopplæring.

15.8.3 Beskrivelse av prosjektene

Under følger en beskrivelse av prosjektene fra tabellen Investeringsbudsjett.

Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak

Elevplasser

Ny videregående skole i Ski sentrum ble vedtatt stoppet i fylkestingets møte 29.02.24 i FT-sak 7/2024, og vedtok også «*Etablering av elevplasser i Folloregionen – alternative løsninger*». Prosjektet "Nye elevplasser i Follo" har endret navn til "Elevplasser" i økonomiplan 2026-2029. Ny sak med forslag til løsning legges frem for fylkestinget i forbindelse med fremlegging av sak om skolestruktur mot 2035. Hele investeringsrammen er tiltenkt planlegging og senere oppstart for nye elevplasser i Akershus. Av investeringsrammen i hele perioden, er 52 mill. kr rebudsjetteringer fra tidligere år. Det må påregnes større avsetninger etter økonomiplanperioden.

Hvam videregående skole - Grisefjøs og kufjøs

Fylkestinget behandlet i møte 21.02.24 FT-sak 4/2024 «*Hvam videregående skole. Grisefjøs og kufjøs alternative løsninger*». Ny sak med valg av konsept legges fram for fylkestinget høsten 2025. Av investeringsrammen for 2026 er 17 mill. kr rebudsjetteringer fra tidligere år.

Rud videregående skole – utbygging for kapasitetsøkning

Byggeprogram for hovedutbyggingen av Rud videregående skole ble vedtatt i FT-sak 33/2024 innenfor en foreløpig finansieringsramme på 2,176 milliarder kr. Forprosjekt med endelig vedtak planlegges fremlagt for fylkestinget medio 2026. Av investeringsrammen for 2026 er 90 mill. kr rebudsjetteringer fra tidligere år. Prosjektets avslutning finansieres utover økonomiplanperioden.

Årlig avsetninger

Investerings- og rehabiliteringsplan (IRP)

Vedlikeholdsetterslepet i nye Akershus fylkeskommune ble i 2023 kartlagt til ca. 670 mill. kr. I tillegg er det et oppgraderingsbehov knyttet til skoler fra 1980-tallet, hvor inneklima og standard ikke er i henhold til dagens krav. Det er også areal- og funksjonsbehov på Vestby, Lillestrøm, Kjelle, Sørumsand, Røyken og Rosenvilde videregående skoler. Samlet kostnadsanslag for oppgradering er ca. 800 mill. kr. Som følge av dette er det i økonomiplanperioden foreslått økte rammer til tiltak.

Investerings- og rehabiliteringsprogrammet er en planmessig oppgradering av eksisterende skoler. Avsetningene for IRP og teknisk oppgradering må også sees i sammenheng med hverandre og planlegges i et 10-årsperspektiv. Skoler som er aktuelle for programmet har behov for oppgradering

av inneklimateknikk, energibruk og brann- og elsikkerhet. Det kan også være behov for nødvendige ombyggingsarbeider for økt/forbedret funksjonalitet med eventuelt nybygg/tilbygg for å løse arealknapphet og/eller mindre elevtallsvekst. Prosjektene vil også dekke inn deler av vedlikeholdsetterslepet på skolene, og vil kunne kombineres med andre årlige avsetninger til oppgradering og vedlikehold av skolene. Det er registrert et behov for inneklimateiltak ved flere skoleanlegg. Dette gjelder Rælingen, Nes, Nesodden og Nesbru videregående skoler. I tillegg er det arealmangel og behov for oppgradering av undervisnings- og støtteareal ved flere skoler.

Kostnadskrevende utstyr – diverse videregående skoler

Med bakgrunn i endringer i opplæringstilbudet, fagfornyelsen og utskifting av utstyr anbefales det en avsetning til oppgradering og utskifting av kostnadskrevende utstyr.

Teknisk oppgradering diverse skolebygg

Midler til systematisk kartlegging og oppgradering av bygningsmassen for å ivareta mål, lovpålagte krav og forpliktelser vedrørende brannsikringstiltak, el-sikkerhetstiltak, inneklimateiltak eller energi og miljøtiltak. Behovet for midler til dette må sees i sammenheng med avsetninger til Investerings- og rehabiliteringsplan (IRP). Under forutsetning av foreslåtte avsetninger til IRP foreslås det en årlig avsetning med et samlet budsjett på 30,25 mill. kr i økonomiplanperioden.

Utbygging/ombygging diverse

Det vil være behov for ombygginger/utbygginger av videregående skoler, som følge av endringer i opplæringstilbudet. Dette kan være konkrete tiltak på grunn av endringer i elevtall, endringer i søkermønsteret, bedre arealutnyttelse, tiltak for enkeltelever eller tiltak grunnet lov- og forskriftskrav.

Prosjekter under gjennomføring

Investeringsreserve

Midler fra investeringsreserven disponeres ved behov for å håndtere prisvekst og markedsusikkerhet for pågående investeringsprosjekter under gjennomførings- eller planleggingsfase. Av total investeringsramme på 50 mill. kr i 2026, er 48,7 mill. kr rebudsjetteringer fra 2025. Rebudsjettering vil innarbeides i 2.tertialrapportering og følgelig være synlig i tilleggssak for økonomiplanen 2026-2029.

Jessheim videregående skole - utbygging

Byggeprogram for økt elevplasskapasitet med 300 plasser ved Jessheim videregående skole ble vedtatt i fylkestinget 30.03.22, PS 33/2022. Arbeid med skisse- og forprosjekt er gjennomført og ny sak med oppjustering av kostnadsrammen ble vedtatt av fylkestinget 12.06.2025 i PS 77/2025. Prosjektet er vedtatt innenfor en total ramme på 560 mill. kr. Økningen i rammen ivaretas av avsatte midler på sekkepost for økt elevtallsvekst og investeringsreserven. Av total investeringsramme på 134 mill. kr i 2026, er 125,5 mill. kr rebudsjetteringer fra 2025. Rebudsjettering vil innarbeides i 2.tertialrapportering og følgelig være synlig i tilleggssak for økonomiplanen 2026-2029.

Lørenskog videregående skole - utbygging 350 elever

Utbygging av 350 nye elevplasser ved Lørenskog videregående skole er vedtatt innenfor en total ramme på 337,2 mill. kr, jfr. FT-sak 29/2023. Prøvedriften avsluttes sommeren 2026.

Rud videregående skole - ombygging bygg A

Ombygging av bygg A ved Rud videregående skole ble vedtatt i juni 2023, FT-sak 128/2023.

Prosjektet ble vedtatt innenfor en total ramme på 295,4 mill. kr. Prosjektet er under gjennomføring med sikte på ferdigstillelse sommeren 2026.

Skedsmo videregående skole - utbygging og ombygging

Utbygging av Skedsmo videregående skole er i gjennomføringsfase med planlagt ferdigstillelse i 2027.

Prosjektet ble vedtatt innenfor en total ramme på 996 mill. kr, FT-sak 32/2024.

Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning**Programmering/prosjektering**

Avsetning skal benyttes til planlegging, programmering og utredning av skoleanlegg.

Utbygginger for økt kapasitet

Flere store prosjekter i Akershus er vedtatt på et tidligere tidspunkt, og hvor det i etterkant av vedtak har vært en vesentlig prisøkning. Det foreslås avsatt årlige midler til usikkerhet. Foreløpig avsetning til idrettshall på Vestby er også inkludert i denne posten.

16 Samferdsel

16.1 Hovedprioriteringer

Fylkeskommunene på Østlandet har over lengre tid opplevd stadig strammere økonomiske rammer for kollektivtrafikken. Samtidig har samferdselssektoren forpliktet seg til kostnadskrevende omstillinger for å nå ambisiøse klima- og miljømål. Det er også høy befolkningsvekst i Akershus, noe som gir flere reiser og større press på kollektivtilbudet. I tillegg utsettes veinettet stadig oftere for ekstremvær, som setter infrastrukturen på store prøver.

Fylkesrådets viktigste oppgave i tiden fremover vil derfor være å sikre en positiv utvikling og en bærekraftig finansiering av samferdselssektoren. Det innebærer at offentlige overføringer og pengebruk må prioriteres på en måte som gjør fremtiden til transportsektoren forutsigbar. Ansvarlig ressursbruk og et kollektivtilbud som lar seg drifte og finansiere over tid er avgjørende for å sørge for at innbyggerne våre kommer seg raskere frem og tryggere hjem også i fremtiden.

Budsjettforslaget for 2026 følger opp fylkesrådets Handlingsprogram for samferdsel 2025-2028, og vil sørge for at innbyggerne i Akershus får tryggere veier, et godt kollektivtilbud og forbedret infrastruktur. Nedenfor følger mer detaljert informasjon om fylkesrådets prioriteringer.

16.1.1 Sikre et attraktivt kollektivtilbud

Fylkesrådet prioriterer å opprettholde kollektivtilbudet i 2026. TT-ordningen og pristiltak (rabattordninger) innrettet mot barn og unge videreføres på samme nivå. I økonomiplanperioden vil fylkesrådet også arbeide videre med en ny og forbedret pris- og sonestruktur for kollektivtrafikken i Akershus, med et sømløst og mer rettferdig billettsystem.

For å muliggjøre langsiktig utvikling av kollektivtilbudet er bompengestilskuddet fra Oslopakke 3 av stor betydning. I 2026 vil dette utgjøre 879 mill. kr.

16.1.2 Framkommelige og trygge fylkesveier

En annen hovedprioritering for fylkesrådet er å sikre framkommelige og trygge fylkesveier gjennom god drift og godt vedlikehold. For at veistandarden skal være god, er det viktig å ta vare på eksisterende veikapital og samtidig redusere vedlikeholdsetterslepet. Forsvarlig kvalitet på veiene er avgjørende for at busser, privatbiler og varetransport kommer seg frem. Det er også en viktig del av den nasjonale beredskapen.

Fylkesrådet vil videreføre arbeidet med å realisere nullvisjonen for hardt skadde og drepte i trafikken. De fleste ulykker på fylkesvei er utforkjøringsulykker og møteulykker. For å få flere til å gå og sykle er det viktig at de føler seg trygge. I dette arbeidet er trygging av skoleveier et viktig satsingsområde. I arbeidet med å gjøre veiene tryggere legger fylkesrådet vekt på å gjennomføre tiltak etter trafiksikkerhetsfaglige råd.

16.1.3 Overgang til nullutslippskjøretøy og anleggsdrift

Fylkesrådet vil også fortsette arbeidet med å innfase nullutslippskjøretøy i driften av fylkesveinettet. Utfasing av diesel- og bensinkjøretøy til fordel for nullutslippsløsninger som elektrisitet, hydrogen og biogass, vil bidra til å redusere klimagassutslipp, bedre luftkvaliteten og dempe støyforurensning. Der

det ikke finnes gode nullutslippsalternativer, vil fylkeskommunen velge fossildrevne kjøretøy med lavest mulig utslipp. Dette bidrar til en bærekraftig omstilling i bransjen.

Det pågår også et arbeid med å elektrifisere deler av anleggsdriften i utbyggingsprosjekter. I enkelte anskaffelser har det blitt stilt krav om at 50 prosent av anleggskjøretøyene skal være utslippsfrie.

16.1.4 Oslopakke 3 bidrar til nullvekstmålet og bygging av Fornebubanen

I likhet med driften av kollektivtilbudet, har investeringsbudsjettet for 2026 fått vesentlige bidrag gjennom midler fra den nye Oslopakke 3-avtalen. Det settes av 1 614 mill. kr fra bompenginntekter til investeringstiltak. I budsjettet for 2026 ligger også statlige investerings- og belønningsmidler gjennom byvekstavtalen, foreløpig anslått til ca. 1 229 mill. kr. Dette er midler som skal bidra til å nå nullvekstmålet for privatbiltrafikken. Investeringsmidlene benyttes i hovedsak til store kollektivinfrastrukturtiltak som Fornebubanen, oppgraderinger og nytt signalanlegg på T-banen og høystandard kollektivtrasé Oslo grense-Kjeller. I tillegg kommer gjennomføring av prosjekter på fylkesvei, bl.a. tiltak for tilrettelegging for gående og syklende og for bussframkommelighet.

16.2 Nøkkeltall

Akershus fylkeskommune har ansvar for ca. 2 100 km fylkesvei og 350 km gang- og sykkelveier, samt holdeplasser og terminaler. Fylkesveiene er avgjørende for å frakte innbyggerne fra sted til sted, og trafikkmengden på fylkesveinettet i Akershus er større enn i de fleste andre fylker. Det samlede transportarbeidet på fylkesveiene våre er derfor omfattende, og påvirker omfanget av trafikkulykker, støy og miljøbelastninger i fylket.

I 2024 ble det gjennomført om lag 66 mill. reiser med regionbusser i regi av Ruter AS i Akershus. I tillegg ble det gjennomført rundt 2,9 mill. reiser med båt.

16.3 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Bygge flere kilometer gang- og sykkelveier for å gjøre skoleveiene tryggere.
Delmål 1E: I Akershus skal vi ha et effektivt, klima- og miljøvennlig og trygt transportsystem, som er tilgjengelig for alle.	Arbeide for at antall hardt skadde og drepte på fylkesveinettet reduseres.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Andel gående, syklende og kollektivreisende i Akershus skal øke i 2026 sammenlignet med 2025. Fylkeskommunens egen virksomhet skal være fossilfri innen 2028 og utslippsfri innen 2030.
Klimatiltak *	
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Utarbeide en plan for sykkelveistrekninger som er prioritert for vinterdrift. Utvikle knutepunktene i Akershus for å gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt.

* Klimatiltakene som rådsområdet er ansvarlig for finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

16.4 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 58: Driftsbudsjett - Samferdsel

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
SAMF Samferdsel	-52	5 931	5 924	5 904	5 904
SAMF Mobilitet	1 494 379	1 504 104	1 504 304	1 504 404	1 504 404
SAMF Vei og trafikk	53 442	51 239	51 239	51 239	51 239
SAMF Plan og utbygging	2 307	6 000	6 000	6 000	6 000
SAMF Drift og vedlikehold	802 925	835 408	829 857	847 180	847 180
SAMF Veiteknologi og geofag	8 982	0	0	0	0
Sum	2 361 983	2 402 682	2 397 324	2 414 727	2 414 727

16.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres med 2 402,7 mill. kr til samferdsel i 2026. Dette er en økning på i alt 40,6 mill. kr sammenlignet med budsjettet for 2025. Driftsbudsjettet til rådsområde Samferdsel skal i hovedsak dekke utgifter til kollektivtransport, drift og vedlikehold av fylkesvei og trafiksikkerhetstiltak.

Fylkesrådets forslag innebærer bl.a. en styrking på 30,0 mill. kr til drift og vedlikehold av fylkesvei. Sammen med foreslåtte rammer til utbedring og forfallsinnhenting som finansieres over investeringsbudsjettet, vil dette bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene i Akershus. Styrkingen vil også sørge for bedre fremkommelighet og gjøre fylkesveinettet mer robust i møte med følgene av klimaendringene. Styrkingen er i tråd med fylkesrådets politiske plattform og nasjonale forventninger og prioriteringer.

I samråd med Ruter har fylkesrådet identifisert effektiviseringstiltak og gjort prioriteringer som gjør det mulig å videreføre kollektivtilbudet i Akershus på dagens nivå, samtidig som rammetilskuddet til Ruter økes med 81,6 mill. kr, jf. nærmere omtale nedenfor. Som følge av den krevende økonomiske situasjonen, foreslår fylkesrådet også å redusere rammetilskuddet til Akershus kollektivterminaler FKF med 5,1 mill. kr.

16.5.1 Mobilitet

Når det gjelder fylkeskommunale midler, foreslås det en ramme på 1 504,1 mill. kr til avdeling mobilitet i 2026. I tillegg kommer eksterne midler fra Oslopakke 3 og byvekstavtalen på i alt 1 041,7 mill. kr, som skal benyttes til drift av kollektivtilbudet, jf. tabellen nedenfor.

Avdelingens midler skal dekke ordinær drift av kollektivtransport, skoleskyss og tilrettelagt transport (TT-ordningen), i tillegg til drift av egen avdeling og utgifter knyttet til fylkeskommunens ansvar for utstedelse av drosjeløyver. Midlene skal også dekke drift av kollektivinfrastruktur, i form av tilskudd til Akershus kollektivterminaler FKF.

Tabell 59: Eksterne inntekter - Samferdsel

Eksterne inntekter iht. handlingsprogram 2025-2028, Oslopakke 3 og byvekstavtalen				
(beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Bompenger	879 500	881 500	882 500	882 500
Statlige midler	25 000	25 080	25 080	25 080
Belønningsmidler	137 200	137 200	137 200	137 200
Sum eksterne inntekter fra Oslopakke 3 og byvekstavtalen	1 041 700	1 043 780	1 044 780	1 044 780

Drift av kollektivtransport og skoleskyss (Ruter AS)

Ruter AS er et aksjeselskap eid av Oslo og Akershus, som planlegger, drifter og utvikler kollektivtilbudet i Oslo og Akershus, inkludert skoleskyss. Kollektivtilbudet i Akershus finansieres ved billettinntekter, rammetilskudd fra Akershus fylkeskommune og ekstern finansiering med bompenginntekter (Oslopakke 3), belønningsmidler og statlige midler til reduserte kollektivtakster gjennom Byvekstavtalen for Oslo-området, som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 60: Ruter

Ruter (beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Ordinært driftstilskudd fylkeskommunale midler inkl. skoleskyss *	1 374 473	1 374 673	1 374 773	1 374 773
Bompenger	879 500	881 500	882 500	882 500
Statlige midler til reduserte billettpriser	25 000	25 080	25 080	25 080
Belønningsmidler	88 700	88 700	88 700	88 700
Sum driftstilskudd finansiert med eksterne midler fra Oslopakke 3 og byvekstavtalen	993 200	995 280	996 280	996 280
Sum driftsramme for Ruter i Akershus	2 367 673	2 369 953	2 371 053	2 371 053

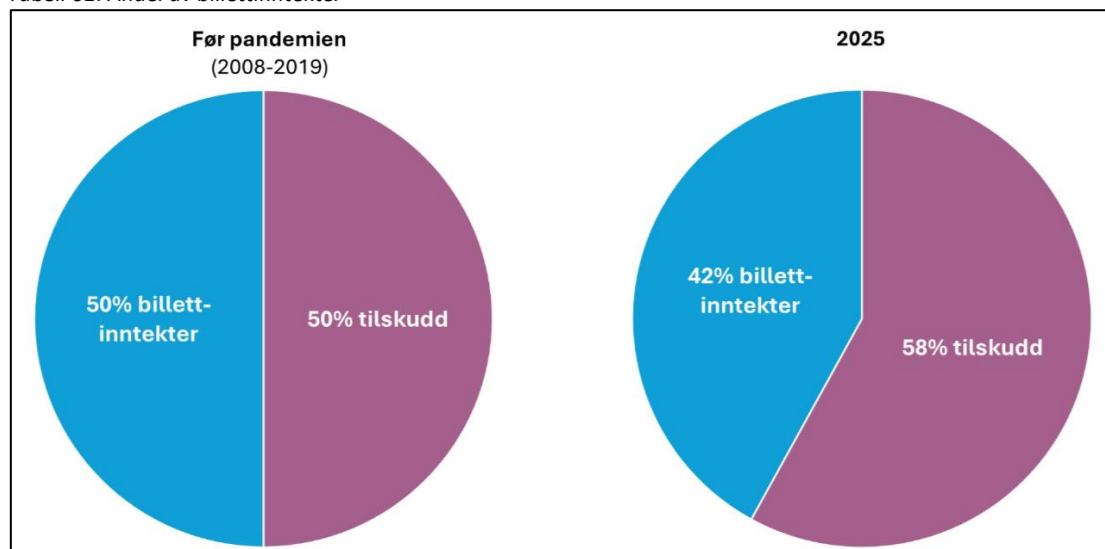
*Styrket med netto 6,0 mill. kr gjennom 2026-2029 ØP

Ordinær kollektivtransport

Det budsjetteres med 2 367,7 mill. kr i driftsramme til Ruter i 2026. Av dette utgjør fylkeskommunale midler 1 374,5 mill. kr. De kommende årene vil Ruter sitt finansieringsbehov øke, som følge av uendrede fylkeskommunale tilskudd og høy kostnadsvekst i sektoren, bl.a. på grunn av trafikkvekst og omlegging til utslippsfrie busser og båter. Det er særlig ventet store kostnadsøkninger når flere busskontrakter skal fornyes fra 2027 til 2029. Samtidig må fylkeskommunen være forberedt på at det kan komme ytterligere kostnadsøkninger som følge av oppgraderingen av T-banen, med innfasing av Fornebubanen og økt frekvens på Kolsåsbanen.

Tradisjonelt har om lag 50 prosent av Ruter sitt tilbud blitt finansiert av billettinntekter. De siste tre årene har prisveksten i gjeldende busskontrakter ligget vesentlig høyere enn de årlige justeringene av billettprisene. Dette har bidratt til at billettinntektene kun utgjør 42 prosent av Ruters samlede inntekter i 2025. Det vil si at hele 58 prosent av Ruter sitt tilbud finansieres ved hjelp av tilskudd. Samtidig har busselskapene drevet på lave marginer de siste årene. For å sikre en sunn økonomisk styring av kollektivsektoren, bør det derfor ikke legges opp til at den kommende kostnadsveksten utelukkende skal håndteres ved hjelp av økte offentlige midler.

Tabell 61: Andel av billettinntekter

Ruter har derfor, i dialog med fylkeskommunen, identifisert en rekke effektiviseringstiltak som vil bidra til å redusere kostnadene til Ruter med anslagsvis 40 mill. kr i 2026, uten å svekke kollektivtilbudet. I resten av økonomiplanperioden vil effektiviseringsgevinsten øke til anslagsvis 120 mill. kr per år. I tillegg foreslår fylkesrådet å overføre friske midler til Ruter fra revidert nasjonalbudsjett for 2025 og statsbudsjettet for 2026, på i alt 24 mill. kr. Fylkesrådet vil også sende på høring et forslag om å gi ungdom rabatterte månedskort i hele Ruter sitt område til prisen av én sone, som erstatning for tidsbegrenset skolebillett som bare gjelder reiser til og fra skolen, jf. nærmere omtale nedenfor. For å kunne opprettholde kollektivtilbudet på dagens nivå og videreutvikle dette, bør billettprisene følge pris- og kostnadsveksten. Fylkesrådet vil gå i dialog med Oslo kommune for å sikre en videre sømløs og bærekraftig finansiering av kollektivtransporten. Fylkesrådet mener takst- og sonesamarbeidet med Oslo har vært en styrke for sømløsheten i hovedstadsregionen.

Skoleskyss

Fylkeskommunen har et lovpålagt ansvar for å tilby skoleskyss i grunnskolen og videregående skole. Ansvaret for organiseringen og gjennomføringen av skoleskyssen i Akershus er delegert til Ruter AS. Skoleskyssen finansieres gjennom tilskudd til Ruter AS, samt gjennom kommunenes og fylkeskommunens kjøp av skoleskysskort. Den klart største andelen skoleskyss utføres med ordinær kollektivtransport. Kostnadene til skoleskyss er avhengig av kostnadsbildet for kollektivtrafikken generelt, samt antall elever med rett til skoleskyss, deres reiseavstand og antall elever med rett til spesialskyss. Skoleskysskortet har noen begrensninger. Det kan kun brukes på skoledager innenfor et gitt tidsrom, og er ikke gyldig i helgene eller i skolens ferier.

For elever i videregående opplæring som har krav på skoleskyss på grunn av avstand mellom hjem og skole kan fylkeskommunen velge å tilby et rabatterte ungdomskort som alternativ til vanlig skoleskyss. Akershus fylkeskommune oppfyller alle vilkårene som er satt i opplæringsforskriften for å tilby en slik ordning, men for å innføre den må fylkeskommunen vedta en forskrift. Vestland, Agder, Rogaland og Buskerud fylkeskommuner, samt Oslo kommune har hatt en slik ordning i mange år.

Fylkesrådet ønsker derfor nå å endre skoleskyssordningen og vil sende på høring et forslag om å tilby elever som trenger skoleskyss på grunn av avstand mellom hjem og skole, et rabatterte ungdomskort.

Ungdomskortet vil være gyldig i alle Ruters soner til prisen av én sone. Den nye ordningen vil gi ungdommer større bevegelsesfrihet i hele Oslo og Akershus til dagens prisnivå, noe som for de fleste vil gi en økonomisk gevinst ved å redusere reiseutgiftene på fritiden.

TT-transport

Det budsjetteres med 64,0 mill. kr til TT-ordningen finansiert av fylkeskommunale midler. TT-ordningen er en del av fylkeskommunens ansvar for kollektivtransport, og er et tilskudd til transport for innbyggere som på grunn av varig funksjonsnedsettelse ikke kan reise kollektivt. Tilskuddet finansierer dør-til-dør transport med drosje. Tilbudet videreføres på samme nivå som tidligere. TT-ordningen skal ikke dekke det totale reisebehovet, men kompensere deler av merkostnadene til fritidsreiser for den enkelte.

Akershus kollektivterminaler FKF

Det budsjetteres med 31,7 mill. kr i ordinært driftstilskudd til Akershus kollektivterminaler FKF. Dette innebærer et varig nedtrekk på 5,1 mill. kr sammenlignet med 2025. Akershus kollektivterminaler FKF har ansvar for renhold, kundeinformasjon og vedlikehold på de fleste av fylkeskommunens bussholdeplasser, bussterminaler (inkludert Oslo bussterminal), to bussanlegg, fergeterminalene på Nesodden, Aker Brygge, Lysaker og Fornebu, tre innfartsparkeringer, sjåførfasiliteter og to sykkelhoteller. I tillegg budsjetteres det med 13,0 mill. kr til kostnadsdekning for drift av bussanlegg og sjåførfasiliteter. Kostnadene dekkes over tid gjennom kostnadsdekkende leie.

16.5.2 Vei og trafikk

Det budsjetteres med 51,2 mill. kr til vei og trafikk. Midlene skal brukes til strategisk trafikksikkerhetsarbeid, miljøtiltak og drift av avdelingen.

Strategisk trafikksikkerhet

Strategisk trafikksikkerhetsarbeid omfatter midler til holdningsskapende arbeid og fysiske trafikksikkerhetstiltak. Fylkesrådets mål er at alle kommuner i Akershus skal ha gyldige trafikksikkerhetsplaner, være sertifisert som Trafikksikker kommune, og at 80 prosent av barn og unge uten rett til skoleskyss går eller sykler til skolen. Akershus fylkeskommune er i prosess for å bli Trafikksikker fylkeskommune. Midlene avsatt til strategisk trafikksikkerhet skal bidra til å oppfylle målene.

Veimiljø

Akershus fylkeskommune samarbeider med kommuner og Statens vegvesen om luftutredninger og drift av målestasjoner for luftforurensing fra vei. I tillegg gjennomfører fylkeskommunen støykartlegging i henhold til forskrift til forurensningsloven. Det gjennomføres også avbøtende tiltak på alle boliger som har innendørs støy over 42dB og som dermed har krav på tiltak etter forskriften. Videre gjøres tiltak for biologisk mangfold. Tiltak som fjerning av fiskevandringshinder og bedre drenering kan også tildeles midler fra Oslofjordfondet.

16.5.3 Drift og vedlikehold

Det budsjetteres med 835,4 mill. kr til avdeling drift og vedlikehold i 2026. Av disse er 53,5 mill. kr administrasjonskostnader, intern drift, bilhold, lønn mv., og det budsjetteres med 782 mill. kr til drift og vedlikehold av fylkesveier i Akershus.

Tabell 62: Ramme drift og vedlikehold fylkesvei

Ramme drift og vedlikehold fylkesvei (beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029
Drift*	426 820	426 820	426 820	426 820
Vedlikehold	355 133	349 582	366 905	366 905
Sum drift og vedlikehold fylkesvei	781 953	776 402	793 725	793 725

I tillegg til fylkeskommunale midler på 835,4 mill. kr, disponeres 20,8 mill. kr av belønningsmidler fra staten. Det budsjetteres også med inntekter på 7,6 mill. kr i forsikringsoppgjør som dekker skader på fylkesvei med tilsvarende beløp.

Det kan omdisponeres mellom drift og vedlikehold. Drift av fylkesveier innebærer løpende oppgaver som brøyting og strøing. Dette sikrer farbare og forsvarlige veier. Vedlikehold omfatter tiltak som er nødvendige for å bevare veikapitalens opprinnelige funksjonalitet, tilstand og kvalitet over tid.

Driftskontrakter

Flerårige driftskontrakter for vei og elektro representerer i hovedsak en bundet utgift i kontraktsperioden. Forslaget til driftsbudsjett er tilpasset kostnadsnivået i driftskontraktene. De foreslåtte rammene til driftskontrakter sikrer at fylkesveinettet blir driftet på en forsvarlig måte også i 2026.

I forbindelse med fornyelsen av driftskontrakter i 2025, med oppstart i 2026, er det iverksatt tiltak for å redusere usikkerheten knyttet til framtidig prisutvikling som følge av tilpasninger til nye miljø- og klimakrav. Det pågår et arbeid, startet i 2025 og videreført i 2026, med å vurdere standardnivået for drift og vedlikehold. Målet er å frigjøre midler som kan omdisponeres fra drift til vedlikehold og forfallsinnhenting.

Vedlikehold

Fylkesrådet vil fortsette å ta vare på veikapitalen og redusere vedlikeholdsetterslepet på prioriterte fylkesveier. Til tross for betydelig innsats fra fylkeskommunen har det vært krevende å opprettholde nødvendig vedlikehold og stanse den negative utviklingen i forfallet på fylkesveiene. En hovedårsak er at kostnadene til drift og vedlikehold har økt markant de siste årene, noe som har gjort det utfordrende å avsette tilstrekkelige midler til å opprettholde ønsket standard. I tillegg gir klimaendringene hyppigere episoder med styrtregn, ras og flom, noe som belaster og utfordrer veinettet i stadig større grad. For å oppnå de ambisiøse målsetningene i fylkesrådets plattform om å redusere en vesentlig del av vedlikeholdsetterslepet, er det nødvendig med økt statlig finansiering som også hensyntar trafikkmengde.

Fylkesrådet har som mål å forhindre at vedlikeholdsetterslepet øker i økonomiplanperioden, og vil derfor prioritere å opprettholde vedlikeholdsbudsjettet mest mulig for å sikre fremkommeligheten i fylket. Flere av investeringsprosjektene på vei omfatter tiltak for å hente inn vedlikeholdsetterslep på utvalgte strekninger. Som en ytterligere satsing vil fylkeskommunen i 2026 styrke arbeidet med forfallsinnhenting ved å finansiere flere tiltak gjennom investeringsbudsjettet, fordi det er en god investering å ta vare på eksisterende infrastruktur. Sammen med planlagte utbedring og forfallsinnhentingsprosjekt på investeringssiden, forventes det at driftsbudsjettet bidrar til at det samlede vedlikeholdsetterslepet ikke øker, og til å redusere etterslepet på enkelte prioriterte veistrekninger.

16.5.4 Plan og utbygging

For plan og utbygging budsjetteres det med 6,0 mill. kr. Dette skal dekke kostnader til kontorhold for ansatte som er lokalisert i Lillestrøm, bidrag til Geovekstsamarbeidet med Statens kartverk og utgifter til trafikkanalyseverktøy. De fleste årsverkene på avdelingen blir finansiert ved at ressurser som arbeider på investeringsprosjekter blir belastet investeringsbudsjettet.

16.6 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 63: Tiltak i rådsområde Samferdsel
Beløp i 1000r

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Innsparingstiltak	Reduksjon tilskudd Akershus kollektivterminaler	-5 113	-5 113	-5 113	-5 113	-20 452
Innsparingstiltak	Redusert kjøp av skoleskyss kort for videregående - omdisponering	-53 330	-80 000	-185 000	-185 000	-503 330
Sum Innsparingstiltak		-58 443	-85 113	-190 113	-190 113	-523 782
Totalsum		-58 443	-85 113	-190 113	-190 113	-523 782

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Nytt tiltak	Økt driftstilskudd Ruter	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
Nytt tiltak	Økt kjøp av "sonefri" ungdoms busskort - omdisponering	53 330	80 000	185 000	185 000	503 330
Nytt tiltak	Styrking av vedlikeholdsbudsjettet fylkesvei 2026-2029	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Sum Nytt tiltak		89 330	116 000	221 000	221 000	647 330
Totalsum		89 330	116 000	221 000	221 000	647 330

Tekst til enkelttiltak

- **Reduksjon tilskudd Akershus kollektivterminaler**

Tilskudd til Akershus kollektivterminaler reduseres med 5,11 mill. kr pr år i hele ØP perioden 2026-2029.

- **Redusert kjøp av skoleskyss kort for videregående - omdisponering**

Redusert kjøp av skoleskyss kort for videregående.

Kun halvårs effekt 2026 kr 53,3 mill., forventet helårseffekt i 2027 kr 80 mill., i 2028-2029 er antatt effekten kr 185 mill. pr år.

- **Økt driftstilskudd Ruter**

Driftstilskudd til Ruter er økt med 6 mill. kr pr. år i ØP 2026-2029.

- **Økt kjøp av "sonefri" ungdoms busskort – omdisponering**

Økt kjøp av "sonefri" ungdoms busskort. Det forventes kun halvårs effekt 2026, som utgjør 53,3 mill. kr.. Den forventede helårseffekt i 2027 utgjør 80 mill. kr. For årene 2028 og 2029 er den forventede effekten kr 185 mill. kr pr år.

- **Styrking av vedlikeholdsbudsjettet fylkesvei 2026-2029**

Vedlikeholdsbudsjettet styrkes med 30 mill. kr. pr år i hele ØP perioden 2026-2029.

16.7 Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Tabell 64: Investeringstabell - Samferdsel

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Investeringsprosjekter					
Kollektivtiltak fylkesvei					
Holdeplass- og fremkommelighetstiltak 2029 - Gjennomføring	1 180	59 000	74 340	0	134 520
Fv. 120 Kollektivtiltak langs Rælingsvei mot x Rv.159	22 064	800	101	0	22 965
Fv. 120 Proaktiv trafikkstyring Nedre Rælingsvei	0	1 364	6 566	0	7 930
Fv. 1519 Solheimveien, Røyksåsveien - Nordliveien Vest Kollektiv & GSV	12 980	50 740	0	0	63 720
Fv. 158 kollektivfelt Nordbyveien	25 027	35 552	35 552	0	96 131
Kollektivtiltak - øvrige år	1 770	5 900	30 680	11 800	50 150
Snurondell Lommedalen	244	0	0	0	244
Sum Kollektivtiltak fylkesvei	63 265	153 356	147 239	11 800	375 660
Store kollektivtiltak					
E18 Vestkorridoren (UTB)	11 000	11 000	53 000	157 000	232 000
Fornebubanen	2 194 421	1 997 500	940 000	235 000	5 366 921
Høystandard kollektivtrase Oslo grense-kjeller	18 880	125 080	57 820	191 160	392 940
Majorstuen stasjon	0	8 000	0	0	8 000
Ny T-banetunnel gjennom Oslo	0	0	0	8 000	8 000
Ramme T-bane og trikk	131 900	127 600	145 500	75 300	480 300
Signal og sikringsanlegg T-bane	75 400	101 600	118 600	175 600	471 200
Sum Store kollektivtiltak	2 431 601	2 370 780	1 314 920	842 060	6 959 361
Forfallsinnhenting					
Forfallsinnhenting - øvrige år	58 686	7 080	9 440	21 240	96 446
Sum Forfallsinnhenting	58 686	7 080	9 440	21 240	96 446
Tilrettelegging for gående og syklende					
Fortau Momoen sentrum - Momoen - Løken	149	0	0	0	149
Fv. 2300 Roalina	2 360	2 360	0	0	4 720
Fv. 120 Gjerdrumsvegen, Klampenborg-Leikvoll	75 402	9 086	0	0	84 488
Fv. 1481 Eidsvegen, parsell Blaker kirke-Meierivegen	13 402	6 763	0	0	20 166
Fv. 152 Skiveien Stenfelt - Greverud	61 458	142	142	0	61 742
Fv. 1533 Sagdalen - Nitelva bru Strømsveien (Sagdalen) Kollektivfelt og GSV	80 594	71 862	0	0	152 456
Fv. 157 Flaskebekk - Granholt	43 958	163	163	0	44 284
Fv. 1611 GSV Preståsvegen	115	0	0	0	115
Fv. 168 Griniveien, Nordveien - Hosletoppen	47 200	56 278	9 073	59	112 610
Fv. 179 Hauersesterveien: Hauerseier bru-Nordkisa - Ullensaker	37 778	27 930	1 827	177	67 712
Fv. 2284 Myllavegen, Muttastien - Sveavegen, fortau - Lunner	65	65	0	0	129
Fv. 33 gsv Feiring sentrum - Eidsvoll	15 095	11 073	27 140	0	53 308
Fv. 527 Austdalsvegen til Kringler/Slattum skole - Nannestad	14 873	5 350	0	0	20 223
Tilrettelegging for gående og syklende - øvrige år	36 934	14 666	76 731	102 188	230 519
Sum Tilrettelegging for gående og syklende	429 383	205 738	115 077	102 424	852 621
Mindre utbedringer					
Fv. 158 Rasutglidning Sagelva	12 586	2 360	0	0	14 946
Sum Mindre utbedringer	12 586	2 360	0	0	14 946
Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel					
Fv. 152 Kirkeveien	181 419	81 899	529	590	264 437
Fv. 156 Bråtan - Tusse - Frogn	0	5 900	53 100	59 000	118 000
Fv. 33 Byrudberga (Smaragdtunnelen)	7 741	7 741	7 741	0	23 222

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum
	Økonomiplan				Økonomiplan
Investeringsprosjekter	2026	2027	2028	2029	2026-29
Fv. 33 Skreikampen - Eidsvoll	4 383	23 600	27 140	53 100	108 223
Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel - øvrige år	0	5 900	16 650	59 000	81 550
Sum Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel	193 543	125 039	105 160	171 690	595 432
Trafikksikkerhetstiltak					
Fv. 167 Bleikervn (kryssutbedring)	25 856	3 128	484	0	29 468
Sum Trafikksikkerhetstiltak	25 856	3 128	484	0	29 468
Kollektivterminaler					
Kollektivterminaler	37 000	48 700	67 500	27 500	180 700
Sum Kollektivterminaler	37 000	48 700	67 500	27 500	180 700
Planlegging					
Planlegging fylkesvei	36 479	34 205	38 102	33 866	142 651
Sum Planlegging	36 479	34 205	38 102	33 866	142 651

16.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for rådsområde Samferdsel utgjør 9,2 milliarder kr i økonomiplanperioden.

Fylkesrådet har i investeringsforslaget lagt til grunn en strategisk prioritering av vedlikehold og oppgradering av eksisterende infrastruktur fremfor investering i nye prosjekter. Denne satsingen reflekterer et ønske om å ivareta og forbedre standard og funksjonalitet på dagens veinett. Av større investeringsprosjekter har fylkesrådet prioritert Fv. 33, og har i dette budsjettforslaget sikret den fylkeskommunale andelen som inngår i bompengefinansieringen av tunnel ved Skreikampen i Eidsvoll.

16.8.1 Oslopakke 3 og byvekstavtalen

Prosjektene i Akershus fylkeskommune består i stor grad av tiltak som er finansiert gjennom Oslopakke 3 og byvekstavtalen for Oslo-området. Gjennom Oslopakke 3 mottar Akershus fylkeskommune bompenger til finansiering av fylkeskommunens andel av store infrastrukturprosjekter knyttet til T-banen. Gjennom byvekstavtalen får fylkeskommunen statlige tilskudd til Fornebubanen, samt ulike mindre kollektiv og gang og sykkelvei tiltak. Det gis også belønningsmidler fra staten til oppgradering av kollektivterminaler i Akershus.

16.8.2 Fylkesvei

Investeringsbudsjettet for fylkesvei omfatter alle investeringstiltak på fylkesveinettet i Akershus, herunder kollektivframkommelighetstiltak og tilrettelegging for gående og syklende i Oslopakke 3. Prioritering av investeringsprosjektene er basert på delmål og satsinger fra handlingsprogrammet, prosjektenes modenhet, kostnader og tilgjengelige ressurser.

Handlingsprogrammet legger opp til porteføljestyring av plan- og utbyggingsprosjekter fordelt på tiltakstyper. Over tid vil handlingsprogrammets fordeling av prosjekter på tiltakstyper bli oppfylt. Fordelingen i første del av perioden påvirkes imidlertid av hvilke prosjekter som er byggeklare. Økte kostnader vil påvirke gjennomføringen av investeringsporteføljen. Lønnskostnader for ansatte som jobber på investeringsprosjekter finansieres over investeringsbudsjettet.

Investeringsrammen omfatter investeringer (inkl. mva) på fylkesvei i økonomiplanperioden, inkludert oppdaterte periodiseringer og rebudsjetteringer fra tertialrapportene i 2025. Av investeringsrammen er 578 mill. kr i økonomiplanperioden forutsatt finansiert med bompenger fra Oslopakke 3. I tillegg er det i økonomiplanperioden forutsatt 773,2 mill. kr i ekstern finansiering, fra stat og andre aktører (kommuner).

Fra og med 2026 er gjennomsnittlig mva-sats for samferdselsprosjekter budsjetteknisk endret fra 25 prosent til 18 prosent for å budsjettere mer i samsvar med prosjektenes reelle mva-andel.

16.8.3 Beskrivelse av prosjektene

Forfallsinnhenting

Tiltakstypen omfatter i hovedsak forfallsinnhenting på bruer og tunneler, samt oppgradering av lengre fylkesveistrekninger.

Store utbedringstiltak (inkl. bru og tunnel)

Tiltakstypen omfatter i stor grad kostnadskrevennde prosjekter, som større utbedringer av eksisterende veianlegg i og utenfor bypakkeområde. Det største prosjektet under gjennomføring i 2026 er utbygging av fylkesvei 152 Kirkeveien i Ski, i Nordre Follo. Av større investeringsprosjekter har fylkesrådet prioritert Fv. 33, og har i dette budsjettforslaget sikret den fylkeskommunale andelen som inngår i bompengefinansieringen av tunnel ved Skreikampen i Eidsvoll.

Tilrettelegging for gående og syklende

Tiltakstypen omfatter prosjekter som skal bidra til et bedre tilbud til gående og syklende langs fylkesveiene i Akershus. De største prosjektene under gjennomføring i 2026 er; Fv. 152 Skiveien, Stenfelt – Greverud), Fv.157 Flaskebekk – Granholt, Fv. 1533 Sagdalen - Nitelva bru Strømsveien (Sagdalen), Fv. 120 Gjerdrumsvegen, Klampenborg - Leikvoll, Fv. 179 Hauersesterveien, Hauer seter bru-Nordkisa – Ullensaker og Fv. 168 Griniveien, Nordveien Hosletoppen.

Mindre utbedringstiltak

Tiltakstypen omfatter nødvendig oppgradering av veinettet med regional funksjon, utbedring av mindre tiltak på strekninger pga. dårlige grunnforhold samt støytak. Det største prosjektet under gjennomføring i 2026 er Fv. 158 Rasutglidning Sagelva.

Kollektivtiltak fylkesvei

Tiltakstypen omfatter tiltak som skal bedre framkommeligheten for buss eller gjøre holdeplasser tilgjengelig for alle brukere (universelt utformet). De største prosjektene under gjennomføring i 2026 er; Fv. 158 Kollektivfelt Nordbyveien og Fv. 120 Kollektivtiltak langs Nedre Rælingsvei mot Rv. 159.

Trafikksikkerhetstiltak

Tiltakstypen omfatter i hovedsak utbedring og ombygging av kryss for økt trafikksikkerhet, tiltak for å sikre gående og syklende og oppgradering av holdeplasser i tilknytning til kryss. Det største prosjektet under gjennomføring i 2026 er Fv. 167 kryssutbedring Bleikerveien i Asker.

Planlegging

Midlene til planlegging inkluderer kostnader til reguleringsplaner og forprosjekt som er avgjørende for å få investeringsprosjektene klare for gjennomføring.

Store kollektivtiltak

Investeringsbudsjettet for kollektiv utgjør 6 959,4 mill. kr i økonomiplanperioden, hvor rebudsjetteringer og periodisering fra 1. tertialrapport inngår.

I økonomiplanperioden domineres investeringsbudsjettet for kollektiv-infrastrukturprosjekter av Fornebubanen, som er et felles prosjekt mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Prosjektet omfatter T-bane-strekning i tunnel fra Majorstuen til Fornebu, inkludert seks nye stasjoner og en ny driftsbasis på Fornebu. Prosjektet gjennomføres av etaten Fornebubanen i Oslo kommune, og skal etter planen ferdigstilles i 2029.

Investeringsrammen for store kollektivtiltak omfatter bompengainntekter fra Oslopakke 3 samt finansiering fra stat og andre aktører til øvrige tiltak. Dette er knyttet til fylkeskommunens forberedende arbeid, herunder byggeplanlegging og grunnnerv, knyttet til parseller i kollektivtraseen Oslo grense - Kjeller. I tillegg inngår arbeidet med nytt signal- og sikringsanlegg, og videre planlegging av ny T-banetunnel gjennom Oslo. Bevilgningene styres av handlingsprogrammet for Oslopakke 3 og byvekstavtalen for Oslo-området. Enkelte prosjekters budsjettekniske oppstilling er under avklaring.

Investeringsprosjekt på kollektivterminaler finansieres i 2026 ved belønningsmidler på 35,5 mill. kr og kostnadsdekkende leie på 9,5 mill. kr. Belønningsmidlene er knyttet til byvekstavtalen for Oslo-området og er foreslått prioritert til finansiering av oppgradering av eksisterende kollektivterminaler i Akershus fylkeskommune.

Fornebubanen

Fornebubanen er en ny 7,7 km lang T-bane mellom Fornebu og Majorstuen. Banen vil gi en kapasitets-sterk og attraktiv kollektivbetjening av Fornebu. Den vil i sin helhet gå under bakken og vil kobles til eksisterende T-bane i Volvattunnelen, vest for Majorstuen stasjon. Det blir fire stasjoner i Bærum (Fornebu, Flytårnet, Fornebuporten og Lysaker), to i Oslo (Vækerø og Skøyen) og base til parkering og vedlikehold av T-banetog på Fornebu. Reisetiden vil bli 12 minutter mellom Majorstuen og Fornebu når banen etter planen åpner i 2029.

Høystandard kollektivtrase Oslo grense – Kjeller

Planlegging og etablering av en fremtidig prioritert trase for buss og baneløsning mellom Kjeller i Nord via Lillestrøm og til Oslo grense. Arbeidet gjennomføres parsellvis, og skal både ivareta bedre fremkommelighet på kort sikt og lengre sikt, samtidig som det avklares en trase og sikres arealer som bidrar til å muliggjøre en fremtidig bybane. Porteføljen Høystandard kollektivtrase Oslo grense - Kjeller omfatter planlegging og etablering av en prioritert trase for buss og framtidig baneløsning mellom Kjeller i Nord via Lillestrøm og til Oslo.

Porteføljen inneholder flere tiltakstyper som fordeles mellom prosjekter i tidlig fase, planprosjekter og pågående utbyggingsprosjekter/grunnnerv langs traséen.

Majorstuen stasjon

Oppgraderingen av Majorstuen stasjon skal bidra til å utvide stasjonens kapasitet og er nødvendig for å gjøre det mulig å utvikle planlagt tilbud på Fornebubanen. Prosjektet omfatter forenkling av sporplan, større plattformer og plattformtak, ny gang- og sykkelbruk samt nye stasjonsutganger.

Signal og sikringsanlegg T-bane

Nytt signalsystem CBTC er en modernisering av T-banen i Oslo og Viken. CBTC står for «Communication Based Train Control» eller kommunikasjons basert tog styring, og er i dag standard når nye T-baner bygges eller moderniseres. Med det nye systemet får T-banen et moderne digitalt system for sikring og halvautomatisk styring av trafikken.

Ramme T-bane og trikk

Ramme T-bane og trikk omfatter reinvesterings- og oppgraderingstiltak på trikke- og T-banenettet. Formålet er å forhindre driftsavbrudd og sikre at systemene kan operere med høy kapasitet og hastighet.

Planlegging av ny T-baneinfrastruktur og ny T-banetunell Oslo sentrum

Det er behov for å øke kapasiteten på T-banesystemet gjennom Oslo sentrum. Ny T-banetunnel er omtalt i Nasjonal transportplan 2025 – 2036 og prosjektet er en del av beregningsgrunnlaget for statlig tilskudd til bedre kollektivtilbud i byvekstvtalen (post 66). I 2025 /2026 vil det gjennomføres en helhetlig vurdering av om behovet for økt T-banekapasitet gjennom sentrum kan løses på en enklere og billigere måte. Utredningen skal ferdigstilles i 2026.

E18 Vestkorridoren

Oslopakke 3 skal bidra med 2 mrd. 2016-kr til utbygging av E18 Vestkorridoren. Gjennomføring av prosjektet skal gi forutsigbar fremkommelighet for kollektiv- og næringstransport, bedre forhold for gående og syklende, redusert miljøbelastning og redusert antall ulykker på strekningen. I handlingsprogramperioden avsettes 232 mill. kr. For 2026 avsettes 11 mill. kr i bompenger til planlegging av etappe 2.

Kollektivterminaler

Investeringsbudsjettet til Akershus kollektivterminaler benyttes primært til oppgradering av buss-terminaler i henhold til universell utforming og tiltak knyttet til bussanleggene på Leiraveien og Kjøl.

Leiraveien og Kjøl bussanlegg finansieres midlertidig av infrastrukturfond. Infrastrukturfondet blir deretter tilbakeført tilsvarende midler fra kostnadsdekkende husleie som fylkeskommunen mottar påfølgende år. Denne finansieringsmodellen er i henhold til tidligere vedtak i Akershus fylkeskommune.

De øvrige investeringstiltakene i budsjettet finansieres med belønningsmidler fra staten. Fra og med 2026 vil disse tiltakene organisert som en portefølje der man benytter bestiller-utfører modellen.

Omtale av budsjettet til Akershus kollektivterminaler (AKT) finnes i kapittelet Fylkeskommunale selskaper og samarbeid.

17 Kultur, tannhelse og frivillighet

17.1 Hovedprioriteringer

17.1.1 Kultur

Kunst og kultur er mer enn underholdning, det former oss som mennesker og bygger samfunnet vårt. Nettopp derfor setter fylkesrådet barn og unge først. Vi vil at Akershus skal være fylket hvor unge får skape, delta og utvikle seg. I Akershus har vi sterke kunstfaglige miljøer og utdanningsinstitusjoner. Dette gir unike muligheter for unge utøvere og for rekruttering av talenter til det profesjonelle kunst- og kulturlivet. Vi prioriterer derfor tilskudd til talentutvikling innenfor dans, visuell kunst, musikk og film som gir unge kunst- og kulturutøvere rom til å fordype seg og vokse. Vi viderefører en sterk satsing på Den kulturelle skolesekken for å sikre at elever over hele fylket møter kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet og vi viderefører tilskudd til Ung Kultur Møtes (UKM) som arena for kreativ ungdom i Akershus. Vi sørger for at Henie Onstad kunstsenter kan fortsette å bygge opp et aktivitets- og formidlingstilbud spesielt rettet mot barn og unge.

I 2026 styrker vi blant annet Museene i Akershus (MiA), med en særlig satsing på Grinimuseet. Her får nye generasjoner kunnskap om motstandskampen, demokrati og de alvorlige konsekvensene av totalitære ideologier, en formidling som både er aktuell og avgjørende. I tillegg tar vi vare på kulturarven: restaureringen av Gamle Hvam museum fortsetter i 2026, og vil både bevare historien og skape mer aktivitet på museet.

Hovedprioriteringer i kulturbudsjettet 2026:

- Vi viderefører styrkingen av talentutvikling for barn og unge, gjennom tilskudd til Dansefot, Nagelhus Schia Productions (NSP 2), Ung musikk, Ung kunst, Ung tekst, Katapult og Mediefabrikken
- Henie Onstad kunstsenter får videreført styrket tilskudd, slik at kunstsenteret kan utvikle enda flere aktivitets- og formidlingstilbud rettet mot barn og unge
- Museene i Akershus (MiA) styrkes med 0,5 mill. kroner øremerket Grinimuseet, for å videreutvikle formidlingsarbeidet om motstandskampen og konsekvensene av totalitære ideologier
- Viderefører styrkingen fra 2025 til utvikling av Kunsthall Dikemark (Trafo kunsthall)
- Viderefører restaureringsarbeidet på Gamle Hvam

17.1.2 Frivilligheten

Frivilligheten er en av de sterkeste bærebjelkene i Akershus. Uten innsatsen fra idrettslag, korps, foreninger og ildsjeler hadde vi ikke hatt de mangfoldige og levende lokalsamfunnene vi har i dag. Frivillige skaper fellesskap, gir barn og unge en meningsfull fritid, og bygger broer mellom mennesker på tvers av generasjoner og bakgrunn.

Fylkesrådet ønsker å styrke partnerskapet med de frivillige organisasjonene. Vi ser på dem som nøkkelaktører for regional utvikling, og vil bidra til at de kan bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på byråkrati. Gjennom støtteordninger, samarbeid og forenkling legger vi til rette for at frivilligheten kan blomstre, både i små bygder og i store bymiljøer. Særlig for barn og unge er frivilligheten uvurderlig. Det er her mange opplever sitt første fellesskap, bygger selvtillit, får venner og oppdager

egne talenter. Når vi satser på frivilligheten, satser vi derfor også på å gi kommende generasjoner en trygg og aktiv oppvekst.

17.1.3 Friluftsliv

Fylkeskommunene har et regionalt ansvar for forvaltning av og stimulering til friluftsliv. Akershus skal - gjennom utviklingsprosjekter, veiledning av kommuner, tilskuddsmidler til friluftslivsaktivitet og tilrettelegging og deltakelse i statlige prosjekter - også i 2026 bidra til økt deltakelse i friluftsliv

Akershus har i tillegg gjennom forankring i regional plan og politisk plattform hatt en ekstra satsing på kartlegging av universell utforming i friluftslivsområder, og bedre tilgjengelig til friluftsliv for personer med nedsatt funksjonsevne. I 2026 viderefører vi tilskuddsordningen "Aktiv i Akershus", som er fylkeskommunens egen tilskuddsordning. Ordningen skal stimulere regionale tiltak og tilrettelegge for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.

17.1.4 Fylkesbiblioteket

Bibliotekene må møte morgendagens behov. Derfor har vi fokus på utvikling av bibliotektilbudet i Akershus. I 2026 avvikles ordningen med bibliotekbuss, samtidig som vi styrker digitale løsninger og arbeidet med utlån på tvers av kommuner. Omprioriteringen frigjør ressurser til å styrke lovpålagte oppgaver som kompetanseutvikling, veiledning og støtte til bibliotekene. Vi vil gjøre bibliotekene til inkluderende møteplasser og viktige arenaer for digital deltakelse i hele fylket.

17.1.5 Tannhelsetjenesten

Tannhelsetjenesten i Akershus består av 25 tannklinikker, med ansvar for rundt 261 000 pasienter. Av disse er om lag 2 500 voksne fullt betalende pasienter. Tjenesten har 393 ansatte fordelt på 350,2 årsverk.

Den fylkeskommunale tannhelsetjenesten skal være lett tilgjengelig, faglig oppdatert og innovativ, slik at innbyggerne får et trygt og godt tannhelsetilbud.

Nye brukergrupper og økt kapasitet

Befolkningsveksten i Akershus gir et stadig økende behov for tannhelsetjenester. Bare de siste årene har fylkeskommunen fått ansvar for rundt 50 000 nye pasienter. Derfor fortsetter vi å bygge kapasitet i 2026:

- Utvidelser ved Lillestrøm og Nesbru tannklinikk.
- Planlegging av nye klinikker i Eidsvoll, Strømmen, Skedsmokorset/Kjeller og Follo.

I tillegg starter vi høsten 2025 et pilotprosjekt med utvidede åpningstider ved fire klinikker på Romerike og i Follo. Dette skal gi bedre utnyttelse av kapasiteten, flere pasienter inn i tjenesten, og et tilbud også på ettermiddager og kvelder, til stor fordel for innbyggere i en travel hverdag.

Digitalisering og kunstig intelligens

Tannhelsetjenesten i Akershus ligger langt fremme i digitalisering:

- Appen "Tannhelsehjelpen" gjør kommunikasjonen enklere mellom tannhelsetjenesten og de kommunale helsetjenestene.

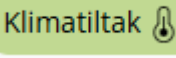
- Digitale avtrykk erstatter tradisjonelle gipsavtrykk, noe som forenkler arbeidsprosesser og gir mer effektiv behandling.

Kompetanse og rekruttering

For å møte behovet framover satses det tungt på kompetanse:

- Økt behandlingseffektivitet skal redusere behovet for henvisninger til eksterne spesialister; en kostnadsbesparende løsning som kommer pasientene til gode.
- Sammen med HR, voksenopplæringen, NAV og arbeidsmarkedsbedrifter er det etablert et prosjekt for å utdanne flere autoriserte tannhelsesekretærer. Dette styrker rekrutteringen og sikrer nødvendig fagkompetanse i årene som kommer.

17.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	90% av alle 3-åringer i Akershus skal ha fått innkalling til kontroll av tennene i løpet av 2025. Innbyggerne skal ha bedre tannhelse i 2026 sammenlignet med 2025. Jobbe systematisk med HMS i tannhelsetjenesten for å sikre gode psykososiale, fysiske og ergonomiske arbeidsforhold.
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Fylkeskommunen skal stimulere til deltakelse i friluftsliv gjennom ivaretagelse og utvikling av friluftsområder og støtte til frivilligheten. Fylkeskommunen skal stimulere til deltakelse, skapende virksomhet og samarbeid, gjennom å styrke og utvikle kunst- og kulturarenaer i Akershus.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	 *

* Klimatiltakene som rådsområdet er ansvarlig for finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

17.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 65: Driftsbudsjett - Kultur, tannhelse og frivillighet

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
KTF Kultur, tannhelse og frivillighet	1 794	2 327	2 327	2 327	2 327
KULTUR Kultur	163 731	166 524	166 524	166 524	166 524
TANN Tannhelse	340 649	367 733	377 733	377 733	377 733
KTF Tilskudd TKØ/Fylkesbibliotek	20 562	21 282	21 282	21 282	21 282
Sum	526 737	557 866	567 866	567 866	567 866

17.4 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres med 557,9 mill. kr til kultur, tannhelse og frivillighet i 2026.

17.4.1 Kultur

Kultur er en investering i mennesker, fellesskap og identitet. Det budsjetteres med 166,5 mill. kr til kultur og frivillighet i 2026. Midlene skal hovedsakelig gå til tilskudd til institusjoner, talentutvikling, regionale organisasjoner, kontingenter og søkbare ordninger, i tillegg til drift. Vi er særlig stolte av at vi løfter og prioriterer spennende talentutvikling for barn og unge, gjennom tilskudd til Dansefot, NSP 2, Ung musikk, Ung kunst, Ung tekst, Katapult og Mediefabrikken

Fordeling av midlene i 2026:

- Driftstilskudd til kulturaktører og talentutviklingsprogrammer: 51,55 mill. kr
- Tilskudd til frivilligheten: 15,21 mill. kr
- Tilskudd til museene: 36,18 mill. kr
- Friluftsliv: 5,17 mill. kr

Den kulturelle skolesekken videreføres som en kjerne i vår satsing, for å gi elever over hele fylket kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet.

For å gjøre dette mulig er det gjort en omdisponering på 4 mill. kroner fra tannhelse til kultur i perioden 2026–2029.

Bidraget til Fylkesbiblioteket er på 18,2 mill. kroner i 2026.

17.4.2 Tannhelse

En trygg og tilgjengelig tannhelsetjeneste er en grunnleggende del av velferdstilbudet i Akershus. Det budsjetteres med 367,7 mill. kr til tannhelsetjenesten i 2026. Midlene går hovedsakelig til lønn, sosiale utgifter og drift, og sikrer at tannhelsetjenesten kan utføre sitt samfunnsoppdrag: å fremme god tannhelse og gi nødvendig forebygging og behandling.

Budsjettet bygger på tre pilarer: økt kapasitet, styrket kompetanse og bedre tilgjengelighet.

- Rammen for tannhelsetjenesten økes med 20 mill. kroner i 2026 og 30 mill. kroner i 2027–2029. Disse midlene går til klinikkutvidelser, utvidede åpningstider, økt bemanning, kompetanseheving og drift av nye og utvidede tannklinikker.
- Staten har gitt økte tilskudd som følge av nye pasientgrupper. I 2025 fikk Akershus en ekstrabevilgning på 57,5 mill. kroner over statsbudsjettet, blant annet som følge av utvidelsen til aldersgruppen 25–28 år.
- For 2026 er det lagt inn 46 mill. kroner (og 36 mill. kroner årlig 2027–2029) på rådsområde R09 «Rådsuavhengige inntekter og utgifter». Midlene frigjøres etter behov og kapasitet, slik at tjenesten kan møte den økte etterspørselen.
- Tannhelsetjenesten mottar også øremerkede midler til spesialtilbud, blant annet for innsatte i fengsel og TOO-pasienter.

Det er gjort en omdisponering på 4 mill. kr fra tannhelse til kultur i perioden 2026–2029. Akershus fylkeskommune viderefører eierbidrag til Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) i 2026.

17.5 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 66: Tiltak i rådsområde Kultur, tannhelse og frivillighet
Beløp i 1000r

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Innsparingstiltak	Effektivisering drift som følge av endret klinikkstruktur - Sætre tannklinikk	-600	-600	-600	-600	-2 400
Innsparingstiltak	Innsparingstiltak - Redusert ramme tilskuddsordninger	-1 094	-1 094	-1 094	-1 094	-4 376
Innsparingstiltak	Redusert bemanning fylkesadministrasjon - ikke erstatte vakanse	-1 204	-1 204	-1 204	-1 204	-4 816
Innsparingstiltak	Redusert kjøp medisinske forbruksvarer	-1 510	-1 510	-1 510	-1 510	-6 040
Innsparingstiltak	Redusert kjøp tannbehandling utenfor egen organisasjon	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300	-5 200
Nytt tiltak	Konsekvensjustering - Tannhelsetjenesten -finansiering av nye brukergrupper	20 000	30 000	30 000	30 000	110 000
Nytt tiltak	Økt satsing på tannhelse spesielt rettet mot sykehjemspasienter og hjemmeboende syke	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Totalsum		16 292	26 292	26 292	26 292	95 168

Tekst til enkelttiltak

- **Effektivisering drift som følge av endret klinikkstruktur - Sætre tannklinikk**

Sætre tannklinikk nedlegges totalt i bruk.

- **Innsparingstiltak - Redusert ramme tilskuddsordninger**

Rammene for tilskuddsordninger er blitt redusert.

- **Redusert bemanning fylkesadministrasjon - ikke erstatte vakanse**

Ledig stilling i administrasjonen til tannhelse blir ikke erstattet.

- **Redusert kjøp medisinske forbruksvarer**

Reduksjon ved innkjøp av medisinske forbruksvarer.

- **Redusert kjøp tannbehandling utenfor egen organisasjon**

Henvisninger og kjøp av tannbehandling utenfor egen organisasjon blir redusert.

- **Konsekvensjustering - Tannhelsetjenesten -finansiering av nye brukergrupper**

Rammen til tannhelse økes for å finansiere rettigheter til nye brukergrupper.

- **Økt satsing på tannhelse spesielt rettet mot sykehjemspasienter og hjemmeboende syke**

Midlene skal brukes til å ansette flere tannpleiere som skal spesielt jobbe mot sykehjemspasienter og hjemmeboende syke.

17.6 Investeringsbudsjett

Investeringstabell

Tabell 67: Investeringstabell - Kultur, tannhelse og frivillighet

Beløp i 1000	Økonomiplan			Sum	
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Investeringsprosjekter					
Tannhelse					
Diverse klinikker - investering	7 500	5 500	2 000	2 000	17 000
Diverse klinikker - investeringsreserve	0	26 500	21 000	85 000	132 500
Diverse klinikker - utstyr	12 000	8 000	8 000	8 000	36 000
Eidsvoll tannklinikk - nye lokaler	15 000	6 954	0	0	21 954
Follo tannklinikk - nye lokaler	1 000	2 000	0	0	3 000
Kjeller tannklinikk - nye lokaler	1 000	2 000	0	0	3 000
Strømmen tannklinikk - nye lokaler	15 000	9 966	0	0	24 966
Ullensaker tannklinikk - nye lokaler	500	1 500	2 000	0	4 000
Sum Tannhelse	52 000	62 420	33 000	95 000	242 420
Kulturprosjekter					
Gamle Hvam Museum - Istandsetting av bygningene	28 000	0	0	0	28 000
Sum Kulturprosjekter	28 000	0	0	0	28 000

17.7 Kommentarer til investeringsbudsjettet

17.7.1 Kultur

Det budsjetteres med 28 millioner kroner i økonomiplanperioden 2026–2029 til istandsetting og utvikling av Gamle Hvam museum.

Gamle Hvam er en historisk storgård og en viktig del av Norges kulturarv. Som eier har Akershus fylkeskommune et tydelig ansvar for å ivareta museet for fremtidige generasjoner, og samtidig legge til rette for et attraktivt og levende museumstilbud for publikum både lokalt, regionalt og nasjonalt.

I 2026 igangsettes en omfattende restaurering av svalgangsbygningen, som er et av museets mest sentrale bygg. Arbeidene omfatter:

- utbedring og restaurering av kjellerhvelv
- delvis drenering og refundamentering
- reparasjon eller utskifting av et betydelig antall tømmerstokker
- tilpasning av vinduer, dører og takteking
- reetablering av selve svalgangen

I tillegg skal flere av de mindre bygningene på museumsområdet settes i stand. Tiltakene vil både ivareta viktige kulturminneverdier og samtidig legge til rette for økt publikumsaktivitet på museet.

17.7.2 Tannhelsetjenesten

Det settes av 242 millioner kroner til investeringer i tannhelsetjenesten i perioden 2026–2029. Midlene går i hovedsak til utbygging og ombygging av klinikker for å møte behovet fra nye pasientgrupper og økt befolkningsvekst.

En lovendring har utvidet rettighetene til flere befolkningsgrupper, og i 2026 vil behovet tilsvare om lag 35 nye behandlingsrom utover dagens kapasitet. I tillegg stilles det nasjonale krav om at tannhelsetjenesten skal kunne kompensere for tapt behandlingsskapasitet og håndtere økt behov ved fremtidige kriser. Dette gjør at arealbehov må vurderes nøye ved alle nye bygg og utvidelser. Resultatet av pilotprosjektet med utvidede åpningstider kan også påvirke hvor mye ny kapasitet som må bygges. Målet er å sikre et tilgjengelig og robust tannhelsetilbud for alle innbyggere i Akershus.

Diverse klinikker og sekkeposter

- Midlene omfatter både mindre oppgraderinger og utredninger, samt prosjekter som kan utvikles til større investeringer på sikt.
- I 2026 planlegges utvidelser ved Nesbru og Røyken tannklinikk med 2–3 nye behandlingsrom, dersom bygningstekniske forhold tillater det.
- Investeringsreserven brukes ved behov for å håndtere prisvekst og markedsusikkerhet i pågående prosjekter.
- Utredninger pågår ved Bekkestua/Bærums Verk, Follo, Kjeller og Ullensaker tannklinikker. Når disse er ferdigstilt, legges konkrete løsninger og kostnadsrammer frem for fylkestinget. Nye usikkerhetskalkyler kan føre til behov for høyere rammer.

Utstyrsinvesteringer

Sekkeposten for utstyr omfatter anskaffelse og oppgradering av dentalteknisk utstyr og innredning. Dette inkluderer både utskiftning på grunn av slitasje og nyinvesteringer for å møte krav fra nye pasientgrupper.

I 2026 er det avsatt ekstra midler til utskifting av LED-lysstoffrør i tråd med EU-direktiv og miljøkrav. Investeringene bidrar til modernisering, bedre drift og tilpasning til teknologisk og regulatorisk utvikling.

Nye klinikker

Eidsvoll tannklinikk: Befolkningsveksten gjør at dagens kapasitet er sprengt. Det er behov for minst fire nye behandlingsrom (totalt ni). Næringsmegler er engasjert for å finne nye lokaler.

Follo tannklinikk: Ny klinikk foreslås for å møte kapasitetsutfordringer ved Ås tannklinikk. Prosjektet vil styrke strukturen i området og særlig dekke behovene til aldersgruppen 19–28 år og universitetsmiljøet i Ås. Optimal beliggenhet utredes.

Kjeller tannklinikk: Ny klinikk foreslås etablert som erstatning for Skedsmokorset tannklinikk, som ikke kan utvides. Plasseringen på Kjeller gir rom for fremtidig vekst og bedre tilgjengelighet.

Strømmen tannklinikk: Befolkningsveksten overstiger kapasiteten. Det er behov for to ekstra behandlingsrom (totalt ti). Utvidelse er ikke mulig på dagens sted. Næringsmegler søker nye lokaler.

Ullensaker tannklinikk: Det foreslås en ny klinikk i Ullensaker for å møte rask befolkningsvekst. En mulig løsning er å utvide Jessheim tannklinikk, som allerede opererer over kapasitet med ni rom for en pasientmasse tilsvarende 11–12 rom. Plasseringen skal ta høyde for langsiktig utvikling i hele regionen.

18 Næring, idrett, mangfold og folkehelse

18.1 Hovedprioriteringer

I Akershus skal alle innbyggere ha muligheten til å leve aktive og gode liv. Vi trenger fortsatt et sterkt samarbeid mellom det offentlige, sivilsamfunnet og næringslivet. Budsjettsatsingene i rådsområdet skal bidra til å styrke fellesskap, redusere utenforskap og skape trygge lokalsamfunn med plass til alle.

18.1.1 Idrett, mangfold og folkehelse

Sosiale forskjeller og utenforskap utfordrer livskvaliteten i fylket. Derfor tar vi tak gjennom en ny satsing *Idrett uten hindringer*, som skal gjøre det lettere for barn og unge å delta i organisert idrett, uavhengig av funksjonsevne eller økonomi. Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter gir barn og unge mulighet til å oppleve mestring, utvikle interesser, bygge vennskap og føle tilhørighet, noe som styrker livskvaliteten og gir bedre forutsetninger for deltakelse i skole, arbeidsliv og samfunn. Erfaringene fra satsingen skal også bidra til å utvikle inkluderende møteplasser og aktiviteter innen kulturfeltet. Gjennom målrettet bruk av spillemidler vil vi legge til rette for tilgjengelige og inkluderende anlegg i hele fylket.

Mangfold og inkludering er en forutsetning for bærekraftige lokalsamfunn. Gjennom oppfølgingen av strategien *Like muligheter* skal vi styrke fylkeskommunens arbeid med likestilling, inkludering og mangfold, både i møte med innbyggerne og i fylkeskommunens egen virksomhet. Strategien skal ligge til grunn for det fylkeskommunenes interne arbeid og fremme samarbeid med eksterne aktører.

God folkehelse skapes gjennom kunnskap og målrettet innsats. Vi følger opp *Regional plan for livskvalitet og deltakelse* og ungdomshelsestrategien *Generasjon Ung* med tiltak som fremmer psykisk helse, tilhørighet og livskvalitet i befolkningen – særlig for unge i risiko for utenforskap.

Sammen med kommunene videreutvikler vi levekårssoner og følger opp *Fylkeshelseundersøkelsen 2025*. Disse kunnskapsverktøyene gjør det mulig å målrette innsatsen der behovene er størst, og bidrar til å redusere sosiale og geografiske forskjeller. Arbeidet er tverrsektorielt forankret og skal fremme mestring, inkludering og bærekraftige lokalsamfunn.

Gjennom partnerskap, deltakelse og systematisk kunnskapsarbeid skal vi bygge et Akershus der alle har mulighet til å delta, bidra og leve gode liv – nå og i fremtiden.

18.1.2 Næring

Akershus fylkeskommune skal legge til rette for et sterkt og konkurransedyktig næringsliv. Gjennom målrettede virkemidler og samarbeid skal eksisterende næringsliv videreutvikles, og forholdene legges godt til rette for gründere, både ved oppstart og skalering av virksomhetene. Det skal skapes flere vekstbedrifter og nye arbeidsplasser. Hovedprioriteringene er:

Fortsette styrkingen av inkubatorene og legge til rette for kommersialisering av forskning. Samarbeid mellom etablert næringsliv og oppstartselskaper er en nøkkel for å styrke verdiskaping og innovasjon i Akershus.

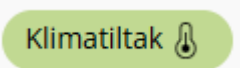
Fylkeskommunen skal samarbeide med kommunene om å styrke næringsattraktiviteten i fylket, blant annet gjennom utvikling av innovasjonsdistrikter. Det skal legges til rette for at flere bedrifter etableres, vokser og blir værende i Akershus.

For å styrke den regionale omstillings- og innovasjonsevnen, er det avgjørende med god tilgang til kompetent arbeidskraft og kontinuerlig kompetanseutvikling i arbeidsstyrken. Dette krever tett dialog mellom utdanningsinstitusjoner som universiteter, høyskoler og fagskoler og regionalt næringsliv. Kompetanseforum Akershus skal være en sentral arena for samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og nærings- og arbeidsliv.

Det skal arbeides med å utforme Regional plan for kompetanse, omstilling og verdiskaping i Oslo og Akershus.

Næringsstrategien og landbruksstrategien som ferdigstilles i utgangen av 2025, vil legge føringer for arbeidet fremover.

18.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Implementere ungdomshelsestrategien "Generasjon ung".
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Implementere satsningen "Idrett uten hindringer".
Delmål 1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.	Kompetanseforum Akershus skal bidra til å styrke regionens konkurransevne gjennom målrettet kompetanseutvikling.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Tilby virkemidler innenfor nyskaping, kompetanse, entreprenørskap og forskningsbasert innovasjon, med mål om økt omstilling og sirkulærøkonomi.
Delmål 2B: I Akershus skal vi ha et internasjonalt konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping hvor det skapes nye arbeidsplasser.	Tilby virkemidler som styrker utviklingen av innovasjonssystemet i Akershus gjennom nyskaping og samhandling mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer, offentlige sektor, gründere og kapitalmiljøer.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	 *
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Inngå fremtidsrettede partnerskapsavtaler som underbygger og styrker de enkelte kommunenes arbeid med folkehelse, idrett og mangfold.

* Klimatiltakene som rådsområdet er ansvarlig for finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

18.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 68: Driftsbudsjett - Næring, idrett, mangfold og folkehelse

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
NIMF Næring, idrett, mangfold og folkehelse	2 992	3 109	3 109	3 149	3 149
NARING Næring	67 564	69 255	69 255	66 555	66 555
IMF Idrett, mangfold og folkehelse	44 984	46 165	46 165	46 165	46 165
Sum	115 540	118 529	118 529	115 869	115 869

18.4 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres med 118,5 mill. kr til rådsområde Næring, idrett, mangfold og folkehelse i 2026. I budsjettforslaget ligger det et generelt effektiviseringstiltak på 0,7 prosent, samt en innsparingstiltak på 1,2 mill. kr.

18.4.1 Idrett, mangfold og folkehelse

Det budsjetteres med 46,2 mill. kr i fylkeskommunale midler til avdeling Idrett, mangfold og folkehelse. Utover lønn og sosiale utgifter dekker budsjettet tilskuddsordninger, nettverksarbeid og strategiske satsninger og andre forpliktelser. Avdeling idrett, mangfold og folkehelse har i tillegg flere poster med statlige tilskudd som ikke er inkludert i budsjettet (spillemidler til idrettsanlegg, friskliv, program for folkehelse, universell utforming mm).

I Akershus skal alle innbyggere ha muligheten til å leve aktive og gode liv. Uavhengig av alder, funksjonsevne eller bakgrunn, skal innbyggerne kunne delta i idrett og friluftsliv, og benytte seg av et variert aktivitetstilbud i sitt nærmiljø. Fylkeskommunen samarbeider med frivillige organisasjoner og forvalter spillemidlene som bidrar til å styrke lokal deltakelse og bygge ned barrierer.

Akershus skal være et fylke med plass til alle. Fylkeskommunen har som regional samfunnsutvikler også en sentral rolle i arbeidet med mangfold, inkludering og integrering. Dette skjer gjennom nettverksarbeid, dialog og faglige møteplasser, samt rådgivning og arbeid med universell utforming. Tiltak som mangfoldsforum og prosesslederkurs for ungdom videreføres i 2026. I samarbeid med kommunene og IMDi arbeides det strategisk med bosetting og integrering i lokalsamfunnene.

Folkehelsearbeidet må styrkes gjennom solid kunnskap, bredt samarbeid og tydelig forankring på tvers av sektorer. Lavterskeltilbud for barn og unge, samt målrettet innsats innen psykisk helse, forebygging og mestring, er særlig viktig for å motvirke utenforskap og fremme tilhørighet og livsmestring. For å utvikle helhetlige og treffsikre folkehelseiltak legges det til rette for varig og strukturert samhandling mellom fylkeskommunen, kommunene og andre relevante aktører. Dette samarbeidet skal bidra til å bygge motstandsdyktige og inkludere lokalsamfunn, der folkehelse står sentralt i både planlegging og praksis.

Oppfølging av ungdomshelsestrategien “Generasjon ung» og det statlige folkehelseprogrammet skal bidra til at unge opplever mestring, livsglede og kommer i utdanning og jobb. I 2026 fortsetter arbeidet med ekstra fokus på forebygging og gode oppvekstvilkår for ungdom i Akershus.

Mange ungdommer deltar ikke i idrett på grunn av ulike hindringer. Med satsningen “Idrett uten hindringer» skal Akershus fylkeskommune gjøre det lettere for ungdom mellom 13 og 19 år å være fysisk aktive – spesielt de som er ekstra utsatt. Vi skal fortsette å fjerne barrierer knyttet til økonomi, funksjonsnedsettelse, kjønn, kulturell bakgrunn og tilgang til idrettsanlegg. Målet er at alle skal ha like muligheter til å delta. Satsningen styrker folkehelse og fremmer inkludering og integrering. I 2026 videreføres satsningen med ca. 5,1 mill. kr.

Ulikhet i levekår og økonomi kan føre til at mange står utenfor viktige fellesskap og aktiviteter. For å motvirke dette vil fylkeskommunene i 2026 ta aktive grep for å redusere sosiale forskjeller og styrke livskvaliteten for innbyggeren i fylket. Derfor prioriteres det også i 2026 driftstilskudd til frivillige organisasjoner som jobber med idrett, mangfold og folkehelse - viktige arenaer for inkludering og mestring.

Akershus er landets mest folkerike fylke og fylkeskommunen jobber aktivt med andre aktører for å nå målet om gode levekår og mestring blant innbyggerne. Partnerskapsavtaler med kommuner, Viken idrettskrets (VIK) og Olympiatoppen Østlandet (OTØ) skal forsterke fylkeskommunes prioriteringer og satsninger. Det budsjetteres med totalt ca. 14,5 mill. kr i støtte til frivillige organisasjoner og ca. 3,0 mill. kr til videreføring av partnerskap og folkehelsenettverk med kommunene.

Fylkeskommunen skal i budsjettåret samarbeide med utdannings- og forskningsmiljøer for å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget for folkehelse og etablerte levekårssoner i kommunene. Målet er bedre oversikt og sikre at de prioriterte innsatsene treffer de mest sammensatte samfunnsutfordringene på en målrettet og kunnskapsbasert måte.

18.4.2 Næringsutvikling i hele fylket

Det budsjetteres med 69,3 mill. kr i fylkeskommunale midler til avdeling Næring. Utover lønn og sosiale utgifter vil budsjettet gå til tilskuddsordninger, forpliktelser og andre prioriterte tiltak. Avdeling næring har en rekke poster for statlige tilskuddsordninger som ikke er inkludert i budsjettet (bredbånd, landbruksmidler, FORREGION, kompetanse og arbeidskraft i distrikt, i tillegg til overføringer til Innovasjon Norge og Siva).

Akershus skal være et fylke der det er attraktivt å etablere næringsvirksomhet. Fylkeskommunen skal legge til rette for et mangfold av gründere og jobbskapere, og samarbeide med næringslivet for å åpne nye muligheter for private initiativ, forskning, kunnskap og kapital.

Akershus utgjør sammen med Oslo en av de mest innovative næringsregionene i Europa. Et sterkt, mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv med arbeidsplasser skaper trygghet, livskvalitet og velferd. Akershus har sterke og internasjonalt orienterte klynger, nettverk og innovasjons- og forskningsmiljøer. Næringsattraktiviteten skal styrkes slik at bedrifter som skapes og vokser blir værende i fylket. Utvikling av innovasjonsdistrikter, forbedring av økosystemet for innovasjon, og et tett samarbeid med kommunene blir en sentral del av dette arbeidet. Fylkesrådet setter i gang en egen satsing på innovasjonsdistrikter i 2026. I løpet av 2025 vil det utarbeides næringsstrategi og landbruksstrategi som legger føringer for fylkeskommunens næringsutviklingsarbeid. Dette kan føre til behov for omdisponeringer innenfor budsjettrammen i 2026. Regional plan for kompetanse, omstilling og verdiskaping i Oslo og Akershus utarbeides i 2026 og ferdigstilles i 2027.

Forholdene skal legges godt til rette for gründere, både ved oppstart og skalering av virksomheten. Mangel på kommersialisering av forskning er en barriere for næringsutvikling i Akershus. Det er behov for virkemidler med mål om at bedrifter i større grad tar i bruk forskning for å skape verdier. Fylkesrådet etablerte derfor en egen tilskuddsordning *Forskning og innovasjon i bedrift* i 2024. Ordningen videreføres i 2026 med en total ramme på 10 mill. kr.

Næringslivet i Akershus skal være internasjonalt konkurransedyktig, med høy verdiskaping. Derfor satser fylkesrådet på å skape gode rammevilkår for innovasjon, vekstbedrifter og verdiskaping. Dette gjøres blant annet gjennom virkemidler som styrker samarbeid i økosystemet for innovasjon, som består av gründere, akademia, offentlig sektor, etablert næringsliv og investorer. Mangfold og inkludering er viktige innsatsfaktorer for å fremme økt verdiskaping og innovasjon. Satsingen på sosialt entreprenørskap og inkludering i arbeidslivet videreutvikles. Samlet satsing på disse områdene utgjør 22 mill. kr.

Fylkesrådet ønsker å styrke inkubatortilbudet i Akershus. Satsingen på rominkubatoren ESA BIC videreføres. Siva vurderer opptak av en ny inkubator på Fornebu i det nasjonale inkubasjonsprogrammet. I så fall vil det være tre Siva-inkubatorer i Akershus, knyttet til de sterke miljøene på henholdsvis Fornebu, Kjeller og Ås. Dette vil kunne ha budsjettmessige implikasjoner og kreve omprioriteringer for 2026. Det settes av 4,1 mill. kr til dette formålet.

Det grønne skiftet, endringer i teknologi, demografiske og geopolitiske utviklingstrekk innebærer store utfordringer i form av endrede kompetansebehov og knapphet på kompetent arbeidskraft i næringslivet. Regional omstilling og innovasjon krever tilgang på kompetanse og tett samarbeid mellom utdanning og næringsliv. Fylkesrådet etablerte derfor i 2025 *Kompetanseforum Akershus* som en arena for styrket samspill og samarbeid om tiltak for å løse felles utfordringer. Satsingen videreføres i 2026 og det settes av 1 mill. kr til formålet.

Bedriftsintern opplæring skal bidra til kompetanseheving for å gjennomføre omstilling og innovasjon som fremmer bedriftenes konkurransekraft. Det budsjetteres med 4 mill. kr pr. år og totalt 16 mill. kr i økonomiplanperioden 2026-2029 til dette formålet, som finansieres ved bruk av disposisjonsfond for bedriftsintern opplæring.

Arbeidet med lokalmat videreføres i 2026 og skal bidra til videre vekst i utvalg, volum, antall aktører og økt verdiskaping. Det settes av 1 mill. kr til dette formålet.

Fylkesrådet vil stimulere til bærekraftig reiselivs- og destinasjonsutvikling og besøksforvaltning sammen med kommunene, Akershus Reiselivsråd og næringslivet. Det utarbeides samarbeidsavtale for 2026 mellom fylkeskommunen og Akershus Reiselivsråd med en ramme på 1,1 mill. kr.

18.5 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026 - 2029.

Tabell 69: Tiltak i rådsområde Næring, idrett, mangfold og folkehelse
Beløp i 1000

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Innsparingstiltak	Reduksjon ramme innovasjonstiltak og effektivisering drift	-868	-868	-868	-868	-3 472
Nytt tiltak	Utvikling av innovasjonsdistrikter i samarbeid med kommunene	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Totalsum		132	132	132	132	528

Tekst til enkelttiltak

- Reduksjon ramme innovasjonstiltak og effektivisering drift**

Dette gjelder tilskuddsordningen innovasjonsprogrammet Akershus. Det foretas et nedtrekk på denne ordningen med 0,8 mill. kr. per år i økonomiplanperioden 2026-2029.

- Utvikling av innovasjonsdistrikter i samarbeid med kommunene**

Fylkesrådet setter i gang en egen satsing på innovasjonsdistrikter i 2026. Dette beløper seg til 1 mill. kr. per år i økonomiplanperioden 2026-2029.

19 Plan, kulturminner, klima og miljø

19.1 Hovedprioriteringer

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke og bidra til at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser under Naturavtalen, Parisavtalen og klimaavtalen med EU fra 2019. Fylkesrådet budsjetterer derfor med 58,1 mill. kr. til klima- og miljøavdelingen i 2026, hvorav 25 mill. kr. bevilges til Oslofjordsatsningen. Arbeidet med å bidra til en ren og levende Oslofjord for fremtiden er en hovedsatsing for fylkesrådet. Midlene disponeres til tiltak som bidrar til å bedre miljøtilstanden i fjorden og er knyttet til en eller flere tilskuddsordninger og strategiske satsinger og samarbeid innen relevante tema. Dette omfatter også tiltak og satsinger innenfor vannforvaltning, naturkartlegging og -restaurering som er relevante for avrenning til Oslofjorden. I tillegg budsjetteres det med 33,1 mill. kr. til å finansiere de lovpålagte oppgavene samt veiledning og utviklingsarbeid. Utviklingstiltak rettet mot Akershus-samfunnet prioriteres høyt.

Budsjettforslaget viderefører i stor grad rådsområdets pågående virksomhet innen det regionale planarbeidet og kulturminnevern. Det budsjetteres med 34,8 mill. kr. til fylkeskommunens arbeid med kulturminnevern. Dette omfatter også utviklingsoppgaver innen bygningsmiljø, arkeologi og kulturhistorisk formidling. Det budsjetteres med 24,3 mill. kr. til avdeling for Plan, dette omfatter også utviklingsoppgaver og medvirkningsaktiviteter knyttet til blant annet utarbeidelse og oppfølging av regionale planer og til stedsutvikling. Kurs i strategisk stedsledelse for kommunene blir videreført for seks nye kommuner. I 2026 blir arbeidet med regionale planer i samarbeid med Oslo kommune spesielt viktig.

19.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Fylkeskommunen skal sammen med kommuner og organisasjoner sikre og forbedre allmenhetens tilgang til strandsonen. Kartlegge og ivareta regionalt viktige friluftsområder og bidra til at det er gode friluftsområder nær der folk bor.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Kartlegge og støtte restaurering av myr og andre karbonrike arealer. Planlegge for et klimavennlig utbyggingsmønster.
Klimatiltak *	
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Fasilitere nettverkssamlinger, kurs og studieturer for kommunene og gi planfaglig bistand til by- og stedsutviklingsarbeid i enkeltkommuner som har behov.
Delmål 6A: I Akershus skal vi arbeide sammen for å oppnå arealnøytralitet og bevare karbonrike områder og viktige naturtyper. Vi unngår unødvendig nedbygging av naturområder, matjord, kulturlandskap eller friluftsområder.	Naturavtalen følges opp ved revisjon av handlingsplan for klima og gjennom relevante planer og strategier. Videreutvikle arealregnskapsprosjektet for Akershus, Buskerud og Østfold.
Klimatiltak *	
Delmål 6C: I Akershus skal vi ha god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.	Mobilisere til økt og målrettet innsats for Oslofjorden gjennom fylkeskommunens virkemidler, blant annet tilskuddsordninger og strategiske satsinger.

* Klimatiltakene som rådsområdet er ansvarlig for finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

19.3 Driftsbudsjett - fordeling på enhet

Tabell 70: Driftsbudsjett - Plan, kulturminner, klima og miljø

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2025	2026	2027	2028	2029
PKKM Plan, kulturminner, klima og miljø	1 873	2 100	2 100	2 100	2 100
PKKM Plan	23 967	24 299	24 299	24 299	24 299
PKKM Klima og miljø	62 504	58 085	33 085	33 085	33 085
PKKM Kulturminnevern	34 620	34 814	34 814	34 814	34 814
PLAN Tilskudd Analyse ABØ/Fartøyvern og TIK	1 342	1 389	1 389	1 389	1 389
Sum	124 305	120 686	95 686	95 686	95 686

19.4 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres totalt med 120,7 mill. kr til rådsområde Plan, kulturminner og klima og miljø i 2026. Av dette er 25 mill. kr engangsmidler knyttet til Oslofjord-satsningen, og er ikke en del av den ordinære rammen. Til grunn for budsjettforslaget ligger et effektiviseringstiltak på 1 mill. kr fra tidligere ØP-vedtak, samt ytterligere effektiviseringstiltak på 2,2 mill. kr fra og med 2026.

Det budsjetteres med 24,3 mill. kr til avdeling for Plan. Midlene disponeres til lønn- og driftskostnader knyttet til samordning av fylkeskommunens uttalelser til kommunale planer, utarbeidelse av regionale planer og oppfølging av regional planstrategi. Avdelingen vil også bruke midler til veiledning og oppfølging av tiltak innen by- og stedsutvikling samt veiledning, tiltaksutvikling, og nettverks- og kompetanseheving i samarbeid med kommunene og andre aktører. Det arrangeres en fast årlig plankonferanse for kommuner i Akershus og regelmessige regionale planforum. Videre vil avdelingen ha egne utviklingsprosjekter, medvirkningsaktiviteter, kunnskapsinnhenting og benytte ekstern bistand knyttet til regionalt planarbeid.

Det budsjetteres med 58,1 mill. kr til avdeling Klima og miljø. Budsjettet dekker lønns- og driftskostnader knyttet til oppgaver innen klima og energi, naturmangfold, arealregnskap, vannforvaltning, masseforvaltning, samt vilt- og fiskeforvaltning. Budsjettet omfatter også ulike tilskuddsordninger innen klima og miljø, utviklingsprosjekter, samt nettverksbygging og kompetanseheving i samarbeid med kommuner, bedrifter og andre aktører. I tillegg skal en betydelig del av midlene brukes på tiltak som forbedrer miljøtilstanden i Oslofjorden.

I 2026 er det budsjettet med 5,1 mill. kr. knyttet til tiltak som oppfyller kriteriene for klima- og miljøfondet. Tiltakene skal være rettet mot Akershus-samfunnet og bidra til å oppfylle Parisavtalen og Norges klimaavtale med EU, samt støtte aktiviteter knyttet til restaurering og bevaring av naturmangfold. Av det totale beløpet kommer 2,6 mill. kr fra Klima- og miljøfondet, mens 2,5 mill. kr tilføres fra rådsområdets driftsramme.

Det foreslås å tilføre Oslofjordfondet 25 mill. kr som engangsmidler i 2026 til tiltak som bidrar til å bedre miljøtilstanden i fjorden. Arbeidet med å bidra til en ren og levende Oslofjord for fremtiden er en hovedsatsing for fylkesrådet. Midlene brukes til en eller flere tilskuddsordninger og strategiske satsinger og samarbeid innen relevante tema. Dette omfatter også tiltak og satsinger innenfor vannforvaltning, naturkartlegging og -restaurering som er relevante for avrenning til Oslofjorden.

Det budsjetteres med 34,8 mill. kr til avdeling for kulturminner. Midlene disponeres til lønns- og driftskostnader knyttet til forvaltnings-, myndighets- og utviklingsoppgaver. Dette omfatter arbeid

innen bygningsmiljø, arkeologi, samt kulturhistorisk formidling og verdiskaping. I tillegg prioriterer avdelingen veiledning, dialog og kompetansehevingstiltak for kommunene, og samhandling med Akershus bygningsvernssenter, spesielt innen håndverkeropplæring og rådgivning til private eiere. Avdelingen forvalter også statlige og fylkeskommunale tilskuddsordninger.

Akershus fylkeskommune har rollen som vertskommune for et samarbeid med Buskerud, Østfold og Oslo på fartøyvernområdet, og på området tekniske og industrielle kulturminner (TIK). Oslo deltar inntil videre ikke i TIK-samarbeidet. Akershus budsjetterer 1,4 mill. kr til dette samarbeidet i 2026. Dette dekker også fylkeskommunens andel av finansieringen av det regionale fartøyvernssenteret i Fredrikstad.

19.5 Tiltaksoversikt - tabell

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag i revidert budsjett til tiltak og realendringer for perioden 2026-2029.

Tabell 71: Tiltak i rådsområde Plan, kulturminner, klima og miljø

Beløp i 1000

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Sum ØP- periode
Innsparingstiltak	Innsparingstiltak Klima og miljø	-750	-750	-750	-750	-3 000
Innsparingstiltak	Innsparingstiltak Kulturminner	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-4 800
Innsparingstiltak	Innsparingstiltak Plan	-257	-257	-257	-257	-1 028
Nytt tiltak	Satsing Oslofjord 2026	25 000	0	0	0	25 000
Totalsum		22 793	-2 207	-2 207	-2 207	16 172

Tekst til enkelttiltak

- **Innsparingstiltak Klima og miljø**

Rammen for Klima og miljø foreslås redusert med 0,75 mill. kroner. Reduksjonen fordeles slik: 0,55 mill. kroner tas ut ved å justere ned utskiftingsplanen for kjøretøy, og 0,2 mill. kroner ved å redusere tilskuddet til fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid.

- **Innsparingstiltak Kulturminner**

Rammen for Kulturminnevern foreslås redusert med 1,2 mill. kroner. Dette innebærer at tilskuddet til verneverdige bygg på 0,95 mill. kroner bortfaller, og at midlene til oppfølging av handlingsplanen for kulturminner reduseres med 0,25 mill. kroner.

- **Innsparingstiltak Plan**

Rammen til avdeling for plan foreslås redusert med 0,257 mill. kroner. Reduksjonen gjennomføres ved å nedjustere bevilgningen til ordningen med by- og tettstedsutviklingsmidler til kommunene.

- **Satsing Oslofjord 2026**

Det settes av 25 mill. kroner som engangsmidler til videreføring av Oslofjordsatsingen i 2026.

20 Innsatsområder

20.1 Innsatsområde 1: Livskvalitet, velferd og like muligheter

20.1.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Livskvalitet, velferd og like muligheter handler om hvordan vi alle kan leve meningsfulle liv og ha mulighet til å være aktive bidragsyttere i samfunnet. Hvordan livskvalitet og muligheter fordeles i befolkningen, påvirkes av faktorer som økonomi, oppvekstvilkår, arbeids- og bomiljø, helseatferd og bruk av helsetjenester.

Sosial ulikhet, kan ofte føre til utenforskap og lavere samfunnsdeltakelse. Dette har konsekvenser for den enkelte og for samfunnet, og er noe det må jobbes målrettet for å motvirke. Andelen unge og unge voksne som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring er høyest i de mindre sentrale kommunene i Akershus. Å få innbyggerne gjennom en skolegang og inn arbeidslivet er nøkkelen for å hindre utenforskap. Både yrkesfag, studieforberedende og fagskoler er viktige i denne sammenhengen.

Akershus har over 740 000 innbyggere, og en mangfoldig befolkning. Det er forskjeller i befolkningen når det kommer til inntekt. Inntektsulikheten mellom innbyggere er størst innad i Bærum, Asker, Frogn og Nesodden. Kunnskap om lavinntekt, gjeldsgrad og økonomiske vansker viser at noen innbyggere er mer utsatt for dette enn andre, blant annet enslige forsørgere og personer med innvandrerbakgrunn fra Asia og Afrika. Fokus på integrering, tjenestetilbud og like muligheter i den forbindelse blir viktig. Boligmarkedet i Akershus kan være med på å forsterke utfordringer knyttet til like muligheter, og det må vi være oppmerksomme på i videre planlegging.

Gjennom levekårsundersøkelser vet man at flere unge enn eldre oppgir at de føler seg ensomme, og at de oftere melder om å ha psykiske plager. I den grad ungdom gjør kriminelle handlinger har dette ofte en sammenheng med dårlige sosiale nettverk eller skoletilpasning, og vanskelig hjemmeliv. Det er viktig å jobbe for en aktiv og inkluderende oppvekst for alle barn og unge i Akershus, og å engasjere ungdom gjennom medvirkning og ungdomsråd. Den helhetlig by- og stedsutviklingen henger tett sammen med livskvalitet i Akershus.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://www.afk.no)

20.1.2 Måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	90% av alle 3-åringer i Akershus skal ha fått innkalling til kontroll av tennene i løpet av 2025.
	Bygge flere kilometer gang- og sykkelveier for å gjøre skoleveiene tryggere.
	Elevene opplever et trygt og godt skolemiljø, med positiv utvikling på områdene mobbing og psykisk helse.
	Implementere ungdomshelsestrategien "Generasjon ung".
	Innbyggerne skal ha bedre tannhelse i 2026 sammenlignet med 2025.
	Jobbe systematisk med HMS i tannhelsetjenesten for å sikre gode psykososiale, fysiske og ergonomiske arbeidsforhold.
	Sykefraværet skal reduseres og de ansatte skal ha forbedret trivsel.
	Systematisk opplæring og forebygging mot vold og trussel om vold skal gis innen tannhelsetjenesten og videregående opplæring.

Delmål	Resultatmål
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Fylkeskommunen skal sammen med kommuner og organisasjoner sikre og forbedre allmenhetens tilgang til strandsonen. Fylkeskommunen skal stimulere til deltakelse, skapende virksomhet og samarbeid, gjennom å styrke og utvikle kunst- og kulturarenaer i Akershus. Implementere satsningen "Idrett uten hindringer". Kartlegge og ivareta regionalt viktige friluftsområder og bidra til at det er gode friluftsområder nær der folk bor.
Delmål 1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.	Alle kvalifiserte søkere til læreplass skal få tilbud om opplæring i bedrift. Alle lærekandidater som tegner opplæringskontrakt, skal få en varig tilknytning til arbeidslivet etter bestått kompetanseprøve. Kompetanseforum Akershus skal bidra til å styrke regionens konkurranseevne gjennom målrettet kompetanseutvikling.
Delmål 1E: I Akershus skal vi ha et effektivt, klima- og miljøvennlig og trygt transportsystem, som er tilgjengelig for alle.	Arbeide for at antall hardt skadde og drept på fylkesveinettet reduseres.

20.2 Innsatsområde 2: Bærekraftig og rettferdig økonomisk system

20.2.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Økonomisk verdiskaping er en viktig drivkraft for god, trygg og bærekraftig samfunnsutvikling. Samtidig må dette skje på en måte der vi tar inn over oss de faktiske sosiale- og miljømessige kostnadene ved økonomisk aktivitet, både i vareproduksjon og ulike former for tjenesteyting.

Fremtidig økonomisk vekst og utvikling må skje innenfor planetens tålegrenser, hvor nye produksjonsformer og prosessforbedringer må ha som premiss at de fører til mer effektiv ressursbruk og mindre belastning på klima og miljø.

Det er stor variasjon i befolkningens utdanningsnivå og muligheter for yrkesdeltakelse og lokal sysselsetting i de ulike delene av Akershus.

Bærekraftig verdiskaping og rettferdig økonomisk system handler også om å sikre at den digitale og den grønne omstillingen kommer befolkningen i alle deler av fylket til gode i form av nye lokale arbeidsplasser, arbeidslivsrelevant utdanning og muligheter for livslang læring.

Bolig- og arbeidsmarkedene i Oslo og Akershus er tett sammenvevde, og må sees i sammenheng. I et regionalt utviklingsperspektiv er Oslo og Akershus i en særstilling ved inngangen til 2024. Det er stadig økende søkertall til videregående opplæring, og mer enn 90 000 registrerte studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i Oslo og Akershus. Det ligger 840 000 arbeidsplasser i regionen, noe som utgjør 1/3 av alle arbeidsplasser i Norge.

Næringslivet er bredt og diversifisert, og det er stor bredde i arbeidsmarkedet innen yrker på alle utdanningsnivå (fra ufaglærte til forskerutdannede). Det gir en robust region med høy omstillingsevne, som bør være godt rustet for en mer bærekraftig utvikling.

Vi har et attraktivt arbeidsmarked for nyutdannede med mange store virksomheter (særlig attraktivt blant høyt utdannede), gode muligheter for enkeltpersoner å jobbe oppdragsbasert eller som frilanser.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://afk.no)

20.2.2 Måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
	Fylkeskommunen skal arbeide med å implementere nytt virksomhetsstyringssystem.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Fylkeskommunen skal jobbe for at medlemskap i nasjonale og internasjonale organer benyttes effektivt og målrettet.
	Gjennom samarbeid med arbeidsliv og høyere utdanning tilpasses tilbudsstrukturen i videregående opplæring til arbeidslivets kompetansebehov.
	Tilby virkemidler innenfor nyskaping, kompetanse, entreprenørskap og forskningsbasert innovasjon, med mål om økt omstilling og sirkulærøkonomi.
Delmål 2B: I Akershus skal vi ha et internasjonalt konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping hvor det skapes nye arbeidsplasser.	Tilby virkemidler som styrker utviklingen av innovasjonssystemet i Akershus gjennom nyskaping og samhandling mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer, offentlige sektor, gründere og kapitalmiljøer.

Delmål

Delmål 2C: I Akershus skal vi ha høy fullføringsgrad på videregående skole, innenfor alle utdanningsprogram.

Resultatmål

Andel elever som fullfører og består videregående opplæring skal øke hvert år. Innen 2030 skal minimum 90 % av ungdommene i Akershus fullføre og bestå videregående opplæring, og 94% av lærlingene skal bestå fagprøven.

Elever skal kunne medvirke og evaluere undervisningen og skolemiljøet.

Minst 87% av alle elever skal få sitt førstevalg av utdanningsprogram oppfylt på vg1-nivå.

20.3 Innsatsområde 3: Landbruk og bærekraftig matsystem

20.3.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Et bærekraftig matsystem, bidrar til matsikkerhet og ernæring til alle. Dette skjer på en måte som ikke undergraver de økonomiske, sosiale og miljømessige forutsetningene for matsikkerhet og ernæring for fremtidige generasjoner.

Et matsystem omfatter alle aktiviteter som påvirker maten vår, fra den blir produsert til den blir konsumert. I dette systemet er det mange ledd, og ulike faktorer som direkte og indirekte påvirker maten. Bare den norske matverdikjeden består av tusenvis av aktører, og er blant annet preget av komplekse arbeidsprosesser, lange forsyningslinjer og et omfattende regelverk som skal sikre befolkningen trygg mat.

Akershus er et viktig matproduksjonsfylke med matjord av høy kvalitet, og har et stort potensial for økt matproduksjon og økt bærekraft i hele matsystemet. Gamle Akershus hadde i overkant 7 prosent av jordbruksarealet i Norge, og 20 prosent av kornarealet i Norge. Størsteparten av jordbruksarealet egner seg til matkornproduksjon, og Akershus spiller en særlig viktig rolle for nasjonal matberedskap.

Den gode jordkvaliteten og det gunstige klimaet i Akershus legger til rette for grønnsaksproduksjon, og regionen er en av få i landet som egner seg for tidligproduksjon av grønnsaker. I Akershus ligger forholdene til rette for at vi kan bidra til at selvforsyningsgraden av norske landbruksvarer øker, og at vi kan kjøpe stadig mer lokalprodusert mat. Vi har et stort marked som er i nærheten av der hvor maten dyrkes.

Det er et stort press på jordbruksarealene i Akershus som følge av økning i folketall og sterke samfunnsinteresser for næringsutvikling, infrastruktur og boligbygging. Godt jordsmonn er en ikke-fornybar ressurs, og det er viktig å ta vare på matjorden. Endringer i arealbruk og omlegging av tradisjonell drift legger også press på kulturlandskap og verneverdige driftsbygninger som kan gi tap av kunnskap og identitet.

Jordbruket i Akershus forårsaker utslipp av klimagasser. Både nye driftsformer, innovasjon og overgang til et mer klimavennlig kosthold kan bidra til å få disse utslippene ned. Forskning, innovasjon og ny teknologi er drivere for en grønn omstilling i landbruket, og i Akershus er det sterke kunnskapsmiljøer og bedrifter som bidrar til å utvikle bærekraftige løsninger i hele verdikjeden for mat, samt knyttet til forbruk og til matsvinn og avfallshåndtering.

For å sørge for et mer bærekraftig matsystem, må matsvinnet ned. Norge har et mål om å halvere matsvinnet fra 2015 til 2030. Matsvinnsutvalget la frem anbefalinger til helhetlige tiltak og virkemidler for å få dette til å skje 31.12.2023 [\[1\]](#).

[\[1\]rapport-fra-matsvinnutvalget-anbefalinger-til-helhetlige-tiltak-og-virkemidler-31.12.23.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

20.4 Innsatsområde 4: Klimavennlig energiomstilling

20.4.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Vi når ikke klimamålene uten energiomstilling. Bruk og produksjon av energi er den største kilden til utslipp globalt. Produksjon av fornybar energi vokser raskt, men forbruket av fossil energi holder seg stabilt og utgjør fremdeles den største andelen av verdens energiforbruk.

I Norge har vi vannkraft, og kommet lengre enn mange andre land i å elektrifisere samfunnet. Likevel produseres og brukes det også i Norge fremdeles mer fossil energi enn fornybar energi. For å oppnå lavutslippsamfunnet, må vi sørge for å skyve den fossile energien ut av systemet [\[1\]](#).

I Akershus var det totale energiforbruket på 17220 GWh i 2022. Oljeprodukter utgjorde 42% av dette. Dette brukes hovedsakelig til transport, maskiner og redskaper, og i primærnæringene. Bruken av fossil energi forårsaker store utslipp av klimagasser, og veitrafikken alene utgjorde den største delen av klimagassutslippene i Akershus i 2022.

Elektrisitet (kraft) utgjør 50% av energiforbruket i Akershus, og den største delen av forbruket skjer i næringsbygg og husholdninger. Selv om elektrisitet har et lavere klimaavtrykk enn oljeprodukter, er det viktig at vi reduserer forbruket for eksempel gjennom energieffektiviserende tiltak. Når vi gjør dette, frigjør vi kraft til andre viktige formål som å erstatte bruken av fossil energi.

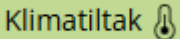
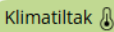
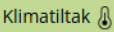
For å lykkes med energiomstillingen må vi bruke den energien vi har mest mulig effektivt og ta i bruk de fossilfrie energiressursene vi har lokalt i fylket. Ifølge Kraftløftet er solenergi, fjernvarme og energieffektivisering prioriterte områder for å frigjøre kraft i Oslo og Akershus. Solenergi kan bygges ut på grå arealer (tak og fasader) og vi kan utnytte avfallsressursene våre til energiproduksjon slik som biogass.

[\[1\] Klimautvalget 2050 sin rapport: Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050.pdf \(regjeringen.no\)](#)

[Energidashboard for Akershus i Microsoft PowerBI](#)

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

20.4.2 Måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
*Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030. *	Andel gående, syklende og kollektivreisende i Akershus skal øke i 2026 sammenlignet med 2025.
	Fylkeskommunens egen virksomhet skal være fossilfri innen 2028 og utslippsfri innen 2030.
	Kartlegge og støtte restaurering av myr og andre karbonrike arealer.
	Planlegge for et klimavennlig utbyggingsmønster.
	Videreutvikle klimagassregnskap og klimabudsjett for virksomheten og Akershussamfunnet.

* Klimatiltakene finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

20.5 Innsatsområde 5: Helhetlig by- og stedsutvikling

20.5.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Helhetlig by- og stedsutvikling handler om å se det fysiske miljøet i sammenheng med menneskers liv og virke. Det handler om å se hvordan et sted fungerer, både for innbyggere, næringsliv og besøkende. Det inkluderer gatestruktur for gående, syklende og bilister, blågrønne strukturer og urbant landbruk, bygninger for næring og handel, kultur- og idrettsarenaer, møteplasser og ikke minst varierte boliger for forskjellige livsfaser. For å tiltrekke og beholde innbyggere må vi ha byer og steder med kvalitet, og med et attraktivt lokalt næringsliv.

Helhetlig by- og stedsutvikling må tilrettelegge for at barn, unge, voksne og eldre kan leve gode liv sammen. Når vi videreutvikler byer og tettsteder må vi ta utgangspunkt i det som allerede finnes på stedet og bevare stedets egenart slik at ikke alle steder blir like. Videre må vi ta klima- og miljøhensyn og fremme helse, trivsel og tilhørighet i arbeidet med å utvikle for attraktive steder. Det er viktig å synliggjøre kulturminner og kulturhistoriske verdier som en ressurs i samfunnsutviklingen og den samlede miljøforvaltningen.

Akershus er sammen med Oslo Norges største bo- og arbeidsmarkedsregion. Utbygging, gjennom fornuftig fortetting og transformasjon, bør styres til prioriterte tettsteder for å spare natur og dyrket mark og unngå byspredning, samtidig som man understøtter grunnlaget for at transportveksten kan tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Gode kollektivløsninger er viktig for å sikre god flyt mellom Oslo og de største regionbyene og internt på tvers i den enkelte kommune.

En fragmentert by- og stedsutvikling er et utviklingstrekk som utfordrer kvaliteten på stedene våre. Det er karakteristisk for hele landet, men kan ha særlige negative konsekvenser i et fylke som Akershus med sterk vekst. Dette er en utfordring som innebærer stort behov for å prioritere kvalitet i fortettingen for å sikre bærekraftige byer og steder.

Naturverdier og kulturarv må bevares for fremtidige generasjoner. Et villere og våtere klima i regionen vår stiller krav til kommunenes arbeid med klimatilpasning. Store tette flater i by- og tettsteder gjør at styrtregn kan gi alvorlige overvannsproblemer. Beredskap og økt fokus på forberedelse til forskjellige typer kriser må få større bevissthet både hos kommuner og enkeltpersoner.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://afk.no)

20.5.2 Måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Fasilitere nettverkssamlinger, kurs og studieturer for kommunene og gi planfaglig bistand til by- og stedsutviklingsarbeid i enkeltkommuner som har behov.
	Inngå fremtidsrettede partnerskapsavtaler som underbygger og styrker de enkelte kommunenes arbeid med folkehelse, idrett og mangfold.
	Lokalmiljøer og frivilligheten skal kunne leie skoleanlegg utenom skolens egen brukstid.
	Utarbeide en plan for sykkelveistrekninger som er prioritert for vinterdrift.
	Utvikle knutepunktene i Akershus for å gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt.

20.6 Innsatsområde 6: Miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk

20.6.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Tap av naturmangfold skjer nå i et høyt tempo. Miljøpåvirkningen er så omfattende at arter forsvinner og evnen naturen har til å dekke grunnleggende behov som rent vann, ren luft og stabil tilgang til mat i framtiden, er drastisk redusert. Det er dette som omtales som naturkrisen.

Den internasjonale naturavtalen (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) skal hjelpe oss å løse denne krisen. Sammen med resten av verden skal Norge følge opp 2030målene om 30 % bevaring av land og hav og 30 % igangsatt restaurering av natur.

Skal Norge nå målene i Naturavtalen er man avhengig av at gode løsninger skjer lokalt, gjennom mer bærekraftig areal – og naturressursbruk. Det blir viktig å unngå inngrep i naturen, både ved å begrense nedbyggingen, og utnytte dagens infrastruktur og byggeområder bedre. I tillegg må arbeidet med å restaurere ødelagt natur intensiveres.

I Akershus befinner vi oss i et område som kjennetegnes av høyt arts mangfold, rike skoger, myr- og våtmarksarealer, kulturlandskap, og internasjonalt og nasjonalt verdifulle raviner. Mange steder inneholder jorda vår mye kalk, noe som ofte legger grunnlag for lokale oaser av arts mangfold. Området rundt Oslofjorden har et unikt biologisk mangfold både i norsk og nordisk sammenheng. Dette gjelder både verdifulle naturtyper og den svært artsrike floraen og faunaen med mange sjeldne og truede arter.

Samtidig er det også et kjennetegn ved Akershus – slik som resten av Norge -at det oftest er i områdene med størst naturmangfold det også bor mest folk. Sterk befolkningsvekst og utbygging legger stort press på naturverdiene, og viktige naturområder krymper stadig, bit for bit. I fylket vårt er områdene som er uberørt av infrastruktur og annen virksomhet svært små -og svært fragmentert. Dermed forsvinner også nærnaturen og viktige arealer for friluftsliv.

I dag vet vi at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Årsaken til dette kommer både i form av utslipp og avrenning fra landbruk og avløp langt unna, og som følge av fiske-, båthavner, industri og fritidsbåtbruk i fjorden.

I tiden som kommer skal innsatsen for å ta vare på, og styrke den sårbare naturen vi har i igjen i Akershus og de andre fylkene langs fjorden intensiveres. Flere tiltak må dra i samme retning.

Vi må sikre verdifull natur mot nedbygging, iverksette systematisk restaurering av viktige og sårbare naturområder, og oppskalere arts- og naturtypekartleggingen. Areal- og naturregnskap vil bli viktige verktøy for disponering av areal, og arealnøytralitet bør vurderes som et prinsipp i alle kommuner. Vi må sammen finne gode verktøy for å jobbe mot arealnøytralitet på regionalt nivå.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://afk.no)

20.6.2 Måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 6A: I Akershus skal vi arbeide sammen for å oppnå arealnøytralitet og bevare karbonrike områder og viktige naturtyper. Vi unngår unødvendig nedbygging av naturområder, matjord, kulturlandskap eller friluftsområder.	Naturavtalen følges opp ved revisjon av handlingsplan for klima og gjennom relevante planer og strategier. Videreutvikle arealregnskapsprosjektet for Akershus, Buskerud og Østfold.
Klimatiltak *	
Delmål 6C: I Akershus skal vi ha god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.	Det skal gjennom skolens opplæring gi økt kunnskap og bevissthet om handlinger som påvirker Oslofjorden. Mobilisere til økt og målrettet innsats for Oslofjorden gjennom fylkeskommunens virkemidler, blant annet tilskuddsordninger og strategiske satsinger.

** Klimatiltakene finner du tabellene i **kapitel 11: Klimabudsjett**

ØKONOMI- OG FINANSREGLEMENT FOR AKERSHUS FYLKESKOMMUNE

Sammendrag

Økonomibestemmelsene i kommuneloven med tilhørende forskrifter gir de ytre rammene for økonomiforvaltningen i fylkeskommunen. Bestemmelsene er uttrykt som minimumsbestemmelser. Det er derfor nødvendig å fastsette utfyllende og nærmere regler i et eget reglement for Akershus fylkeskommune. Økonomi- og finansreglementet er fylkeskommunens overordnede reglement innenfor økonomiområdet.

Innhold

1. Generelt	150
1.1 Bakgrunn	150
1.2 Formål	150
1.3 Virkeområde	150
1.4 Reglement for delegert myndighet	150
1.5 Rutinebeskrivelser	150
2. Kommuneloven, forskrifter og annet regelverk	150
3. Økonomiplan og årsbudsjett	150
3.1 Generelt	150
3.2 Prosess	151
3.3 Vedtak om årsbudsjett og økonomiplan	151
3.4 Vedtak om endring av årsbudsjett	151
3.5 Budsjettfullmakter	151
4. Årsregnskap	151
4.1 Generelt	151
4.2 Brutto prinsippet	152
4.3 Anordningsprinsippet	152
4.4 Kontantkasser og bankkonti	152
4.5 Kontoplanen	152
4.6 Aktivering	153
4.7 Avskrivninger av anleggsmidler	153
4.8 Overføring av virksomhetenes netto besparelser og overskridelser	153
4.9 Strykningsbestemmelser	154
5. Rapportering	154
6. Kontering, attestasjon og anvisning	154
6.1 Hva innebærer kontering, attestasjon og anvisning	154
6.2 Delegasjon av anvisningsmyndighet	155
7. Garantier	155
8. Finansielle måltall	156
9. Tilskuddsforvaltning	156
10. Internkontroll	156
11. Særskilt om fylkeskommunale foretak	157
12. Særskilt om virksomheter med eget styre	157
13. Finansreglement	158
13.1 Finans- og gjeldsreglementets virkeområde	158
13.2 Hjemmel og gyldighet	158
13.3 Forvaltning og forvaltningstyper	158
13.4 Formålet med fylkeskommunens finansforvaltning	158
13.5 Motpartsrisiko ved handel i rente- og valutaderivater	159
13.6 Generelle rammer og begrensninger	159
13.7 Forvaltning av gjeldsportefølje samt avtaler om finansiell leasing	160
13.8 Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål	162
13.9 Rapporteringsrutiner	164
13.10 Konstatning av avvik og vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko	164
13.11 Ikrafttreden og revidering av økonomi- og finansreglementet	165
Vedlegg til finansreglementet	166
Hovedkriterier for klassifisering av rentefond	166
Kredittrisikokategorier	166

1. Generelt

1.1 Bakgrunn

Økonomibestemmelsene i kommuneloven med tilhørende gjeldende forskrifter gir de ytre rammene for økonomiforvaltningen i fylkeskommunen. Bestemmelsene er uttrykt som minimumsbestemmelser. Det er derfor nødvendig å fastsette utfyllende og nærmere regler i et eget reglement for Akershus fylkeskommune. Økonomi- og finansreglementet er fylkeskommunens overordnede reglement innenfor økonomiområdet.

1.2 Formål

Økonomi- og finansreglementet skal bidra til effektiv og forsvarlig økonomiforvaltning.

Reglementet har som formål å sikre at: a) Fylkeskommunens midler brukes og inntekter oppnås i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger b) Fastsatte mål (og resultatkrav) oppnås c) Fylkeskommunale midler brukes effektivt d) Fylkeskommunens materielle verdier forvaltes forsvarlig

1.3 Virkeområde

Økonomi- og finansreglementet gjelder for fylkesrådsområder, avdelinger, virksomheter og enheter i Akershus fylkeskommune. Der ikke annet er bestemt gjelder reglementet også for fylkeskommunale foretak.

1.4 Reglement for delegert myndighet

Fylkestinget vedtar reglement for delegasjon av myndighet innen utgangen av året etter at fylkestinget blir konstituert. Det er til enhver tid det vedtatte delegasjonsreglementet som er gjeldende.

Delegasjonsreglementet omfatter delegering av fullmakter innen alle fylkeskommunens ansvarsområder, herunder også økonomi- og finansområdet.

Økonomi- og finansreglementet gir en samlet oversikt over andre bestemmelser innen økonomi- og finansområdet.

1.5 Rutinebeskrivelser

Det vurderes løpende innen hvilke områder av økonomiforvaltningen det er behov for å utarbeide mer detaljerte rutinebeskrivelser. Disse skal ta utgangspunkt i, og utarbeides innenfor rammen av, økonomi- og finansreglementet. Delegasjonsreglementet, økonomi- og finansreglementet og rutinebeskrivelser mv. utgjør viktige deler av fylkeskommunens internkontrollsystem. Disse skal ligge lett tilgjengelig på fylkeskommunens ansattportal.

2. Kommuneloven, forskrifter og annet regelverk

Utgangspunktet for økonomi- og finansreglementet er de rammer og retningslinjer som blant annet følger av lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), med tilhørende forskrifter, samt kommunale regnskapsstandards (KRS).

3. Økonomiplan og årsbudsjett

3.1 Generelt

I henhold til kommuneloven skal fylkestinget årlig vedta en rullerende økonomiplan som minst omfatter de fire neste årene. I henhold til kommuneloven skal fylkestinget årlig vedta budsjett for det kommende året.

3.2 Prosess

Det skal være en felles prosess for utarbeidelse av økonomiplan og årsbudsjett, med endelig vedtak i fylkestinget i desember året før budsjettåret. Økonomiplanen er en fireårig handlingsplan for gjennomføring av fylkestingets målsettinger og prioriteringer innenfor forventede inntektsrammer. Årsbudsjettet skal være identisk med første året i økonomiplanen og er en bindende plan for bruken av fylkeskommunens midler i budsjettåret (bevilgningsdokument). Økonomiplanen og årsbudsjettet skal fremstilles i et samlet dokument.

Fylkestinget involveres i økonomiplan-/årsbudsjettprosessen på følgende måte:

- Fylkesrådet legger fram sitt forslag til årsbudsjett og økonomiplan senest i oktober før budsjettåret.
- Økonomiplan og årsbudsjettet vedtas endelig av fylkestinget i desember basert på fylkesrådets forslag.

3.3 Vedtak om årsbudsjett og økonomiplan

Minimumskravet til spesifisering av fylkestingets budsjettvedtak i driftsbudsjettet fremgår av forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. med forskriftsskjemaer.

Fylkestingets vedtak/spesifisering av økonomiplan/årsbudsjett:

- Fylkeskommunens driftsbudsjett vedtas som netto utgifter pr. fylkesrådsområde og for finansområdet, og som netto inntekter for fylkesskatt og rammetilskudd og andre inntekter, slik det framgår av egen talloversikt (jf. bevilgningsoversikter for drift) i fylkesrådets forslag til økonomiplan/årsbudsjett. Omdisponeringer innenfor det enkelte rådsområde av prinsipiell eller vesentlig betydning, skal legges frem for fylkestinget.
- Fylkeskommunens investeringsbudsjett vedtas med brutto budsjettammer, inndelt i delrammer for det enkelte fylkesrådsområde, slik det framgår av egen talloversikt (jf. Bevilgningsoversikter for investering) i årsbudsjett/økonomiplan, og med årsforbruk i henhold til forventet fremdrift. Oversikt over investeringsprosjektene i investeringsbudsjettet skal framgå av økonomiplanen.
- Særskilt vedtak om fylkeskommunens låneopptak for budsjettåret.
- Særskilt vedtak om netto driftsbudsjett for kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretariat og fylkesrevisjon.

3.4 Vedtak om endring av årsbudsjett

Fylkestinget må selv vedta endringer av budsjettet på det nivå de har fattet sitt opprinnelige vedtak. Det skal legges frem budsjettjusteringssak til fylkestinget dersom det skjer vesentlige endringer i inntekter eller utgifter som årsbudsjettet bygger på. Det skal også legges frem budsjettjusteringssak dersom det skjer endringer som er i strid med de mål, premisser og prioriteringer som ble lagt til grunn ved opprinnelig vedtak om budsjettet eller endringene på annet vis må regnes for å være av prinsipiell betydning.

3.5 Budsjettfullmakter

Delegasjon av budsjettddisponeringsmyndighet og budsjettfullmaktene følger av det til enhver tid gjeldende reglement for delegert myndighet i Akershus fylkeskommune.

4. Årsregnskap

4.1 Generelt

Årsregnskapet skal avlegges innen 22. februar i året etter regnskapsåret. I forbindelse med regnskapsavslutningen vil regnskapssjefen gi veiledning og bestemmelser i et eget årsoppgjørsskriv.

All tilgang eller bruk av midler i løpet av året som vedrører fylkeskommunens virksomhet, skal framgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.

4.2 Brutto prinsippet

Alle utgifter/utbetalinger og inntekter/innbetalinger skal budsjetteres og regnskapsføres brutto. Det skal ikke gjøres fradrag for tilhørende inntekter på utgiftspostene, og det skal heller ikke gjøres fradrag for eventuelle utgifter på inntekstpostene.

4.3 Anordningsprinsippet

Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes. At utgift eller inntekt er kjent innebærer normalt at varer er levert og tjenester utført.

4.4 Kontantkasser og bankkonti

Fylkeskommunen som bokføringspliktig virksomhet skal følge bokføringsloven med tilhørende forskrift og god bokføringsskikk. Virksomhetene skal i minst mulig grad benytte kontanter. Fylkeskommunens bankkonti er organisert i et konsernkontosystem. Utbetalinger må følge hovedprosessene i økonomi- og HR-avdeling.

4.5 Kontoplanen

Kontoplanen danner et viktig grunnlag for god økonomistyring. Den skal videre gi grunnlag for sammenstilling av regnskapsopplysninger iht. kravene til årsregnskapet og regnskapsrapporteringen i KOSTRA.

Fylkeskommunens interne kontoplan består av følgende dimensjoner:

• art • ansvar • funksjon • prosjekt • diverse • anlegg • dimensjoner avsatt for prosjektstyring

De tre første dimensjoner er obligatoriske i resultatregnskapet. I investeringsregnskapet er i tillegg også prosjekt og anlegg obligatorisk. Bruk av de øvrige dimensjonene avhenger av transaksjonstype og behovet for intern rapportering.

Artskontoplanen er gjennomgående for hele fylkeskommunens virksomhet og skal gi informasjon om type utgift og inntekt. Første siffer angir kontoklasse:

1 = driftsregnskap, 2 = balanseregnskap, 3 = investeringsregnskap

Ansvarskontoplanen gjenspeiler budsjettansvar. Et ansvar består av seks siffer. Første siffer i ansvaret angir rådsområdet. De øvrige sifrene gjenspeiler rådsrådets organisering og budsjettansvar.

Funksjonskontoplanen gjenspeiler fylkeskommunale tjenester. Inndelingen i funksjoner samsvarer med inndelingen i funksjoner i KOSTRA, med muligheter for ytterligere spesifisering/inndeling.

Prosjektdimensjonen er delt opp i fem sifferserier og brukes for å spesifisere prosjekter. Prosjektdimensjonen brukes til å spesifisere prosjekter både for drift og investering.

Diversedimensjonen kan benyttes for å dekke særskilte behov knyttet til økonomioppfølging og/eller rapportering.

Anleggsdimensjonen benyttes for å knytte investeringstransaksjoner til økonomisystemets anleggsmodul.

4.6 Aktivisering

Utgifter som føres i investeringsregnskapet skal aktiveres i fylkeskommunens balanse i henhold til god kommunal regnskapsskikk.

4.7 Avskrivninger av anleggsmidler

Avskrivninger av anleggsmidler skal følge reglene i forskrift til kommuneloven og god kommunal regnskapsskikk.

4.8 Overføring av virksomhetenes netto besparelser og overskridelser

4.8.1 Hovedregel

Reglene under dette avsnitt har til formål å:

- Sikre god økonomistyring ved å gi mulighet for å se bevilgninger i sammenheng mellom år.
- Hindre ressursløsning ved at virksomheter ikke skal føle seg tvunget til å bruke opp budsjettet innen årets slutt.
- Sikre ansvarlighet ved at merforbruk må dekkes inn i neste års budsjett.

Fylkeskommunale virksomheter

Disse virksomheter får overført mindreforbruk ved regnskapsavslutningen til neste budsjettår:

- De videregående skolene
- Folkehøgskolene
- Skoler ved sosiale og medisinske institusjoner
- Veiledningssentre
- Tannhelsetjenesten

Fylkeskommunale virksomheter kan overføre netto besparelser på driftsbudsjettet mellom år innenfor en ramme på 2 prosent av netto driftsbudsjett. Besparelser ut over 2 prosent kan overføres dersom virksomheten fremlegger en tiltaks- og fremdriftsplan som godkjennes av fylkesdirektør for det respektive rådsområdet.

Fylkeskommunale virksomheter skal dekke inn overskridelser i sin helhet året etter at de har oppstått. Dersom merforbruket er over 2 prosent av bruttobudsjettet, kan inndekking skje over to budsjettår. Gjenstående beløp på reserveposter kan overføres.

Mindreforbruk på bevilgninger av prosjektkarakter o.l. overføres dersom dette skyldes at prosjektet har en annen fremdrift enn budsjettåret.

Ved mer- eller mindreforbruk på fylkesrådsområder som ikke gjelder virksomheter, skal fylkesrådet vurdere om mer- eller mindreforbruk skal overføres/dekkes inn.

Med brutto budsjettamme menes brutto driftsutgifter i revidert budsjett, korrigert for de tjenester som skal unntas fra ordningen.

Med netto besparelse og netto overskridelse menes det beløpet som fremkommer i fylkeskommunens driftsregnskap som avvik mellom netto utgifter i revidert driftsbudsjett og netto utgifter i driftsregnskapet etter at det er foretatt eventuelle bundne avsetninger.

4.8.2 Bruk av overførte bevilgninger

Overførte bevilgninger skal brukes i samsvar med de prioriteringer og mål som fremgår av økonomiplan/årsbudsjett eller andre styringsdokumenter.

Bruken av fond skal ikke binde opp utgifter til drift i flere år fremover, dvs. disponeringen skal ha preg av å være av engangskarakter og enkelt kunne reverseres.

4.9 Strykningsbestemmelser

Ved et merforbruk skal strykningene gjennomføres i rekkefølge gitt i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

1. stryke overføring til investering
2. stryke avsetning til disposisjonsfond
3. stryke inndekning av tidligere års merforbruk.

Overføring av midler som etter lov eller avtale er reservert for særskilte formål, kan likevel ikke strykes etter bokstav a. Strykninger etter bokstav a og b skal gjennomføres så mye som mulig før det foretas strykninger etter bokstav c.

Ved et mindreforbruk skal mindreforbruket reduseres så mye som mulig ved å stryke bruk av disposisjonsfond.

5. Rapportering

Rapportering er en viktig del av virksomhetsstyringen. Det er blant annet gjennom rapporteringen at man sikrer tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlig beslutningsgrunnlag.

Det skal tre ganger pr. år rapporteres til fylkestinget på følgende:

- Prognose økonomisk resultat
- Måloppnåelse innen tjenesteområdene hittil i året
- Status for finans – og gjeldsforvaltningen
- Status for investeringsprosjekter

I tillegg til dette plikter fylkesrådet å rapportere løpende til fylkestinget om vesentlige avvik som oppdages mellom rapporteringstidspunktene.

Rapporteringen skal skje pr. 30.4. (1. tertial), pr. 31.8. (pr. 2. tertial) og pr. 31.12. (årsrapportering).

Fylkeskommunens årsberetning vil inneholde rapporteringen for året som helhet. Årsberetningen skal vedtas av fylkestinget senest 30.06. i påfølgende budsjettår.

I vurderingen av måloppnåelse innen tjenesteområdene skal det tas utgangspunkt i fylkeskommunens målstruktur.

6. Kontering, attestasjon og anvisning

6.1 Hva innebærer kontering, attestasjon og anvisning

Kontering

Kontering av en faktura, et eBilag eller eBudsjettendring innebærer å fylle inn kontostrengen i posteringsbildet med korrekt art, ansvar, tjeneste og eventuelt prosjekt for å sikre at utgiften eller inntekten blir ført på riktig sted i fylkeskommunens budsjett og regnskap.

Attestasjon

Den som attesterer går god for at dokumentasjonen som behandles gjelder en utgift som fylkeskommunen faktisk skal dekke, og at fastsatte regler om for eksempel avlønning, anskaffelser og tilskuddsforvaltning er fulgt. Alle utgifter skal være attestert før utbetaling kan finne sted.

Alle bilag skal være attestert av den eller de som har hatt slik befatning med saken (f.eks. bestilling/innkjøp) at de kan inntå for at faktura er korrekt og i henhold til bestilling og at anvisning kan anbefales. Ingen kan attestere utbetalinger til seg selv eller utgifter som direkte vedrører egen person.

Anvisning/disponeringsmyndighet

Anvisningsmyndighet eller budsjettmyndighet omfatter myndighet til å bestemme hvordan budsjettmidler avsatt til nærmere avgrensede formål skal brukes, herunder myndighet til å inngå avtaler og gi tilsagn som medfører økonomisk binding for fylkeskommunen. Å anviser et beløp er å gi utgifts- eller inntektsordre på det aktuelle beløp.

Alle disposisjoner som medfører økonomiske forpliktelser, skal bekreftes av en som har anvisningsmyndighet etter å ha forsikret seg om at:

- det er hjemmel for disposisjonen i fylkestingsvedtak, tildelingsbrev eller andre vedtak og at disposisjonen er i overensstemmelse med gjeldende lover og regler
- det er budsjettmessig dekning for utbetalingen
- disposisjonen er økonomisk forsvarlig

Ingen kan anviser utbetalinger til seg selv eller utgifter som direkte vedrører egen person (som f.eks. reiseregninger, telefonutgifter mv.). Disse skal sendes til høyere anvisningsmyndighet for anvisning.

Anvisningsmyndigheten kan ikke benyttes på en slik måte at:

- Disponeringen er strid med prinsipper til grunn for fylkestingets budsjettvedtak.
- Disponeringen binder opp utgifter i senere års budsjetter.
- Tjenestetilbudet endres utover fylkestingets forutsetninger i budsjettvedtaket.
- Det krever bruk av fondsmidler utover fylkestingets budsjettvedtak.

Dersom det oppstår tvil om en disponering er i strid med disse bestemmelsene, skal saken legges frem for fylkestinget.

Konteringsadgang og attestasjons- og anvisningsfullmaktene er registrert i fylkeskommunens felles økonomi-, lønns- og personalsystem (ERP). Anvisningsfullmaktene er i samsvar med delegasjonsreglementet.

6.2 Delegasjon av anvisningsmyndighet

Delegasjon av anvisnings- og disponeringsfullmakt følger av det til enhver tid gjeldende reglement for delegert myndighet i Akershus fylkeskommune, samt reglement for fylkesrådet.

7. Garantier

Fylkeskommunen kan, etter vedtak i fylkestinget selv, stille kausjon eller annen økonomisk garanti for virksomhet som drives av andre enn fylkeskommunen selv. Det kan ikke stilles kausjon eller annen økonomisk garanti knyttet til næringsvirksomhet som drives av andre enn fylkeskommunen selv.

Fylkestinget selv bestemmer om garanti skal gis som simpel kausjon eller selvskyldnerkausjon.

Vedtak om garantistillelse og garantiavtale/-erklæring skal angi garantiens varighet. Ved garantier knyttet til investeringer skal garantiens varighet ikke overstige investeringsobjektets levetid. Garantiperioden kan ikke strekke seg utover 2 år fra forfall for fordringen. Det kan ikke stilles garantier med varighet over 40 år, medregnet 2-årsfristen. For driftsgarantier kan det ikke gis garanti med varighet over 5 år.

Vedtak om garantistillelse og garantiavtale/-erklæring skal alltid angi det maksimumsansvar garantien omfatter.

Ved vurdering om å stille garanti, må nytte vurderes opp mot de potensielle konsekvensene av å måtte innfri garantien. Fylkeskommunens totale garantiansvar skal ses i forhold til hva som vurderes som økonomisk forsvarlig.

Vedtak om å stille økonomisk garanti for virksomhet som drives av andre enn fylkeskommunen selv, skal godkjennes av departementet.

Fylkeskommuner kan ikke rettsgyldig pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser.

8. Finansielle måltall

Finansielle måltall er målsettinger for fylkeskommunens økonomiske utvikling og stilling. Formålet med finansielle måltall er å synliggjøre hva som er en sunn økonomi for fylkeskommunen over tid. Måltallene skal brukes som en del av beslutningsgrunnlaget i økonomiplan – og årsbudsjettprosessen.

Fylkestinget skal i forbindelse med den årlige økonomiplan- og årsbudsjettprosessen fastsette veiledende finansielle måltall for kommende planperiode. Det skal minimum settes måltall i forhold til:

- Netto driftsresultat
- Gjeldsgrad
- Disposisjonsfond

9. Tilskuddsforvaltning

Formålet med reglene om tilskuddsforvaltning er å sikre effektiv og hensiktsmessig utforming og oppfølging av de ulike tilskuddsordningene. Reglene gjelder for fylkeskommunens egne tilskuddsordninger. For tilskuddsordninger Akershus fylkeskommune forvalter på vegne av staten eller andre, er det reglene for disse ordningene som skal følges.

Ved etablering av en tilskuddsordning i Akershus, skal det vurderes om tilskudd er det relevante virkemiddelet for å oppnå fylkeskommunens mål. For å sikre effektiv forvaltning bør det også vurderes hvordan tilskuddsordningen skal utformes, forvaltes og følges opp for å oppnå formålet med ordningen.

Videre gjelder følgende prinsipper for virkemiddelet tilskudd:

- om tilskuddsordning er lovlig statsstøtte
- om dette er tilskudd, eller kan være en offentlig anskaffelse
- om dette er tilskudd, driftsstøtte eller prosjektmidler
- hvilke forvaltningsregler som gjelder, herunder offentliggjøring
- hvordan kriterier for å vurdere måloppnåelse skal utformes
- hva tilskuddsmottaker skal rapportere om etter at tiltak er gjennomført Ved å følge disse prinsippene ivaretar fylkeskommunen forvaltningskrav i ulike regelverk og sikrer god internkontroll.

10. Internkontroll

Internkontroll er en del av fylkeskommunens egenkontroll, og er hjemlet i kommuneloven. Egenkontrollen er todelt, og består av både kontrollutvalgets virksomhet (kommuneloven kapittel 23) og fylkesrådets internkontroll med administrasjonens virksomhet (kommuneloven kapittel 25).

Fylkesrådet er ansvarlig for internkontrollen i Akershus fylkeskommune. Ansvar for internkontroll innebærer:

- å kommunisere forventninger til fylkeskommunens internkontroll
- å sørge for en enhetlig struktur og metodikk for kommunens internkontrollarbeid
- å følge opp at internkontrollen er effektiv, hensiktsmessig og tilpasset risikobildet
- å følge opp at myndighet delegert fylkesdirektører og virksomhetene blir forsvarlig ivaretatt

Internkontrollen skal gi rimelig sikkerhet om måloppnåelse innen følgende områder:

- målrettet og effektiv drift
- pålitelig rapportering
- overholdelse av lover og regier

Internkontrollen er en integrert del av de arbeidsprosesser som gjennomføres, og inngår i det helhetlige plan- og styringssystemet og i virksomhetsstyringen som til enhver tid er gjeldende for Akershus fylkeskommune.

11. Særskilt om fylkeskommunale foretak

Fylkestinget vedtar den årlige budsjettrammen for foretaket. Dette angir rammen for styrets vedtak om særbudsjett for foretaket. Foretakets særbudsjett skal utformes i tråd med reglene i forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner.

Foretaket mottar årlig oppdragsbrev fra fylkesrådet som konkretiserer mål, leveranser og forventninger for budsjettåret.

Fylkestinget vedtar foretakets særregnskap og årsberetning. Foretakets særregnskap og årsberetning skal utarbeides etter de grunnleggende regnskapsprinsipper som er angitt i forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

Foretaket skal utarbeide rapporter som tas inn i fylkeskommunens samlede tertial- og årsrapportering til fylkestinget.

Det vises for øvrig til det til enhver tid gjeldende reglement for delegert myndighet i Akershus fylkeskommune.

12. Særskilt om virksomheter med eget styre

Fylkestinget vedtar den årlige budsjettrammen for virksomheten. Dette angir rammen for styrets vedtak om særbudsjett for virksomheten.

Virksomheten særbudsjett skal utformes i tråd med reglene i kommuneloven og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

Virksomheten mottar årlig oppdragsbrev fra fylkesrådet som konkretiserer mål, leveranser og forventninger for budsjettåret.

Virksomhetens særregnskap skal innarbeides i fylkeskommunens totalregnskap og følge samme prinsipper for utarbeidelse som totalregnskapet.

Virksomheten skal utarbeide rapporter som tas inn i fylkeskommunens samlede tertial- og årsrapportering til fylkestinget.

Det vises for øvrig til det til enhver tid gjeldende reglement for delegert myndighet i Akershus fylkeskommune.

13. Finansreglement

13.1 Finans- og gjeldsreglementets virkeområde

Hensikten med reglementet

Reglementet skal gi **rammer og retningslinjer** for fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning (heretter kalt finansforvaltning). Reglementet utgjør en samlet oversikt over de **rammer og begrensninger** som gjelder, og underliggende **fullmakter/instrukser** skal hjemles i reglementet. Reglementet definerer de avkastnings- og risikonivåer som er akseptable for forvaltning av likvide midler og midler beregnet for driftsformål, samt opptak av lån/gjeldsforvaltning.

Langsiktige finansielle aktiva er, jfr. Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 6, midler som skal forvaltes adskilt fra fylkeskommunens midler beregnet for driftsformål. Midler definert som langsiktige bør ha en plasseringshorisont på minst 5 år. Fylkeskommunen har p.t. ikke langsiktige midler til forvaltning.

Det vil bli utarbeidet et eget plasseringsregelverk hvis Akershus fylkeskommune får slike midler. Frem til plasseringsregelverk er utarbeidet vil langsiktige midler til forvaltning følge samme avkastningsmål, rammer og begrensninger som for forvaltningen av midler som skal forvaltes med lav risiko og høy likviditet (punkt 13.10).

Hvem reglementet gjelder for

Reglementet gjelder for Akershus fylkeskommune. Reglementet gjelder også for virksomhet i kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 9 og interkommunalt samarbeid etter kommuneloven kapittel 17. Dette innebærer at også kommunale foretak og evt. interkommunalt samarbeide i Akershus fylkeskommune er underlagt de fastsatte finansforskriftene og maksimalrammene/risikorammene i vedtatt finansreglementet for Akershus fylkeskommune.

13.2 Hjemmel og gyldighet

Hjemmel

Dette reglementet er utarbeidet på bakgrunn av:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) av 22.06.2018 nr. 83, § 14-13 sjette ledd (med endringer 02.06.2023 nr. 21).
- Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning fastsatt av KDD. Forskriften gjelder fra 18.11.2019.

Gyldighet

- Reglementet trer i kraft fra 5og løper inntil nytt vedtak gjøres.

13.3 Forvaltning og forvaltningstyper

I samsvar med bestemmelsene i forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning skal reglementet omfatte forvaltningen av alle fylkeskommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Gjennom dette finansreglementet er det vedtatt målsettinger, strategier og rammer for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål
- Forvaltning av fylkeskommunens gjeldsportefølje
- Øvrige finansieringsavtaler

13.4 Formålet med fylkeskommunens finansforvaltning

Finansforvaltningen har som overordnet formål å sikre at fylkeskommunen til enhver tid er likvid og lite eksponert for risiko. Hovedmålsettingen over tid er å sikre stabile og lavest mulig netto

finansieringskostnader, samt en tilfredsstillende avkastning for fylkeskommunens virksomhet innenfor definerte risikorammer.

Dette søkes oppnådd gjennom følgende delmål:

- Fylkeskommunen skal til enhver tid ha likviditet (inkludert trekkrettigheter) til å dekke løpende forpliktelser.
- Plassert likviditet skal over tid gi en konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over tid gi lavest mulig total kostnad innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, hensyntatt behov for forutsigbarhet i lånekostnader.

13.5 Motpartsrisiko ved handel i rente- og valutaderivater

Følger samme regler som rammer for kredittlinjene for plassering, jfr. omtale av likviditetsfond- og obligasjonsfond / direkte eie av rentebærende verdipapirer.

13.6 Generelle rammer og begrensninger

- Fylkestinget skal selv gjennom fastsettelse av dette finansreglement, ta stilling til avkastningsmål og hva som er vesentlig finansiell risiko, jfr. kommunelovens § 14-13 første ledd og finansforskriftens § 6 andre ledd, bokstav d og e.
- Reglementet skal baseres på fylkeskommunens egen kunnskap om finansielle markeder og instrumenter.
- Fylkesdirektøren ved fylkesrådsleders kontor, eller den denne bemyndiger, skal fortløpende vurdere egnetheten av reglementets forskjellige rammer og begrensninger, og om disse på en klar måte sikrer at finansforvaltningen utøves forsvarlig i forhold til de risikoer fylkeskommunen er eksponert for.
- Finansielle instrumenter og/eller produkter som ikke er eksplisitt tillatt brukt gjennom dette reglementet, kan ikke benyttes i fylkeskommunens finansforvaltning.
- Valutasikring, alle plasseringer og låneopptak skal gjøres i norske kroner.

Plassering av fylkeskommunens midler i verdipapirer, skal skje i henhold til etiske kriterier. Kriteriene er beskrevet under forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål pkt. 13.10.

Konkrete rammer for forvaltning av fylkeskommunens gjeldsportefølje og midler til driftsformål (inkl. ledig likviditet) omtales i fortsettelsen hver for seg.

Finansiell risiko og risikospredning

Finansforvaltningen skal ikke påføre fylkeskommunen vesentlig finansiell risiko, herunder:

Type risiko	Gjeldsforvaltning	Kortsiktig drifts-/ledig likviditet
Kredittrisiko	Lav	Lav
Markedsrisiko	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar
Renterisiko	Definert	Definert
Refinansieringsrisiko	Lav	-
Likviditetsrisiko	-	Lav
Valutarisiko	Ingen	Ingen
Administrasjonsrisiko	Lav	Lav

Risikospredning skal oppnås ved å fordele plasseringer på flere aktivaklasser (plasseringsobjekt), debitorgrupper og utstedere, samt at lån fordeles på flere långivere. Risikospredning reduserer den samlede finansielle risikoen. Rammer for "motpartsrisiko" (dvs. begrensninger vedr aktuelle låne- og plasseringsinstrumenter) framgår for plasseringer av pkt. 13.10 "Tillatte plasseringsinstrumenter" og "Likviditetsfond- og obligasjonsfond/direkte eie av rentebærende papirer" og for låneopptak av pkt. 13.7 "Størrelse på enkeltlån – spredning av låneopptak".

Fullmakter

Innenfor de generelle retningslinjene i finansreglementet delegeres følgende fullmakter til fylkesdirektør for finans og organisasjon. Fullmakten gjelder for fylkesdirektøren og de fylkesdirektøren utpeker til å utøve finansforvaltningen for fylkeskommunen.

1. Gjennomføre opptak av lån i henhold til vedtak fattet i fylkestinget, herunder valg av långiver, rentevilkår og øvrige betingelser.
2. Gjennomføre refinansiering av eksisterende lån.
3. Forestå den løpende forvaltningen av ledig likviditet og andre midler for driftsformål.
4. Inngå avtaler om bruk av rentesikringsinstrumenter innenfor de begrensninger som følger av pkt. 13.7 "Valg av rentebindingsperiode – bruk av rentesikringsinstrumenter".
5. Inngå avtale om ekstern bistand/finanskompetanse, herunder:
 - avtaler om generell finansiell rådgivning.
 - Inngå avtale om ekstern bistand/finanskompetanse innenfor rammen av fylkeskommunens finansreglement.
 - Dette omfatter også avtaler om aktiv forvaltning, dvs. at forvaltning av hele eller deler av finansporteføljen settes bort til eksterne forvaltere.

13.7 Forvaltning av gjeldsportefølje samt avtaler om finansiell leasing

Gjeldsporteføljen skal forvaltes i henhold til overordnede mål for finansporteføljen, jfr. pkt. 13.4 .

Vedtak om opptak av lån

Reglementet gjelder opptak av lån innenfor de rammer som fremgår av vedtatt budsjett.

Med utgangspunkt i fylkestingets vedtak skal det gjennomføres låneopptak, herunder godkjenning av lånevilkår, og forøvrig forvaltning av fylkeskommunens innlån etter de retningslinjer som framgår av dette reglementet, og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 14-14 til §14-17 om låneopptak.

Det kan også tas opp lån til refinansiering av eksisterende gjeld.

Valg av låneinstrumenter

- Lån kan tas opp som direkte lån i offentlige og private finansinstitusjoner
- Lån kan legges ut i sertifikat- og obligasjonsmarkedet
- Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån)
- Det bør foretas grønne låneopptak der kriteriene for dette er oppfylt
- Finansiering kan skje gjennom finansiell leasing

Tidspunkt for låneopptak

Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett, forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold.

Konkurrerende tilbud

Som hovedregel skal låneopptak konkurranseutsettes. Det skal dersom mulig innhentes minst tre konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Det kan gjøres unntak fra denne reglen for situasjoner hvor fylkeskommunen velger å legge ut sertifikat- eller obligasjonslån gjennom å gi en tilrettelegger et eksklusivt mandat.

Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbare og stabile lånekostnader.

Forvaltningen skal legge til grunn følgende:

1. Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall. Andelen lån som forfaller (hovedstolsforfall) og må refinansieres innen 12 måneder, skal ikke utgjøre mer enn 45 prosent av gjeldsporteføljen.
2. Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal til enhver tid være mellom 0,5 og 3 år.

Andre finansielle instrumenter/derivater

Rentesikringsinstrumenter kan benyttes som virkemiddel i mer fleksibel styring av fylkeskommunens renterisiko på lånegjeld. Slike instrumenter skal benyttes innenfor risikorammene for underliggende gjeld, og skal inngå ved beregning av finansiell risiko.

Fylkeskommunen kan ta i bruk følgende rentesikringsinstrumenter:

- Rentebytteavtaler (renteswapper)
- Fremtidige renteavtaler (FRA)

Det er ikke tillatt å løsrive derivathandelen fra den øvrige finansforvaltningen, og beregninger under punkt b) skal inkludere FRA- og SWAP-kontrakter. Hensikten bak hver derivatkontrakt skal dokumenteres, og kontraktene skal knyttes til underliggende lån eller låneportefølje. Det skal kun benyttes større banker som motpart ved slike kontrakter.

Størrelse på enkeltlån – spredning av låneopptak

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende;

- Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall begrenses.
- Enkeltlån skal ikke utgjøre mer enn 20% av den samlede gjeldsporteføljen.
- Under ellers like forhold er det formålstjenlig å fordele låneopptakene på flere långivere.

Referanserente

Referanserente skal måles mot gjennomsnittlig gjenværende rentebinding på samlet rentebærende gjeld.

Etiske retningslinjer

Fylkeskommunen har som mål om å bidra til bærekraftig utvikling ved at fylkeskommunen i størst mulig grad skal finansiere kvalifiserte investeringer som grønne lån eller obligasjoner, så lenge disse vurderes til å ha konkurransedyktige vilkår.

Rapportering

I forbindelse med tertialrapportering skal det rapporteres på status for gjeldsforvaltningen, jfr. KL §14-13 tredje ledd (jfr finansforskriftens § 8). I tillegg skal det etter årets utgang rapporteres til fylkestinget utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

For gjeldsforvaltningen skal det rapporteres om følgende:

- Opptak av nye lån (inkl. avtaler om finansiell leasing) så langt i året
- Sammensetning og verdi av låneporteføljen fordelt på ulike typer passiva
- Løpetid for passiva og gjennomsnittlig rentebinding/durasjon
- Verdien av lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder
- Egne rentebetingelser sammenliknet med referanserente
- Beskrivelse og vurdering av fylkeskommunens finansielle risiko, vesentlige markedsendringer og endring i fylkeskommunens risikoeksponering
- Håndtering av avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Oppfyllelse av bærekraftspreferanser

13.8 Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Likvide midler skal forvaltes i henhold til overordnede mål for finansporteføljen, jfr. pkt. 13.4.

Fylkeskommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behov for banktjenester. Ved valg av hovedbankforbindelse stilles det krav om minimum internasjonal kredittrating A- eller tilsvarende kredittvurdering. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet. Øvrig ledig likviditet kan plasseres i banker som har minimum internasjonal kredittrating BBB.

Likviditet for driftsformål skal som hovedregel plasseres i fylkeskommunens hovedbank, eventuelt supplert med bankinnskudd i solide spare- og forretningsbanker. Likvider for driftsformål skal være tilgjengelig med maksimalt 3 bankdagers varsel.

Etiske retningslinjer

Akershus fylkeskommune skal påse at investeringene er i overensstemmelse med de grunnleggende kravene til samfunnsansvar, miljøansvar, eierstyring og selskapsledelse som FN har fastsatt gjennom UNPRI (United Nations Principles for Responsible Investment). I tillegg legges det til grunn gjeldende etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond Utland (SPU) fastsatt av Etikkrådet i SPU. Selskaper som blir ekskludert av SPU på etisk grunnlag vil også umiddelbart bli utelukket fra Akershus fylkeskommunes investeringsunivers.

Ved plasseringer skal det sørges for en forvaltning som ivaretar risikospredning, likviditet, avkastning og bærekraft på en balansert måte.

Akershus fylkeskommune vil påse at samarbeidende forvaltere er informert om både forvaltningsprogrammer og etiske retningslinjer i fylkeskommunens reglement for finansforvaltning.

Dersom fylkeskommunen blir gjort oppmerksom på at det hos en forvalter er plasseringer i selskaper med en uakseptabel etisk profil, skal dette tas opp til diskusjon med forvalteren med sikte på at nevnte plasseringer gjort av forvalteren, opphører innen rimelig tid og senest i løpet av en måned. Ellers kan fylkeskommunen trekke seg ut av det aktuelle produkt hos forvalteren.

Sammensetning av likviditet og tidshorisont

Kortsiktig likviditet består av:

- *Likviditet for driftsformål*
Midler som må være tilgjengelig til den daglige driften av fylkeskommunens virksomhet. Fylkeskommunens likvide midlertil driftsformål består av bla kontanter, trekkrettigheter i konsernkonto i henhold til eget vedtak i fylkestinget, fondsmidler og ubrukte lånemidler.
- *Ledig likviditet*
Likvide midler utover det som trengs til dekning av løpende forpliktelser de nærmeste 3 mnd.

Mellomlangsigte likviditet: Likviditetsoverskudd i form av ledige midler som har en plasseringshorisont fra 1 til 5 år. I tilknytning til økonomiplan skal det utarbeides likviditetsprognose som inneholder forventede likvide midler for kommende budsjettår, definert som kortsiktig likviditet. Likviditetsprognosen skal være retningsgivende for sammensetning av plasseringene.

Løpetid på plasseringene

Kortsiktig likviditet: Likvider for driftsformål skal ha en gjenstående løpetid på 3 måneder eller kortere.

Fylkeskommunens ledige likviditet skal alltid plasseres innenfor konsernkonto, bankinnskudd eller i rentebærende verdipapirer (jfr. kravene i pkt. 13.10 Tillatte plasseringsinstrumenter). Gjennomsnittlig rentebinding skal være på maksimalt 24 måneder.

Mellomlang ledig likviditet kan plasseres innenfor den investeringshorisont som avdekkes via likvidetsprognosen for økonomiplanperioden.

Vektet gjennomsnittlig rentevarighet på samlet portefølje av kortsiktig og mellomlang ledig likviditet skal ikke overstige 2 år.

Tillatte plasseringsinstrumenter

Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål kan plasseres etter følgende retningslinjer:

Innenfor pkt. 13.8 "Rammer for motpartsrisiko / felles plasseringsbegrensninger" gis det adgang til å plassere ledig likviditet i;

- innskudd i spare- og forretningsbanker
- omsettelige sertifikater og obligasjoner
- konsesjonsgitte likviditets- og obligasjonsfond

Likviditetsfond- og obligasjonsfond / direkte eie av rentebærende verdipapirer

For plasseringer i likviditetsfond- og obligasjonsfond gjelder følgende:

1. Midler kan kun plasseres i fond forvaltet av selskap med bred verdipapirforvaltning og som inngår som en del av anerkjent institusjon/finanskonsern. Forvaltningsselskapene skal ha signert UNPRI [\[1\]](#) og etterleve den til enhver tid gjeldende ekskluderingsliste fra Statens pensjonsfond Utland (SPU)
2. Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i fond som benyttes, og midlene skal alltid være tilgjengelige på få dager.

Verdipapirfondenes forening sin bransjestandard for informasjon og klassifisering av rentefond legges til grunn for tillatte rentefond. Følgende typer av rentefond tillates:

1. Likviditetsfond med lav risiko, likviditetsfond og Internasjonale likviditetsfond
2. Norske obligasjonsfond 0,125 – 5, Øvrige norske Obligasjonsfond og Internasjonale Obligasjonsfond.

Når det gjelder Obligasjonsfond tillates investering i disse innenfor kredittrisikokategori 1,2,3 og øvrige norske obligasjonsfond.

Risikorammene for disse typer rentefond er nærmere omtalt i vedlegg i Verdipapirforeningens bransjestandard, jfr. vedlegg 1 Hovedkriterier og vedlegg 2 – Kredittrisikokategorier.

Akershus fylkeskommune kan kun investere i likviditet- og obligasjonsfond som er innenfor Investment Grade (BBB- og bedre).

Rammer for motpartsrisiko / felles plasseringsbegrensninger

- Samlet kreditteksponering kan ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital.
- Bankinnskudd som bindes over tid (tidsinnskudd) kan ikke utgjøre mer enn 20 % av fylkeskommunens totale innskudd.
- Det kan ikke plasseres mer enn 20 % av fylkeskommunens innskudd i et enkelt likviditets-/obligasjonsfond, eller gjøres plasseringer som overstiger 15 % av fondets forvaltningskapital.
- Det tillates kun plasseringer i Obligasjoner utstedt i NOK eller fond med valutasikring mot NOK (min 95%)

Avkastningsreferanser

- Tidsinnskudd bank og finansieringsselskap sammenliknes mot rentebetingelser bankavtale.

- Likviditetsfond/sertifikater, obligasjonsfond/obligasjoner sammenliknes mot rentebetingelser på bankavtale.

Rapportering

I forbindelse med tertialrapportering skal det legges frem rapporter fylkestinget som viser status for forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål. I tillegg skal det etter årets utgang legge frem en rapport for fylkestinget som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporten skal i tillegg angi følgende:

- Fordeling på de ulike typer aktiva i markedsverdier og i prosent av de samlede midler til driftsformål.
- Egne rentebetingelser sammenliknet med referanserente.
- Kommentarer knyttet til sammensetning, rentebetingelser/avkastning, vesentlige markedsendringer og endring i risikoeksponering.
- Beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i finansreglementet.
- Oppfyllelse av bærekraftspreferanser.

13.9 Rapporteringsrutiner

Rapporteringen følger rutine for års- og tertialrapporteringen.

- Årsrapporten skal inneholde en egen redegjørelse for hvordan fylkeskommunens finansportefølje er forvaltet i regnskapsåret. Herunder skal vesentlige endringer i finansporteføljens sammensetning og risikoprofil kommenteres særskilt.
- Tertialrapporteringen skal inneholde en oversikt over fylkeskommunens gjeldsportefølje og plasseringer av ledig likviditet for driftsformål iht. finansreglementet.
- Det skal i tertialrapporteringene til fylkestinget gjøres følgende risikovurdering/stresstest:
 - Renterisikoen for plasseringer av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål og gjeldsporteføljen sett i sammenheng, ved en "netto" gjeldsbetraktning som viser renterisiko ved en 2 % andel generell endring i rentekurven.
- Det skal rapporteres status og prognose i forhold til vedtatt budsjett.
- Ved vesentlige endringer i rammebetingelser, skal fylkesdirektøren legge frem eventuelle forslag til endring i reglementet.

13.10 Konstatning av avvik og vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

Konstatning av avvik

Ved konstatning av avvik mellom faktisk finansforvaltning og finansreglementets rammer, skal slikt avvik umiddelbart lukkes. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket skal uten ugrunnet opphold rapporteres til fylkestinget sammen med forslag til rutineendringer som vil redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Kvalitetssikring

Finansforskriften pålegger fylkestinget å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legger rammer for en finansforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i finansforskriften. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutine for håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Fylkesdirektør for finans og organisasjon delegeres ansvar for at slike vurderinger innhentes eksternt eller gjennom fylkesrevisjonen.

Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne sted ved hver endring av reglementet, og før fylkestinget vedtar nytt, endret finansreglement. I denne sammenheng skal det også rapporteres på utført kvalitetssikring av rutine.

13.11 Ikrafttredden og revidering av økonomi- og finansreglementet

Økonomi- og finansreglementet trer i kraft med virkning fra 1.1.2026.

Reglementet skal revideres ved behov.

[1] Norske forvaltningsinstitusjoner som har signert UNPRI: <https://www.unpri.org/signatories>

Vedlegg til finansreglementet

Hovedkriterier for klassifisering av rentefond

1. Hovedkriterier

	Pengemarkedsfond med lav risiko	Pengemarkedsfond	Int. pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0,125	Obligasjonsfond 1	Obligasjonsfond 3	Obligasjonsfond 5	Øvrige norske Obligasjonsfond	Int. obligasjonsfond	Andre rentefond
Rentebinding enkeltpapirer	≤ 1 år	≤ 1 år	≤ 1 år	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondets rentefølsomhet	< 0,5	< 1	< 1	0,125	1	3	5	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondets vektete gjennomsnittlige løpetid	< 1 år	< 1,5 år	< 1,5 år	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Kredittkvalitet	Min. AA-, og senior finans min. BBB-	Min. BBB- (5 % ventil)	Min. BBB- (5 % ventil)	Min. BBB- (10 % ventil) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventil) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventil) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventil) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventil)	Min. BBB- (10 % ventil)	Ingen restriksjoner
Ansvarlige lån	Ikke tillatt	Max 10 %	Max 10 %	Se tabell 2 for kategorier	Se tabell 2 for kategorier	Se tabell 2 for kategorier	Se tabell 2 for kategorier	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun fondets denom.valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	95 -105 % valutaskring	Ingen restriksjoner
FRN	Maks 25 %, maks 3 år	Ingen restr. utover maks vektet gj.sn.løpetid	Ingen restr. utover maks vektet gj.sn.løpetid	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Bankinnskudd med binding	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 20 %	Max 20 %	Max 20 %	Max 20 %	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Samlet plassering i "ventil", ansvarlige lån og innskudd med binding	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondsobligasjoner, andre hybridpapirer	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ja, forutsatt utstederrating A	Ja, forutsatt utstederrating A	Ingen restriksjoner

Verdipapirfondenes forening- www.vff.no

Kredittrisikokategorier

2. Obligasjonsfond - kredittrisikokategorier

Krav til rentepapir (utsteder/rating)	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Øvrige norske obl. fond
Rentepapirer utstedt av norske stat, fylker, kommuner	Ja	Ja	Ja	Ja
Rentepapirer med 0 % kredittrisikovekt, minimum rating AA	Ja	Ja	Ja	Ja
Pantesikrede rentepapirer, minimum rating AA	Ja	Ja	Ja	Ja
Øvrige rentepapirer med minimum rating AA-	Nei	Ja	Ja	Ja
Senior rentepapir fra finansinstitusjon, minimum rating BBB-	Nei	Ja	Ja	Ja
Øvrige senior rentepapirer, minimum rating BBB-	Nei	Nei	Ja	Ja
Ansvarlige lån, minimum utstederrating BBB+	Nei	Nei	Max 20 %, forutsatt utstederrating min BBB+	Ja, forutsatt utstederrating min BBB+
Fondsobligasjoner, andre hybridpapirer	Nei	Nei	Nei	Ja, forutsatt utstederrating min A

